

SAN LUCAS

Maach peerd_Δ haaujem Jesucristo higwia jöoi Lucaau p'ā p_Δatarr

Chi p'ātarr. M_λg maach peerd_Δajem hiek Jesuu jaaut'urtarr jöoi Lucaauta p'ājim haajem. Hich Lucas médico hajim haajem (Col. 4:14); hiruajā hīchab hichdēu hooba harrta jaau sim. Hi hiek hirua p'āju nawejā hōrau p'āajeejim haajem mag maach peerd_Δajem hiek Jesuu jaau n_Δrrarr. Mam_λ sīi parhoob p'āmaaugau k'ieb hi t'aabatarr nawe k'ogreu j_λrmamua hi t'ōotarr haarcha k'ap'_Δ haadeeta hirua p'ābaadējim hanaabá (1:1-4).

Chijā k'_Δan hat'eeta p'ājī. Doctor Lucas chan warm k'_Δanjö judío k'abajim; hiin maachjö sīi parhoobam hajim. Magua hirua m_λg p'ātarrjā judionaan hat'ee k'aba, hich meeun griegonaan hat'eeta p'ājim: jāga judionaan k'aba hawiajā Hēwandamau t'umaam k'_Δanta peerd_Δ hauju haai sī; jāga dau hap'_Δ k'it'ēe hawiajā hāu mag Hēwandamau hōor peerd_Δ haaujem han_Δm hiek hūrju haai n_Δ; maimua jāga dau k'īsum k'_Δnau, bā wēd_Δ wēd_Δm k'_Δnau, p'īeu maadēu mor higmap'am k'_Δnau, kach k'īsum k'_Δnau, hajapcharan hich Hēwandamau k'ōsi simjō t'umaam k'_Δnauta hūrwi hāk'aju haai n_Δm ha k'ap hamkīirta p'ājim (7:22).

K'an jawaag hajī. Mag Cristo bēewi judío k'abam k'_Δnpata j_λraan bēetarr haawai haata chadcha hārcha Lucaau hīgk'a sim. Maguata Mateoou Juan dāimua Jesús sīi hārcha judionaan

hat'eeta bëejim han^{am} hee, Lucaau hoowai judionaan k'abam k'^{lln} peerd^l hawaagpata Jesús bëejim. Hajapcharan maach t'umaam k'^{lln} peerd^l haum k'ōchgau bëetarr k'ap hamk'īirta hirua m^{ag} libro p'ājim. Maguata hoowai, chadcha parhoobam k'^{lln} d^{ai} hirua nem waumatarrta dawaa hoopí sim, judionaan k'abam d^{ai}ipa (4:18,22-27,43; 5:29-32; 7:1-17,34-50; 8:27-39; 10:25-37; 14:12-24; 15:1-32; 17:11-19; 20:9-18; 24:47).

Salud

¹ Teófilo, k'apeer wājūu:

M^{ag} hēsap gaai murua p^{ar}ag jawaagpam Jesuu hōrag hiek'amatarr d^{ai} hirua nem waumatarrpa hāba. Pua k'ap'^l sim, jūrram k'^{lln}nau hich m^{ag} hiekpai p'ā hēk'a n^{am} warrpem hirua nem waubaaderr haarmua hirua nem jaaumatarrpa. Maadēu k'ap'^l n^{am}, mag^{am} t'um chadcha hajim. Maagwai hōraujā t'um hich hag hiekpai maach hee k'ak'apdō wējöm, ² har warrcha hirua nem waubaaderr hamach daúacha hootarrrta hōrag jaaujerr k'^{lln}nau maachigjā jaautarrjö. ³ Maguata muajā hīchab p'āju k'īrjubaadējim, p^l hat'ee. Mam^a m^{ag} p'āju nawe, sīi año k'apan hi d^{ai} hāba wēn^{llrraajerr} k'^{lln} d^{ai} k'aar haarmua k'īeb hö n^{am} haar estudie chir^{ll} hawia hīsta p^{ar}ag p'ā deep^{ai} chir^{am} jöoi Teófilo. ⁴ M^{ag} murua p^{ar}ag p'ā deep^{ai} chir^{am}n, p^{achdēu}t'ārbawai Jesús higwia hōrau jaau n^{am} pua hūurjem^{an} chadcharam hiek'au ha k'ap hamk'īrau.

Juan t'aabaju jaautarr

⁵ Murua p^{ar}ag jaaum hig chir^{am}n m^{agau}:

Herodes Judea durr reik'a sim jaar hīchab sīejim haajem p'ad Zacarías ha t'ñr sim, judionaan heem. Mag Zacarías warrgar p'ad Abías k'ak'itarr dāi hāba p'adnaan p'idk'aajerr k'ññn chaain hewagam k'ññn dēn harr haawai hīchab Abianaan hajim haajem. Chi Zacarías hñli Elizabed ha t'ñr sīejim haajem. Majā hīchab warrgar p'ad Aarón ha t'ññrjerr hag chaain hewagam k'ññn k'a hajim hanaabá. ⁶ Hich mag jöoi Zacarías hanñm hich hñli dāi Hēwandam dak'ñir hajap'a wēñrraajeejim haajem, hi hipierra. Mag gaaimua hābmuajā ham hēugar hiek chigaapai hiek'aba haajeejim hanñm. ⁷ Mamñ mag wēñrramjā chi hñli bññrjā chaai hooba k'itarr haawai chaai hābjā chuk'u naajim haajem. Mag chaaijā chuk'u nñmta ya hamach numwe jöoiraa k'it'ee hajim hanñm.

⁸⁻⁹ Mag nñm hee jūrr Abianaanta Hēwandamag jëeujem deg p'idk'aju seman harr haawai mag jöoi Zacarias hanñmta hag deg p'idk'a sīejim haajem, hich k'apeen hich dāi hāba p'idk'aajerr k'ññnpa, warm k'ññnaujā semanpierr hich mag p'idk'a diichjerrjō. Mamñ mag p'adnaan k'apan t'ñnaajerr haawai hed hëepierr hāb jñr hauwia Hēwandam hat'eem incienso p'aan duubjeejim hanñm. Hamach warrgarwejā hich maagjerr haawai mag hedjā mag nñmua jöoi Zacarías t'ñrta hōbérjim haajem, mag incienso p'aag. ¹⁰ Mag hich t'ñrta hōbértarr haawai hierr Hēwandamag incienso p'aajem hag nasñd wau k'ërlam haar simich, daaugajär hamach biirdlajem haigpaita sñi hñor põm Hēwandamag jëeu k'odt'ñnaajim haajem. ¹¹ Mag hí hagt'a hierr Hēwandamag jëeu sim hee, Hēwandam chogta hñgt'armua bëewia hi k'ñirp'ee

dʌnʌubaichëjim hanʌm, chi incienso p'aajem hag nasād wau sim bigaau juachaar gar. ¹² Zacariaau mag hoo hat'aawai k'īir hēu hawia warag jōoi k'a duuibaadëjim haajem, jāp'ierr nʌm hiek'au. ¹³ Mamʌ magbaawai chi Hēwandam chogau hirig, –Zacarías, hoob jāp'ierram hajim hanʌm. Pua Hēwandamag jēeu chitʌn haajerr hīsta hirua pʌ hiek häl'abarm: Pa hʌli Elizabed bi hee pawia pʌrlʌg chaai hoo deejugui hajim hanʌm. Mag chaai t'aaba k'ërsiewai pua hi t'ärldam Juan ha t'ärjugui hajim hanʌm. ¹⁴ Magbaawain chadau pʌ honee chirsiju. Mag nʌm däi hīchab hōor pöm honee hajurau, hi t'aababarm habarm hamachdëu hūr hat'aawai. ¹⁵ Mag chaairau bi heewe Hēwandam Hak'aar hich gaai p'ës wai k'itajugui hajim hanʌm. Mag chaairau hich herraawe vinojā döba, ni nag deeum k'īir hawia k'āijā bʌlərjā hich hi hee hauba hich mag k'itajugui hajim hanʌm. ¹⁶ Mag chaai jōoipawia Hēwandam hiek jaaubaadeewaita israelnaan k'apaana häsie hamach mor k'īirjuvia deeu heeupemjö maach Pör Hēwandam hiek häl'ajurau, warrgar hamach jöoinau häl'ajerjö ha jaaumajim haajem. ¹⁷ Hi gaaimuata hōor hee Hēwandamau hich jua t'eeg hoopijugui hajim hanʌm, warrgar hich hi jaaumie Elías k'ak'itarr däi haajerrjö. Hirua Hēwandam hi jaau nʌrrʌm hūrwia, jöoin hamach chaain däi k'ajap k'aba wënʌrraajerr k'ʌʌnjā k'ōinaa wënʌrranaa hīchab hi hiek hūrmap'a haajerr k'ʌʌnaujā hamach jöoin warrgarm k'ʌʌn dēnjo hi hipierraaj haju, maagwai Hēwandamau mag ham Pörk'aju päaiwaijā hamach t'āraucha k'ōsi hi hiek hūrmk'īir ha jaauchëjim haajem chi Hēwandam chogau.

18 Magbaawai jöoi Zacariaau, —Mam^λ Ɂjäga mag-barju? hajim han^λm, chi Hēwandum chogag. Ya m^λg m^λ jöoiraa chir^λm, maimua m^λ h^λlījā hīchab hūanaa k'it^λmta Ɂjäga mag chaai hoobarju? hajim han^λm.

19 Magbaa jūrr chi Hēwandum chogau hirig, —Zacarías, m^λln Gabriel ha t'Ɂλrjemgui hajim han^λm. M^λchta Hēwandum garcha hi b^λk'arr p'idk'aajem. Hichdēu m^λ p^λiwiata p^λ haig m^λ bēejimgui hajim han^λm, cha m^λchdēu hiek jaau chir^λm jawaan. **20** Mam^λ m^λ murua p^λchig jaau chir^λm p^λchdēu h^λk'aba habarm gaaimua, p^λ meu meraa chirsijugui hajim han^λm, b^λlrjā hiek'aba. Maimua ya chi chaai hat'am hedta deeu p^λ hiek heerd^λjugui hajim han^λm. Murua p^λr^λg mag jaau chir^λm^λn, chadcha t'um m^λchdēu cha jaau chir^λmjöo haju ha jaaumajim haajem, chi Hēwandum chog h^λgt'armua bëetarrau.

21 Mag^λmich daaugajār hōor pōm Hēwandumag jēeuwai pos t'λnarr k'λlnau hi n^λ n^λmuu jūrr hamach k'apeenag, —Keena, Ɂjäga habarmta m^λg jöoi Zacarías jāg da höbérchēbāma? hanaajim hanaabá.

22 Mam^λ mag n^λm hee höbércheewaijā pōd hōrag hiek'aba, hiek'am hig n^λmjā sīi ju aupaita ja-jaau haajeejim han^λm, pōd hiek höbérba haawai. Magbarm haigta k'augaa hap'öbaadējim hanaabá, Hēwandumau k'āijā dau daau hirig hiek'achēwiata mag sīsim.

Maigmua hatag hich mag jöoi meu meraa k'ërsijim hanaabá. **23** Maimua hich p'idk'a sīerr seman t'um höbér hëebaadeewai hich diig petajim haajem. **24** Maimua mag chi Hēwandum chogau

jaaut'urtarr k'ur chadcha jöpcha Elizabed bi heepajim hanaabá. Mag hich jõorbaadeewai dawagjā höbérba, cinco meses sii degpai sjejim hanam. ²⁵ Mag degpai simua, “Maach pör Hēwandamauta mlan heeg hoobarmgui” haajeejim hanam. “Chaai chuk'u haawai hōor hee k'ir naa hrrraajerrjā tag m chigag chuk'u hrraju. Hlucha jāgbarm Hēwandamaau” haajeejim hanam.

Jesús t'aabaju jaautarr

²⁶ Magtarr k'ur seis meses dichwia nám hee, Hēwandamaau hāgt'armua deeu hich chog Gabriel pāijim haajem, jūrr Galilea durr p'óbördam Nazaret ha t'xr sim hee daupeer hōor meraa k'itam María ha t'xr sīerr haar. ²⁷ Mag daupeer woun hāb José hanam dāi jua p̄raag ya hiek deewi sjejim haajem. Mam mag hiek deewi nāmjā José bālrjā hagt'a María dāi k'apes haba naajim haajem. Chi José hanam warrgar rey David k'ak'itarr hag chaain hewagam k'lan dēn hajim haajem. ²⁸ Mag hich chogbapääiwai chi Hēwandam chog bēewi chi daupeer sim haar dubwia hirig, –Jāgpai h María? Honee habá haichéjim hanam. [Hēwandamau nem hajap'a haag hllin k'apan t'anam hee p̄lta j̄r hat'am.] María, chadcha Hēwandam maach Pöröu p̄lta heeg hoobarmgui hajim hanam hirig.

²⁹ Mag hürbaawai k'irju sii hawia hich hödegpai “Jāgwia hirua mrlag mag hiek'abaiché?” hajim hanam. ³⁰ Magbaawai chi Hēwandam chogau, –Hoob k'irjum, p̄lta Hēwandamau häu heeg hoobarbahab hajim hanam. ³¹ Pua chaai hemk'ooidam paarpaju. Mag chaai Jesús ha

t'ñrbá hajim hanám. ³² Hichta t'umaam k'áan k'ääi háráa cha sírraju, maimua hichpai Cha Hágtaa P'uú Nám hag Hiewaa ha t'ñrjgui hajim hanám. Maagwai maach Pör Héwandamaau hirigta israelnaan t'umaam k'áan Reik'apiju, warrgar pääch jöoin David k'ararrag k'apitarrijö. ³³ Mag hichta t'umaam k'áan Pör'abaadëm haigmua hatag hi juu t'eeg bálrjä höba, hich mag sírraju ha jaaujim haajem.

³⁴ Magbaawai Mariaau chi Héwandam chogag, —Mamá mág hagt'a má hőor meraa jaajä chuk'u hámota, ¿jäga magbarjuma? hajim hanám.

³⁵ Magbaawai chi Héwandam chogau magjim hanám:

—Jääan hich Cha Hágtaa P'uú Nám hag Hak'aar pá gaai séeicheewaita pá jõorjgui hajim hanám, hich hiiu haawai. Mag gaaimua mág chaai pua hoobarm bálrjä k'aibag chuk'u hauwia hich mag k'itaju. Hich Héwandamauta hich hiiu pá bi hee papi sim dën haawai hi t'ñr Héwandam Hiewaa ha t'ñrjgui ha jaaujim haajem. ³⁶ Maimua warag hirig, Pádë húrbá hajim hanám, pá naamhüan Elizabed húanaa k'itab mamá, hiruajä chaai hemk'ooi paarpajgui hajim hanám híchab. Hórau pód hirua chaai hoobaju haajerrjä ya seis meses símgui hajim hanám, bi hee patarr. ³⁷ Héwandam hat'ee chan bálrjä p'it'urm nem chuk'umgui hajim hanám.

³⁸ Magbaa Mariaau magjim hanám:

—Máan Héwandamaau nem jawaata hür hámgui hajim hanám, hichdëu nem jaaubarmpierr haag. Mag k'ai magan Héwandamaau cha pua jaau simjö haju haai sim má däi hajim hanám.

Mag jaau p^Λawia chi Hēwandam chog deeu h^λgt'ar petajim haajem.

Mariaau Elizabed hoon matarr

³⁹ Mag Hēwandam chogau hichig hiek jaaut'urtarr k'ur k'^ãai k'apancha k'aba n^Λm hee, Mariaau hich naamhūan Elizabed hoon majim haajem Judea durr, durr dapag hee p'öbördam k'^{ér}l^m hee. ⁴⁰ Mag petawia, jōoi Zacarías di haar barwia, hich naamhūanag, —Jāgpai h^λ Elizabed? haimajim han^Λm.

⁴¹ Mag Mariaau hichig hiek'abaichëm hūrbaawai warre hūan Elizabed bi heem chaaita pogogor k'abaadëjim hanaabá. Magbarm d^äi hich hūan Elizabed gaaijā Hēwandam Hak'aar p'ës haicheewai honegau Mariaag, ⁴² —Kadam, p^Λchta hāba chadcha h^λlin k'apan t'^Λn^Λm hee Hēwandamau h^λuhcha habarm; maimua p^Λ chaaijā h^λucha k'itajugui hajim han^Λm, hōor hee Hēwandam na. ⁴³ K'anii m^Λg m^Λ hap'^Λ h^λrr^Λmua mua k'ap h^λajī p^Λ maach Pör h^λdk'a simua m^Λch hoon b^{ee}ju. H^λu p^Λ b^{ee}jimgui hajim han^Λm María. ⁴⁴ Jāguata p^Λ hiek'abaichëm m^Λchdëu h^λr hat'am d^äi, m^Λ chaai hagt'a bi hee k'^{ér}l^mmuajā k'aug hat'aawai, t'^Λgd^Λd^Λ k'abaadëjimgui hajim hanaabá, honegau. ⁴⁵ María, Hēwandam chogau p^Λchig jaauchëtarr hiek p^Λchdëu h^λk'atarr gaaimua chadcha p^Λlta honee h^λrraju. Maach Pör Hēwandamau hich chog d^äi p^Λr^Λg jaaup^Λtarr hiek'an t'um hichdëu jaattarrjōo chadcha höbëbërgmajugui hajim han^Λm.

⁴⁶ Magbaawai Mariaau Hēwandamag j^{ee}umamua magjim haajem:

“Hēwandam, pλchta hāba maar Pör haawai mλch t'ārauchata pλrλg hāu hajim ha hλm.

47 Mλ t'āar honee hλm Hēwandam, pλch maar peerdλajemuata mλch dāi mλgbarm gaaimua.

48 Chadcha puan mλ dāi pλchdēu hampierr haju haai sim.

Hōrau hoowai sīi mλg maadēu nem higab harrλmta pua mλ jλr hat'am.

Pua mλ dāi mλgbarm gaaimua hīsmua hatag hich mag hōrau mλ higwia, ‘jMaagwai jāg hλli honee k'aba hλabā!’ hajurau.

49 Pλchdēupaita chadcha maar t'um wai dλnλm.

Pλchdēu mλ dāi mλgbarm gaaimua hōrau pλ juu t'eeg k'ap'Λ nλisiju.

50 Mλg hatagjā har pλch hiperraam k'ΛΛnan hich jāg pua ham dau hee haug k'aug paraa chitaju.

51 Pλ juu t'eegjöm k'ΛΛn chan mλg jēb gaai hooba haajem.

Wir haig hamach t'öö haajerr k'ΛΛnjā ya pλ juu heegar paauk'abaadēm.

52 Mλg jēb gaai chi t'et'em t'et'em haajem k'ΛΛnjā hiek t'eeg chuk'u hisegk'ΛΛiwia jūrr hap'ΛΛ maadēu higbajööjo k'it'ëem k'ΛΛnta pua pōr p'iriupximaaajem.

53 Hap'ΛΛ jādaúa durrumjö k'it'ëem k'ΛΛnaujā pλrλg jēeuwai pua hamachdēu nem hig nλm t'um deejem.

Mamλ riknaan, jūrr pua dau haug hee pääijem, pλch higba nλm kōit.

54 Hēwandam, pua nawe pλch hiek'atarr k'ñir hak'ooba,

chadcha h̄ista pach chognaan israelnaan h̄äu
heeg hoogpam, pachdēu warrgarwe maar
jōoinag jaaujerrjō.

⁵⁵ Nacha jöoi Abranag jaauwai, hi chaain
hewagam k'lan heem hāb t'aababarmuata
maar peerdā hauju hatarr haawai, h̄is
hewag nassi pawiata chadcha hich mag
habarm."

Maga hajim haajem Mariaau Hēwandamag
jēeumamua hi t'ö hiek'atarr.

⁵⁶ Mag María hich naamhūan Elizabed hoon
mawia hi di haig hed t'ärjupjō s̄ejim haajem. Mag
s̄ī hawiata deeu hich diig petajim haajem.

Juan chi hōor pör choomie t'aabatarr

⁵⁷ Mag María hi haig s̄iewia petarr k'ur ya hich
hauju hed haadeewai hūan Elizabedau chaai chi
hemk'ooidam hoojim haajem. ⁵⁸ Mag Hēwandamau
h̄äu hi heeg hoowia jōorpitarr chaai hat'am ha
hūrbaawai ham d̄ai di dak'a naajerr k'lanau chi
Elizabed k'odnaan d̄aimua ham haig b̄ewia
hirig, "Hāuta Hēwandamau p̄ chaai hoopibarm; p̄
chaai gaaimua maarjā honee n̄amgui" haajeejim
hanam, jūrr b̄ee t'anam k'lanau.

⁵⁹ Maimua mag hautarr ocho días haadēm
hee, deeu chi Elizabed haig hi k'apk'lan d̄ai hi
k'odnaanpa b̄ee t'anlisijierram haajem, chi chaai
mehēudam p'arbichrp̄ai n̄am hoon. Mag b̄ewi
chadcha p'arbichrp̄ajim haajem. Mam̄ chi chaai
t'xr chi d̄ennaanau hagt'a jaauba narr haawai bi-
gaaum k'lanau chi chaaidamjā hich haai gaaita
Zacarías ha t'xr hig naajim hanaabá. ⁶⁰ Mam̄
magbaawai chi hādau, —Hāhā, hi t'xr chan mag

k'abam. MΛ chaairan Juan hata t'ñrjugui hajim hanΛm.

⁶¹ Magbaawai hamachdëu jürr hirig, –¿K'an jägwia pua hi mag t'ñrm hig hΛ? Päar hee häbjä mag t'ñr chuk'u sïebahab hajierram hanΛm, mag gaai hi t'ñraag.

⁶² Magbaawai jürr chi hayag, –¿PΛ chaai k'an ha t'ñr nΛ? ha jëeujierram haajem.

MamΛ mag jöoi meu meraa k'itΛmta kachpa k'í t'ñnarr haawai, jürram k'ΛΛnau mag parhooba juau jajaauk'amua hichig jëeu nΛm k'aug hat'aawai, ⁶³ jürr hich garmua tabaldam jëeuwia, hag gaai “Hiin Juan hata t'ñrju” ha p'ñnaa, hamag hoopijim hanaabá. Mag hoopibaawai t'um haig t'ñnarr k'ΛΛnau hamach hödegpai, “¿K'an hajaug gaaimuata häba mag gaaita chaai t'ñrm hig nΛma?” hajierram hanΛm. ⁶⁴ MamΛ mag p'ñnaa hirua hoopibarm däicha hïchab hich jöoi Zacarías hiek heerdΛ sïsijim hanaabá. Magbaawai Hëwandamag jëeumamua magjim hanΛm:

–Häuhcha jäg pΛchdëu jaautarrjöo habarm, Hëwandam. MΛ hüan chaai t'aabaawaita pua mΛ hiek heerdΛpiju hatarr haawai ya chadcha deeu mΛ hiek heerdΛ chirsim. Hïsin chadau mΛch meuk'udamaucha pΛrΛg häu hajim ha chirΛm Hëwandam hajim hanΛm.

⁶⁵⁻⁶⁶ Mag hoobaawai t'um haig narr k'ΛΛnau, “Jäan hich hiiuta jägpibarm” ha k'ñirju nΛsisijierram hanaabá. Maimua hërëu p'öbaadëwia hamach wënlrrampierr hamachdëu hoomatarr t'um hich mag jajawag wëtmarr haawai Judea durr hee didam hähäbdö k'ëk'ëdΛm heem k'ΛΛnaupa k'ak'apdö hich mag sïi bïi jöisijim haajem. MamΛ

mag chi jaau w  n  rr  m k'  n hiek h  rmam k'  nau t'umaa k'  irjuwia hamach wir haigpai, "Mag chaaidam m  g hatag j  oipabaadeewai,   j  gata k'itajuuta mag jaau n  ma, b  r  l k'itwe mag n  m?" haajeejim han  m.

Mag, hich H  wandamau b  r  lwe hich k'  chagpierr b  aup  jim hanaabá.

⁶⁷ Hich hag hed hagtarr k'ur n  lpai hawia j  oi Zacarías gaai H  wandam Hak'aar p  es haicheewai H  wandam hi jaaujem k'  n d  nj   hiek'amamua Mar  a chaaai higwia magjim han  m:

⁶⁸ "H  wandam, h  uhcha pua p  ch chaain heeg hoowia h  sin chad maar peerd   hawaag-pam.

Magua maar honee n  mgui hajim han  m.

⁶⁹ Warrgar p   chog David k'ak'itarr hag chaain hewagam k'  n heemta pua chi jua t'ierr maar hat'ee p  ibap  im, maar peerd   haumk'  ir, ⁷⁰ hich warrgarwe p  ch hi jaumienau h  rag jaaujerrj  .

⁷¹ Hamau jaauwai mag 'P  chd  u p  ibarmuata maar peerd   hauju' haajeejim, "t'um maach hoomap'a haajem k'  n jua heemua, maimua h  chab chi daj  umie maach k'  gurwia pekau hee burripieg h  k'a S  erraajem jua heemuaj   hagj  .'

Maagjerr h  sta h  u hag hed pabaich  engui" hajim han  m.

⁷² "H  wandam, p  chd  u maar j  oin israelnaan d  i hiek deetarr b  lrj   k'  ir hak'ooba, h  u pua maar dau hee haug k'augbarm.

⁷³ Mag hiek deetarr hed pua p  ch hiiucha j  oi Abranag jaauwai, pua maar peerd   hauju

hajim, ⁷⁴ maach hoomap'am k'ʌʌn högk'aba,
ni dösäjtä högk'aba, ⁷⁵ hāba pʌch däipai ha-
jap'a wēnʌrramk'īir, tag bʌlərjä pekau wau
wēnʌrram hugua."

⁷⁶ Mag nacha Mariaau chaai hooju higwia hiek'a
dichtarr k'ur jūrr hich chaai higmamuata jōoirau
magjim hanʌm:

"Hiewaadam, pʌta Cha Hāgt'aa P'u Nʌm hag hi
jaaumie ha t'ärju.

Puata maach Pör maju hee hi na hōrag, 'Maach
peerdʌajem ya bēeimʌ sim' ha jaaumaju,
ya mag jaaubarm hūrwia hōrau hi pierrwai
hamach t'āraucha k'ōsi hi hiek hāk'amk'īir;
⁷⁷ maimua hamag maach peerdʌajem hiek
jaubaawai hamach k'aibag t'umaa hāsie
hewag k'īrjuwia Hēwandamag chugpaapi
jēeumk'īir.

⁷⁸ Magaag hat'eeta Hēwandamau maach t'umaam
k'ʌʌn k'īir jāsenk'awia hich Chaai pāi sim,
peerdʌju k'augba haawai pōd hāgt'ar
höbərbaju haajerr k'ʌʌnpa peerdʌhaumk'īir.

⁷⁹ Mag hamach peerdʌju pierrum k'ap'ʌ
haadēmʌn, sīi hōor k'īchag hee nʌmjö nʌm
k'ʌʌnau hāspa hurum k'aug hat'amjö warag
hāspapiwia k'ʌd chaar hee paauk'abaadēmjö
Hēwandam dāi k'ōinaa wēnʌrraju."

Ma hajim haajem jōoi Zacariaau hich hiek
heerdʌtarr hed hiek'atarr.

⁸⁰ Maimua chi Juandam bāaumam dāi
Hēwandamau hich Hak'aarta hi gaai p'ēs deejim
hanaabá, hich dāi hubʌ nʌrrʌmua hich hiek jaau
k'aug hamk'īir. Jōoipawia, hich hap hōor chukag
hee warp mawia sīejeejim haajem. Maimua

Hēwandamau hich hiek Israelpienag hūrpiju hed haadeewaita chi Juanau hōrag jaaubaadējim haajem.

2

Jesús t'aabatarr

(Mt 1:18-25)

¹ Mag Juan t'aaba nám jaar ya hīchab Mariajā pōmcha waaurba s̄ejim haajem, Jesús gaai. Mag nám hee chi rey César Augustoou hich t'et'em k'ɻnag jaaujim haajem, jūrr mak'ɻnau hichdēu durr jāa sim hee hōor nānāidampierr jaaubaa hamach t'ñr p'āk'api mamk'ñir. ² Mag hōor t'ñr p'āk'atarr warrpem hajim haajem, Cirenio hanám Siria durr gobernadork'a sim jaar. ³ Mag hiek haaidá nám jaar jaautarrjö, t'umaam k'ɻn hamach jōoin p'öbörpierr wētjierram hanaabá, hamach t'ñr p'āk'amk'ñir. ⁴ Magua Josejā hīchab hich jōoin p'öbör hee majim haajem, hich t'ñr p'āmk'ñir. Hich José Galilea durr joobaajeejim hanám, p'öbör Nazaret hanám hee. Mamá jōoingarm rey David k'ak'itarr hag chaain hewagam k'ɻn dēn harr haawai chi David t'aabatarr p'öbör Belén hanámgta majim hanaabá, Judea durr. ⁵ Mag hich mam däi María harrjim haajem, hag nawe hiek deewia jua p̄rju hanarr haawai. Maagwai María ya hauwimáa s̄ejim haajem.

⁶ Mag wētwia, Belén bardatk'aimawia, k'āai k'apan k'aba nám hee María chaai haujim haajem, warrpemdam. ⁷ Mamá hamach jēraag di hajap'amjā baauba s̄ii p'ak k'āaijem degta narr haawai putdam hee p̄rēunaa p'ak t'ak'aar

s  ejemdam hut'ur k  r  m heeta werba k  rjim haajem.

⁸ Mag chaai t'aababarm dak'a p  ars   sim hee h  or naajim haajem, hedhaar hamach oveja t'  a n  m k'  n. ⁹ Mag hamach nemchaain t'  a n  mta, d  g  lp p  r j  er hat'am d  i harar j  i sim hee, H  wandam chog hich J  oirau p  itarrta ham k  irp'ee barjopbaich  jim hanaabá. Mag hoobaawai j  p'ierr p'  baad  jim haajem. ¹⁰ Magbaa chi H  wandam chogau hamag, —Hoob j  p'ierrmiet. M  n s  i p  rag hiek hajap'am jawaanta b  ejimgui hajim han  m. M  g murua p  rag hiek jaaubarmua p  ar israel-naan t'um honee hajurau, p  achd  u h  rmampierr. Murua p  rag hiek jawaan b  etarran m  gaugui hajim han  m: ¹¹ H  sta Belén p'  b  r hee chaai t'aababarm, warrgarwe h  or t'umaam k'  nnau n  ajerr Chaai. M  g chaairauta m  g hatag h  or peerd   haujugui hajim han  m. Hichta Cristoou maach P  r. ¹² M  ch s  uk'a chir  m ham hugua, nauwe h  r  ubaad  t hajim han  m, Bel  n p'  b  r  g. Mam barbaimaawai chi chaaidam putdam hee p  reunaa p'ak t'ak'aar s  ejem hut'ur k'it  m hee hauk'  r  m p  rau hooimaju ha jaaujim han  m.

¹³ Chi H  wandam chogau mag jaaubarm hee, hi k'apeen hij  m k'  n k'apan hedj   hee p  lart  baich  jim hanaab  , s  uk'abarmj   habarm hee. Magbaawai mak'  nnau H  wandamag j  eu n  muua,

¹⁴ “H  wandam, h  u habarm h  gt'arm magwe.

H  u pua p  ch Hiewaa p  ibarmgui” hanaajim han  m.

“M  g p  chd  u hi p  ibarm gaaimua m  g durr j  oi gaaij   p  chd  u j  r haumam k'  nnan p  

däi k'ōinaa wēnrraju" hanaajim hanaabá,
Hēwandamag jēuemamua.

¹⁵ Mag t'ʌnʌ̄ hawia chi Hēwandam chognaan
deeu h̄gt'ar hērēubaadeewai chi nemchaain t'ʌ̄
narr k'ʌnau jūrr wir haigpai hamach k'apeenag,
—Keena, magan Belenag wēttarrau hajim hanʌm,
Hēwandam chogau jaauwai mag chaaidam heeu
hau k'itʌm hanʌm hoon.

¹⁶ Mag wēttarrau hawia, chadcha heerpamjö¹⁶
hērēuwia hooimaawai, chadcha chi chaaidam
hewaa hau k'itʌm p'ak t'ak'aar sēejem hee
hauk'ērʌm hooimajierram hanaabá. Maig hi
bigaau chi hād José däi naajim haajem. ¹⁷ Mag
hamach daúa hoobaimaawai chi Hēwandam
chogau hamachig jaautarr t'um jūrr hamag
hīg'aimajierram hanʌm. Mag jaauwia, höbērwia,
deeu hamach nemchaain haar wētumuajā
hamachdēu hōor hoomampierr hich mag jajawag
wētjim haajem. ¹⁸ Mag chi oveja t'ʌamienau
nem hīg'ak'ag wētum hūrwia t'um chi hūrmarr
k'ʌn jāgderra nʌisijim hanʌm. ¹⁹ Mamʌ mag
hamau jaau nʌm hūrtarr t'um Mariaau k'ap'ʌ
sīerrjā bʌlrjā bī haba, hich t'āar heepai hich mag
k'ap'ʌ wai sīsijim hanaabá. ²⁰ Mag chi nemchaain
t'ʌamienau hamach daúacha hoonaa hamach
jāgʌucha hūrtarrpa hig wētumua, honee Hēwandam
t'ō hiek'ak'ag wētumua, "Hēwandam, hīsin chadau
purua hāu habarm. Pajö wajaugk'am chan hōor
chuk'um" ha serereug wētwia deeu hamach
nemchaain haar p'ʌrsā hee naaimajim haajem.

Jesudam Haai hi jēeujem deg harrtarr

²¹ Chi chaai hautarr ocho días haadēm hee,
jōoingarwe hamach hi harr haawai nacha hi

mehëudam p'ʌrbichpäiwia warre hi t'ärdaṁ Jesúš ha t'ärjierram haajem, chi Hēwandaṁ chogau warrcha Mariaag jaaucheewai t'ärju ha jaautarrjö. ²² Maimua hīchab magtarr k'ur hed hābjö haadëm hee, Jerusalén p'öbör hee Haai hi jēejem deg chi Jesudam haibëejierram haajem p'adëg hoopien, Moiseeu Hēwandaṁ hiek p'ätarr gaai jaau simjö hag hipierr. Mag haibëewia Hēwandaṁag hi kōit hāu hajim hanaa warag hirig jēeumamua, “Hēwandaṁ, cha k'érəm maar chaaidam; puata hi k'ap chirəm məg hatagjä. Hi däi pəchdëu hampierr habá” hajierram hanəm, “pəchigpai k'ürju bāaumk'ür.”

Mag hamau jēutarran hamach chaai Hēwandaṁag deeg hajim, warrgar Moiseeu jaautarrjö. ²³ Mag Moisés hiek gaai Hēwandaṁau mag sim: “T'um hemk'öi chaai chi nacha hoomamdam pārau mərəg deemaju.” ²⁴ Maimua hīchab, “Jābauk'itəm wa dubur chaaindam k'āijā dau numí deebat” ha sim “hag chaai paar.” Maagjerr haawai chadcha duburdam k'ēchwia chi chaai Hēwandaṁag dee nəm hanəmua hi kōit jēeuierram haajem.

²⁵ Maagwai Jerusalén p'öbör hee woun hāb Simeón ha t'är sim s̄ejim haajem, Hēwandaṁ dau na hajap'a k'itanaa hi hipierraā k'itaajerr. Hich mag jöoirau hīchab nəajeejim haajem, warrgarwe Hēwandaṁau jöoinag jaauwai hirua hich Chaai pāibarmuata israelnaan peerdə hauju ha jaaujerr Chaai. Mag jöoi gaai Hēwandaṁau hich Hak'aar p'ës wai s̄ejim hanabá. ²⁶ Magua hich mag Hēwandaṁ Hak'aarau hichig jaautarr haawai jöoi Simeonau k'ap'ə s̄ejim haajem, hich daúacha hooju maach

Pör Hēwandamau mʌg jēb gaai Cristota Reik'amk'īir pāiju ha jaaujerr.

²⁷ Magtarr haawai mag chi Jesudam Haai hi jēeujem deg wai nʌm hedcha hich mag jōoi Simeón hanʌmjā hīchab hich Hēwandam Hak'arau hagʌg hi harrjim haajem. Mag José María dāimua jōoingarwe Moiseeu hiek p'ā pʌatarr gaai jaaujemjō chaai dāi haag Haai hi jēeujem deg bardʌtk'abaimaawai, ²⁸ hich mag jōoi Simeonau chi chaaidam jiir hauwia Hēwandam t'ō hiek'amamua,

²⁹ “Hēwandam, mʌn pʌ chogau” hajim hanʌm, “maagwai pʌ mʌ Pöröu;

³⁰ hīsin chad ya pʌch haar mʌ hauju haai chirʌmgui” hajim hanʌm, “pʌ haar k'ōinaa chiraimaag.

Pʌchdēu nawe mʌrʌg hoopiju ha jaaujerr ya chadcha mʌch daúacha hoobarmgui” hajim hanʌm.

“Mʌg chaairauta jōoipaawai hōor peerdʌ hauju.

³¹ Chadcha mʌg chaai hōor t'umaam k'ʌn hat'eeta pua p̄ibarm.

³² Mag, hi gaaimuata durr chaauram k'ʌnnaujā Israelpien t'ō hiyʌl hajurau.

Maimua hi jōoipa s̄isiewai hīchab Israelpien k'abam k'ʌn hat'eejā hōtdaujō s̄isiju, hamachdēu jāga hamjā peerdʌju haai nʌ ha k'ap hamk'īir” ha hiek'amajim hanʌm jōoyau.

³³ Mag chaaidam b̄rʌl k'itʌmta jōoipa k'ërsiewai, jāgata hōor heejā s̄ierraju k'ai ha t'umaa jaaubarm hürbaawai, hamach happai, “Maach chaai jāgata k'itajuuta, b̄rʌl k'itwe mag jaau nʌma?” hajier-ram hanʌm chi dēnnaanau.

34-35 Maimua Simeonau chi dënnaanagta jūrr, –Pāach numwe Hēwandamau pāar mág hatagjā hñu wai nñisijugui hajim hanám. Magnaa chi hādagcha, María, Hēwandamau mág hich Hiewaa pñibarm gaaimua, chadcha mág Israel durram k'ññn póm hñgt'ar hōbérjugui hajim hanám. Mamá hñchab Israel durram k'ññnaupai hi hoomap'am hiek'au hamach jārr hi p'ñlr t'uur hauju. Pñch chaai mag dau hap'ññ wai nñm hoobaawai pñchta t'ut'uú t'oobpapñimjö hap'ññ hi hat'ee pñ bñe hñrrajugui hajim hanám, gaai machgau. Mag hi hap'ññ wai nñm haigta merag chuk'u hajugui hajim hanám, chijā k'ññnauta hi k'ññsi haju maimua chijā k'ññnauta hi hoomap'a k'ññijā haju ha jaaumajim haajem hich chi hādagcha.

36 Maig hñchab hñan Ana hanámjā sñejim haajem, hagjö Hēwandam hi jaaumie. Mag Ana hapk'ññ jöoi Fanuel k'ararr hag k'a hajim haajem. Maagwai hich jöoi Fanuel hanám warr jöoingar Asernaan ha t'ññrjerr k'ññn heem hajim haajem. Mag hñan Ana warppem hich jaai hautarr dñi siete añospai nñm hee k'oopawia hich mag tag jaaijā hauba k'itñmu ya hñanaa k'itajim hanaabá. **37** Mag hñanaa ochenta y cuatro años k'itñmjā chawag maba, hedaram magwe Haai hi jéeujem degpaita sñejeejim haajem, sñrk'a simua Hēwandamag jéwaag.

38 Mag hagt'a María hich chaai dñi Haai hi jéeujem deg nñm hee, mag hñan Ana hanámjā bñewi Hēwandamau hich Chaai pñitarr k'aug hat'aawai hirig, "Hñu hajim Hēwandam; purua maar peerdñ hawaag pñiju haajerr chaai barbaicheewai mñ honee hñmgui" hajim hanám.

Magnaa mag hich Hēwandamaucha pāiju ha jaau-tarr hīchab nlaejerr k'lanag chi chaaidam higwia, “Hich Hēwandamaau jaautarrjö chamanguata māg hatag maach peerdə hauju hag Chaaidamauwai” haajeejim hanaabá.

Deeu Nazareeg wëttarr

³⁹ Maimua Hēwandamaau hich hiek Moiseeg p'āpitarr gaai jaau sim hipierraar t'um wau dichdimaawai deeu hamach Nazaret p'öbörög bëejierram haajem, Galilea durr. ⁴⁰ Mag chaai hich därrpapagmampierr warag k'īrjug k'ap'ā pamajim hanaabá. Mag nām dāi hich Hēwandamaau hich k'ōchagpierrta bāaupijim haajem.

Jesús Haai hi jéejem deg chi machnaan dāi hiyāa hatarr

⁴¹ Jesús dēnnaan añopierr Jerusalenag weetjeejim haajem, nemk'oo pōmaam jaar paawai. ⁴² Mag añopierr weetjerr haawai, Jesús doce años haadeewai, hīchab Jerusalenag majim haajem, hich dēnnaan dāi. ⁴³ Maimua chi nemk'oo dichdimaawai hōor pōm hamach durrag héreréuk'am hee, hīchab José María dāi hamach p'öbörög wëtjim haajem. Mama Jesúis ham dāi maba, t'āba sīsijim hanaabá. Mama hi t'ābabarmjā chi jōoinau k'augbajierram haajem, deeum k'lan dāi hurumpii hawia. ⁴⁴⁻⁴⁵ Mag deeum k'lan dāi hōor k'apanag hee hurumpii hawiata hich mag k'āaim hāb wēnrra k'ēumamua hi jārjeejim hanām. Mama hamach k'odnaanag jéeuwia hamach k'ap k'lanagjā jéeu'a hohook'am hooba habaawai hag noram deeu hewag bëejierram hanaabá, hi jār wēdurumua. ⁴⁶ Hich

hag hed k'eeuraa Jerusalén barchëjierram haajem. Maimua hag noram hăspaaу j̄arp'Öbaadeeuta Haai hi j  uem deg H  wandam hiek jawaag chi machnaan d  ita H  wandam hiek hiigwai hiy   hoo sim hooimajierram haajem. ⁴⁷ Maagwai haig t'um chi h  r narr k'  n j  gderraа t'  naajim haajem, chi machnaanau j  eumam chaairauta ham d  n  j   nem k'aug ham hiek h  k'ap  r  igmam h  rwia. ⁴⁸ Mag chi machnaan j  rr sim hoobaicheewai, chi j  oinau hamach wir haigpai, —jM  gah! P  d   hoob  , m  igta s  ebma hajierram han  m.

Magbaawai chi h  dau magjim han  m hich chaairag:

—¿K'ant'eeta m  gcha maar p'it'urg waupibarma? P  jar w  n  rr  muа marau p   k'  irju n   hajimwai hajim han  m, hich chaairag.

⁴⁹ Magbaawai chi chaairau hamag magjim han  m:

—¿P  rau k'augbata n  , m   m  ig m  ch Haai hiek h  or d  i hig hiy   chiraju haai chir  m?

⁵⁰ Mam   chi chaairau hamachig mag hiek'abarm chi j  oinau p  d k'augba, parhoobata h  rp  ijierram han  m. ⁵¹ Maimua hich d  nnaan d  i h  b  rwia h  ba hamach p'  b  r Nazareeg w  tjim haajem. Maimua hewag pawiaj   hich d  nnaan hipierraа hich mag k'itajim hanaab  . Mam   hich chaairau mamagk'amj   Mariaau hich t  aar heepain t'um k'app'   haajeejim han  m. ⁵² Mag n  m hee warag Jes  s d  rrpamampierr h  chab k'  irjug k'aug pamajim hanaabá. Maagwaita H  wandam dau na hagchanaa h  chab h  or heej   k'ajapp'a n  rraajeejim han  m.

3

*Juan hōor pōr choomieu Hēwandum hiek jaau
narrarr
(Mt 3:1-12; Mr 1:1-8; Jn 1:19-28)*

¹ Woun Tiberio hanʌm reik'abaaderr haigmua quince años haadém hee, gobernadornaan jayap naajim haajem:

Judea durr: Poncio Pilato

Galilea durr: Herodes

Iturea durr Traconite durr dāi: Felipe (Herodes naam, haai gaaimua)

Abilinia durr: Lisanias

² Mak'ʌn chi gobernadornaank'a nʌm jaar hīchab p'adnaan pōrk'a narr k'ʌn Anás hajim haajem Caifás dāi. Hich mag jaarta hīchab Hēwandumau jöoi Zacarías hiewaa Juan hōor chukag hee sīerrag jaajim haajem, hich hiek hōor hee jajawag mamk'īir.

³ Hēwandumau hichig mag jaaubaawai chadcha petawia dōjā Jordán higaau k'īeb jajawagmamua maagjeejim hanʌm: “Pāar pekau pōoma naawai pāach k'aibag hāsie hewag k'īirjuvia Hēwandumag chugpaapi jēeubat. Mag jēeubaa Hēwandumau pāach k'aibag chugpaabapäaiwaita mua pāar pōr chooplīmajugui” haajeejim hanʌm.

⁴ Hi mag nʌrraju higwia warrgarwe Hēwandum hi jaaumie Isaías ha t'ʌrjerrau mʌg p'ā pʌajim: “Woun hāb hajappai hōor barba haajem haar sīejemuata hich haar hōor barbaimaawai, ‘Maach Pōr ya bēeimʌ sim’ haju.

‘Hi bēeju nawe pāach t'āar k'īir k'augbat’ haju, ‘t'āraucha k'ōsi hi hiek hāk'aag.

⁵ Pari mag hāk'aagan pāach k'aibagau pāach t'āar jāg sīi durr dapag heem dō k'ōrgjō hāk'ārag

s̄̄sidamjā jēb dau d̄ii paa n̄mjö hajaug paapäipetat' haju.

'Pāach k'īirjug k'ad jūjūrk'imjö s̄̄sidamjā k'ad k'ajap'a w̄linaa bubuchdög dau d̄ii jiirt'ēubapäimjö habat' haju.

⁶ Mag t'um hajaug paapäiwia k'īir k'aug n̄lisiewain chadau Hēwandamau maach peerdju p̄ibarm t'umaam k'ānau k'īircha hooju" ha p'ā sim. *(Is. 40:3-5)*

Hich mag Juanau maach t'āarta k'ad w̄lai n̄mjö waupi jaau n̄rrarran, warrgarwejā hirua mag jaau n̄rraju ya chi p'ām harr haawaita nassi pawi chadcha mag jaau n̄rrajim haajem. ⁷ Mag hūrwia hirig hamach pör choomk'īir hōor pōm bēe t'ānām k'ānag maagjeejim hanām hichdēu:

—Chi k'aibagnaan, ḡk'aíu pārag jaauwai Hēwandamau maach hi hagk'am hed s̄i pör chootarr gaaimuapaita pāar hi juu machag hāwatbaju ha jaaujī? ⁸ S̄i pāach pör choopi n̄muapai chan hirua pāar haubam. Hēwandam juu machgau dau hap'ā hamap'a n̄m k'ai, pāach k'aibag t'umaa hāsie hewag k'īirjuwia, Hēwandamag hisegpi jēeuwia, chadcha Hēwandam hiek hāk'ajem k'ānjo habat hajim hanām, pāach k'apeen dāijā. Hoob pārau chik'amnaan dēnjo, pāachjā warrgar pāach jōoi Abrán k'ararrjō Hēwandam dāi k'apeerk'a n̄m hawi, "Maran Abrán chaaina; mag hi chaalink'a n̄mta, ḡjāga Hēwandamau mag maar dau hap'ā hapibarju?" ha k'īirjumiet. S̄i mag Abrán chaalink'a n̄m gaaimuapaita mag hāgt'ar höbeerjem hak'iin, mokdau m̄g t'ānāmjā Hēwandamau hōrag paapäiwia mak'ānjo hīchab Abrán chaaina

haju haai sim. Abrán chaai chaar hawiajā hichiita Hēwandam jua machag hāwatab k'aba hāwatju. Mag k'ōch k'aba nām k'ai, pāach k'aibagta warre Hēwandamag hisegpi jēeubat hajim hanām.

⁹ Pārau k'ap'naabá, nemjīir k'aigbamān t'u wērpmaajem. Hich hagiöta simgui hajim hanām hīchab Hēwandamaujā pāar dāi. Ya hirua pāar chachimān sim. Har hōor hamach k'aibag hisegwia Hēwandamag chugpaapi jēeuba nām k'ānan pa t'upāiwia jāser haadee hörpāi nāmjöta hajugui hajim hanām, hich Hēwandamaū ham dāi.

¹⁰ Mag jaaumam hūrwia, hōrau hirig —¿Magan maraujā jāga haju haai nā, Hēwandam jua machag hāwatmaaugau? ha jēeujierram haajem.

¹¹ Magbaa hichdēu magjim hanām hamag:

—K'ajūa t'eg jūaju paraa nām k'ānnau bālrgājā jūaju chuk'u k'it'ēem k'ānnag deepetat. Maagwai hagjö nem k'oojemdam wai nām k'ānnau hīchab chuk'um k'ānn dāi jig k'ōbat hajim hanām.

¹² Maig hīchab bēejierram haajem gobierno dēn dēbpaar jēeujem k'ānn, hagjö hamach pōr choopālimamk'īir. Mag bēewia mak'ānnaujā hirig jēeumamua, —Maestro, maraujā ¿jāga haju haai nā? hajierram hanām.

¹³ Magbaawai hichdēu hamag, —Hoob leíu jaau sim k'āyau hat'uucha hōor jua heem p'atk'on jēeumiet hajim hanām.

¹⁴ Maimua jūrr soldaaun bēewia, mak'ānnaujā hirig, —Magbaa maraujā ¿jāgajuma? haichējierram hanām.

Magbaa hich Juanau magjim hanām chi soldaaunag:

—Hoob tag chik'am jua heem nem hajués k'echt'ag haumiet. Wa pāachta hemk'ooin hawia chik'am k'ūgur jāp'ierrpināa k'āijā chik'am p'atk'ondam hau chit'ee hamiet. Maimua hoob pārau, "Mārāgan bārāta p'aagjem, muan waragta hig chirām" hamiet hajim hanām. Pāachig p'ag nāmdam dāipai honee nāsit ha jaaumajim haajem.

15 Mamagk'am hūrwia, hōrau jūrr hamach k'apeenag, "Hīsin hich mā k'āijāa Hēwandamau nawe pāiju ha jaaujerrá hagam" haajeejim hanām.

16 Hamau mag hiek'a nām Juanau hag nawe hūr wai sīerr haawai t'umaam k'ān jāg daar magjim hanām:

—Mua pōd pāar t'āar hajaug paa haubam. Muan sīi dōdamaupaita pāar pōr choo chirāmgui hajim hanām. Mamā hēudee hāb hurumta mā k'āyaujā juu t'eeg hārcha sim. Jāguan chad hich Hak'aarjā pārag deewia pāar k'aibagjā hōtdau hee warre hōrbapāimjöta haju. Mā chan māg chirām haig sīi hi chogk'aagpajā serbiibata chirāmgui hajim hanām. **17** Magnaa hamag, Kīir k'ap'ā habat, Hēwandaman ya bēeimālā simgui hajim hanām. Hi bēem hed hi hiek hāk'a nām k'ānan arrozdō pōm wējorr p'ierrwia hajap'a hāk'a t'ānālubarmjöta haju. Maagwai har hi hiek hāk'amap'a harr k'ān, jūrr chi arroz bā t'ātarrrta sīi hābamāg pāardānaa hōrbapāimjö haju. Mak'ānan bārjā hōtdau t'ōo k'augba sīerrām heeta hich Hēwandamaucha bark'ālāipāiju ha jaaujeejim hanām, Juanau hich haig bēe nām k'ānag.

18 Mag jaautarr haigmujā hich mag hiek k'īir pogk'e jaau k'it̄mua hōor wawiejeejim hanaabá, jāga t'umaam k'ān Hēwandamau peerdā hauju haai sī.

19-20 Mag jaar chi gobernador Herodeeu hich naam Felipe hālì Herodías hanlm k'echeu hauwia hag dāi sim k'aug hat'aawai Juanau hirig hiek'ajim haajem. Mamā mag hirig hiek'atarr chan mag sī hich wach hālì dāi sim hat'eepaijā k'aba, hich nem parhooba k'aigba waaujem kōitpata hirig hiek'ajim hanaabá. Mamā maglmjā bāl̄rjā hi hiek hūrba, warag chi Herodeeu Juan cárcel deg p'āar s̄upijim hanaabá.

Juanau Jesús pör chootarr

(Mt 3:13-17; Mr 1:9-11)

21 Mamā mag Herodeeu chi Juan cárcel deg p'āarpiju nawejā hōor pōm pör choojerr haawai, k'āai hāb Jesujā bēewia Juanag hich pör choopibaawai, hīchab hi pör choopāijim haajem. Mag hich pör choo haaipabaadeewai Hēwandamag jēeujim hanaabá. Mag hich Hayag jēeu sim heeta hedaujā weeudā jōisim heemua **22** Hēwandam Hak'aar duburjō k'it̄mta dau daau bēewia hi hār jupchējim hanlm. Mag jupbaichēm dāi hedjā heemua woun hiekjō, "Hiewaa, pālta mā Chaai māchdēu jāsehne wai chit̄māu, pāl gaaimua mā honee chiraajem" habarmjā hūrjim hanaabá.

Jöoin Jesucristo dau naveram k'ān

(Mt 1:1-17)

23 Jesuu warrpem Hēwandam hiek hōrag jaauwai treinta añosjō s̄ejim haajem. Hiin Hēwandam Hiewaa hajieb mamā, hōraun José hiewaa chaarpii

haajeejim. Hich Jesús bāaurrjöoi Joseeta Elí hiewaa
hajim haajem.

Maagwai Elí Matat hiewaa hajim;

24 Matat Leví hiewaa;

Leví Melqui hiewaa;

Melqui Jana hiewaa;

Jana José hiewaa;

25 José Matatías hiewaa;

Matatías Amós hiewaa;

Amós Nahúm hiewaa;

Nahúm Eslí hiewaa;

Eslí Nagai hiewaa;

26 Nagai Maat hiewaa;

Maat Matatías hiewaa;

Matatías Semei hiewaa;

Semei Josec hiewaa;

Josec Judá hiewaa;

27 Judá Joanán hiewaa;

Joanán Resa hiewaa;

Resa Zorobabel hiewaa;

Zorobabel Salatiel hiewaa;

Salatiel Neri hiewaa;

28 Neri Melqui hiewaa;

Melqui Adi hiewaa;

Adi Cosam hiewaa;

Cosam Elmadam hiewaa;

Elmadam Er hiewaa;

29 Er Jesús hiewaa;

Jesús Eliezer hiewaa;

Eliezer Jorim hiewaa;

Jorim Matat hiewaa;

30 Matat Leví hiewaa;

Leví Simeón hiewaa;

Simeón Judá hiewaa;

Judá José hiewaa;
José Jonam hiewaa;
Jonam Eliaquim hiewaa;
³¹ Eliaquim Melea hiewaa;
Melea Mena hiewaa;
Mena Mataata hiewaa;
Matata Natán hiewaa;
³² Natán David hiewaa;
David Isaí hiewaa;
Isaí Obed hiewaa;
Obed Booz hiewaa;
Booz Sala hiewaa;
Sala Naasón hiewaa;
Naasón Aminadab hiewaa;
³³ Aminadab Admin hiewaa;
Admin Arni hiewaa;
Arni Esrom hiewaa;
Esrom Fares hiewaa;
Fares Judá hiewaa;
³⁴ Judá Jacob hiewaa;
Jacob Isá hiewaa;
Isá Abrán hiewaa;
Abrán Taré hiewaa;
Taré Nacor hiewaa;
³⁵ Nacor Serug hiewaa;
Serug Ragau hiewaa;
Ragau Peleg hiewaa;
Peleg Heber hiewaa;
Heber Sala hiewaa;
³⁶ Sala Cainán hiewaa;
Cainán Arfaxad hiewaa;
Arfaxad Sem hiewaa;
Sem Noé hiewaa;
Noé Lamec hiewaa;

³⁷ Lamec Matusalén hiewaa;
 Matusalén Enoc hiewaa;
 Enoc Jared hiewaa;
 Jared Mahalaleel hiewaa;
 Mahalaleel Cainán hiewaa;
³⁸ Cainán Enós hiewaa;
 Enós Set hiewaa;
 Set Adán hiewaa;
 Adán Hēwandam hiewaa, hich Hēwandamaucha hi
 homparr haawai.

4

*Dösātau Jesús k'ūgur hauju hēk'atarr
 (Mt 4:1-11; Mr 1:12-13)*

¹ Mag pör choowia Jesús Hēwandam Hak'aar hich gaai p'ës wai sim petajim haajem Jordán heemua, mag hich pör chootarr haigmua. Mag mamta hich hag Hēwandam Hak'araupai Jordán higaau durr hōor chukag chʌli hi warrjim haajem. ² Mam cuarenta días sñejim haajem, bñlrjä t'ach k'öba. Hi mag sim hee dösātau bëewia hi k'ñirjug meerk'a Jöoi dau na häu k'abam nem waupiju hēk'aajeejim hanaabá. Mag cuarenta días dichdimaawaita hee-upemjö Jesús jäsöö haadëjim haajem. Mag hi jäsöö haadëm hee, dösātau hi k'ūgur hauju k'ñirjuwia ³ hirig, —Chadcha pʌ Hēwandam Hiewaa k'ai, mʌg mokdau panag paabaplä hajim hanʌm.

⁴ Magbaawai Jesuu magjim hanʌm:
 —Hēwandam hiek p'ësim gaai jaauwai, “Sii t'ach k'öju happai k'ap hamk'ñir hirua maach hompaabajim” ha sim. [“Hirua maach hompaatarran, mag t'ach happai k'ñirjuju k'ãyau hich hipierraai

wēnʌrramk'īirta maach hompaajim” ha p'ā simgui hajim hanʌm.]

⁵ Maimua Hēwandamau hʌdʌraa warag dösätag Jesūs warrpijim haajem, durrsi pöm sim gaai. Mag warrwia mag durr pöm hāgt'aa sim gaaimuapai, sæk'abarnjö habarm hee, mʌg jēb gayam durr warp'am magwe t'um hirig hoopijim hanaabá.
⁶ Mag hoopiwia magjim hanʌm, chi dösät garmua hirig:

—Mua pʌrʌgta durr mʌg wējöm dāi hag gaai nem t'ʌnʌmpa t'um deejugui hajim hanʌm, pʌchta t'umaam k'ʌnʌn pörk'anaa t'ʌrp'oo chirsimk'īir. Mua mʌchdēu deem k'ōsim k'ʌnʌnag deeju haai chirʌmgui hajim hanʌm, mʌch dēn haawai.
⁷ Mamʌ magaagan sii jīepöröö p'ōbk'anaa mʌrʌgta Hēwandamagamjö jēeubá hajim hanaabá. Pua mʌrʌg mag jēeumʌn, mʌg durr t'umwe pʌch dēnēu hajim hanʌm chi dösätau.

⁸ Magbaawai Jesuu chi dösätag, —Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaauwai, “Pāar Pörön Hēwandamau; hāba hirigpaita jēeubat, maimua hāba hi hiekpaita hipierraahabat” ha simgui hajim hanʌm.

⁹ Maimua Hēwandamau deeu hʌdʌraa dösätag Jesūs warrpijim haajem, jūrr Jerusalén p'ōbörög. Mam barwia Haai hi jēeujem di nem pöm dʌnʌm hār chi sī gaai warrwia magjim hanʌm chi dösät garmua Jesuug:

—Pʌ chadcha Hēwandam Hiewaa k'ai, magan mʌg hee baubaad hajim hanʌm. Pʌ chig haba k'abahab. ¹⁰ Hēwandam hiek p'ā sim gaai “Hich Hēwandamau hich chognaan pāiju” ha s̄ebahab, “pʌ t'la wēnʌrramk'īir.” ¹¹ Maagwai mʌg hee pʌ baudʌk'iinjā, hamau sii hamach juu heeta pʌ

jääau haubajup, buju haimaau pΛ chig ham hugua.
¡Baubaad! hajim hanΛm, chi meperau Jesuug.

12 Magbaawaita Jesuu magjim hanΛm:

—MamΛ hīchab Hēwandum hiek p'ā sim gaai jaauwai, “Hēwandamau chadcha pāach t'Λaju hawi hoob nem parhoob hamiet” ha sīebahab hajim hanΛm, chi meperag.

13 Hich mag warag chi dösātau Jesuug hich hip-ierraa hamk'īir nem k'īrpierr jajaauk'am bΛlrjā pödba habaawai, sëuk'a chi k'ūgur petajim haajem hichta.

Jesuu warrpem Galilea durr Hēwandum hiek jaaubaaderr

(Mt 4:12-17; Mr 1:14-15)

14-15 Jesús hagt'a Hēwandum Hak'aar hich gaai p'ēs wai sim majim haajem deeu Galilea durr, hich berrag. Mag barwia judionaan Hēwandum hiek jaaujem di sīsidampierr jaaujeejim haajem. Maag-wai durr chaauram k'Λnaupa hirua jaau nΛrrΛm k'ak'apdö hap'öbaadeewai t'umaam k'Λnau hi higar nΛmuia, “Häuta mag jaau nΛrrabahab” haajee-jim haajem.

Jesús Nazaret p'öbör hee

(Mt 13:53-58; Mr 6:1-6)

16 Maimua Nazareeg bēejim haajem, hich bāautarr p'öbörög. Mag bēewia juu hΛlījem hed pabaadeewai judionaan Hēwandum hiek jaaujem deg dubjim haajem, hag na hich duubjerrjö. Mag dubwia, hōrag hūrmk'īir Hēwandum hiek t'Λraag p'iidΛ dΛnΛisijim haajem. **17** Mag hi dΛnΛisiewai häbmua hirig hΛapläijim haajem, jöoingarm hēsap chi pΛrt'Λm, Hēwandum hi jaaumie Isaías

k'ararrau p'ātarr. Maimua chi hēsap pʌlart'ʌm gaai jɜrnāa t'ñrbaadëjim hanʌm. Hirua t'ñr sñerr haig mag sñejim haajem:

18 “Hēwandamauta mʌ jʌr hautarr haawai hich Hak'aar mʌ gaai p'ës wai sim, hap'ʌm k'ʌnag jāga hichdëu ham peerdʌ hauju ha jaaumk'ñir.

Hirua mʌ pñitarran, hōor hamach k'aibag hee presonaanjö nʌm k'ʌnag, ‘Ya pāar hōbërm hiek hōbërju haai nʌm’ ha jaaumk'ñir hajim; dau k'ñsumjö nʌm k'ʌnagjā, ‘Ya pārau wajap'a hooju haai nʌm’ ha jaaumk'ñir; chik'amnau dau hap'ʌn waaujem k'ʌnau nau haug k'augwia peerdʌ haumk'ñir;

19 maimua hōrag, ‘Hīs chad mʌg jaarta Hēwandamau pāar dñi nem hajapcha haju hed barbaichëm’ ha jaaumk'ñirta mʌ pñijim” hajim hanʌm, t'ñrmamua. (*Is. 61:1-2*)

20 Maimua t'ñr haaipabaadeewai hichig chi hēsap pʌlart'ʌm deetarrag deeu hñapñiwia hoo sñijim haajem, hichdëu t'ñr sñerr hiekpai jawaag. Magbaawai t'um haig narr k'ʌnau hñba hirigta heerpapaad t'ʌnñisijim hanaabá. **21** Mag hichig heerpapaad hap'öbaadeewai hamag magjim hanʌm:

—Hīsta chadcha pñach t'umaam k'ʌnau dak'ñir mʌg Hēwandam hiek p'ā sim gaai hichdëu jaautarrjöö habarmgui hajim hanaabá.

22 Mag hñrwia t'umaam k'ʌnau hi wajap'a hig hiyññ naajim hanʌm. Mag nʌm dñi hirua hiek-dam hñrimʌ hiek'amam hñrwia t'um jñgderra hap'öbaadëjim hanaabá. Mag hñrwia, jñrr hamach wir haigpai, —Keena, ¿mag woun José hiewaa

k'abamá? ¿K'ani mag hiek'a hoo simma? hanaajim hanaabá.

²³ Magbaawai Jesuu magjim hanám:

—Pārau mächig “Chadcha médico k'ai, pachdëupai pach monaaubapäi” ha hiek'aju mua k'ap'Λ chirʌmgui hajim hanám. Magnaa hamag, Pārau hūurwai Capernaum durr mua nem k'ir pogk'e waaujem hanaawai, mäigjä magan hagjö waupi jaaujugui hajim hanám, mä hiek häk'amap'am hiek'au. ²⁴ Mamä keena, päädë hoobat, muajä mag chirʌmgui hajim hanám: Chi mäg Hēwandam hiek jaau wënlrraajem k'Λn chan dich dö hee hāba naajem k'Λnnau hābjä k'a k'ochk'aba haajemwai. ²⁵ Mäch sëuk'a chirʌm ham hugua pārag jaauk'im: Pārau k'ir heyaa nʌmgui hajim hanám, jöoingar Hēwandam hiek jaaumie Elías k'ararr monak'a haawai Israel durr aña t'ärjup hawia järr bñlrjä noseg chëba harr hanám. Mag gaaimua Judea durr t'um jädau t'eega burrtarr hanámjä pārau hūurjem. ¿Pārau k'irjuawai mag jaar hīchab k'oopaa hūanaan dau hap'Λm chuk'u hají Israel durr? Chuk'u hajim haju haai k'aba nám; k'apan t'Λnaajim. ²⁶ Mamä magämjä ni hiwiir hābam haarjä Hēwandamau Elías pālibajim. Mamag pāiju k'ayau Sidón durr p'öbör Sarepta hanám hee k'oopaa hñli hāb sñerr haarta Hēwandamau pāijimgui hajim hanám, magägtä hi jāhogamk'ir. ¿Jāgwi? Hich durram k'Λn heepai pāimuán hi k'ochk'abaju k'ap'Λ harr haawaima. Maguata warag deeum durrugta pāijimgui hajim hanám, hich meeun k'abam hee. ²⁷ Hīchab k'ir heyaa habat: Israel durr Hēwandam hiek jaaumie Eliseo k'ararr monak'a

haawai hīchab hōor kokobé bēnēu bar sīsidam k'apaana t'ānaajim. Mamā mag t'ānarr k'ānn hiwiir hābjā Hēwandumau hirig monaaupi jaauba, hāba Siria durr woun Naamān haajerr happaita monaaupijim. Jāgwi? Hēwandumau hoowai hamach israelnaan heepai pāimuan, hamach heempai haawai bālrjā hamach k'amor machag monaauju k'īrjubaju hich Hēwandumau k'ap'ā sīerr haawaima hajim hanām hich Jesuu.

²⁸ Jesuu mag hiek'abarm hūrbaawai haig narr k'ānn t'um hi dāi meeuk'a p'ōbaadējim hanaabā, hamach k'īr hiek'abapāaiwai. ²⁹ Mag meeuk'a nāmuwa warag p'iidātk'a p'ōbaadēwia, p'ōbōr heemua jārpāiwia, hich hag p'ōbōr heepai durrsī gaai durr pōr waaidā hi warrjierram haajem, mammua hit'urmāg hee hi sīepāaig. ³⁰ Mamā mag nām hee sīi ham jārr dichwia petajim haajem.

Jesuu woun hāb dösāt bēnēu baarjerr monaauntarr

(Mr 1:21-28)

³¹ Maimua magtarr k'ur deeu Jesús Galilea durr p'ōbōr Capernaum hanāmāg bēejim haajem. Mag bēewia hōor juu hālijem hed pabaadeewai hōrag jaaujeejim haajem. ³² Mag hirua jaau sim haig hi hiek hūrwia hōor jāgderra t'ānaajim hanām, chi k'ap'ām k'ap'ām haajem k'ānn k'āyaujā hichdēuta jaau k'ap'ācha jaumam hūrwia.

³³ Mag judionaan Hēwandum hiek jaaujem deg hīchab sīejim haajem, woun hāb mor hee bēn k'aigbam wai sim. Mag wounau Jesús hoobaadeewai chi bēn hi mor hee simuata t'et hāa hanaa, ³⁴ —Jesús, Nazaretpierr! Hidēu maar sīi k'ajap'a sīubā hajim hanām. Pānn warre maar hōpāainta

hurum. Mua p_A k'ap'_A chir_{AM}, p_A jammua hurú. P_A Hēwandum Hiewaa hāgt'armua bëetarr k'abahab, warrgurwe Hēwandamau pāiju jaaujerr hajim hanaabá, chi mepeer garmua.

³⁵ Magbaawai Jesuu chi bënég meeurraunaa, — K'ū habá. Pachta warag jāg woun mor heemua höbérbaad hajim han_{AM}.

Magbaawai chadcha chi mepeer höbérbaadëmua warre chi wounta jēk' t̄t barwerbp̄ijim hanaabá. Mam_A magtarrjā chig haba, deeu k'īir heerd_{AWIA}, warramjō monak'a s̄sijim haajem. ³⁶ Mag hoowia t'umaam k'ān dauderraa n_Amua hamach heepai, “¿K'anim wounaan juapa t'eepta jāg mepeenag höbeerpi jaauwaijā hi hipierraar höbér n_Ama? Keena, m̄ig hag na maadéu m_Ag chan hooba haajemwai” ha hiek'ap'öö t'ānaajim han_{AM}.

³⁷ Jesuu magtarr s̄i hag bigaau p'öbördam n_An_Aid_{AM} heem magwe b̄i t'ān_Aisijim haajem.

*Jesuu Pedro p'aauhūan monaautarr
(Mt 8:14-15; Mr 1:29-31)*

³⁸ Maimua mag woun mor heem mepeer j̄r p_Aawia Hēwandum hiek jaaujem degmua höbérwia petajim haajem, Simón di haar. Maimua barimawia hooimaawai, Simón p'aauhūanta k'ānumieu mas t'ān_Am hooimajim hanaabá. Magbaawai mag hūan monaaup_Aimk'īir, hōrau Jesuug chaigpa naajim han_{AM}. ³⁹ Magbaawai hi werba jēer sim bigaau d_An_Aluuwimawia chi k'ānumieg k'īesir hiek'abaawai warre chi k'ānumie meeud_{AWIA}baadëjim hanaabá. Mag k'ānumie meeud_{AWIA}baadeewai hag bärre p'iid_{AWIA}ham jāhogaagpajim haajem.

Hedau k'ëubaadëm hee Jesuu hõor põm monaau-tarr

(Mt 8:16-17; Mr 1:32-34)

⁴⁰ Maimua hedau k'ëubaadeewai haaunaan paraa harr k'ɻnau hamach haaunaan k'amor machag-pierr Jesùs haig haubëemajierram haajem. Mag-baawai Jesuu chi mor masim k'ɻn gaai pər hoomamuapai t'um monaaupõimajim haajem.

⁴¹ Mag pər hoomamua hõor mor hee bën paraa harrpa jēu wérpmajim hanaabá. Chi mepeenaujā Hēwandamau hi p̄itarr k'ap'ɻ narr haawai, “Pɻn Hēwandam Hiewaau” ha hähäag hõberdatk'a maa-jeejim hanɻm. Mamɻ Jesuu tag hamag hiek'apiba meeurrau s̄umajim haajem, hõrag hich jaaum hugua.

Jesuu maach peerdəajem hiek Galilea durr jaau p'ɻardə nərrarr

(Mr 1:35-39)

⁴² Maimua ya hãspabaadeewai haigmua chawag mawia hõor chukag haar hich happai s̄eimajim hanɻm. Mamɻ Capernaumpienau hi jər wēnərrɻn hawia baau hat'aimaawai tag hi chawag p̄imap'a s̄i hamach haigpaita s̄lepim k'ōsi naajim haajem. ⁴³ Mamɻ hichdēu hamag, –Ml̄igpai chiraba mɻ chawag maju haai chirəmgui hajim hanɻm, h̄ichab deeum p'öbör heejā hõrag “Hēwandamta ya t'umaam k'ɻn Pörk'aimɻ sim” ha jaauwia, h̄ichab ham peerdəju k'ñirju nɻm k'ai, hirigta hɻdəraa hamach Pörk'apiju haai nɻm ha jawaan, mag hat'eeta Hēwandamau mɻ p̄itarr haawai.

⁴⁴ Mag jaauwia, Capernaumpai s̄eba, hich mag p'öbörpierr judionaan biirdəajem deg Hēwandam hiek jaau nərraajeejim haajem, Galilea durr.

5

*Hāwarr pöoma partarr
(Mt 4:18-22; Mr 1:16-20)*

¹ Biek hāb Jesús t'arrdö Genesaret hanam hi-gaau sim haig hōor pöoma podpachëwia t'et p'eeudə hi p'əlr t'uur warrmajieram haajem, Hēwandam hiek hūrm k'ōchgau. ² Mag nəm hee hichdēu bote numí mos gaai barhəidə nəm hoo hat'ajim hanam. Hag hee chi mork'ən chuk'u naajim hanam, dö hərēut'urwia dö higaau hamach red hə narr haawai. ³ Magbaawai chi bote dau hāb Simón dēn harr haawai hirig jēeuwia, hag hee waaidəwia, hichigpai bəchk'un dōjārragaa hich warrpijim haajem. Magnaan chadau jupwia mammua hōor k'apan t'ənəməg Hēwandam hiek jaaubaadējim haajem.

⁴ Maimua mag hiek'a höbaadeewai chi Simonag, –Dōjārr wēbapəi, maimua chi red dubpəinaa deeu hərēu hoobat hajim hanam.

⁵ Magbaawai Simonau jūrr magjim hanam:
—Aay, hedaar maach daúa bələrjā k'āiba parii hərēu hēedətk'amaamjā bələrjā marau pər haubajim. Mamə pə hiek haawai deeu mua chach hoo-jukē hajim hanam.

⁶ Maimua chadcha mag dubpəiwia jiir hoowai hāwarr pöoma t'ənəmua chi red dau t'ərrdəmaa hajim hanaabá. ⁷ Magbaawai hamach k'apeen deeum bote hee narr k'ənənag juu t'ōt'ōi k'ap'ōbaadējim hanam, hamach juag hoon bēemk'īir. Mag chadcha warm k'ən bēewia jiir hat'aawai bote numwe hipiir haujierram hanaabá. Mag, bote numí narr hāba peer

joot'ūpjierram haajem. ⁸⁻⁹ Mag Jesús hipierraa harr gaaimuapai hāwarr pōm pər hat'am hoobaawai Pedro däi jap hābam hee narr k'ɻɻnaupa, “¿Mɻn k'anim wounta hag na mɻg hooba haajemta hāwarr pōm mɻg pər haupibarma?” ha k'ūirju nlisijim hanam. Hich mag bärre Simón Pedroou Jesús bæk'arr p'öbk'a t'ɻnaaimawia hirig, —Señor, hoob mɻ däi hāba nrram. Mɻn hatcha pekau pōoma chiram pə mɻ däi nrrraag hajim hanam.

¹⁰ Maagwai Pedro k'apeen hābak'ai bote hee narr k'ɻɻnaujā hīchab hamach k'apeenau k'ūirju narrjö k'ūirju nlisijim hanaabá. Mag bote hee naajim haajem Zebedeo chaain, Santiago Juan däi. Mamə Jesuu chi Simonag, —Simón, hoob k'ūirjum hajim hanam. Warr pəch sīi dō hla gaaipai chitarrjö, hīsmua hatagan pən jūrr mɻ hiekta hōrag jaau gaaipaita chirsijugui hajim hanam.

¹¹ Maimua dō higaau paauk'achëwia warag hi däi mam hiek hérëubaadëjim hanaabá, hamach nem t'um pəawia.

*Jesuu woun hāb kokobé bēnēu sīerr monaautarr
(Mt 8:1-4; Mr 1:40-45)*

¹² Maimua biek hāb Jesús deeum p'öbör hee sim haig woun hāb kokobé bēnēu sīi p'īe k'a dodos sim barchejim haajem. Mag wounau hoo hat'aawai jēk'at p'öbk'anaa, jēb gaai dagau dərnāa, chaigpamamua hirig, —Señor, pua k'ōs chiram k'ai, mɻg p'īedau warre mɻ gaaimua chugpaabapäi haichejim hanam.

¹³ Magbaawai Jesuu hi gaai pərnāa, —Mua pə monaau k'ōsi chiram; monaau chirsí magan hajim hanam.

Magbarm bärre chi p'ie k'a dodos chirarr monaau sīsiewai mor hajapp'a sīsijim hanaabá. ¹⁴ Mag ya monaau sīsiewai, Jesuu hirig magjim hanam:

—Pach māgbarm hoop chik'amnag jawam. Magju k'ayau nacha Jerusalén mawia Haai hi jēeujem degam p'adēg pach mor hoopibaimá. Maimua Moiseeu hiek p'ātarr gaai jaau simjō pach monaaubarm paar nemchaain ofrendak'a deeabá hajim hanam, pach māg monaau sīsim hōrag k'ap hamk'ir.

¹⁵ Hich Jesús mag gaaimua sīi warag hōor hee t'ārp'oo sīsijim hanaabá. Maagwaita warag hōor pōm biirdādā haajeejim hanam hi hiek hūraag, maimua hīchab hamach monaaupāi mamk'irjā hagjö. ¹⁶ Mamā magam hāba, Jesús chawag maa-jeejim haajem, hich happai hōor chukag chālāi Hēwandamag jēwaag.

*Jesuu woun hāb k'apá jāser k'itam monaautarr
(Mt 9:1-8; Mr 2:1-12)*

¹⁷ Biek hāb Jesuu Hēwandam hiek jaau sim haig fariseonaan dāi Hēwandam hiek hat'ee chi mach-naanpa hohood t'ānaajim. Mak'ān p'ōbördam nānāidāmpierrmua bēetarr k'ān hajim haajem: Galilea durrmuua bēetarr k'ān, Judea durrmuua bēetarr k'ān, maimua hīchab Jerusalenpienpa dāi naajim haajem. Maagwai Hēwandam juapa t'eeg hi gawai sīejim hanam, hōor monawaag.

¹⁸ Mag nāmta hōrau woun hāb k'apá jāser k'itamta pa bāark'am gaai waiduraa hajierram haajem, Jesús sim haar wai dubwia hi k'ārp'ee werba sīwaag, monaaupāimk'ir. ¹⁹ Mamā dubju hēk'a nām hōor pōm t'ānām k'urau pōd dubba habaawai, dihēu hār waaidātk'a p'ōbaadēwia,

nem wäg waunaa, chi pa bʌark'am gaai jāgadau jāk'anaa, chi haaunaanpa heegjiir burrpłiijierram haajem, hõor jārr Jesús hiek'a hoo sim k'īrp'eecha. **20** Mag hich haig wai burrbaichém hoobaawai, hirua chi wounaan hö hak'aar hāba hiruata hamach haaunaan monaaupłiju k'īrju nám k'ap'Λ sīerr haawai, chi k'apá jāser k'itłmłgta, —PΛ pekau t'um ya chugpaa sīsimgui hajim hanám.

21 Mag hūrwia fariseonaan dāi Hēwandam hiek hat'ee chi machnaanpa haig narr k'ɻnau hamach hödegpai, “¿Chijāg wounta Hēwandam na mag hiek'a sīma? ¿K'aíu mļig pekau chugpaaju haai sī? Hēwandamau k'abam chan pekau chugpaa hauba haajem” hanaajim hanám.

22 MamΛ Jesuu hamau mag k'īrju nám k'ap'Λ sīerr haawai hamag magjim hanám:

—¿K'ant'eeta pāar jāg t'āar k'aigba k'īrju sīsid haajēma? **23** ¿Wa mag pekau chugpaabarmjā dau daau hooba naawai pārau k'īrjuawai chadcha p'it'urg chuk'u t'umaam k'ɻnau mag hiek'aju haai nám ha nawa? Chadcha t'umaam k'ɻnau mag hiek'aju haaima. MamΛ mua hirig “P'iidłwi dłrdłr habá” hak'iin, hōrau hamach daúacha hooju, hi monaau sīsi wa monaauba k'āijā hich mag sīsim. Magua pārau mΛ dēnjö chan cha mua jawaagpamjö habajugui hajim hanám. **24** MamΛ mŁch chi Hemk'ooi Hiewaata chadcha Hēwandamau juapá deetarrau mŁg jēb gaai pekau chugpaagjā sua t'eeg chirám ha k'ap hamk'īr, pārag hoopik'imgui hajim hanám.

Maimua chadcha chi k'apá jāser k'itłmłgta, —P'iidłbá. PŁch put juurwia, pŁch diig petá hajim hanám.

25 Magbarm bärre t'umaam k'lan dak'fir p'iidbaadëwia, hich waibëetarr pa blark'am däi putpa p'ë hauwia, hich diig petajim hanaabá. Mag mamua, "Hisin chadau Hëwandam purua mə häu habarm" ha hijejebag majim hanam, honegau.

26 Mag chi woun p'iidbaadëm hoowia haig narr k'lan t'um dauderraan nəm hiek'au, "Jaan hich hiiuta jägbarm" hanaa hñchab, "His Hëwandamauta maadëu məg hooju k'firjuba narrjā hoopibarm" hanaajim haajem, hamach hap pawiajā.

*Jesuu Leví hich däi harrtarr
(Mt 9:9-13; Mr 2:13-17)*

27 Maigmua höbérwia higbaadeeu hooimajim haajem, woun häb Leví ha t'är sim. Mag woun hōrau dëbpaar p'agaan bëejem haig mes gaai pääar sñejim haajem, gobiernoog hōrau dëbpaar paraa nəm jëeu nəm p'idagta p'idx'a sñerr haawai. Magagjä Jesuu, —Mə däi marrau hajim hanam.

28 Magbaawai chadcha Leviiu p'iidwia hich p'idagjä k'augba, hi däi petajim hanaabá.

29 Maimua hich di haar barwia p'iejäb pöm waupijim hanam, Jesús k'öpieg. Mag nəm däi hñchab hich k'apeen t'ärk'lanjim haajem, hich haig t'ach k'oone bëemk'fir. Magbaawai dëbpaar jëeujem k'lan k'apan wëdurum däi parhoobam k'lanpra bëewia häba t'ach k'ö naajim haajem, Jesús däi.

30 Mamə magbaawai chi hajapcha Moiseeu Hëwandam hiek p'ā pəatarr hñlark'aajem k'lanau Hëwandam hiek hat'ee chi machnaan däimua Jesús k'apeenagta, —K'an jägwiata pääar jäg gobierno dëbpaar jëeujem k'lan däi pekau pöm sñsidam

k'ɻɻnpa hāba t'ach k'ö nɻma? ha jēeujierram hanɻm.

³¹ Magbaawai Jesuu magjim hanɻm hamag:

—K'a monak'a nɻm k'ɻɻnau chan doctor higba haajem; hāba mor masi nɻm k'ɻɻnauta doctor hiigjem. ³² Mɻ chan bɻlrjā pekau chuk'u ha-japp'a k'it'ëem haajem k'ɻɻn j̄raanjā bēeba, mɻn hōor pekau pōoma k'it'ëem k'ɻɻn peerdɻ hawaanta bēejimgui hajim hanɻm, k'īrjug hiiur haumk'īir. Maguata mag ham pekau pōm nɻmjā higba, ham d̄i mɻ t'ach k'ö chirabahab hajim hanɻm, hamjā Hēwandam dēnk'a hawaag.

¿K'ant'ee t'ach k'öba sark'aju haai nɻ?

(Mt 9:14-17; Mr 2:18-22)

³³ Maigmua Jesús hich k'apeen d̄i höbér p'öbaadëm hee, hōor bēewia Jesuug magchējierram hanɻm:

—¿K'an jāgwia Juan d̄i wēnarrasajem k'ɻɻnau t'ach k'ö nɻmjā h̄iba sark'anaata Hēwandamag jēeujem daar, pɻ k'apeenau sark'aba haajē? Chi hajapcha Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pɻatarr h̄lark'aajem k'ɻɻn higar nɻm k'ɻɻnaujā hagjö sark'aajem, mama pɻ k'apeenau chan hajap magba haajerram. Jā k'an jāgwiauma? ha jēeujierram haajem hirig.

³⁴ Magbaawai hichdēu hamag magjim hanɻm:

—¿Pārau hoowai chi jua pɻr sim woun honee hich h̄lai d̄i t'ach k'ö námich, hirua hōor t'ārtarr k'ɻɻn sark'a nám hawia sīi hök'īrjuu hohoodö naajē bɻlrjā t'ach k'öba? ³⁵ Magba haajem. Hich hagjöta námgui hajim hanɻm mɻ k'apeenjā. Ham magjuun mɻ ham jaajjö ham d̄i chitɻm pɻr hat'am hed gayan chadau ham hamach k'īrauta

sərk'awia, hīchab t'achjā k'öba nəisip haju, gaai machgau. MamΛ mΛgawaiwe chan ham sərk'aju k'aba nəmgui hajim hanΛm, hagt'a mΛ ham dāi chiraawai.

36 Maimua hichdēupai magjim haajem:

—Pāach k'ajūa jēbaadeewai, ḥpārau hoowai k'aíu dich k'ajūa hiiur gaaim jēnaa jūrr chi jōoi gaai k'aajē? Maadēu magk'iin dich k'ajūa hajap'amta hārpłiju. Maimua mag p'ēebarmjā k'īir hāba k'aba daau p'ēe wējöm t'umaam k'Λnau hooju. Hich hagjöta sim hīchab mΛg hiek hiiur mua jaau chirΛmjā. Chi mΛ hiek hāk'a simua chan mΛg hiek hiiur mua jaau chitΛmjā hāk'anaa pōd hamach jōoin hijā hagjö hārark'aju k'aba simgui hajim hanΛm. **37** Mag mΛ hiek hāk'a nəmΛn maadēu vino nemhēu hiiur hee pΛajemjöta sim. Pārau k'ap'Λ nəmgui hajim hanΛm, vino hōrr nemhēu jōoi ya chi pΛajem hee pōd pΛju k'aba sim. Mag pΛk'iin chi vino hōrr hachpabaadeewai, chi nemhēu jōoiraasiewai hāwatba jēgdΛbaadee, chi vinojā hārbaadēm dāi chi nemhēujā ya tag serbiiba sīsiju. **38** Maguata vino hōrran hagjö nemhēu hiiur heeta pΛajem; maagwai chi nemhēujā jēgdΛba, chi vinojā hārbamgui hajim hanΛm hich Jesuu. **39** Mag hiek'ak'agmamua, Pārau k'ap'Λ nəmgui hajim hanΛm, chi vino hach doo k'aug nΛm k'Λnag ham dōp'ō t'ΛnΛm haig chi hōrr deeimak'iin, hamau "Hāhā, maraun chi hachta hig nΛm, jāata marag hajapcha sim" haju. Hich hagjöta pārau mΛ hiek hūrmap'a, warag pāach hiita pΛaba wēnΛrram k'ōsi nəmgui hajim hanΛm.

6

*Jesús k'apeenau jua hñlijem hed trigo p'ierrtarr
(Mt 12:1-8; Mr 2:23-28)*

¹ Biek hāb jua hñlijem hed Jesús hich k'apeen dāi trigo p'ur wējöm hee dich wēnłrrajim haajem. Mag dich wētumua hi k'apeenau trigo chi bichpa t'łrrünaa chi dau juajāagpai sigt'łnaa k'ö wētmajim haajem. ² Mag k'ö nłm hoowia chi hajapcha Moiseeu Hēwandam hiek p'ä płatarr hłłrk'aajem k'łłnau hamag, —Pāadē hoobat, jua hñi nłm hed haawai błłlrjä p'idk'aju k'aba nłmta pārau jāg trigo p'ierrnaa k'ö wēnłrram. ¿Pārau chan k'augbahab hajim hanłm, jāgpai p'ierr nłmjā nem pōm heeu nłm dāi hāba sim?

³ Magbaawai jürr Jesuu hamag —Mamał ¿k'ani mŁ k'apeenau k'aigba habar? hajim hanłm. ¿Magan pārau błłlrjä Hēwandam hiek p'ä sim gaai t'łłrwai hooba haajeeb, Daviiu hich dāi wēnłrrarr k'łłn dāimua hamach jāsöö hap'öbaadeewai Hēwandam hat'eem pan k'ötarr? ⁴ Pārau k'ap'Ł nłm, jāga hirua Hēwandamag jēejem deg dubwia Hēwandam hat'eem pan nasād gaai p'ë sīerr haujī. Mag pan parhoobam k'łłnau k'öju k'aba, hāba p'adëupaita k'öju haai sīejim. Mag k'ap'Ł sīerrta hirua k'öwia hīchab hich dāi wēnłrrarr k'łłnagjä deejimgui hajim hanłm. Mamał mag k'ötarr paarjä Hēwandamau ham chig habajim. ¿Magtarr pārau k'augbata nŁ? hajim hanłm hamag, hich Jesuu.

⁵ Maimua mag jaau dichwia hichdëupai, —MŁn Hēwandam Hiewaa Hemk'ooirau. Muruata t'umaam k'łłnag k'an nemta wauju haai nŁ ha

jaauju haai chir_λmgui hajim han_λm, jua h_λlijem hed hawiajā.

*Woun hāb jua j_λser k'itarr
(Mt 12:9-14; Mr 3:1-6)*

⁶ Maimua biek hāb hagjō jua h_λlijem hed hich Jesūs judionaan biird_λajem deg dubwia Hēwandam hiek jaau sīejim haajem. Maig hīchab sīejim haajem woun hāb, juachaar garm juadam sīi jua j_λser k'it_λm. ⁷ Maagwai judionaan chi machnaan dāimua chi hajapcha Moiseeu Hēwandam hiek p'ā p_λatarr h_λlrk'aajem k'_λlnau Jesuug dau t'ōba t'_λnaajim han_λm, heeu hirua jua h_λlijem hedjā higba hōor jua p_λrwia monaaubaawai mag_λm gaaimua hichigcha hōor dak'_īr "Pua chan jua h_λlijem hedjā b_λlrgā h_λlrk'abata sim" ha hiek'aag. ⁸ Mam_λ hichdēu k'ap'_λ sīejim hanaabá, hamau mag k'_īirju n_λm. Mag gaaimua chi woundam jua j_λser k'it_λm_λg, — Dayag pidú, mau hōor jārrcha d_λn_λubaichē hajim han_λm.

Magbaawai chadcha bëewia hōor jārrcha d_λn_λuchējim haajem. ⁹ Mag d_λn_λubaicheewai Jesuu magjim han_λm:

—¿Pārau hoowai k'an nemta maadēu wauju haai n_λjua h_λlijem hed? ¿Hōordam dāi hajap'a haju, wa hōor k'aibag wauju? ¿Hōor peerd_λ hauju, wa hōor t'ōoju? ¿K'ani hāucha sī? hajim han_λm hamag.

¹⁰ Mam_λ mag jēeunaa hōor t'umaam k'_λln k'_īir heerpa p'_λrd_λd_λk'am hich hiek hāk'aba habaawai jūrr chi jua j_λser k'it_λm_λgta, —Dayag jua h_λabá hajim han_λm.

Mag chadcha hi hipierr jua h_Λabaawai warre jua monakk'a sīsijim hanaabá. ¹¹ Mam_Λ hamach dak'īir magbaawai hi dāi k'īir machag hap'öbaadēm hiek'au warag hōbērd_Δtk'awia, —Keena, maadēu jāgata hak'iin jāg Jesú斯 t'ōop_Δik'am hanaajim han_Λm, hamach happai.

*Jesuu hich dāi hogd_Δba wēn_Λrramk'īir doce j_Λr hautarr
(Mt 10:1-4; Mr 3:13-19)*

¹² Mag Jesuu jua h_Λlijem hedam magwe hōrag jaau n_Λrr_Δm hed gaai durrsī gaai waaid_Δjim haajem, Hēwandamag jēwaag. Mam heddurr pōm hich mag Hēwandamag jēeu hēejim haajem. ¹³ Maimua hāspabaadeewai hich dāi wēn_Λrraajerr k'_Λan hich haig t'īrk'a hauwia mag k'apanag heem doce k'_Λet j_Λr haujim haajem. Mak'_Λnta hi chognaan hi hiek jaaujem k'_Λnk'a t'īrjim hanaabá, apostolnaan.

¹⁴ M_Λk'_Λn hirua j_Λr hautarr k'_Λn t'īr_Δu:

Simón, (hichpai Jesuu Pedro ha t'īrjim);

Andrés, (chi Simón heeum);

Santiago, (hichpai hīchab Jacobo ha t'īr sīejim);

Juan, (chi Santiago heeum);

Felipe,

Bartolomé,

¹⁵ Mateo, (hichpai Leví ha t'īr sīejim);

Tomás,

Santiago, (chi Alfeo hiewaa; hichpai hagjö Jacobo ha t'īr sīejim);

Simón, (Celotenaan hee sīerr);

¹⁶ Judas, (hichpai Tadeo hanaa Lebeo ha t'īl_Δrjerr, deeum hagjö Santiago haajerr heeum); maimua

Judas Iscariote, (hich maguata hewag pawi chi t'et'em k'ʌʌnag Jesús pər deeju hajima hi t'õomk'īir).

*Jesuu hōor pōm t'ʌnʌmʌg Hēwandum hiekjaautarr
(Mt 4:23-25)*

¹⁷ Maimua hich Jesús däi durrs̄e narr k'ʌʌnpa t'um hāba hʌʌrba bēewia p'ēeurēgdam hee naaichējim haajem. Maig hagjō hich däi wēnʌrraajerr k'ʌʌn k'apan biirdʌ t'ʌnʌm hee, hīchab deeum durram k'ʌʌnpa hōor pōm t'ʌnaajim hanaabá: Judea durrmuā bēetarr k'ʌʌn, Jerusalenmuā bēetarr k'ʌʌn, maimua p'ūas higaau p'öbör Tiro hanʌm dak'a naajerr k'ʌʌn däi Sidón perasöm k'ʌʌnpa t'ʌnaajim haajem. Hääur k'ʌʌn hi hiek hūrm k'õchgau, maagwai tagam k'ʌʌn sīi hamach monaaupräi mamk'īrta mag bēewi naajim haajem. ¹⁸ Mag chadcha bēn k'aigbam k'īrpierr hōor mor hee sīsid harrijā t'um jər wērppäināa monaaupläimajim hanaabá. ¹⁹ Mag hoowia t'umaam k'ʌʌnau hi gaai pərm hiigjeejim hanʌm, hamach monaaumk'īir, hamachdēu hoowai sīi hi gaai pər nʌmuapaijā Hēwandum jua t'eeg hich gaai wai simuata bēnēgjā hich jua jʌmpiba monaaupärlik'am hoowia.

*Chijā k'ʌʌnta honee haju haai nʌ
(Mt 5:1-12)*

²⁰ Mag hōor mor masim k'ʌʌnpa t'ʌnarr t'um monaauk'apläiwia hich däi hogdʌba wēnʌrraajerr k'ʌʌnagta heirpanaa magjim hanʌm, hich Jesuu-pai:

—Pāar mʌg mʌ hiek hūrm k'õchgau dau hap'ʌʌ wēnʌrrʌm k'ʌʌnta honee habat, mʌg hatag

pāachta Hēwandam dāi hāba jooba wēnrraju haawai. ²¹ Honee habat hajim hanam, pāar har Hēwandamau waupim k'ōsim nem wawaagta jāsöomjō nām k'ān. Jāgtarr jūrr māg hatag pāar bālrjā haugchēba wēnrrajugui hajim hanam. Honee habat, pāar mā gaaimua dauhi paraa durraajem k'ān; māg hatag pāar hök'īrjug k'augba wēnrrajugui hajim hanam. ²² Honee habat hajim hanam, māch chi Hemk'ooi Hiewaa hiek hāk'a nām gaaimua pāach chik'amnau k'a huk'urnaa hamach haigmua k'āijā warag di chaaur pāach jālwai. Honee habat, chik'amnau pāach wau hiek'amamua k'āijā, "Jāg woun chan hōor hajap'am k'abam" ha hiek'aawai. ²³ Hōrau pāach dāi mag nām jaar hoob hök'īrjuu hamiet hajim hanam. Mag k'āyau warag honee habat hajim hanaabá; pāar mag nām jūrran hāgt'arin pāar hat'ee nem hajap'am pōomata t'ānām. Hīs māg pāar mā gaaimua dau hap'ā wau nāmjō wēnrrajeejim warrgarwejā, Hēwandam hi jaaujerr k'ān. Mamā hīs hāgt'ar Hēwandam dāi ya ham honee nāmgui ha hiek'amajim hanaabá, ham wawí nāmuua.

²⁴ Mag hiek'ak'agmamua hichdēupai, 'Mamā jhēh hapdurr hajim hanam, hōor hamach p'atk'onta t'ō hiyāl haajem k'ān! Ham hamach p'atk'onag hee ham k'ōchgau Hēwandam higba harr jūrr, hamau māg hatag hoomaa hajurau hajim hanam. ²⁵ ¡Hēh, hapdurr hajim hanam, māg jēb gaai nem t'um paraa bālrjā haugchēba haajem k'ān! Jāgtarr k'ānta jūrr māg hatag dau haug hee wētju. ¡Hēh, hapdurr hajim hanam, har sīi honee ham k'ōchgau bālrjā hamach mor hewag k'īrjuwia

hök'īirjuupaijā haba haajem k'ʌn! Hamachdēu hampierr ham k'ōchgau Hēwandum higba harr jūrr pōd hamach hāgt'ar höbérba haawai, m̄ag hatag ham hicharaucha bīe n̄isijugui hajim hanʌm. Maimua hīchab, ²⁶ ;Hēh, hapdurr hajim hanʌm, har t'umaam k'ʌnau pāar hēugar, "Jāan chad woun hajap'am pamá" ha hig hiyʌn haawai! Warrgarwejā par chadcha Hēwandum hi chaar k'abamta jaaujerr k'ʌn hēugarjā hich magta hiek'aajeejim, pāar jōoinau. Hörau mag ham hēugar hōor hajap'am haajeejieb mama, maadēu k'ap'ʌ n̄amgui hajim hanʌm, ham pōd Hēwandum haar höbérba harr.

¿Jāga haju haai nʌ dich k'a huk'urm k'ʌn dāi?
(Mt 5:38-48; 7:12)

²⁷ Mag jaaumamua Jesuu magjim haajem hich hiek hūr narr k'ʌnag: 'Pāach dāi hiekk'ōr paraam k'ʌn k'a k'ōsinaa pāach hoomap'a haajem k'ʌn dāijā nem hajap'am waubat. ²⁸ Pāach chik'amnau t'ōp hiek'aawai magʌm hiekjā higba, warag ham kōit Hēwandumag jēubat. Maimua pāach hāauk'a hiek'abaadēm p̄la chluu haawaijā, dāi hāauk'a hiek'aju k'āyau, warag Hēwandumagta ham kōit jēubat hajim hanʌm. ²⁹ Chik'amnau k'āijā p̄lch gaai mas deewai hoob hi gaai hagjō deem. Mag k'āyau h̄adraa p̄lch gaai mas hapibá. Wa p̄lch camis k'āijā hābmua k'echt'ʌg haum hiigwai warag tagam k'ajūajā h̄adraa hirig harrpibá hajim hanʌm. ³⁰ Wa p̄lch nem k'āijā hābmua k'echt'ʌg haum hiigwai, meeuk'aju k'āyau, hok'ooju hawiajā hidēu warag harrpibá. Hörau p̄lchig nem jēuwai hö hajap'a magʌm haba deebá.

Wa hābmua k'āijā k'ūchpaim hat'ee pach nemdam jēeu harrwai hoob, "Jöpk'aa mā hin deebahur" ham hajim hanam. ³¹ Chik'amnau pach dāi k'aigba hapimap'a sim k'ai, pach garmuajā hoob hi dāi k'aigba ham. Hōrau pach dāi hapim k'ōsimjöta pach garmuajā ham dāi habá hajim hanam hamag.

³² Magnaa mag hichdēu parhoobam k'āanjö hapiba sim higwi, 'Pāadē k'īirjubat hajim hanam: Pārau pāach jāsenem k'āanpaita daupii hak'iin, ḡmaig k'an hajaug sī? Bālrjā Hēwandam hiek hāk'abam k'āanaujā hamach k'a k'ōsim k'āan chan hoomap k'aba sīerrjēemgui hajim hanam. ³³ Wa pārau pāach juag hoojem k'āan juagpaita hagjö hook'iin, ḡmaigjā k'an hajaug sī? Mag nām haig hāu k'aba sim. Hēwandam hiek hāk'aba haajem k'āanaujā jūrr hagdaujö chik'am juag hoojemgui hajim hanam. ³⁴ Pārau pāachdēu nem deebarmjö pāachig deejöjöo k'īirju nām k'āanagpaita nem deek'iin, ḡmaigjā pāar jāga nā? ḡHich hagjö haba haajē hajim hanam, Hēwandam hamach t'āar hee chuk'u nām k'āanaujā, deeu hagjö hamachig nem deemkīir? ³⁵ Magua muan pāragan, pāach dāi hiekk'ōr paraam k'āanjā warag k'a k'ōsita habat ha chirāngui hajim hanam. Maimua ham dāi hö hajap'a habat hīchab, pāach nemdam k'ūchpaim hat'ee k'āijā jēeu harrwai tag deen bēebaju k'āijāa jāg deebapāim ha hiek'aba. Pārau hö hāk'ārag chuk'u magmān, hāgt'arin pāar hat'ee nem hajap'am pōoma t'ānāmgui hajim hanam. Hīchab pāar mag wēnārrāmān magan pāar chadcha Cha Hāgt'aa P'uu Nām hag chaaina Augui hajim hanam. Hēwandamau hōrau k'īirjuajemjöta k'īirjuajem hak'iin, hāba hōor hajap'am k'āanagpaita hirua

nem deejeek'am. Mam^λ hi magba t'umaam k'^λan däi hajap'a k'it^λm, hōor k'aibagjā higba, ni mag hich hajaug k'it^λm paarjā hōrau hichig hāu hajim habajujā k'īrjuba. Magua pāraujā hagjöta haju haai n^λmgui hajim han^λm, pāach k'apeen k'aibagjā higba. ³⁶ Maachin t'umaam k'^λan dau haug k'aug paraata han^λm, har jāg maach Haai hāgt'ar simuajā hagjö maach t'umaam k'^λan dau haug k'aaugjēpirau.

*¿Jāga haju haai n^λ chik'am hīgk'aju k'āyau?
(Mt 7:1-5)*

³⁷ 'Hoob chik'am hīgk'am k'ōchgaupai chan chik'am pekau p'ēmiet, heeu Hēwandamau pāach chach n^λm hed mag^λm hiek higduk'am pāach däi. Hoob "Jāg wounan chad k'aibag hee p^λiju haai sim" hamiet, heeu pāach hiek gaaimuapai Hēwandamau pāachta k'aibag hee p^λiduk'am. Chik'amnau pāach däi k'aigba haawai sīi warag hich mag k'īir hak'oobapāit, tag mag^λm hiekjā higba. Pārau pāach k'apeen däi magm^λn, magan Hēwandamaujā pāar däi hagjö hajugui hajim han^λm. ³⁸ Pāach k'apeenag nem hīgk'aba deem^λn, Hēwandamaujā pārag nem hīgk'aba deeju. Pārau pāach k'apeenag nem deebarm jūrr, hirua pārag hār hag k'āyau p'ēsu hipiirnaa pör simii deeju. Mam^λ pārau pāach k'apeenag chachnaata nem dee n^λm^λn, magan Hēwandamaujā hich hagjöpai pārag deejugui hajim han^λm.

³⁹ Mag ejemplodam k'īir pogk'e jaauumamua, 'Pāadē k'īrjubat hajim han^λm. Woun hāb dau k'augba simua hich k'apeer hagjö dau k'īsu k'it^λm juu gaai p^λr harrk'iin, hāb bāhēu subaadeeu

¿hamach numwe burrbaju k'ai? hajim hanɻm.
40 ¿Pārau hoowai heeu woun nem k'aug simua
 hichig jaau sim k'āyau hatcha nem k'aug sījē?
 Hichig nem jaaumam t'um k'augbapäaiwain
 chadau hich maestro dēnþö nem k'aug sīsiejemgui
 hajim hanɻm. **41** Pach dau hee pasur pōm sim
 joot'Λ t'Λnɻm nacha noi haubam haig, ¿jāga pua
 pach k'apeer dau heem pasurdam bðrɻl k'itɻm
 noi hawaag hagá? Maachin nacha dich k'īrjunaata
 hiek'a nɻmgui hajim hanɻm. **42** Wa magbam k'ai,
 ¿jāga hābmua hich k'aperag "Daai kakë, mua pΛ dau
 heem pasurdam noi hauk'im" haju, mamɻ hich
 dau heejā hag k'āyau nem pōm sim joot'Λ t'Λnɻm
 noi hauba simta? Sīi chik'am jaaum k'ōchgaupai
 chan dich wir haig k'īrjubanaa pōd mag hiek'aju
 k'aba nɻmgui hajim hanɻm. K'īrjug chukdam,
 nacha dich dau heem pasurta noi hauba haajeeb,
 wajap'a hoog; maimuan chadau jūrr dich k'apeer
 dau heemjā hagjö noipäi nɻm. Magua dichta
 nacha k'īrjuba haajeeb chik'am jawaag. Dichjā
 hagjö chirɻm chan pōd dich k'apeen jaauju
 k'abamgui hajim hanɻm.

Jāga hōor hō hajaug k'ap'Λ haajē
(Mt 7:17-20; 12:34-35)

43 Mag jajawagmamua, 'Maach jaauju k'ɻn
 chuk'u hawiajā maachin dich hiek'a nɻm gaaimu-
 ata hōrag dich k'ap hapiejemgui hajim hanɻm,
 hōor wājāauná wa hōor k'aigbam k'ɻná. Pārau
 k'ap'Λ nɻmgui hajim hanɻm, nemjō hāk'āraa chee-
 jem higwia, "Jāg nemjōon chad hajap'a k'itabma"
 haba haajem; maagwai jūrr nemjō hajap'am hig-
 wiajā, "Jāg nemjōon chi hāk'ārau" haba haajem.

44 ¿Pārau hoowai pahach gaai nemjō k'ūwaa chë sim hoojē? Kūpud dēnjā miel wie nám hooba haajem. **45** Hich hagjöta nám hīchab maach wounaanjā. Hōor k'īirjug hajap'am k'ānau nem hajap'am nemta hiek'a nám, hamau nem hajap'ata wauju k'īirju naawai; mamə hö hāk'āraam k'ānau hiek'aawajā nem k'aigbamta hiek'a nám, ham hödi sīi nem k'aigbamta wauju k'īirju sīsid haawai. Magta hōraun maach hiyā nám hūr nám gaaipai warre k'ap'ā haajem, k'anim woun hagá: woun hajap'am wa woun k'aigbam.

*Hōor numí di hēutarr
(Mt 7:24-27)*

46 'Pārau mua nem jaau chirám hipierraar k'aba nāmta, ¿k'ant'ee mə higwia sīi par hiiupai "Rāta maar Pörōu" haajē? **47-48** Mua pārag jaauk'imgui hajim hanám. Har chi mə haig bēewia mə hiek hūrnāa mua nem jaau chirám hipierraar nem waaujem k'ānan, biek hāb woun di hēwaag jēbdi k'ork'a sīi hawia durrk'udau hee hierr hich dibā juk'anaa di hēutarr wounjöta nāmgui hajim hanám. Ya mag haaipa dānāisim hee, dōhād pōm bēewia hag gaai dō huu t'ānarrjā chāyēuplāiba hich mag sīsijim hanaabá, dibā hierr juk'a sīerr haawai. **49** Mamə har chi mə hiek hūrtarrta bālrjā hag hipierraar k'aba nám k'ānan, jūrr hagjö woun hāb sīi k'omariipai dibā juk'anaa di hēutarrjöta nāmgui hajim hanám. Mag k'omariipai hēu sīerr haawai haaipa dānāisim hee, hīchab noseg pōm chë t'ānā harr k'ur dōhād pōm pierrwai, dō huu t'ānā hawia sīi dō badag hārsirplāijim hanaabá. Mag, nem t'umaa hok'oojimgui hajim hanám.

7

*Jesuu capitán chog monaautarr
(Mt 8:5-13)*

¹ Mag hőor póm wějorrag hiek jaau hö dichtarr k'ur Capernaum p'öbörög petajim haajem. ² Mag Capernaum p'öbör hee capitán hāb sīejim haajem, soldaaun pör. Mag capitán chog hāb hirua hārcha daupii haajerrta mor mas parhba tag hāwatbajujö t'anaajim hanaabá. ³ Mag nám hee chi capitanau hūurwai Jesuu hőor monaau narram ha hürbaadeewai, judionaan hee jöoin chi t'et'em k'lan jlwia plijim haajem Jesús haar, mak'lanau chi Jesuug chaigpa p'öbaadeewai hich chog monaaupäain hich di haar mamk'iir. ⁴⁻⁵ Mag chadcha hērëuwia, chi Jesús sim haar bardatk'aimawia, mag capitán chog mor mas simta p'lanrba jajaau nla hawia, chaigpa nmuua hirig magjierram hanam:

—Pua capitán di haar hi chog monaaun mak'iin häu hak'am. Hi chan maachjö judío k'abam, mamla maach meeun k'a k'osi sīerramgui hajierram hanam. Hirua maar Hēwandam hiek jaajem dijā par hēu deejim, hich p'atk'onau. Jāgla wounaan di haran chadcha pl maju haai chiram. Pua k'os hak'iin maran pl hawaanta bēejimgui hajierram hanam hirig.

⁶ Magbaawai chadcha ham dāi majim haajem. Mamla ya chi haaunaan wai nám di dak'a wētum hee, chi capitanau hich haig narr k'lan dāi hiek jauplijim haajem, Jesús haar. Magbaawai wētwi barimawia hirig, —Capitán hiek, pl mapimaau-gau k'abam haajem, mamla hi hiek hí Hēwandam dau na häu k'aba chiram haajem, pl hi di haar

maag. ⁷ Hich mag chirám k'ap, hichcha pΛ haig bëeba habarm haajem, pöd pΛ däi k'ircha hiyññ haju k'aba haawai. MamΛ pua k'os hak'iin, hich maupaimua hich chog monaaupi naajim. Hi hiek pΛch hiiu haawai chadcha monaauju haajem. ⁸ Hi hiek hiruajā hich gaaita k'ap'Λ chitám haajem, hichjā hīchab hich pörnaan jua heegpai chitaawai. Mag chirab mamΛ, hiruajā hīchab soldaaun hich jua heegar p'ë wai chirám haajem. Mak'ññag hābamΛg k'ñijā "Pet" haawai maajem haajem, hipierra. Maimua deeumΛgjā "Pidú" haawai bëejem haajem. Maimua hich chogagjā "MΛgta habá" habaawai hi hipierra haajem haajem. Magua, maupaimua pua hi chog monaaupi jaaumΛn, chadcha monaauju hirua k'ap'Λ chirám haajem ha jaauchéjierram haajem, Jesús haig.

⁹ Capitán judío k'aba simuata mag hiek jaaupäitarr warm k'ññau hichig jaaubaichém hürbaawai Jesús jāgderraa haadémua hich hēudee hōor pos wēnñrrarr k'ññagta, —Keena, päädë hoobat. MΛg maach israelnaan hee mΛg woun dēnþö hñk'a nñm chan hagt'a mua hooba chitΛmgui hajim hanΛm.

¹⁰ Maimua chi hiek jawaan bëetarr k'ññan deeu hewag wëtwia di haar hooimaawai, maig warp-paimua ham barju nawe Jesuu monaaupäitarr haawai mag chi capitán chog mor mas k'érarr monakk'a k'érám hooimajierram hanaabá.

K'oopaa hñan chaai chi meem Jesuu p'iriū hau-tarr

¹¹ Jesús Capernaum p'öbör hee mag capitán chog monaaupäiwia höbéraau p'öbördam Naín hanΛmΛg petajim haajem. Mag hi mam däi hi k'apeen

k'apan wëtmam hee, hagjö deeum k'ʌʌn pöm pos wëtmajim haajem. ¹² Mag mamua p'öbör hee dubaag puertdi sim haig dak'a pachënaa hoowai hōor binaan bëpaan warrumta hoo hat'ajim hanʌm. Ma, k'oopaa hūan chaai hichta hābpai k'itarr hajim haajem. Mag binaandam harrum däi hīchab hag p'öbör heem k'ʌʌn hōor k'apaana wëdurajim hanʌm. ¹³ Maimua haar barwia maach Pör Jesuu k'oopaa hūan hich chaai hat'ee dau hap'ʌʌ k'ërʌm hoobaawai hirig, —Hoob bïem hajim hanʌm.

¹⁴ Magnaa warag haig bëewia chi binaan harrum pa gaai pərbaccheewai chi harrmaa harr k'ʌʌn dʌnʌisijierram haajem. Magbaawai chi binaan hēwan sīrrag, —Ma hiek'au p'iidʌbaad hajim hanʌm.

¹⁵ Magbaawai hag bärre chi mee k'ërarrdam p'iidʌwia hñu deeu hiyʌʌ haadëjim hanaabá. Magbaa Jesuu chi hādagta, —Har k'ërʌm, pʌch chaai hat'aad hajim hanʌm.

¹⁶ Magbaawai t'umaam k'ʌʌn jāp'ierr nʌm hiek'au Hēwandamag jéeumamua, “Chadcha Hēwandam, hñu pua maar heeg hoo chirʌm. Hñu pua jāg chaai chi meem harr p'iriū hat'am” hajierram hanʌm. Magnaa hīchab hamach wir haigpai, “Keena, hīsin chadchata maach hee jōoingarmjö Hēwandam hi jaaumie sīechëchëm” k'ajierram haajem.

¹⁷ Mag Jesuu chaai p'iriū hautarr Judea durr t'umaam k'ʌʌnau k'ak'apdö hap'öbaadeewai hichta warag t'ärp'öö sīsijim hanaabá.

*Juan hōor pōr choomieu hich k'apeen numí chog-tarr
(Mt 11:2-19)*

¹⁸ Juanaujā hīchab Jesuu mag nʌrrʌm t'um k'ap'ʌ haadējim haajem, hich k'apeenau hich sim haar jaaubaimaawai. Magbaawai hich k'apeen numí t'ärk'a hauwia ¹⁹ Jesús haar pāijim haajem, mak'ʌnau hirig “¿Pʌlta chadcha nawe Hēwandam hi jaaumienau bēeju ha jaaujerrá, wa har k'abam k'ai warag hich jāg nlag?” ha k'ap jēeumk'īir. ²⁰ Magbaawai chadcha hērēuwia Jesús sim haar barwia hirig maguimajierram hanʌm:

—Juan chi hōor pōr choomieu maar pʌ haig pāijim, hichig jaaupäimk'īir. ¿Pʌlta chadcha nawe Hēwandam hi jaaumienau bēeju ha jaaujerrá, wa marau deeumta nʌju haai nʌwa? Marag hajap'a jaaubá marau k'ap haag haimajierram hanʌm hirig.

²¹ Magbaawai, —Pārag hoopik'imgui hawi, ham dak'īir Jesuu k'amor machag sīsidʌm pōm monaaunaa bēn k'aibgam wai sīsid harr k'ʌnajā monaaupäimajim hanaabá. Mag nʌm dāi hīchab hōor dau k'augba k'it'ēe harr k'ʌnajā dau monaaumajim haajem. ²² Maimuan chadau magjim hanʌm, chi Juanau chogtarr k'ʌnag:

—Hērēubaadēwia Juan haar jaaubaimat, pāach jāgʌucha hūrwia pāach daúacha mʌg hoobarm. Hirig, “Dau k'augba k'ēk'ēd harr k'ʌnau harr k'ʌnajā ya hajap'a nʌrrjēem; kach k'īsu harr k'ʌnaujā hajap'a hūr sīsidʌm; chi meem harr k'ʌnajā deeu hiiu nʌrrjēem; maimua hap'ʌm k'ʌnagjā hīchab hōor

peerd^λajem hiek jaau chir^λm” ha jaaubaimat hajim han^λm. ²³ Hīchab hirig, “Chi m^λ hiek h^λk’awia hogd^λba m^λ gaai h^λk’ a chir^λm wounan hi honee hich mag chitaju” ha jaaubaimat hajim han^λm, mag hichig jēeuwimarr k’^λnag.

²⁴ Maimua chi Juanau chogpāitarr k’^λn hērēu p’ōbaadeewai chi Juan higwiata Jesuu hōrag magjim han^λm:

—Pārau Jordán higaau woun hōrag Hēwandam hi jaau n^λrr^λm hoon weetwai, ḥsīi woun hiek t’eeeg chuk’u p’ūu choomaar sōsōii jūurba hahau haajemjök’ amta hoon wētjierrá? Mag^λm woun k’abajimgui hajim han^λm. ²⁵ Magan ḥk’anim wounta hoon wētjierráma? ḥWoun k’ajūa hajapp’ a jūa simta hoojupii hawia hoon wētjierrá? Pārau k’ap’^λ n^λmgui hajim han^λm, k’ajūa hajap’ a jūanaa t’ach biwaa k’oojem k’^λnnan sīi p’ōbōr hee di hooim^λm heeta naajem, reinaan d^λi hāba. ²⁶ Mam^λ pārau magjömta hooimabajierram. Pārau hooimatarran woun hāb Hēwandam hi jaau n^λrr^λm hajim. Mam^λ mua pārag jaauk’imgui hajim han^λm: Juan chan warrgar Hēwandam hi jaaujerr k’^λnjöpai k’aba, ham k’āyaujā h^λr^λlchata sim. ²⁷ Hi higwia Hēwandamau hich hi jaaumienag warrgarwe hich hiek p’āpitarr gaai jaauwai:

“Jāata hirua m^λ na pāiju hajim, hichdēuta m^λ na m^λ maju hee hōrag jaaumaawai t’umaam k’^λnau m^λ hiek hūrm k’ōsi sīi m^λ na naamk’īir.” *(Mal. 3:1)*

²⁸ ’Magua muajā pārag mag chir^λmgui hajim han^λm hich Jesuu: Warrgar Hēwandam hi jaaujerr k’^λn heejā Juan chi hōor pōr choomie k’āyau h^λr^λlcharam chan hābjā chuk’u hajim.

Mam^λ chi m^λ hiek hūrwia, mua nem waubar-mjā k'ap'λnaa, Hēwandamta hich t'āar hee hau sim wounan chad, maadēu nem higba k'itawiajā, Juan k'āyaujā k'apcha haju, jāga Hēwandam hichdēu hōor peerd^λ hat'am t'āar hee sīeicheejē.

²⁹ Pārāu k'ap'^λ n^λmgui hajim han^λm, chi Juanau jaau n^λrrām hūr narr k'^λn hee t'umaam k'^λnnaau dēbpaar jēuem k'^λnnaupa hamach k'aibag hāsie hewag k'^λirjuwia hirig pōr choopi n^λmua Hēwandamagta, “Hēwandam, chadcha puata maar t'āar k'ap chirām. Hāu pua Juanag jaaupiwia marag p^λch hiek k'augpibarm” haajeejim.
³⁰ Mam^λ chi Moiseeu Hēwandam hiek p'ātarr hajapcha h^λrk'aajem k'^λnnaau chi machnaan dāimua chan magba, Hēwandamau ham t'āar heejā warm k'^λn dāimjō ham hig sim warag hisegjierram. Mag gaaimua warag Juanagjā hamach pōr choopibajierramgui hajim han^λm, hamachta hajapcha n^λm hawia.

³¹ Maimua maach Pōr Jesuu mag jaaumamua magjim haajem: ‘Pāar hīsim k'^λn, jāga n^λm habari? Mua pārag jaauk'im: ³² Pāar har Juan hisegwi m^λjā hiseg n^λm k'^λnnaan, chaain jemk'a n^λmua hamach k'apeen dāi k'^λir haup'öbaadēmjōta n^λmgui hajim han^λm. Warm k'^λn garmua, “Maar dāi karris sir n^λm gaai honee jemk'abahut” haawaijā jemk'amap'a n^λm. Maimua jūrr, “Magan sīi hōk'^λirjuu hōor mee wai n^λm haiguimjō hohoodō habat” haawaijā magjā k'ōchk'aba n^λm. Pāarjā magta naawai, jk'ani k'ōsi n^λmma? ³³ Pāar hee Juan chi hōor pōr choomie n^λrraajeewai hirua hajap t'ach k'öba s^λrk'aajeejim, Hēwandamag jēwaag. Mag^λm vino chará b^λlrjā dōbajim.

Mam^λ mag hoowai pārau, “Jāan mepeer dāi k'apeerk'a sīewaita sīi hich jāg haai t'ach k'öba nllrraajem” ha hiek'aajem pārau. ³⁴ Mam^λ hīs mλch chi Hemk'ooi Hiewaa chaar bēewia pāach dāi parhooba t'achdam k'önaa vinodamjā dō k'itaawai jūrr magjā k'öchk'aba, warag pārau m^λ hēugar t'ach bipöm k'önaa vino pigjā chit^λm haajem. Magnaa gobierno dēbpaa jēeu nλmuu hōor k'ūguurjem k'^λλn dāijā k'apeerk'anaa pekau pōm sīsidam k'^λλn dāipa k'apeerk'a chit^λm ha hiek'aajerramgui hajim han^λm, m^λjā hiseg nλm hiek'au. ³⁵ Magnaa hamag, Mam^λ har chi Hēwandamaau k'^λirjug deetarraucha k'^λirju nλm k'^λλnau chan magba, hamau chadcha k'ap^λ nλmgui hajim han^λm, chijā k'^λλnta hich Hēwandamaucha pāitarr k'^λλn hagá.

Jesús Simón chifariseo deg

³⁶ Biek hāb chi hajapcha Moiseeu Hēwandam hiek p'ā p^λatarr h^λlrk'aajem k'^λλn heem woun hāb Simón han^λmuu Jesúus hich dāi hāba t'ach k'ömk'^λir hich di haar hēeurrjim haajem. Magbaawai chadcha mag woun di haig bēewia, hich hat'eem t'öi k'^λerλm haig jupwia, dijā hee hāba p'^λlr k'öp'öbaadējim haajem. ³⁷ Maagwai hag p'öbör hee sīejim haajem, kachaloo h^λli hāb parhoobam hemk'ooin dāi sīerrarr. Mag h^λlirau Jesúus Simón di haig t'ach k'ö sim k'aug hat'aawai jāgdee didam durrk'udau alabastro han^λm dēn boteedidam wau k'it^λm dāi bēejim haajem hi haig. ³⁸ Mag bēewia hi hēugarmua hi bāk'^λrr p'öbk'achëwia bñemamuu hi bā h^λr hich dauchö t'ëutk'amām hich pörb^λlupai jārp^λlimajim han^λm. Magnaa hi bā h^λλ

hau, hᾶλ haunaa, jāgdeeu choomajim hanaabá, hi bᾶ gaai.

³⁹ Chi Jesús t'ãrpãitarr wounau mag hoobaawai hich hödegpai, “Mag woun chadcha Hēwandam hi jaaumie chaar hak'iin, hirua warre k'aug haük'amgui hajim hanام, k'aním hâlirauta jäg hich bᾶ gaai pãrbaichë. Majã pekau pöoma simua hich gaai pãr simta bâlrgä k'augba simgui” hajim hanام hich hödegpai.

⁴⁰ Magbaawai Jesuu chi Simonag, —Simón, pãdë mѧ hiek hûrbarí hajim hanام.

Magbaawai jûrr chi Simonau Jesuug, —Maestro, magan mѧrѧg jaaubarim ¿k'an hagá? hajim hanام.

⁴¹ Magbaawai Jesuu jaaubaadéjim haajem hirig. Mag jaaumamua, —Biek hᾶb wounau hõor numiim k'ѧnag p'atk'on prestaajimgui hajim hanام: hᾶbak'aíg cien denarios deewia warmѧg diez denarios deejim. ⁴² Mamѧ hamau p'agpãyaag chuk'u narr haawai, “Hidẽu mua sii hich jäg hok'oopik'im; hoob mѧrѧg p'agmiet” hajim hanام, chi mork'ѧu.

Mag jaauwia Simonag, —¿Chijãgua pua k'ĩirjuawai hãrcha hi daupii haju k'ai? ha jõeujim haajem.

⁴³ Magbaawai Simonau, —Mua hoowain chi p'atk'on dãrrcha paraa sãrraujõo simgui hajim hanام.

Magbaawai Jesuu jûrr hirig, —Simón, maiguin chadcha pua hag heyaa jaaubarmgui hajim hanام.

⁴⁴ Magnaa chi hâlirag heerpanaa Simonag magjim haajem:

—Simón, ¿pua mλg hλlī hoo chirabá? Pλdë k'īrjubarí. Pλ di haig mλ barcheewai pua mλrλg dödamjā jöi deebajimgui hajim hanλm, mλ bā sūgamk'īir. Mag k'āyau mλg hλlīrau hich dauchōoupai mλ bā hompλiwigia hich pōrbālupai deeu jārbapläim. ⁴⁵ Mλ barcheewai pua mλ k'īir hλlīnaa, “Pλ hāu bēejimjā” habajimgui hajim hanλm. Mag k'āyau mλg hλlīrau mλ barchētarr haigmua hich mag mλ bā hλlī hahauk'am. ⁴⁶ Pua aceitedamaujā mλ pör p'uurbajimgui hajim hanλm, mλ barcheewai. Magtarr mλg hλlīrau jīgdeeuchata mλ bā gaai choowia p'uurpλijimgui hajim hanλm. ⁴⁷ Hīs mλgbarm pλdë k'īrjubarí hajim hanλm, chi Simonag. Mλg hλlīrau mλ dāi mλgbaichēmλn hich pekau pōoma sīerr t'um chugpaabapläim jūrrta “Hāu hajim” ha sim k'abahab. Chi pekaujā bārλλm k'aba harr haawai hichdēu hagjö dārrcha mλ k'a k'ōsi hλm ha sim k'abahab hajim hanλm, jāg sim haig. Hich jāgta sīebahab cha mua pλrλg nem hīgk'a chirλmjā. Hābmua k'āijā hichig dēbpaar paar nλm k'λλnag tag p'agpiba perdonaamλn, chi dēbpaar pōomacha sīerr garmua hārλλcha hi daupii haju. Maagwai bārλλpai paraa sīerrau hi daupii hajup mama, warm dēnjöcha k'abaju. Magua hich perdonaatarrpierrpai sīi hirig “Hāu hajim” hajugui hajim hanλm.

⁴⁸ Maimua jūrr chi hλlīragta hoonaa, —Pλ k'aibag t'um chugpaa sīsimgui hajim hanλm.

⁴⁹ Magbaawai hi dāi hāba hohoodö narr k'λλnau hamach wir haigpai hiyāl nλmua, —Keena, ¿mλ chijāg woun hagá, jāg pekaupa chugpaa sim? hajierram hanaabá.

50 Mam^λ hamau mag k'īirju n^λmjā higba warag chi h^{λλ}iragta, —Hoob k'īirjum. Hāu p^λ peerd^λ h^λisimgui hajim han^λm, p^λchdēu hāk'atarr gaaimua. P^λch diig maju haai h^λmgui hajim han^λm.

8

H^{λλ}in Jesús jāhoogjerr k'^{λλ}n

1 Maigmua maau Jesús p'öbörpierr n^λrr^λmua hīchab p'öbör chaaur didam k'apan k'aba k'ëk'ëd^λm heem magwe n^λrrajim haajem, maach peerd^λajem hiek jaauwai. Mag jaau n^λrr^λmua, —Hēwandamta ya t'umaam k'^{λλ}n pörk'aim^{λλ} sim. Pāar peerd^λm k'ōsi n^λm k'ai, hirigta h^λd^λraa pāach p'ëet'^λgpibat haajeejim han^λm, hichta pāach Pörk'amk'īir.

Hi d^λi hīchab wēn^λrrajim haajem hichdēu doce j^λr hautarr k'^{λλ}n, **2** maimua hīchab h^{λλ}in hichdēu ham mor heem mepeen j^λr wērpnaa s^λi k'ajap'am k'amor machagau s^λsid harr monaauk'ap^λimatarr k'^{λλ}njā hagjö. Chi h^{λλ}in mag hi d^λi wēn^λrrarr k'^{λλ}n, dau hāb María hajim haajem hīchab ham dēn Magdalena haajerr. Hich mag h^{λλ}i mor heem hajim haajem Jesuu mepeen siete j^λr wērtarr.

3 Hābak'ai Juana hajim haajem, woun Chuza han^λm h^{λλ}i. Hich mag woun Chuza han^λmuata rey Herodes nem t'um hich dēnjo k'ap'^λ haajeejim hanaabá. Maimua hāb hagjö n^λrraajeejim haajem, Susana han^λm. Maimua mag tag h^{λλ}in k'apan hagjö t'^λnaajim haajem, hamach di haarmua nemdam haibēe n^λm hiiu, hi jāhog wai wēn^λrraajerr k'^{λλ}n.

*Wounau nemjīr dau p'öt'urtarr hag nem hīgk'aa
(Mt 13:1-9; Mr 4:1-9)*

⁴ Mag Jesús p'öbörpierr maach peerdʌajem hiek jaau nʌrrʌm jaar, k'ääi hāb p'öbörpierram k'ʌʌn hi haig bëejierram haajem. Maimua t'um hābam haig biirdʌbaadeewai hamag nem hīgk'amamua magjim hanʌm:

⁵ —Biek hāb woun nemjīr dau p'oон majim haajem. Maimua mag mawia p'ö nʌrrʌmuа hāaur chi nemjīr daudam bā diichjem hee burrtarr bālu jēb hee joot'ʌgmam dāi nemchaain bëewia sīi k'ök'ʌʌipäijim haajem. ⁶ Maimua hāaurag mokpör jooodög hee burrtarr t'arrp'ëjim hanʌm, mamʌ mag perasöm jēb durrk'u hñrʌl sīerr haawai jēb jʌsarm gaaimua pöd k'aar k'aba, sīi p'ua k'ëchjim haajem. ⁷ Mag p'ö nʌrrʌmuа hīchab hāaur k'ʌʌn miudö harr hee burrjim haajem. Mamʌ chi miuta hñrpabaadeewai nemjīridam hōt k'aba, sīi hich magpai hap'ʌʌ nʌisijim haajem. ⁸ Maagwai tagam k'ʌʌn jēb wajaug hee burrjim haajem. Mak'ʌʌnan chadau hōbérwia chëbaadeewai k'aarpierr bich t'ʌʌ jopmajim haajem.

Mag jaaumamua, haig narr k'ʌʌnag, —Keena, jāg hñrʌlnaa chamʌg nem hīgk'aadam mua jaau chirʌm hajap'a hūrbat hajim hanʌm.

*Jāgwi ejempleadoota mag nem jaaujeejī.
(Mt 13:10-23; Mr 4:10-20)*

⁹ Magbaawai hi k'apeenau hirig jéeumamua, — Cha pua nem hīgk'aadam jaau dichdimam, ¿k'an haawaiuma? Marau pöd k'augba habarm, marag jaaubá hajierram hanʌm.

¹⁰ Magbaawai hichdëu magjim hanʌm hamag:

—Pārau k'augam k'ōsi hūr naawai, məchdēun warre pārag k'ap'ʌ hapiejem, jāgata Hēwandum hōor t'āar hee sīeicheejē. Mamʌ warm k'ʌnagan sīi k'ajap'am nem hīgk'aadamjöpaita hīgk'aajemgui hajim hanʌm, hamau hoo nʌmta hoobamjō hamk'īir, maimua hūr nʌmjā bʌlrgjā k'augbamjō hamk'īir.

11 Maimua hamag, 'Mua pārag jaauk'imgui hajim hanʌm, hich Jesuu. Pārau pāachig jaaupi nʌmlan mʌgaugui hajim hanʌm: Chi nemjīir dau wounau p'öt'urtarr, Hēwandum hiek hōrag jaau nʌmta jaau simgui hajim hanʌm.

12 Maagwai chi nemjīir dau k'ʌdjā hee burrmarr, hōor Hēwandum hiek sīi par jāgʌupai hūrjem k'ʌnnaugui hajim hanʌm. Hamau Hēwandum hiek jaau nʌm hūr nʌm, mamʌ meperau bēewia k'ügurbaicheewai hūrba harrjō t'āar hee Hēwandum hiek chuk'u t'ʌba nʌm, k'ʌdjā heem nemjīir dau nemchaainau k'öp'litarrjō. **13** Maagwai mokpör jojoodög hee nemjīir dau burrmarr, har maach k'apeenau Hēwandum hiek hūrwai honee hāk'aajem k'ʌnnaugui hajim hanʌm. Mamʌ t'āraucha hāk'a nʌm k'aba haawai, nemjīir dau pöd k'aar k'aba haajemjō k'üchpai hāk'awia hiseg rlaudem. Maagwai hāk'a nʌm hanʌmta mag hiek hajap'am gaaimua meperau k'aigba haicheewai deeu Hēwandum hiekta hisegwia warr hamach naajerrjō wēnʌrram k'ōsi nʌmgui hajim hanʌm. **14** Maagwai nemjīir dau sirp'ʌg dīi höbérwia hōt k'aba bāautarr, jūrr har maach k'apeen hihāsisisdöm k'ʌnnta jaau simgui hajim hanʌm. Hamau Hēwandum hiek hūrm k'ōsi hūr nʌm, mamʌ deeu hamach k'īirjug heepai, "Jāgʌm gaaimua pöd mʌ p'atk'on hauba k'āijā chitaju,"

wa magbam k'ai, "Mua chadcha häk'ak'iinjä pöd parhooba mächdëu hampierr habaju" ha k'irjuajem. Mag gaaimua mag nemjíirdam hap'la bääuwia pöd chëba harrjö hichab Hëwandam hat'ee nem hajap'a wawaagjä pödba, sii serbiibata námgui hajim hanam. ¹⁵ Mamä jürr chi nemjíir jéb hajaug hee burrtarr, har hórau Hëwandam hiek hamach t'áraucha häk'aa chaar häk'aajem k'lannta jaau simgui hajim hanam. Magam k'lannta sii par jágupai hürba haajem. Hamachdëu häk'a nám gaaaimua dau haug wauju hak'iinjä, majä ham gaai mas k'aba simgui hajim hanam, Hëwandam hat'ee nem hajap'a waum k'ochgau.

Lámpara hag ejemplo
(*Mr 4:21-25*)

¹⁶ 'Ya päächig jaaubaawai päräu k'ap'la náisim, mamä hichab mág päächdëu hürbarmjä päräu sii pääch hat'eepai wai naaju haai k'aba námgui hajim hanam. ¿K'aíu hótdau paanaa bat'ee heegar wa sii nem bá hee k'áijä hausiiujé? Hótdau paanaa warre dijä garta hausliujemgui hajim hanam, t'umaam k'lannta dau hararaa hamk'íir. ¹⁷ Híswe chan hórau hagta hajap k'augba nám, jäga Hëwandamau hőor peerdä hauju. Mamä mág hatagta hamach daúacha hót bálg nem waibéenaa hoo námjö hamau k'ap haju. Chi mag k'augba nám k'lanntan hagta k'ichag hee nem hoo námjöta nám, bállrjä k'augba. ¹⁸ Hajap'a k'irjubat hajim hanam, jäga päräu hür ná. Har chi t'áar honee hürm k'ósi hür nám k'lanntag Hëwandamau warag k'irjug deeju, hich hiek k'apcha hamk'íir. Mamä har hürmap'apai hür nám k'irjug heemán,

cha mua jaau chir^{am} deeu Hēwandamau hich hiek s̄epiba k'echeu haujugui hajim han^{am}, hūrmap'a naawai.

Jesús heeugpeenau hamach hād dāimua hi dāi hiek'am hig narr

(Mt 12:46-50; Mr 3:31-35)

¹⁹ Mag n^{am} hee hich Jesús hād hich chaain dāi hi haig bēejierram haajem. Mam^a hōor pōm wējōm k'urau pōd hi sim haarcha dubba, daaugajārpai naaichējim hanaabá. ²⁰ Magbaawai hōrau hirig, —P^a heeugpeen p^a hād dāi daaugajār n^{am}. Ham hiek p^a dāi hoom k'ōsi n^{am} haajem hajierram han^{am}.

²¹ Mam^a magbaawai hichig mag jaauchētarr k'^{an}nag Jesuu magjim:

—M^arlgan m^alig Hēwandam hiek hūrwia hag hip-ierraal n^{am} k'^{an}nta hīchab m^a heeugpeenjönaa m^a hādjö s̄isid^amgui hajim han^{am}.

Jesuu p'ū dāi p'ūas t'umbapitarr

(Mt 8:23-27; Mr 4:35-41)

²² Maimua biek hāb Jesuu hich k'apeenag, “Dök'īrag wēttarau” hawia, chadcha dōjārr paauk'abaadējim haajem. ²³ Maimua ya ham mag dōjārr k'odjörröm hee, hich Jesús k'āibaadējim han^{am}. Mag hi k'āi jörrömta, p'ūhād pōm bēewia p'ūasdau dapag baupa haadeewai sosook'amua japau hāwatbajujö haadējim hanaabá. ²⁴ Hamachdēu mag hoop'öbaadeewai hi k'āi jörröm haar mawia, —; Maestro, p'iid^abaad! Ya maachin k'öogpamgui hajierram han^{am}.

Magbaawai p'iid^awia, p'ū t'eeg t'ān^am^ag meeurräu s̄iunaa, hīchab chi p'ūasagjā meeurräu s̄lubaawai,

tag p'ūjā wëba p'ūasdaujā baupa k'aba, warre sīi dōjā meuu jöisijim hanaabá. ²⁵ Maimua jūrr hichdēu hamag, —Keena hajim hanám, ¿mág pääar mā däi k'odjörrömjā nem hök'öta nā? Jägan päärau chan mā pääach däi chitámjā k'augbata naab hajim hanám, jägcha jäp'ierraag.

Mag hamach dak'īir p'ū däi p'ūaspa warre t'umba hat'am hoobaawai jāp'ierraag dauderraanamua hamach happai hök'arii, —Keena, ¿k'anim wounta mág p'ūugjā hiek'anaa p'ūasagjā hiek'aawai hi hipierraa haajēma? hajierram hanám.

²⁶ Mag wëtmamua k'odjörröö hawia Gerasa durr barjierram haajem, hich hag t'ārrdö heepai t'oom higar Galilea k'īirp'ee.

Jesuu woun hāb dösät dau heerpamieubaarjerr monaautarr
(Mt 8:28-34; Mr 5:1-20)

²⁷ Mag Gerasa durr barimawia Jesús durrpabaadeewai hi k'īirp'ee woun hāb p'öbör heemua höbérchējim haajem. Mag woun hich warrgarwe dösät bënëu sīpwia hich mag bar nārraajeejim hanaabá. Mag gaaimua nawe degmua mawi, tag degjā k'aba, hāba hujā hārpai k'āinaa, k'ajūa k'arraa hich mag sīrrajim haajem. ²⁸⁻²⁹ Mag wounau Jesús hoo hat'aawai dēgölp wiiu ha hi bāk'ārr p'öbk'abaimawia chaigpamamua t'et hirig magjim hanám:

—Jesús, Cha Hāgt'aa P'uu Nām Hiewaa, ¿k'ant'eeta pua mā mágbaichēma? Hoob mā chig ha chiram hajim hanám, chi mepeer garmua Jesuu hichig woun mor heemua höbérpi jaaubaawai.

Mag chi mepeer hajap t'ierrpa s̄ierr haawai h̄libabaarjeejim hanaabá. Mag barbaadeewai parii cadenau jānaa grillos hanam heejā bā k'ōok'a s̄isiuk'amjā hi hat'eem k'aba haajeejim hanam. Sīi warag caden t'arrēupäiwia hōor chukag haar warp warrjeejim hanaabá, chi meperau.

³⁰ Maimua Jesuu hirig, —¿PΛ k'an ha t'ñlrjē? hajim hanam.

Magbaa chi wounau, —MΛn “Mepeen P'öbör” ha t'ñlrjemgui hajim hanam.

Hirua mag s̄ierran, bēn pōm hich mor hee dubchē t'ñnam wai nñrraajerr haawaita mag s̄iejim hanaabá. ³¹ Magbaawai chi mepeen woun mor hee mag t'ñnarrau Jesuug, —Hoob warre k'īmie durr chan maar p̄i chiram. ³² Mag k'āyau har k'ūsnaan p'at'au k'ō wēnñrram heeta hidēu maar dubpibá hajierram hanam, hag dak'a k'ūsnaan k'apan t'ñnarr haawai.

Magbaawai Jesuu hamag hñdñraa k'ūsnaan heeta dubpijim hanaabá. ³³ Magbaa chadcha woun mor hee mepeen pōm mag t'ñnarr höbērdñtk'awia jūrr k'ūsnaan hee naaimaawai, k'ūsnaanta parhooba k'ap'ig p'öbaadëwia hit'urmñg hñrmua t'ñrrdö pōm wējom hee dñrbagk'a sīi k'ēu k'uurbñ k'echjierram haajem. ³⁴ Magbaa chi k'ūs t'la narr k'ñnau hamachdēu mag hoobaawai jāp'ierrwia p'öbörög k'ap'ig p'öbaadëjim hanam, hōrag jawaan. Mag wētumua hñchab p'öbör chaaura di nñnlidam heem k'ññnagjā jaaumajierram haajem. ³⁵ Mag p'öbör hee jaaubaimaawai, chadcha haar hoon weetwai, chi woun mor hee bēn pōm wai s̄ierr wajap'a k'ajūa jūanaa, hag na magba haajerrjō, sīi ya maach k'ñir

hich m^{ag} Jes^{ús} k'īirp'ee jup sim hooimajierram hanaabá. Hamachdēu mag hoobaimaawai jāp'ierraap hap'öbaadējim han^{am}. ³⁶ Magtarr chi hootarr k'^{an}nau jūrr chi hoon b^{ee} n^{am} k'^{an}nag jaau naajim han^{am}, jāga mag woun dösātau mag wai n^{ar}raajerrta häu Jesuu monaaupläiž.

³⁷ Magbaawai Gerasa perasöm k'^{an}n pöm haig t'^{an}narr k'^{an}nau jāp'ierr n^{am}muu Jesuug chawag mapi jaau naajim han^{am}, hamach hee s^{le}piba.

Mag chadcha, Jes^{ús} jap hee pabaadējim haajem, deeu hamach berrag wëtaag. ³⁸ Mam^a mag ham wëtaagpam hee, chi woun mag dösät bënëu baarjer-rau Jesuug jéjëeu haajeejim hanaabá, hi d^{ai} maag. Mam^a Jesuu hi harrba warag hirig, ³⁹ —P^{al}ch digta petá, maimua t'umaam k'^{an}nag jaaupet hajim han^{am}, jāga Hēwandamau häu p^a heeg hoowi p^a monaaubar.

Hichig magbaawai chadcha p'öbör hee petawia hich mag jajawag majim haajem t'umaam k'^{an}nag, jāga Jesuu hi dau haug k'augwia hich bën chugpaap^äitarr.

Jairo k'a, maimua h^{an}lⁱ h^{an}bmua Jes^{ús} k'aj^üahidam gaapai p^{al}tarr

(Mt 9:18-26; Mr 5:21-43)

⁴⁰ Mag Jes^{ús} deeu hich k'apeen d^{ai} jap hee pawia Galilea durr barimaawai hōor pöm sⁱⁱ hi n^a k'odt'^{an}naajim haajem. Mag hi barbaimam hoobaawai t'umaam k'^{an}nau hirig, "H^{an}u p^a b^{ee}jim" hanaajim han^{am}. ⁴¹⁻⁴² Mag hi barbaimam hee, woun hāb judionaan Hēwandam hiek jaaujem di t'^{an}ajem Jairo ha t'^{ar} s^{ier}r hi haig b^{ee}jim haajem. Mag woun chan tag chaaijā chuk'u, hāba chaai

hʌlik'aardam doce añosjö s̄ierrdam happai k'itʌmta ya meemaa hajim hanʌm. Mag tag chaaijā chuk'u hābpai k'itʌm meemaa haawaita Jesúš bæk'ʌrr p'ōbk'anaa hō bʌrlʌlhaichëjim hanʌm, hich di haar harrwia mag hich chaai mor mas k'érʌm monaaupläimk'ir. Mag hich haig hō bʌrlʌlhaicheewai, ya hagʌg wëtumta, warag hōrau ham p'ēeudʌ harrmaa hajim hanʌm, pöd majujā k'aba.

⁴³ Mamʌ hōor pöm mag t'ʌnʌm hee, h̄ichab hʌli hāb s̄iejim haajem, doce años s̄i p'ōmieu bar sim. Mag hʌlirau hich p'atk'ondam t'um gastaapäiwia s̄iejim hanaabá, doctornaanag hich h̄ewaupi simua. Mamʌ hābmuajā pöd hi monaau hauba haajeejim haajem. ⁴⁴ Mag hʌli mag simua Jesúš h̄eugarmua bëewia hi k'ajūahidam gaaipai pʌrchëjim hanʌm. Mag hirua pʌrbarm bärre chi p'ōmie t'ʌbabaaadeewai warre hich mag monaau s̄isijim hanaabá. ⁴⁵ Magbaawai Jesuu, —¿K'aíuta mʌ gaai pʌrbaichëma? hajim hanʌm.

Mamʌ hābmuajā jaauba haawai Pedroou hich k'apeen d̄limua, —Maestro, k'aíu habarjugui hajim hanʌm. Pʌch haig hōor p'ēeudʌdʌk'am k'ʌnnau k'abahab, pua mag chirʌm.

⁴⁶ Mamʌ Pedroou hichig magbaawai warag Jesuu, —Hâlhâ, s̄i hōor p'ēeudʌdʌk'amua k'abam. Mua k'ap'ʌ chirʌmgui hajim hanʌm, juau hogt'omta hābmua mʌig mʌ gaai pʌrbaichëm. Mag pʌrbaicheewai H̄ewandam juapá mʌ gaai simua monaaubärplimjā mua k'ap'ʌ chirʌmgui hajim hanʌm.

⁴⁷ Mamʌ chi hʌlirau h̄urwai hichdëu meraa pʌrchëtarra Jesuu mag hijëb haadeewai, k'ir naau nʌm hiek'au, bʌ duui bëewia hi bæk'ʌrr

p'ōbk'achëwia, meerba hōor t'umaam k'ɻɻn dak'īir jaubaadëjim hanaabá, k'an hat'eeta hirua mag hi gaai pərchëj̄i, maimua jāga mag pərbarm bärre hi monaau h̄isij̄. ⁴⁸ Magbaawai Jesuu hirig, — Hoob chigaa ham hajim hanɻm. Mua pəch monaauju k'ap'ɻ mɻ gaai pərchëtarr gaaimua h̄äu pə monaauwia peerdə h̄isim. Pəch diig maju haai h̄amgui hajim hanɻm hirig.

⁴⁹ Mamɻ hagt'a mag hi hiek'a höba nɻm hee, woun h̄ab bëejim haajem, mag judionaan Hēwandam hiek jaaujem degam chi pör Jairo hanɻm di haarmua, hi h̄eudee. Mag bëewia chi Jairoog, —Kakë, ya haunaanauj̄ pöd h̄awatba habarm. Hidëu Maestro s̄ubá. Ya par maach haar hi mabajup haichëjim hanɻm.

⁵⁰ Mag jaaubaichëm h̄urbaawai Jesuu magjim hanɻm chi Jairoog:

—Hoob k'īirjum. Pua pəch chaai h̄äu hoo wai chitaju. Siita h̄aba murua pəch chaai monaauju k'īirjugta wai chirsi hajim hanaabá.

⁵¹ Maimua warag wëtwia di haar barimajier-ram haajem. Mamɻ t'uur k'érɻm hee chi binaandam wai narr haar chan hich d̄xi hōor k'apan dubpiba, h̄aba chi doubtarr k'ɻɻnan, Pedro, Juan, Santiago, maimua chi haai chi h̄äd d̄ipaita hich d̄xi dubpijim haajem. ⁵² Mag barwia hooimaawai, t'umaam k'ɻɻn sereeu hicharaucha b̄e nɻm d̄xi h̄ichab h̄lapëpérk'amta hooimajim hanaabá. Mag hoobaimaawai Jesuu hamag, —Hoob b̄iemiet'ɻ. Hi meeба siita hi k'äi s̄ebahab hajim hanɻm.

⁵³ Mamɻ hirua magbaawai, haig narr k'ɻɻnau warag hi wau hiek'a naajim hanaabá, hamachdëu chadcha chi chaai mee sim k'ap'ɻ narr haawai.

⁵⁴ MamΛ hamau mag nΛmjā hūrba, warag dubwia chi binaan juadam gaai pΛrnnaa, —jHΛlik'aardam, p'iidΛbaad! hajim hanΛm.

⁵⁵ Magbaawai hi hak'aardam deeu hi gaai k'eraicheewai hag bärre p'iidΛbaadëjim hanaabá. Mag p'iidΛbaadeewai hirig t'achdam hau deemk'ir jaaujim haajem. ⁵⁶ Mag p'iidΛbaadëm hoobaawai chi dënnaan k'ir hëu hawia warre dauderraan nΛsisijim hanΛm. Maimua hichdëu magwia haig narr k'Λnag, —Hīs pāachdëu mΛg hoobarm hoob chik'amnag jaaumiet hajim hanΛm.

9

Jesuu doce hich däi hogdΛba wēnΛrraajerr k'Λn päitarr

(Mt 10:5-15; Mr 6:7-13)

¹ Maimua Jesuu hich k'apeen doce hich däi hogdΛba wēnΛrraajerr k'Λn hābam haig t'ark'anaa hagdaujö juapá deemajim haajem, hich dënjo hōor mor heem mepeen jark'Λinaa mor masim k'Λnjā monaau wēnΛrraju hayaa hamk'ir. ² Mag päyaagpamua hamag magjim hanΛm:

—Mua pāar pāi chirΛm, hōrag “Hēwandamta t'umaam k'Λn Pörk'aimΛ sim” ha jaaumk'ir, maimua hīchab hamag “Pāar peerdΛju k'ai hirigta hΛdraa pāach Pörk'apibat” ha jaau wēnΛrramk'ir. Mag wēnΛrramua hīchab k'amor machagjā t'um pārau monaau wēnΛrrajugui ha jaaujim haajem.

³ Maimua hīchab hamag, ‘Pāach jua k'arr hērëubaadët, bΛlrjā nem hinag harrba: bordón chuk'u, talegdijā chuk'u, ni t'ach ni p'atk'onjā hoob harrmiet; hich jāg hērëubaadët hajim

hanam, k'ajua t'eg jūajujā chuk'u. ⁴ Maimua pāach wēnrrampierr pāachig di jaaubarm degpai k'eeupaawai k'āibat hajim hanam, pāach maigmua wēt nām hora. ⁵ Mamə p'obör hee ni hābmuajā pāach hamach deg dubpiba ni pāach hiekjā hūrba habaawai warre hamach dak'irwe pāach bā gaaaim jēb hllarp'ē hllarp'ēnaa pāachta hērēubaadēt hajim hanam. Pārau magmān magbarmuapai hamag "Pāachdēu jāg Hēwandam hiek hūrba habarm gaaaimua hich dāita k'ir k'ap habat" hanamlugui hajim hanam.

⁶ Mag, chadcha Jesuu hamachig mag jaaubaawai hērēubaadēwia p'obördampierr jāga Hēwandamau maach peerdajē ha jaau wēnrram dāi hīchab durrpierr haaunaanpa monaau wēnrrajim haajem.

*Herodeeu Jesús nem wau nərrəm hūrtarr
(Mt 14:1-12; Mr 6:14-29)*

⁷ Rey Herodes hanamua hūrbaadējim haajem nem t'um Jesuu wau nərrəm. Mag hichdēu hūrbaadeewai k'ak'aisamjō haadējim hanaabá, jūrram k'ānnau "Juan chi hōor pōr choomiesta hiiu p'iidəwia nərraichēm" ha jaauchēchēk'am hūrwia.

⁸ Mag nām dāi hirua hūurwai hāaur k'ānnau jūrr, "Elías warrgar Hēwandam hi jaaujerrta höbérchēwia jāg nərrəm haajem" ha jaau nām dāi hagjō bigaaum k'ānnau jūrr, "Elías k'abam k'ai jāan chadcha jōoingar Hēwandam hiek jaaujerrta deeu p'iidəwia jāg nərrəm" ha jaauchē naajim hanam. ⁹ Mag bii wējom hūrwia chi Herodeeu hich hödegpai, "Keen, magaag Juanan mua hö t'āppäipitarrau. Magan, ¿k'ai hajuma hōrau mag

bii t'ΛnΛm?" haajeejim hanΛm. MamΛ parhooba mag jaau t'ΛnΛm gaaimua hichdëuchata hi däi hoom k'õchag sñejim hanaabá.

*Jesuu hõor cinco mil jähogtarr
(Mt 14:13-21; Mr 6:30-44; Jn 6:1-14)*

¹⁰ Mag doce hich Jesuucha päitarr k'ΛΛn wënΛrrΛ hawia bardatk'acheeu hamachdëu nem wau wënΛrrarr t'um hirig hïgk'achëjierram haajem. Magbaawai chi Jesuu chawag ham p'ë harrjim haajem, p'öbör Betsaida hanΛm higaau hõor chukag hee. ¹¹ MamΛ hõrau mag hi petam k'augpäitarr haawai hi hëudee pochag wëtjim hanΛm. Mag wëtwia hich haar bardatk'abaimaawai Jesuu hamag, —Häu pääar bëejimgui hawia, warag hamag, Hëwandumta t'umaam k'ΛΛn Pörk'aimΛ simgui hajim hanΛm. Pääar peerdΛju k'ai, hirigta hädraa pääach Pörk'apibat ha jaaumajim haajem.

Mag jaaumamua hïchab mor masim k'ΛΛnpa monaauplämajim haajem. ¹² Mag hõor monaauplärik'am hee, warag hedau k'ëuju gar pabaadeewai chi doce hich däi hogdäba wënΛrrajerr k'ΛΛnau hi haig bëewia hirig, —Mäig maach hõor chukag heeta nápí, p'öbör hee wa di dak'a nΛnΛidΛm hee k'äijä hamag wëtpi jaaubá hajierram hanΛm, magΛm haar t'achdam k'öwia k'äimk'íir.

¹³ MamΛ magbaawai Jesuu jürr hamag, —Ham päiju k'äyau, päächdëuta hamag t'ach deebat hajim hanaabá.

Magbaawai jürr hamachdëu magjierram hanΛm hirig:

—Maar k'öju chuk'u nám hamag deeg; hāba pandamta cinco wai nám däi hāwarrdamta dau numpai wai nám. ¿Jāga hōor pöm mág t'ánám marau jāhogbarju? ¿Wa p'óbör heeta marau k'öju pér hawaan wētjuwa? hajierram hanám.

¹⁴ Mag hōor pöm t'ánám hee hemk'ooin happai cinco miljö naajim haajem. Magbaa Jesuu hamag, —Hōrag jaaubat hajim hanám, hābam haigpai poso de cincuenta en cincuenta k'ík'íratdö jupk'amamk'íir.

¹⁵ Mag chadcha hi hipierraas hōrag jaaubaawai t'um hich mag poso p'áar hohood hap'óbaadéjim haajem. ¹⁶ Magbaawai hich Jesuu mag pan

cinco narr chi hāwarrdam numpai narr däi hāba p'ë hauwia, h̄lg'taag heerpanaa, Hēwandamag hāu hajim hanaa, t'orreuwia, hich k'apeenag h̄lapäimajim haajem, jūrr hōrag jigmamk'íir.

¹⁷ Mag jigmamua t'umaam k'áan biwaauwia himie p'óbaadeewai chi pan hāwarr däi sobtarrau t'abat doce hipiirk'a haujim haajem.

Pedroou jaauwai Jesuun warrgarwe hich Hēwandamaau päiju haajerrau ha jaautarr

(Mt 16:13-19; Mr 8:27-29)

¹⁸ K'ääi hāb Jesús hich däi doce hogdaba wēnárraajerr k'áan däi hōor chukag hee mawia Hēwandamag jéeu s̄ejim haajem. Mag jéeu dichwia hamag, —Hōrau mā higwia hiyáa nám hūrwai, ¿ham hiek mā k'ai haajé? ¿Pārau hūrba haajé? ha jéeu jím hanám.

¹⁹ Magbaawai hamachdëu magjierram haajem: —Ham hiek pā Juan chi hōor pör choomie haajem; deeum k'ánnau jaauwai, pālta Elías haajem,

warrgar Hēwandam hi jaaujerr; maagwai pogk'a jaauwai pΛ sīi warrgar hagjō Hēwandam hi jaaumie harpta deeu hiiu p'iidΛwia nΛrraichēmjā ha jaaujem ham dēn hajierram haajem jūrr hirig.

20 Hichig magbaawai, jūrr hamachigcha, —*Ma pāachdēujāma, pārau k'īrjuawai mΛ k'ai hagá? ha jēeujim hanΛm.*

Magbaa Pedroou hirig, —*PΛΛn Cristoou, har warrgarwe hich Hēwandamaucha hōor peerdΛ haumk'īir pāiju jaaujerr hajim hanΛm hirig.*

21 Pedroou hichig magbaawai, —*Chadcha pua hag heyaa jaaubapāimkē hajim hanΛm, mama hoob bΛΛrjā chik'amnag jaaum hajim hanΛm.*

Warm k'ΛΛnagjā jaaupibajim haajem.

22 Maimua magjim hanΛm:

—*MΛch chi Hemk'ooi Hiewaa chadcha dau hap'ΛΛ haju haai chirΛm. MΛ dau hāauk'a hisegwia Jerusalenpie jöoin chi t'et'em k'ΛΛnau p'adnaan chi pōrk'a nΛm k'ΛΛnaupa Moisés hiek jawaag chi machnaan dāimua mΛ t'ōomk'īir pΛr deeju. MamΛ mag hamau mΛ t'ōowiajā k'āai t'ārjupam hee p'iidΛwia deeu mΛ hiiu chirsijugui hajim hanΛm.*

23 Maimua t'umaam k'ΛΛnag heirpa heirpanaa, —*Chadcha pārau mΛ hiek pāach t'āraucha hāk'a nΛm k'ai, magan mua nem waapi jaau chirΛm happaita waubat hajim hanΛm, "MΛchdēuta k'ap chirΛm mΛchdēu nem wauju" ha hiek'aba. MΛ gaaimua chik'amnau pāach dau hap'ΛΛ t'ōoju k'īrjuwia k'āijā magΛm higba, waragta hāk'anaat.*

24 Har chi mΛg jēb gaai mΛ gaaimua bΛΛrjā p'it'urg haumap'a wēnΛrrΛm k'ΛΛn chan meem hedjā hāgt'ar hōbērbangui hajim hanΛm. Magarrau har chi mua nem jaau chirΛm waum k'ōchgauta

hamach nemjā k'īirjuba sīi warag mΛ gaaimuata
dau hap'ΛΛ hanΛm k'ΛΛnan chadau hāgt'archa
hōbērjugui hajim hanΛm. ²⁵ Pārau hoowai, ¿k'an
hajaug sī hajim hanΛm, woun hābmua mΛg durr
t'um hichdēupai jāa wai sīsim, mamΛ mag sim
meebaadee k'īmie durr petam; hirua hich durr
t'um hich dāi harrju haai sī? Pōd harrbamgui
hajim hanΛm. ²⁶ Hāb k'āijā mΛ gaaimua wa mΛ
hiek jaauju k'āijā hōor dak'īir chigaa hamΛn, mag
mΛch chi Hemk'ooi Hiewaajā t'umaam k'ΛΛn
Pōrk'anāa mΛch Haai dāi hāgt'ar hi chognaan
t'ΛΛm k'ΛΛnra mΛg durr chachaan bēem hedjā
muajā hīchab hich k'īircha heerpanaa chigaa
warag, "Mua, bΛΛrjā pΛ k'augba chitΛm" hajugui
hajim ²⁷ Cha mΛ hiek'a chirΛm hiek'au hāaur k'ΛΛn
cha mΛ hiek hūr nΛm k'ΛΛn chan mΛchta t'umaam
k'ΛΛn Pōrk'a bēeju hedamjō haadēm hoobam haigjā
meebajugui hajim haajem Jesuu hich k'apeenag.

*Jesús sīi bΛΛmjō haaderr
(Mt 17:1-8; Mr 9:2-8)*

²⁸ Mag hich k'apeen hāaur k'ΛΛnag hamach daúa
hich hoopiju jaautarr k'ur seman hābjō nΛm hee,
durrsī gaai Hēwandamag jēwaan mamua hich dāi
p'ē harrjim haajem Pedro, Santiago maimua Juan.
²⁹ Mag mam wētwi hich Hayag jēeu simta, dēgölp
sīi bΛΛmjō haadējim hanaabá, hich mor gaai k'ajūa
jūa sīerrpa. Maagwai chi k'ajūa chará sīi p'uumjō
haadējim hanΛm, hich bāpgau. ³⁰ Hi magbaadēm
hee wounaan numí hi bigaau dΛnΛΛutk'achēwia
hi dāi hiyāa naajim haajem. Mag hi dāi hiyāa
narr k'ΛΛn, jōoingar Moisés k'ararr hajim haajem
Hēwandam hi jaumie Elías k'ararr dāi. ³¹ Mag

ham hiyǟl dʌnʌnlidʌ haichäm däi hĩchab pagt'äm daujö p'är jēer hat'amua mag häsdaau narrta sii warag harar ham wʌ̄l wai s̃isijim hanaabá. Ham hiyǟl narran, hich Hẽwandamaucha warrgarwe hich hi jaaumienag jaautarrjö, Jerusalén p'öbör hee hõrau hi t'õojuuta hig hiyǟl naajim haajem.

³² Mamʌ maagwai Pedro hich k'apeen numí hamach hääba wẽnʌrrarr k'ʌnʌn däi sii dap'ökgau pöd dau hẽebajujö t'ʌnʌmuata hoo naajim hanaabá, mag Jesús Moisés däi Eliapa hiyǟl dʌnʌnlidʌ nʌm. Maagwai hich Jesuun hagt'a sii bʌ̄lmjö t'ʌnʌm däi hi k'ajüa chará p'uumjöta t'ʌnaajim hanʌm, hich bæpgau. ³³ Mag hääba dʌnʌnlidʌ naawia chi warm k'ʌnʌn hi haigmua wëtaag hẽk'a nʌm hee, Pedroou hirig, —Maestro, hääu chi hagamjö nem hajaug maar mʌig nʌm, ðjägwia maadëu rãichdi t'ärjup hëu haubá? hajim hanʌm, hääb pʌ hat'ee, hääb Moisés hat'ee maimua hääb Elías hat'ee.

Mamʌ mag sim chan Pedroou hich hiek'a simjǟ k'augba simta mag hiek'a dʌnaajim hanʌm. ³⁴ Mamʌ mag hi hiek'a dʌnʌm hee, jʌnʌnt'umie baug bëewia ham jöodʌ hat'aicheewai jãp'ierr p'öbaadëjim hanaabá, hag hee hierr paauk'abaadëm hoowia. ³⁵ Mag jʌnʌnt'umie hee ham hierr paauk'abaadeewai hag heemua woun hiekjö, "Chamʌlta mʌ Hiewaa, mʌchdëu jãsehne wai chitʌmʌu, hõor peerdʌ haumk'ür mʌchdëu jʌr hautarr. Hirua jaau simta hipierraahabat" ha hiek'abarm hürjierram hanʌm.

³⁶ Maimua chi woun hiekjö siierr k'üubaadëm däi hĩchab chi jʌnʌnt'umiejǟ chukk'u haadëm hee hoowai Jesús hich happai hoo dʌnaajim hanʌm. Mamʌ hamachdëu mag hootarrjǟ hag

hed gaai chan bñarjä deeum k'ññag jaauba, sñi k'ñuu nñisijierram hanaabá, nem dau chig hooba harrjö.

*Jesuu chaai mor heem mepeer jëupäitarr
(Mt 17:14-21; Mr 9:14-29)*

³⁷ Hag noram hñspaaú mam durrsí gaai naawi deeu hich k'apeen dñi jér paauk'abaadëm hee, ham k'ñirp'ee hñor pöoma wëdurajim haajem. ³⁸ Mag k'apan pos wëdurum heemua woun hñb hi haig bñewia hirig magchëjim hanñm:

—Maestro, mñ chaaidam t'õt'õrrsö k'itñm pñ haig haibëejim. ¿Pua mñ dau haug k'augwia hi monaaupäibaju k'ai? Mñ chan tag chaaijä chuk'u hñba mñgdam happaita wai chirñmgui hajim hanñm. ³⁹ Mñg k'érñm hich bññeu barbaadeewain nem t'eegtabaarjem. Di bñbajä k'abaadëmua hñhäik'am dñi sñi hisap'unjä bau haadeejem. Mag di bñbajäk'am pñamjä higba t'ññññ hawia bar dichdimaawain gaai machgau sñita k'a haupihba haadeejemgui hajim hanñm. ⁴⁰ Chi mepeer höbeerpäimk'ñir pñ dñi hogdñba wëññrraajem k'ññag mua jaautarrjä hamau pödbajierramgui haichëjim hanaabá.

⁴¹ Magbaawai Jesuu t'umaam k'ññag meerpanaa, —Päran chadcha pñach t'ñar k'aibag gaaimuata pñrau chan jäg chaai Hñwandamau monaaupäijujä k'ñirjuba nñmgui hajim hanñm. ¿Pñrau jäg Hñwandam juu t'eeg simjä k'augbamjö nñm sñi hich jägtä mua hñwat chitaju haai chirñ pñrau hoowai? ¿K'an hatchata pñrau mñ pñach dñi chitapim hig nñma hajim hanñm, hajapcha

hää'k'aag? Magnaa jürr chi hayagta, MΛ haig pΛch chaai haipidú hajim hanΛm.

⁴² Mag chadcha chi hayau haidurum hee, chi chaai hich bënëu t'eega barbaadëmu warre jëk'Λt barwerbpłijim hanΛm. Magbaawai Jesuu chi mepeer mag chi chaai mor hee simΛg meeuraunaa höbeerpi jaaubaawai warre höbérbaadëjim hanaabá. Mag chaai monaaupäiwia chi hayag, — Har k'ërlm pΛ chaai hajim hanΛm.

⁴³ Mag Jesuu chaai monaaubarm hoowia t'um haig narr k'ΛΛn dauderraan nΛisiwia Hēwandamagta, “Hēwandam, pΛchta chadcha mepeen k'äyaujā chi jua t'ierriu. Mepeenau chan pöd pΛ dxi barbam” hajierram haajem.

*Płaba Jesuu chik'amnau hich t'ðoju jaautarr
(Mt 17:22-23; Mr 9:30-32)*

Tagam k'ΛΛn mag dauderraan t'ΛnΛm hee, Jesuu hich k'apeenag magjim haajem:

⁴⁴ —Hajap'a mΛ hiek'aagpam hūrwia k'ñir heyaa wai nΛisit. MΛigmua pöncha k'aba nΛm hee, mΛg mΛch chi Hemk'ooi Hiewaa mΛg chirΛmΛn chi t'ierrnaanag pΛr deejugui hajim hanΛm.

⁴⁵ MamΛ chi k'apeenau Jesuu hamachig mag hiek'abarmjā warre k'ap'Λ haju nem k'aba harr haawai pöd k'augbajierram hanaabá. Mag hamachdëu pöd k'augba habaawai hirig jëeujöjöö naawi warag hinagau jëeuba, hich magpai nΛisijim haajem.

*Chijäata härΛcha haju haai sī ha jaautarr
(Mt 18:1-5; Mr 9:33-37)*

⁴⁶ Maimua wëtwia hamach happai hap'öbaadeewai, “Keena, magan mΛg nΛm

haig, ḥchijāata h̄rllcha sim k'ai?" ha hiyāl
hap'öbaadējim haajem.

47 Mamə Jesuu ham k̄iirjug k'ap'lnaa ham t'āarjā k'ap'Λ s̄lerr haawai, mag hiyāl n̄lm h̄rbaa chaaidam jiir hauwia hich bigaau d̄nllupi k'ērää hamag magjim haajem:

48 —Məg chaai hagt'a hich juau paba haawai serbiiba k'itlmjö h̄ōor t'Λnλm t'um mua k'ōsi chitlm. Pārau m̄ dēnjö m̄g k'it'ēem hāb k'āijā jāsenk'awia pāach di haig haumn, magan pārau m̄lchchata mag k̄iir jāsenk'abarmjö habarmgui hajim hanlm. Mag pārau h̄drlraa pāach haig m̄ baarpi n̄lm haiguin magan pārau m̄ Haaijā k'ōsi n̄lm hanlm, hichdēuta m̄ p̄itarr haawai. Mua pārag jaauk'imgui hajim hanlm: Har hamachdēupai k̄iirjuawai t'umaam k'Λn n̄l k'āyaujā chaai b̄rlldamjö serbiiba n̄lm ha k̄iirju n̄lm k'Λnta warm k'Λn k'āyaujā h̄rlcha n̄lmgui hajim hanlm chadcha, Hēwandam dau na.

*Maach hichaaur k'aba simn maach higar
s̄lewai ha jaautarr*

(Mr 9:38-40)

49 Magbaawai Juanau Jesuug, —Maestro, marau woun hāb hoojimgui hajim hanlm. Mag wounau hiek'amamua p̄ t'lr t'ārnaa h̄ōor mor heem meperag höbeerpi jaubaawai chadcha höbeerpli maajeejim. Mamə maarjö p̄ d̄i n̄rraba haaje-muata mag s̄lewai marau hirig tag h̄ōor mor heem mepeen j̄lark'Λlripiba jaaujimgui hajim hanlm.

50 Magbaa Jesuu magjim hanlm hirig:

—¿K'ant'ee pārau hidēu h̄ōor juu p̄rpiba hirig magjierrá? Maadēu nem wau n̄lm hoowia maach

hichaaur haba warag maach juapierr hoo sim k'ai, magan maan däi maach higar siewaiugui hajim hanam.

Jesuu hich k'apeen numiim k'laanag meeurrau sütarr

⁵¹ Ya Jesús deeu hāgt'ar hich Haai haar maimlaa haadeewai warag t'āar p'iuwia högk'aba Jerusale-nag petajim haajem. ⁵² Mamla hich na di järwia nem k'īir k'augamk'īir, hich k'apeen heem hōor jär hauwia pāijim haajem. Magbaa mak'laanau hērēuwia Samaria durr p'öbördam pōm k'aba k'itam hee hi na di järimalierram haajem. ⁵³ Mamla chi Samariapienau Jesús sii Jerusalenagta mam ha hūrbaawai hi hat'ee chan di chuk'um hajierram hanaabá. ⁵⁴ Magbaawai deeu bēewia mag hirig deebaju habarm jaauchējierram haajem. Mag hūrbaawaita jūrr Santiago Juan däimua, —Señor, ¿pua hoowai mag p̄lārg di deebam hanam jūrr marau Hēwandamag jēeuju haai nla hajim hanam, Elías k'ararrau jēebaawai hatarrjö ham p'öbör pábaadëmua huurdla k'ēchpäimk'īir? Marag jaaubá hajim hanam Jesuug.

⁵⁵ Magbaawai Jesuu hamag p'laarba hoonaa magjim hanam:

—¿K'aíu pārag jaauwai magta haju haai nla hajī, hōrāu dich k'a hisée haawai? [Chi mag hiek'aajem k'laanau bālārjā Hēwandam hiek hūrba haajem k'laanta mag hiek'aajemgui hajim hanam. ⁵⁶ Māch chi Hemk'ooi Hiewaan mag jēb gaai hōor peerdla hawaanta bēejim. Mā mag māch garmua warag hōor hamach pekau hee durrum

peerd^Δ haubanaa s^ī höp^āyaanjā bëebajimgui hajim han^Δm.]

Mag warre ham kach d^ΔΔ hiek'ap^āiwia deeum p'öbördamag hërëubaadëjim haajem.

*Jesús d^Δi wēn^Δrram hig narr k'^Δan
(Mt 8:19-22)*

⁵⁷ Mag hërëubaadëwia hagt'a barba wēn^Δrram hee, hâbmua Jesuug, —Señor, m^Δl^Δn p^Δampierr p^Δ d^Δi hich jāg chitajugui hajim han^Δm.

⁵⁸ Magbaawai jūrr hich Jesuu hirig, —P^Δchd^Δeu mag m^Δ d^Δi chitam k'^ōsi chir^Δm k'ai, marrau magan hajim han^Δm. Mam^Δ p^Δrl^Δg jaaukΔm: m^Δ k'^āyau pab^Δ heem nemchaain hamach k'^āaijem jēbdi paraam; nem hichpanjā k'^{ee}upaawai hamach k'^āaijem k'^āidu wai s^īsid^Δm. Mam^Δ m^Δch chi Hemk'^{oo}i Hiewaa chan m^Δg chit^Δm haig k'^ëubaadeewai k'^āyaag hajap'a werba chiraju didamjā chuk'u chit^Δmgui hajim han^Δm. P^Δjā m^Δjo magta chitam k'^ōsi chir^Δm k'ai, marrau magan hajim han^Δm.

⁵⁹ Maimua hâbak'aíg jūrr hich garmuata — Marrau m^Δ d^Δi habaawai, jūrr magua, —Señor, magan hid^Δeu nacha m^Δ m^Δch haai haar mawia hi d^Δi chir^Δl^Δ hapibá. Mag hatag m^Δch juadamaucha jöoi hauk'^{er} p^Δabajeen chadau mua p^Δ hogd^Δba chitajugui hajim han^Δm.

⁶⁰ Magbaawai Jesuu hirig, —Magju k'^āai warre m^Δ d^Δita marrau hajim han^Δm. Hid^Δeu har hamach Hêwandam hiek hâk'amaaugau chi t'^ōmjö n^Δm k'^ānnag hamach binaan bëppibá. Mam^Δ p^Δ mag k'^āyau warag hõrag jaaubamí hajim han^Δm: “Ya Hêwandam t'^{uma}am k'^ānn Pörk'acheeg bëeim^Δ sim.

Pāar peerdʌm k'ōsi nʌm k'ai, hichta hʌdʌraa pāach Pörk'apibat" ha jaaupet hajim hanʌm.

61 Magbaawai deeum haig sīerrau hīchab hirig magjim hanʌm:

—Señor, mʌjā pʌ dāi hogdʌba chitaju hīchab. Mamʌ hidēu nacha mʌch di haar mapibá hajim hanʌm, mʌch di haig durrum k'ʌʌnag "hayoo keena" hapāyaan.

62 Magbaa Jesuu magjim hanʌm:

—Chi mʌ dāi nʌrrʌm woun chan hag na hichdēu parhooba nem waaujerrjā hagt'a k'īrju nʌrraju haaí k'aba sim. Hirua magju k'īrju chirʌm chan, pöd Hēwandam hat'ee nem hajap'a waubamgui hajim hanʌm.

10

Jesuu hemk'ooin setenta jʌr hauwia nunumdö pāitarr

1 Mag jūrram k'ʌʌnau Jesús dāi hogdʌba wēnʌrraju ha t'ʌnarr k'ur maach Pör Jesuu hichdēucha hōor setenta jʌr hauwia k'īr sīsied nunumdö pāyaagpajim haajem, hich na hich nʌrrajupierr. **2** Mag ham pāyaagpamua magjim hanʌm:

—Chadcha Hēwandam hi jaau nʌmʌn arrozdö pōm p'ur wējōmjöta p'idag pōoma sim; mag simta chi jaau wēnʌrraju k'ʌʌn chan k'apan k'aba durrumgui hajim hanʌm. Magua mua pāragan, Hēwandamag jēeubat ha chirʌmgui hajim hanʌm, warag hich hi jaauju k'ʌʌn k'apan jöp'ēecha hich hi jawaan pāimk'īr.

3 Maimua magjim hanʌm hamag:

—Hérëubaadët. Mam₮ pāadë hūrbat: Mua m₮g pāar p̄i chir₮m₮n, hōor k'aibagk'am heeta wēn₮rraju haawai pāran oveja chaaindam k'um nem t'₮n₮m hee p̄lak'₮lībap̄imjöta habarmgui hajim han₮m. ⁴ Pāach jua k'arr hérëubaadët: p'atk'on chuk'u, putdijā chuk'u, maimua zapatdamjā pāach bā gayam happai hat'aadët. K'₮dau hee hōor hoowaijā hiyāl dān₮n₮līd₮ n₮lhaba dichpetat hajim han₮m. ⁵ Parhooba pāach wētumpierr hōor deg duubwai saludaawia, “Maran maach peerdlajem hiek jawaanta bēejim; pāach m₮g di hābam degam k'₮n₮nau t'umaa hāk'ak'iin hāu hak'am” habat hajim han₮m. ⁶ Pārau mag jaau wēn₮rr₮m hābmua k'āijā hāk'am k'ōsi hāk'am₮n, hāu peerdlwia Hēwandamau hi hauju. Mam₮ hirua magbam₮n, magan Hēwandamau mag woun heeg hooba, hi dāi hāu haju hatarr warag pāach dāipaita hāu haju. ⁷ Mag pāach hāu jēerpibarm degpai t'achjā k'öbat, dipierr t'ach k'ö wēn₮rraba. Mua pārag mag chir₮m₮n, mag pāach p'idk'a wēn₮rr₮m gaaimua hōrau sīi pāar jāhogju haawaita mag chir₮mgui hajim han₮m. ⁸ P'öbör hee pāach dub wēn₮rr₮mpierr pāach jēer n₮m haiguim k'₮n₮nau nem deewai mag₮mjā haba k'öbat. ⁹ Maimua hīchab mag₮m p'öbörpierr pāachdēu haaunaan hoomam monaaupetat. Mag monaaup̄iwihamag, “Pārau hīs m₮g hoobarm₮n Hēwandamauta pārag hich jua t'eeg hoopi sim” ha jaaubat hajim han₮m hīchab. ¹⁰ Mam₮ p'öbörpierr pāachdēu jaau wēn₮rr₮m hūrmap'a ni hamach degjā pāach höbörpiba habaawai, kaaijā hee höbérnaa, pāach bā gayam jēb hllrp'ë hllrp'ënaa, hamach k'īircha magbat: ¹¹ “Pārau Hēwandam hiek hiseg n₮m

k'ai, ni pāar p'öbör heem jēbdampajā marau maach bā gaai harrbam. Mamλ ya pārau k'ap'λ nlisim, Hēwandamau pāach heejā hich juu t'eeg hoopiju hatarr hoopiba habarm, pāachdēu hi hiseg nām gaaimua." Magwia hērēubaadēt hajim hanām. ¹² Mamλ mua pārag mag chirām: Mag pāachdēu jaau wēnārrām gaaimua pāar hisegbarm p'öbör heem k'λλnan, Hēwandamau māg durr hi hagk'am hed gaai Sodomapien k'āyaujā hārācha Hēwandam juu machag hāwatjogui hajim hanām, hich Jesuupai.

*Jesuu hich nārraajerr p'öbör higwia hiek'atarr
(Mt 11:20-24)*

¹³ Mag hich hiek hiseg nām k'λλn higwia, 'jHēh, hapdurr Corazinpien! hajim hanām. 'jHēh, hapdurr Betsaidapienjā hagjō, Hēwandamau ham hi hagk'am hed! Ham hee nem hooba haajem nem wau nāmuu Hēwandamau hich juapá hoopitarr Tiro p'öbör heeta wa Sidón p'öbör hee k'āijā wautarr hamuan, nawe hamau hamach k'īrjug k'aigbam hisegwia sark'ak'am. Magtarr hamuan, hamau t'eerju t'eerwia hār jupnaa, putiu pōr börrnaa, k'oopa nām k'λλn sark'aajemjō sark'ak'am. Magnaa hamau hamach mor hewag hāsie k'īrjuwia Hēwandamag jēuk'amgui hajim hanām, hamach k'aibag chugpaamk'īir. ¹⁴ Magua Hēwandamau māg durr hi hagk'am hed Corazinpienta Betsaidapien dāi hirua masiicha waupāijogui hajim hanām ham gaai, Tiropien dāi Sidonpien k'āyaujā, hamachdēu hūrtarrta hāk'aba harr gaaimua.

¹⁵ Maagwai Capernaumpien higwiajā, '¿K'an habarju? hajim hanám. ¡Héh! Hamaun hamach t'ö nám, hamachta chi wäjääun hawia. Hamaun hägt'ar paauk'abaimaawaijā hamachta chi pörnaan k'aimajupii nám. Mamá ják'áan chan Héwandamau hich haar höbeerpi, warag k'ímie durrrta bark'áipäijgui hajim hanám.

¹⁶ Maimua mag hichdëu päiju k'áanag magjim hanám: 'Pääar hiek hürm k'ösi hür nám k'áanau magan mä hiekta hür nám hichab. Maagwai har pääar hisegbarm k'áanau magan mäpata hiseg nám. Mag hamau mä hiseg nám k'ai, magan hamau mä Haaijä hichab däi hiseg nám, hichdëuta mä pätarr haawai.

Mag ham wawik'a wai sñewian chadau k'íir sñisied nunumdö wëtpi jaaubaa hérëubaadëjim haajem.

Jesuu setenta pätarr k'áan deeu bardatk'achétarr

¹⁷ Mag hérëuwia, wënärräa hat'urwia, deeu bardatk'acheeu honee magchéjierram maach Pör Jesuug:

—Señor, chadcha marau pä higwia puata maar päijim hanaa mepeenagjä höbeerpi jaauwain sña magämjä haba, mepeenan höbérmaajeejimgui hajim hanám.

¹⁸ Magbaawai Jesuu hamag magjim haajem:

—Pärau mag höbeerpi jaauwai dösäti jua t'eeg chuk'u sñi jék'at p'ap'arg petap'äm mua k'ap'ä chirajim. Jäguata hirua mä hök'ö sñerrämgui hajim hanám, hichdëu mä jua jambaju k'ap. ¹⁹ Mua pääar jua t'eeg hapijim, pääch garmuata mepeen dajék hamk'íir. Maagwai mächdëu päärag nem waipi jaau chiräm wau wënärrämta dösätau pääar nemk'örig hámnaa döjürigjä hámwiabajä pääar bälgrä

chig habaju, mΛ jua t'eegta pāar gaai sīewai.
20 MamΛ mag mepeenjā pāach garmuata jampiiba nΛm hawiapai chan hoob honee hamiet. Magarrau pāach t'ärta ya hāgt'arm hēsap gaai p'ā sīsim gaaimuan chadau pāar honee haju haai nΛmgui hajim hanΛm, ya pāach Hēwandam haarcha höbērju haawai.

*Jesús honee hatarr
(Mt 11:25-27; 13:16-17)*

21 Mag hich Jesuu pāitarr k'ΛΛn deeu bēewia hichig honee nem hīgk'abaichēm hūrbaawai hīchab hich Jesujā Hēwandam Hak'arau honee hapijim haajem. Mag hich honee haadeewai Hēwandamag jēuemamua magjim hanΛm:

—Tata, muu pΛrg hāu hajim ha chirΛm, pΛchta chadcha hāgt'arm magwe nem t'um mΛg wējōm Pör haawai. MΛ honee chirΛmgui hajim hanΛm, hōor hamach k'īirjug k'aug t'ōwia nem t'um k'ap'Λm k'ap'Λm haajem k'ΛΛnaujā hamach peerdΛju hiek k'augba harrta jūrr pua k'īirjugdam meraa chaainjö k'it'ēem k'ΛΛnagta hāu k'augpibaawai. Chadcha puata nem hajap'a waaujem Tata hajim hanΛm, pΛchdēu juau ham dāi magju hatarr haawai.

22 Maimua jūrr chi haig narr k'ΛΛnagta magjim hanΛm: 'Nem t'um mΛg t'ΛnΛmΛn mΛ Hayau mΛrΛgta deejim. MamΛ hābmuajā k'augba sim, k'ai hagá mag Hēwandam Hiewaa. Hāba hich mΛ Hayau paita k'ap'Λ simgui hajim hanΛm, chadcha mΛ hi chaairau. MΛg nΛm haig hābmuajā k'augba sim, k'ai hagá mΛ Haai. Hāba mΛch chi Chaairaupaita mΛch Haai k'ap'Λ chitΛm. Bigaaum k'ΛΛnau k'ap'Λ haju hawiajā mΛchdēu jaaubarm

k'ʌʌnaupaita h̄iħab hi k'ap'ʌ haju haai nʌmgui hajim hanʌm.

23 Maimua hamach hap pawia hich k'apeenag heerpa heerpanaa hamag, 'Honee habat hajim hanʌm, pāach jāgʌucha mʌ hiek hūr nʌm k'ʌʌn.

24 Cha mua nem wau chitʌm pārau pāach daujāau hoo nʌmjö, warrgarwe Hēwandam hi jaau mienau reinaan d̄aimua hamach daúacha hoom hiigjeejim, mamʌ pōd hoobajierram. Hamach jāgʌucha pārau hūr nʌmjö hūrm hiigjeejim, mamʌ pōd hūrbajierram. Mamʌ pārau magba pāach daúacha hoonaa pāach kachiucha hūr nʌm. Magua mua pārag "Honee habat" ha chirʌmgui hajim hanʌm.

Samariapierrdam nem h̄igk'aa

25 Maimua biek hāb Jesuu hōor k'apan t'ʌnʌmʌg jaau sim haig, chi Moiseeu p'ã pʌatarr hiek jawaag hat'ee chi machnaan heem hāb p'iidʌbaadëwia sī hi himeraa pʌr hawaagpai hirig magchëjim hanʌm:

—Maestro, mʌrʌg jaaubá hajim hanʌm. ¿Mua jāgata haju haai chirá h̄agt'archa höbéraag?

26 Magbaawai jūrr Jesuu hirig, —¿K'an ha p'ã sī Hēwandamau hich hiek jōoingarwe Moiseeg p'āpitarr gaai? ¿Pua hag gaai t'ärba haajē? hajim hanʌm.

27 Magbaawai mag chi charrk'a chirʌmua magjim hanʌm:

—Moiseeu Hēwandam hiek p'ātarr gaai, "Maach Pōr Hēwandam sī par hiiupai k'aba, pʌch t'ārauchata k'ōsi habá" ha sim; maimua h̄iħab, "Pʌch k'apeenjā hagjō hagdaujōo k'a k'ōsinaa daupii habá, pʌchjō wir haig" ha p'ã simgui hajim hanʌm.

28 Magbaa Jesuu hirig, —Hëera, chadcha pua hich hag heyaa jaaubapläimkë hajim hanäm. Cha plachdëu k'ap'Λ jaaau chirämjö habamí plach k'apeen dñijä. Pua chadcha t'umaam k'ΛΛn däi magmän, pl hñgt'ar höbérjugui hajim hanäm hirig.

29 Magbaawai chi charrk'a chirämua sëuk'a hichdëu k'augba chiräm hawia deeu, —¿Chijä k'ΛΛn hagáma hajim hanäm mΛ k'apeen mag mua daupii haju k'ΛΛn?

30 Magbaawai Jesuu hirig, —MΛ hiek hñrbá, mua plarg jaauk'imgui hajim hanäm: Woun hñb Jerusalenmua Jericoog k'Λdau ma sim hee maa hajim haajem. Mag hi ma k'itamta nem jïgmien k'apan höbërdat'k'achëwia, hi nemdam t'um k'echt'Λgnaa, hi mor gayam k'ajñadampa hëer hauwia, warag p'är wai námua chi meemjö haadeewai sñi barplajierram haajem. **31** Mag chi meemjö jëer k'ërlam hee, hich hag k'Λdau heepai p'ad maa hajim haajem. MamΛ hichdëu mag hoo hat'aimaawai sñi warag hagag hoobamjö dichjim haajem. **32** Maimua hag k'ur nΛrpai hawia, deeu hich hag k'Λd heepai majim haajem, Levinaan ha t'ΛΛrjem k'ΛΛn heem hñb p'adnaan däi p'idk'a námua ham juag hoojem. MamΛ maguajä hi dak'a bëenaa, sñi heerpapet hawia, warag hoobamjö hich mag petajim haajem. **33-34** Maimua mag warm k'ΛΛn hëréu dictarr hëudee hagjö maa hajim haajem Samariapierrdam, hich hag k'Λd heepai. (Samariapien judionaan dñin hagdaujö jürr chik'am k'a k'ochk'aba haajeejim. MamΛ maagjerrta magamjä higba,) maguan chadau hichdëu mag hoobaimaawai, “Hëh, ¿jääan chijäg woundamta jäg dau hap'Λ jëer k'ërlam?” hawia,

warag haar mawia, hich hat'ee nemk'au pabă olivo hanam dën vinodampa wai narrarau bënhëk'a hi mor mag pepet'or s̄isidam hee p'uurk'anaa, put hee p̄lreūnaa, hich cabaa'i gaai hat'aadëjim hanam, hich däi hâba. Mag harrwia, hōor jēerjem deg hag däi s̄ieimajim haajem. ³⁵ Maimua hag noram hâspaau ya hich ma n̄rramua denariodam numí chi dik'ʌg werplawia magjim hanam: “Mag woundam hajap'a hoo wai chirsí. Pua hi monaau haum k'öchgau cha murua p'atk'on werplabajem h̄r k'āijā werbamn, hoob k'īrjum” hajim hanam. “Mach bëewai, chi waaurbarm t'um mua deeu p̄lrlag p'agchëjogui” hajim hanam. Mag jaau plawia petajim haajem.

³⁶ Mag h̄igk'a haaipawia, hich Jesuupai mag Hēwandam hi jawaag chi charrk'a chiramag jēeujim haajem:

—Pua k'īrjuawai ḥchijāata mag woundam hich happai ma k'itam hee k'apanaam k'ʌnau p̄rnaa mas deetarr hag k'apeer haju hayaa s̄i: chi p'ad, chi Levinaan heem, wa chi Samariapierrdam?

³⁷ Magbaawai hichdëu, —Chi mag jēer k'ërlam hoobaimaawai hi dau haug k'augtarrma hajim hanam.

Magbaawai Jesuu hirig, —Magan mawia hi dënjo p̄lch hoomap'am k'ʌn hawia k'āijā daupii habá hajim hanaabá.

Jesuu Marta María däi hoon matarr

³⁸ Maigmua higbaadeeu hich k'apeen däi hâba mamua deeum p'öbördam pöm k'aba k'itam hee barwia h̄li hâb Marta hanam di haig jēerimajim

haajem. ³⁹ Mag Marta hanʌm heeum María ha t'är sim s̄iejim haajem, hi d̄xi k'od hābam. Mag María bēewi s̄ii Jesús dak'a hi hiek'a simpai hūr hoo s̄isijim hanaabá. ⁴⁰ Magʌmich Marta k'ʌrr higaau juu därrjā k'aba t'ʌnaajim hanʌm, hōor t'um jāhogaag hich happaimua p'iejāb waauwai. Mag hich juu därr k'aba haawai Jesús haig bēewia magchējim hanʌm:

—Señor, ¿pua hoowai häu s̄i, mʌg mʌ juu därr k'aba t'ʌnʌm hee s̄ii Mariaau jāg pʌ hiek'a simpai hūr hoo s̄leju? Jāg pua hirig jaaubá hajim hanʌm, mʌ juag hoon mamk'īir.

⁴¹ Magbaawai Jesuu hirig, —Marta, chadcha pʌ juu därr k'aba t'ʌnʌm mua k'ap'ʌ chirʌmgui hajim hanʌm. Hajap'a hōor jāhog haum k'ōchgau pʌ k'īirjugan nem t'umaa wauju happaita k'īirju buburk'am. ⁴² Mamʌ s̄ii dich bi hat'eepai nem t'um wauju k'īirjuba hawiajā häu sim. Mariaau pʌ k'āyau hajapcha habarm. Jāg sim haig hirua Hēwandam hiek hūrm k'ōchgauta pʌ juagjā hooba habarm. Maagwai mua pöd hirig hūrpiba jaauju haai k'aba chirʌmgui hajim hanʌm.

11

Jesuu jāgata maadēu Hēwandamag jēeuju haai nʌ ha jaautarr

(Mt 6:9-15; 7:7-11)

¹ Biek hāb Jesús hich Hayag jēeu s̄ejim haajem. Mag jēeu haaipabaadeewai hich k'apeen heem hābmua hirig, —Señor, jāg Juanau hich d̄xi wēnʌrrʌm k'ʌnag Hēwandamag jēeu nʌm jaautar-rjö, magan maragjā hagjö jaaubá hajim hanʌm, maraujā hīchab hirig jēeu k'ap'ʌ haag.

² Magbaawai hichdëu hamag magjim haajem:

—Pāach Hēwandamag jëeuwai magbat:

“Hēwandam, pʌlta maar Haai hñgt'ar chiraajemlu.
Pʌch happaita chadcha pekau chuk'u chitʌm.

Pʌrlgta marau maach däi pʌchdëu hampierr hap-
inaa pʌchta t'umaam k'ʌn Pörk'apim k'ōsi
nʌm.

[Hñgt'arjä jäg pʌchdëu nem waipi jaau nʌm hap-
pai waaujemjö, mʌg jëb gaaijä t'um pʌchdëu
jaau simjöta hapim k'ōsi nʌm.]

³ Hed hëepierr pua marag k'ōjudam deebarju.

Hēwandam, maar pekau t'um chugpaabapäi,

⁴ maimua har marau maach däi k'aigba habarm
k'ʌn däi tag magʌm hiek higba hich
mag k'īir hok'oopäaijemjö maar dënjä k'īir
hok'oobapäi.

Hoob pua hʌdlraa chan maar pekau hee burrpi
chiram.

[Mag k'āyau warag maar t'la wai chirsi, p'it'urg
chuk'u dösätau maar hichig paa haum
hugua]” ha jëeubat ha jaaujim hanʌm
hamag.

⁵ Mag jaau dichwia jäga Hēwandamag jëeuju
haai nʌm ha k'ap hamk'īir hīchab hamag magjim
hanʌm: “K'anim nemjö pʌ pʌch k'apk'ʌn ha-
jap'am wai chirʌm. Maimua ya hedacha pam
hee hi haar mawia pua hirig, ⁶ “Kakë, mʌ haig
mʌ k'apk'ʌndam barbaichëmʌg nemdam deejujä
chuk'u chiraawai pʌ haig t'achdam jëeu hawaan
bëejim” haimaawai, ⁷ hirua hierrmua jürr pʌrlg,
“Hidëu mʌ k'ajap'a k'āaipibá. Ya mʌ put hee
chirʌm; mʌ chaainjä ya k'āidatk'a t'ʌnaawai pöd
mʌ pʌ haar puertdi wewaanjä mabam; pʌ nem

hig sim pöd mua deepäibam" hak'iin, Ɂjāgaju k'ai?

⁸ Mua hoowai chan warmua mag hiek'awiajä chadcha hirua hichdëu nem jëeu sim hig sim k'ai, hichiita hirua warag p̄aabä jëjëeu haju. Mag jëjëeuk'am, Ɂjāga mag p'iidwia hirua hau deeba habarju? Hichiita hi p'iidwiajui hajim hanäm. Mama mag hich k'apk'änau nem hig sim hawia k'abam. Hi p'iidwiajui, sīi hidëu hich k'ääipiba haawaита hirua nem hig sim haudeen p'iidwiajui. ⁹ Hich jägtä haajemgui hajim hanäm hagjö Hēwandamag jëeuwaijä. Magua mua päragjä p̄aabä jëeubat ha chiräm. Magta p̄aabä jëeu näm, päachdëu nem higbarm hirua deeju. Pärau hi järmlän, hi baauju. Hi sim haar dubaag päach weeu haupi jëeumän, hirua pär weeu hauju. ¹⁰ Pärau k'ap'lä nämgui hajim hanäm, har hōor nem jëeu paraam k'änagan nem deeb k'aba deejem. Har hamachdëu nem hinag hig näm p̄aabä jär näm k'änau baaujem. Maagwai hīchab chi puertdi sirbaichëm k'ajä weeu hauwia dubpiejem.

¹¹ 'K'aíuta mäg sim haig hich chaairau t'ach jëeubaa mokdauta p'ëdeeju k'ai? ɁWa hāwarr k'äijä chaairau jëeubaawai hāwarr deeju k'äyau nemk'orta t'oo deeju k'ai? ¹² Wa magba, Ɂnemhāudam k'äijä jëeubaawai nemhāu hawia döjürta hau deeju k'ai? Ni hābmuajä magbamgui hajim hanäm. ¹³ Pär hö hāk'äraa k'it'ëem k'änaujä päach chaainau nem jëeuwai Ɂnem hajap'amjä hīgk'aba deeba haajë? Hich jägtä haajemgui hajim hanäm maach Haai hāgt'ar chiraajemuajä hagjö. Chadcha t'ärau hichig jëeu simän hirua hich Hak'aarjä deeb k'aba deejugui hajim hanäm.

Hōor hiek meperauta Jesuug juapá dee sīejim haajem

(Mt 12:22-30; Mr 3:20-27)

¹⁴ Biek hāb Jesuu woun mor hee bēn k'aigbam wai sim monaaau sīejim haajem. Mag bēnēu chi woun pōdjā hiek'apiba sīi hichlp wai sīejeejim hanaabá. Mam^λ Jesuu chi bēn höbeerbap^λim bärre chi woun deeu hiek heerd^λ sīsiewai hiyä^λ haadējim han^λm. Mag hoowi t'umaam k'^λan dauderraa naajim haajem. ¹⁵ Mam^λ hāaur k'^λan dāi haig hoo narr k'^λanau, —Jāg Jesuun dösātnaan pör Beelzebú dāi bēn dötarr haawai hag juapaauta jāg hōor mor heem mepeenjā dau daau jark'^λi nrrraajemgui hanaajim haajem.

¹⁶ Magbaa jūrr hāaur k'^λanau hamach hödegpai, “Daau chadcha hirua Hēwandam juapá wai chir^λm k'ai, deeum nemjā hompaa hat'aju” hawia hirig, —Magan chadcha p^λchta Hēwandamau pāiju haajerr chaar k'ai, hedjā hee maadēu nem hooba haajem hompaa hat'á p^λch hiek'au hajierram han^λm hirig.

¹⁷ Mam^λ magbaa hichdēu hamau k'^λirju n^λm hajap'a k'ap'^λ sīerr haawai hamag magjim han^λm:

—Pārau hoowai, gobiernoou hich higar n^λm k'^λan jārrcha t'öonaa hamach wir haigpai wērb^λpik'iin, ¿mag gobierno warre k'^λt mabaju k'ai? hajim han^λm. Jöoi hāb simua k'āijā hich chaain dāipai meeuk'awia hamach wir haigpai wērb^λk'iin, warag haaid^λjugui hajim han^λm.

¹⁸ Hich magta haju hagjō dösātjā. Hich k'apeen dāipai wir haig wērb^λ n^λmuua hamach höpäp^λi ham^λn, pōd hich mag juu t'eeg k'aba sīerraju, hamachdēupai hamach k'ēchmaawai. Pāar hiek

mag mua dösätnaan pör Beelzebú juapaauta mepeenjā hōor mor heem järk'ʌli chirʌm hanʌm,
19 chadcha Beelzebú hag juapaauta mua bēn k'aibgamjā järk'ʌli chitʌm k'ai, magan har pääch heepaim k'ʌlnaujā hagjö hi juapaauta mepeen jär wërp nʌm. Mag nʌmta ɔjägwia pärau mak'ʌnnag chan bʌlrjā magʌm haba nʌ? hajim hanʌm. ɔChadcha hich Hēwandamauta hamag magamk'ir hich juapá dee sim päächdēu k'ap'ʌ naawai k'abá? Päär hiek mag chi dösätaupaita wir haig hich k'aibag waaujem hanʌpí, magan jāg chi mʌ dënjö dau daau mepeen jär wërp nʌm k'ʌnnagchata jēeu hoobat daau hamau chadcha dösät juapaauta jāg jär wërp nʌm habarju pärag. Pääch chi mʌrlʌg mag hiek'a nʌm k'ʌnta hag heyaaajā k'aba hiek'a naabahab. **20** Muan chadcha Hēwandam juat'eegauta mepeenjā jāg jär wërp chitʌm. Mag mepeenjā mua jär wërp chirʌm gaaimua pärau k'ap'ʌ haju haai nʌm, ya hich Hēwandam chi juat'ierrta päär hee s̄lechém. Mamʌ magʌmjā pärau k'augba nʌmgui hajim hanaabá.

21 Dösätan woun hāb chi juat'ierrta jierrnem däi hajap k'ir k'augwia hich di t'ʌa simjöta s̄ierrʌmgui hajim hanʌm, nem juat'eeg. Mag s̄lewaita, hi k'āyau juat'heegpaimua chan hi sim haig hi nem bʌlrjā chig habam, hich juat'hee t'ʌnaawai. **22** Mamʌ hāb hi k'āyau t'et'echaramua bēewi, hi däi wërbʌwia hi pödbapäaiwain chadau, hirua hich jierrnem t'ö chirarr t'um k'echt'ʌg hauwia hi juagam nemjā jūrr hich dënk'a hauju, hag däi hichdēu hampierr haag. Magua mʌltä dösät k'āai juat'eeg chiraawai mutata hōor heem mepeenjā jär wërpju haai chirʌm. **23** Magua mua mag chirʌmgui hajim hanʌm: Har

chi mΛ higar k'aba sim woun hichta dösǟt higar sim; maimua Hēwandam hiek häk'api hawaag mΛ hipierr hōor hābamΛg jär p'ëba simuan waragta jär wērp simjö simgui hajim hanΛm.

Bēn hāk'āar deeu hōor mor hee sīeicheewai jāga haajē

(Mt 12:43-45)

24 'Bēn k'aigbam hōor mor heemua järpääiwain warp hōor chukag hee p'Λrēu nārraajem. Māma pöd hich sīeimaju baauba habaawai k'īirju sīi hawia, "Deeu mΛch chirajerr deg chiraimaag majugui" hawia, deeu hich hag woun järmaajem. **25** Mag mawia hooimaawai, chadcha di chaarta hajap t'ūapwia hābamΛg nem p'ëwia hāk'a t'ΛnΛmjö, dijā parii hooimaajem. **26** Mag dijā parii hoobaimaawai, deeu mawia, hich daumaai hich k'apeen hich k'āyau k'aigbacharam k'ΛΛn siete jär hauwia, deeu mag woun mor hee naaicheejem. Magbarm haigmua chi wounjā warr hich sīerr k'āyau warag hat'uucha k'aigba sīsiejem.

HārΛΛcha honee nΛm k'ΛΛn

27 Jesús mag hiek'a sim hee, hΛli hābmua k'apanag heemua hirig, —PΛ t'aabawia hich jūd gaai pΛ döpi bāautarr hΛΛita Hēwandamau häucha hajim chadcha. Dich chaaita jāg k'itak'iin maach honee k'itajugui hajim hanΛm hirig.

28 Magbaawai jūrr hichdēu, —Jāan chadaugui hajim hanΛm, māma mag k'āyau har Hēwandam hiek jaau nΛm hūrwia hi hipierraai nΛm k'ΛΛnta hārΛΛcha honee haju haai nΛmgui hajim hanΛm.

*Nem hooba haajem waupi narr gaaimua Jesuu
hōor k'īir hiek'atarr
(Mt 12:38-42; Mr 8:12)*

²⁹ Warag hōor pōm hich haig p'ēeudʌdʌk'am hee,
Jesuu hamag hiek'amamua magjim haajem:

—Hīsim k'ʌn chan warag chi hajaugjā chuk'uta t'ʌnʌm. Hoo nʌmjömta warágata hamachdēu nem hooba haajempata k'īirpierr hompaa haupi jaau nʌm. Mamʌ mua pāar hipierraa nem waubamgui hajim hanʌm. Mag k'āyau Hēwandamau Jonás dīi harrjö habarm gaaimuata mʌch jua t'eeg hoopiju. ³⁰ Warrgar jöoi Jonás haajerr nemmeeurrk'an buch hee k'āai t'ārjup s̄let'urtarr gaaimua Nínivepienau Hēwandamau hi p̄itarr k'aug hautarrjö hīchab, mʌch chi Hemk'ooi Hiewaaujā hagjö mʌch hiiu p'iidʌbarm gaaimuata pārag k'ap hapiju, chadcha hich Hēwandamauta mʌ p̄ibarm. Mamʌ magʌmjā pārau hāk'abajugui hajim hanʌm hichdēupai. ³¹ Magua, har hīs mʌg jaar hōor mee nʌm k'ʌnʌn Hēwandamau mʌg hatag ham p'iriutk'a hauwia chachbarm jaar, Sabá hanʌm durrmua rey Salomón hoon b̄etarr hʌliraujā hich hipaarmua hīchab pāar k'aibagta Hēwandamag hīgk'a t'ʌnʌluju. ¿Jāgwi? Hí pāar k'āaijā warpmuata Hēwandamau rey Salomonag k'īirjug deetarr hiek'a sim hūraan b̄etarr haawaima. Mag k'āai pāar wir haig nʌm k'ʌnʌnau mʌ Salomón k'āaijā h̄rʌlcha chirʌm hiekta hūrmap'a nʌm. ³² Mag Hēwandamau hōor hi hagk'abarm hed Nínivepienaujā hīchab hamach hipaarmua pāar k'aibagta warag Hēwandamag hīgk'a t'ʌnʌluju. ¿Jāgwi? Jonaau Hēwandam hiek hamach haar jaaubaimaawai hamau magʌmjā

haba hāk'atarr haawaima. Mamā hīs mā Jonás k'āyaujā hārālcha chirāmuata Hēwandum hiek jaau chitāmjā pārau hāk'amap'a nāmgui hajim hanām, hamach k'īircha.

Maach mor gayam hōtdau

(Mt 5:15; 6:22-23)

³³ Maimua mag jajawagmamua hich Jesuupai, 'Mua mag hõtdau paanaa sii hag hõr bat'ëeu k'õo sii nám hooba chitl̄mgui hajim hanám. Hõtdaun paanaa hõor dau garta hausl̄ijem, t'umaam k'ññn dau hararaa hamk'íir. ³⁴ Maach daun hõtdaujöta simgui hajim hanám, maach mor gaai. Maach dajujáata hajap'a sim haiguin nem t'umawaata hoojem. Hich hagjöta simgui hajim hanám maach t'ãarjä. Hëwandam hiek hëk'anaa maach t'ãarta hajap'a sim haiguin nem t'um Hëwandamaau k'õsimjöta waaujem. Mag nám haiguin hararag hee námjöta nám. Mamá magba hagt'a pääch pekau heeta námml̄n magan pääran sii k'íchag hee järk'a järk'a námjöta námgui hajim hanám. ³⁵ Magua k'íirjug paraa haajeet. K'íchag hee námjö námpta pääch t'ãar hajap'a nám hawi hoob Hëwandamag pääch hiseg-pimiet hajim hanám. ³⁶ Mamá pekau gaaimua k'íchag hee k'aba námjö nám k'ai, magan chadcha pääar hararag chaar heeta nám, Hëwandam däi. Mag hamml̄n magan hõtdaúá pääar k'íirp'ee wll̄ wai nám bëlg námjöta námgui hajim hanám, hi däi.

*Jesuu fariseonaanag hiek'anaa chi
machnaanagiā hiek'atarr*

(Mt 23:1-36; Mr 12:38-40; Lc 20:45-47)

³⁷ Mag hich Jesúš hiek'a höbaadëm hee, hääb Moiseeg Hëwandamau hich hiek p'äpitarr hajapcha

hʌlərk'aajem k'ʌn heemua hi t'ach k'oон hëeurrjim haajem, hich di haar. Magbaawai Jesuu hi däi mawia, barwia, hāba p'ʌr k'öp'öbaadëjim haajem. **38** Mamʌ mag chi Jesús hëeurrtar wounau hoowai Jesús juu hʌbata t'ach k'öbaadëjim hanaabá. Magbaa hich hödegpai, "Waa, hidëu maach jöoinau jaajem k'augbamjö juu sūgbata t'ach k'ö chitabaa" hajim hanʌm.

39 Mamʌ maach Pör Jesuu mag wounau hich hödeg mag simjā k'ap'ʌ sīerr haawai hirig, —Mʌ hiek hūrbá hajim hanʌm hirig. Pāar fariseonaanan pāach pem haawai sīi juagam nem chi hārʌm memerk'ögpaita hajap'a hʌk'ak'a haju k'īrju sīerrjëemgui hajim hanʌm, mag memerk'öm hee k'ājjā döbaawai Hēwandam dau na pekau waumaaugau hawi. Mamʌ pāachdëu chik'am nemdamjā jīgk'a pāach dënk'a haunaa chik'am k'aibag wau nʌm gaaimua pekau pōm nʌm chan hisegba ni Hēwandamag chugpaapi jëeujujā k'īrjuba sīerrjëemgui hajim hanʌm. **40** Pāar chi k'ap'ʌm k'ap'ʌm haajem k'ʌnta, ɿjāga jāg k'īrjug chuk'umjöta nʌma? hajim hanʌm. ɿPārau k'īrjuawai Hēwandamau hārʌm nempai hoonaa pōd pāar t'āar hooba haajē, mor hee hierr sīewai? ɿNem t'um hichdëupai wautarr k'abá? **41** Nem hajap'a jā hʌk'ak'a haju k'āyau, pāach k'aibagta Hēwandamag chugpaapi jëeubat hajim hanʌm. Mag pāar morjā t'um hajap'a nem jā hʌk'a t'ʌnʌisimjö sīsiewain chadau hap'ʌm k'ʌnnagjā nem deem k'ōsi deeju. **42** Mamʌ ɬhëh, hapdurr hajim hanʌm pāar, fariseonaan, Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'āpitarr hiek hajapcha hʌlərk'aajem haajem k'ʌn! Pārau chadcha Moiseeu deepi jaautarrjö

t'um pāach di hūjārram nemjīirdam bā daiicharam gayampa Hēwandamag ofrendak'a deejem. Mag naab mamλ, jūrr wir haig pāach k'apeen dāi hagpierraanaa Hēwandamjā k'ōsi haju chan bλlrjā k'īrjuba sīerrjēemgui hajim hanλm. Pārau hīrcha Hēwandamta k'ōsi haju haai nλmgui hajim hanaabá. Magnaan chadau pāachdēu nem dee nλmjā hich jāg dee wēnλrraju haai nλmgui hajim hanλm hīchab. ⁴³ Magnaa hamag, Pāran pāach Hēwandam hiek jaaujem deg weetwaijā pāachta pōrgarcha t'umaam k'λλnag k'īir jark'a juupjerram, pāachta hajapcha nλm hawia. Maimua kaajā hee weetwaijā t'umaam k'λλnau pāachig saludaa nλmuua pāach t'ö hiek'apim k'ōsi sīerrjēemgui hajim hanλm, hōor dak'īir.

⁴⁴ 'iHēh! Pāarjā hagjö chi machnaan dāi Moiseeu p'ātarr hiek hajapcha hλλrk'aajem haajem k'λλn. Pārau k'ap'λ nλm, maach meeun hee nawe hōor hauk'ērtarr jēbdi hār dichpiba haajem. K'augba dichwiajā hichiita maach hāarjem haajem. Hich jāg jēbdi hōor hārpiejemjöta naabahab hajim hanλm, pāarjā. Pāachdēu nem jaau nλm gaaimuata hagjö hōor Hēwandam dau na hārpi naabahab, mamλ magλmta hamau k'augba durrumgui hajim hanλm.

⁴⁵ Magbaa chi machnaanpa haig narr haawai hābmua hūr hoo sīi hawia Jesuug magjim hanλm:

—Maestro, pua warm k'λλnag mag hiek'abapλim haig, hīchab maar k'īrpata hiek'abapλibahab hajim hanλm.

⁴⁶ Magbaa Jesuu hirig, —Chadma hajim hanλm. Mamλ jhēh, hapdurr, pāar chi machnaan hāba! Pārau chará pāachta chi k'ap'λm hawia pāachdēu

nem jaaum haig jaaujem. Jāg nám haig pārau hōor hār nem chák'ám jiirpärik'amjöta naaba-hab hajim hanám. Pāach garmuan pārau hōrag nem jaauwai pāach hiperraata hapi nám. Mamá mag nám pāachdēu chan waujööpajā k'aba haajemgui hajim hanaabá. ⁴⁷ ¡Héh, magám pāar chará! Pāar jöoinauta warrgarwe Hēwandam hi jaaujerr k'ɻnøjā k'ëchbajieb hajim hanám. Pāachdēucha k'abajim, mamá pāar ya hīs hewagam k'ɻn hawia bñlrjā k'et'uupajā k'aba námgui hajim hanám. Hamau bëptarr jā hārjā pāar dēn hajap'a p'anaa hooimá wau k'ér námua pāach hiiupain pārau, "Mák'ɻn jöointa chadcha Hēwandam hi jaaujerr k'ɻnau" haajem. ⁴⁸ Mamá mua pārag jaauk'imgui hajim hanám: Jāg nám haig pārau, "Hoobat Hēwandam hi jaaumien maar jöoinau k'ëchtarr. Mágwaijā hagt'a hich jāg wénarrám hak'iin, maraujā hagjö k'ëchju nám" ha jaau nám k'abahab hajim hanám. Magaagta pāar dēn warag ham jā hārjā nem hooimá waunaa sirppapiba haba haajeeb hajim hanám, pāachdēu k'ëchbajim hawia. ⁴⁹ Jāgju k'ap'áta Hēwandamau hich k'íirjug hee hīchab magjim: "Mua pāar hat'ee hōor pāiju, mäch hi jaau wénarramk'íir. Mag mua jär hauwia pāibarm k'ɻn hääur k'ɻn k'ëchpäiwia hääur k'ɻn hēudee sī k'oojem nem hēudeemjö hēk'aju" ha jaaujim warrgarwe. Magtarr haawai hīs hewag pawiajā chadcha pāar hich magta t'anaabahab. Magua pāadé mā hiek hūrbat hajim hanám: ⁵⁰ Har war-rcha mág jēb hich Hēwandamau hompaatarr haig-mua hewag hi hiek jaau durraajerr k'ɻn k'ëch nám haig bag hārtarr t'um, jūrr hich Hēwandamau pāar hīs hewagam k'ɻn gaaita t'apäijugui hajim

han^{am}. ⁵¹ Warrcha Abel t'õotarr hed bag hārtarr haigmua hewagjā k'ieb jöoi Zacarías k'ararr Haai hi jēeujem deg t'õo naawai hārtarr bagpa t'um pāach gaaita pajugui hajim hanaabá. Jā chan par hok'oobam, hichiita Hēwandamau pārag jēeub k'aba jēeujugui hajim han^{am}. ⁵² Mag hiek'ak'agmamua, jhēh, hapdurr hajim han^{am} pāar, Hēwandam hiek jawaag chi machnaan haajem k'^{ll}nta! Pārau k'ap'^l n^{am}gui hajim han^{am}, Hēwandam hiekta hāgt'ar dubaag hat'ee yabmejō sim. Mag yabmejō simta pāachdēuta nacha garpawia b^{ll}rgjā hōrag jaauba n^{am}gui hajim hanaabá. Pāachjā dubba n^{am}ta, chi dubbam k'ōsi n^{am} k'^{ll}nagjā pārau h^lad^{ll}r dubpiba n^{am}gui hajim han^{am}, hamach k'^lircha.

⁵³ Jesuu hamachig magbaawai, hamach chi machnaan fariseonaanpa hi d^äi meeuk'a p'ōbaadējim haajem. Maimua warag hi d^äi wētumua hi t'^l hawaag ha hi haig p'^{ee}ud^l bēenaa, jūrram k'^{ll}nau hamachdēu k'ap'^lm hirig jēeup'ōbaadējim hanaabá, ⁵⁴ mag hamachdēu jēeu n^{am} jūrr hich Jesuu hipeerd^l k'^äijā jaaubapääiwai mag^{am} gaaimua chi t'et'em k'^{ll}nag hi p^lr deeg.

12

Dichdēu nem jaaujemjō k'aba jūrr hag chaaur nem wauju k'aba n^{am}

¹ Mag n^{am} hee warag hōor pōoma p'^{ee}ud^ld^lk'amuja jūrr chik'amani b^äpa k'iut'^lgmaajeejim han^{am}. Ham mamagk'am hee, Jesuu hich k'apeen hich d^äicha hogd^lba wēn^lrraajerr k'^{ll}nag magjim han^{am}:

—K'īir k'ap'Λ wēnΛrrat'ā; hoob fariseonaan bēn levadurajö sim pāach gaai dλrbapimiet. Mua mag chirΛm haiguin pārag, “Hoob hamjö chik'am k'īir haawaipaita chadam hiekjö hiek'anaa pāach hap haadeewai jūrr pāachdēu jaaujemjö k'aba nem waumiet” ha chirΛmlaugui hajim hanΛm. Pārau ham higar p'ūrrbamΛn, pāach gaai dλrbabaadeewai sīi hamjö nlisijugui hajim hanΛm hamag. ² Mag jēb gaai haawai meraa hiek'atarr hiek k'āijā mλg hatag paawai sīi hich mag sīsiwia k'īir hak'oog k'abam. Maagwai nem meraa wautarr hawia k'āijā hich mag k'augba sīsibajugui hajim hanΛm. ³ Magnaa hichdēupai, Mua pārag mag chirΛmgui hajim hanΛm: Har pārau pāach happai meraa hiek'abarm hiek mλg hatag paawai jūrr t'umaam k'ΛΛnau k'ak'apdö hajugui hajim hanΛm. Maimua hagjö k'augbaju hawia puertdi k'āijā hajap p'āark'anaa hö sausau hiek'atarr hiekjā t'umaam k'ΛΛn jāg daar jūrr k'apanag hee t'et jaaujugui ha jaaumajim haajem.

*K'aita hök'ö haju haai nΛ
(Mt 10:26-31)*

⁴ Mag hich k'apeenag jajawagmamua hīchab hich Jesuupai, 'Keena, har sīi mλg hamach wir haig chik'am k'eechjem k'ΛΛn hoob högk'amiet hajim hanΛm. Hamau pāar chi hārΛmΛn chadcha k'ēchpäiwiajā pāar hak'aar chan pōd t'ōo haubamgui hajim hanΛm. ⁵ MamΛ hīchab mua pārag jaauk'im, k'aita pārau hök'ö haju haai nΛ: Hēwandamta hök'ö habat hajim hanΛm. Jāan chad nem juu t'eeg sim, pāar t'ōowia pāar hak'aarjā k'īmie durr barpäyaag ha jaaumajim haajem. ⁶ ¿Pārau

hoowai p'atk'ondam pöm k'abamua nemchaain-dam cinco pér hauba haajē? Herraam gaai mag ham pérpääimaajeeb mamʌ, hich Hēwandamaau chan ham chigjā haba, hajap'ata hoo p'ë wai s̄lejem. ⁷ Maagwai hoob k'īirjumiet hajim hanʌm. Pāar chará nemchaain k'āyaujā h̄l̄rʌlcha hirua hi-igjem. Mag pāachta nemchaain k'āyaujā hajapcha nʌm gaaimua, pāar pörbä maadēu higbaju hayaa sim k'apanagjā hirua t'um k'ap'ʌ wai simgui ha jaaumajim haajem.

Meerba Jesúš dën hamʌn hichdēujā hamjā hi dēnēu haju

(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Mag jajawagmamua hich Jesuupai magjim hanʌm: 'Har hōrau hichig jēeuwai hich himeerba mʌ hiek h̄k'aajem ha jaau sim wounan, mʌg mʌch chi Hemk'ooi Hiewaaujā h̄chab h̄gt'ar Hēwandam chognaan t'ʌnʌm dak'īir, "Jāan chadcha mʌ garmʌu" hajugui hajim hanʌm. ⁹ Mamʌ har hōrau hichig jēeuwai k'āijā, "Mʌ chan hi higarm k'abam" ha sim wounan, muajā h̄chab h̄gt'ar Hēwandam chognaan t'ʌnʌm dak'īir hich k'īircha, "Jā chan mʌ dēn k'abam, mua hi k'augba chitʌm" hajugui hajim hanaabá.

¹⁰ 'Hamach mʌg jēb gaai nʌweran hamau mʌch chi Hemk'ooi Hiewaa higwia k'aigba hiek'awiajā hamach k'aibag Hēwandamag chugpaapi jēeubaawai h̄l̄u chugpaap̄l̄iju. Mamʌ pekau h̄b̄ simgui hajim hanʌm, maan mua Hēwandam Hak'aar jua t'eegau nem wau chitʌm hoo nʌmta warag mepeer gaai t'ʌ nʌmtu. Mag pekau chan Hēwandamaau b̄l̄rjā k'īir hok'oobamgui hajim hanʌm, hi Hak'aar higwiata

mag hiek'a naawai. **11** Pāachdēu mΛ hiek hāk'a nΛm gaaimua hōrau pāach pΛr hauwia, pāar k'īir sēuk'a hiek'aag judionaan Hēwandam hiek jaaujem deg harrwia, chi t'et'em k'ΛΛn haarjā harrwai, hoob “¿Jāgata mua hiek'aagau?” wa pΛchig hiek'abaawai, “¿K'an hata mua hamag hiek'aju?” ha k'īirjumiet. **12** Ya pāar hiek'aagpaawai hich Hēwandam Hak'arauchata pārag k'īirjug deejugui hajim hanΛm, k'īirjug k'ap'Λ hiek'amamk'īir.

P'atk'on paraamta k'īirjug meraa chirarr

13 Jesús mag hijējbk'am hee, hābmua k'apanag heemua hirig, —Maestro, mΛ naamΛg jigpi jaaubá hajim hanΛm, mΛ haai juagam nem p̄latarr heem mΛrΛg hagjö jārrcha deemk'īir.

14 Magbaawai Jesuu hirig, —¿K'aíu pΛrΛg jaauwai, muata magΛm nemjā chi t'et'em k'ΛΛn dēnjö jigpi jaauju haai chirΛm hajī? hajim hanΛm.

15 Maimua hīchab t'um haig narr k'ΛΛnagpa magjim hanΛm:

—K'īirjug paraa haajeet. Hoob pārau sīi nem k'īir t'um paarpaju happaita k'īirjumiet hajim hanΛm. Pārau nem t'um wai naawia k'āijā pāar hēu meebamgui hajim hanΛm.

16 Mag jaaupäpäigmamua hīchab hamag mΛg nem hīgk'aadam jaaujim haajem: 'Woun hāb p'atk'on paraam sīerrau nem jīirjim haajem. Mag hich nem jīirtarr t'um heeuwia deg paa hauwia hoowai chi hāk'aajem di dārr k'aba t'Λnaajim hanaabá. **17** Magbaawai k'īirju hoo sīi hawia hich wir haigpai, “¿Mua jāgata habark'iina?” hajim hanΛm, “ya mΛg mΛ nem hāk'aajem dijā p'ēu t'ΛnΛm.” **18** Mag k'īirju hoo sīi hawiata, “Hāa”

hajim han^{am} hich happai. “Jāgan mua m^{ach} k'öju nem hāk'aajem di jāg t'^{an}am t'u wērppäiwia deeumta jūrr nem dapag hēuk'a haujugui” hajim han^{am}, “k'oojem nemjā t'um därr hawia juagam nempa t'um hāba därr hamk'īir. ¹⁹ Ya mag hēu haapagk'anaa hāba paa t'^{an}isiewain chadau sīi aña k'apan p'it'urg chuk'u hag heempai hau k'ö chirsijugui” hajim han^{am}. Maimua, “Jōo! Magbaawain chad m^{ag} woun sīi degpai jua hāinaa, m^{achdēu} k'öm haig t'achjā k'önaa, dödöjöjā biwaa döbaadee sīi honee hajugui” hajim han^{am}, hichdēupai hichig.

²⁰ 'Maimua chadcha mag hichdēu k'īirju sīerrjö di dapag hēuk'anaa hag hee t'um hāba paa sīsiewai jūrr Hēwandamau hirig magjim han^{am}: “K'īirjug chukdam, nau hīsim hedaar p^a meejugui” hajim han^{am}. “Mag p^a meeabaadeewai, p^a nem jāg t'^{an}am paarpaag p^a p'it'urg wautarr ḡjāga haagauma?” hajim han^{am}. “Par p^a p'it'ur hawia pua tag hoobamgui” hajim han^{am} Hēwandamau.

²¹ Mag nem hīgk'aa hīgk'a höpäiwia jūrr haig narr k'^{an}nagta, 'Hich jāgta haajemgui hajim han^{am} hīchab, har sīi m^{ag} jēb gaaipai p'atk'on pōm paarpawia, nem k'īir t'um paraanaa, sīi Hēwandamag hoobamjōo haajem k'^{an}.

*K'ani k'öju wa k'ani jūaju k'īirjupiba jaautarr
(Mt 6:25-34)*

²² Maimua mag hich dāicha hogd^{ab}a wēn^{an}rraajerr k'^{an}nagta, 'Mua pārag jaauk hajim han^{am}: Hoob pārau “*¿k'ani k'öjuuta maach m^{ag} n^{am}?*” hawia hōk'īirjuu hamiet. Wa magbam k'ai, ya k'ajūajā chuk'u n^{am}, “*¿k'ani jūajuuta m^{ag}*

nʌma?" ha k'āijā k'īrjumiet hajim hanʌm. ²³ Pāarta nem k'oojem nem k'āyaujā hajapchanaa k'ajūa k'āyaujā h̄rʌlcha balee s̄sidʌmgui hajim hanʌm, Hēwandam dau na. Jāg hichdēu pāar hompaatarrjō, pārau nem hig nʌmjā hirua deebajup. ²⁴ Pāadē k'īrjubat hajim hanʌm, kuerrb jāga naajē. Ham p'idk'aba haajeewai hamach t'ach k'öju hāk'aagjā di chuk'u naab mamʌ, ham haugchëba haajemgui hajim hanʌm, hich Hēwandamauta hamag p'at'au deejeewai. Magʌm pāar chará nemchaain k'āyaujā hajapcha naawai, ɿjāga hirua pārag hooba habarju? ²⁵ Hoob hatcha pāachdēu nem hig nʌmta k'īrju nʌl hamiet hajim hanaabá. Mag pārau pāachdēu k'ōsimta hig nʌl hak'iinjā, ɿk'aíuta mʌg nʌm haig mag hichdēu k'īrju sim gaaimuapai hich meeju harr h̄r horadam hābpai k'āijā hich hiiupiju haai sī? hajim hanʌm. ²⁶ Pārau jāg p'it'ur k'abam nemdampaijā pödba nʌm, ɿk'ant'ee warag pāachdēu nem hig nʌmjā pödba nʌmta warag hāba haata k'īrju nʌl haju haai nʌ? hajim hanʌm. ²⁷ Pāadē har pamaardam hooihmʌ t'ʌnaajem k'īrjubat. Ham h̄chab b̄l̄rjā p'idk'ajā p'idk'aba, ni hamach k'ajūa jūaju k'īrjuwia k'a hēk'a nʌljā haba haajem. Mag naab mamʌ hiwiir hābmuajā ham d̄i barba haajemgui hajim hanʌm, hooimʌg hat'ee. Warrgar rey Salomón k'ararraujā p'atk'on pōm paraanaa nem hajap'ampa paraa haajerraujā pamaardam hooimʌgjō chan pōd k'ajūa jūaba haajeejimgui hajim hanʌm. ²⁸ Pamaar jāg hooimʌ t'ʌnʌm hedau wʌlbaadēmuapai k'iugp'ëbaadeewai sī k'ʌlijemjā Hēwandamau jāg hooimʌ wai s̄nejemta, ɿjāgwia pāar pamaar k'āyaujā h̄rʌlcha balee nʌmua nem j̄eu nʌmta hirua deeba habarju?

¿Wa pāachdēu jēeu nāmjā pōd deebajupii haajēwa? hajim hanaabá. ²⁹ Pāach t'ach k'ö nām dāi dōdōjō dōju chan hoob pārau hatcha k'īrjumiet hajim hanām. Wa jāga pāachdēu nem hig nām paarpajuā hoob k'īrjumiet. ³⁰ Pārau k'ap'Λ nāmgui hajim hanām, hōor t'um Hēwandam hiek hāk'abam k'ānsta magām nem k'īrju p'ōbaadēmjā p̄laba sīerrjēem. MamΛ pāar Haai Hēwandamau pārau nem hig nāmjā t'um k'ap'Λ sīlewai pāar chan warm k'ānjo magju k'aba nāmgui hajim hanām. ³¹ Mag k'āyau warag Hēwandam hipierraā hajuuta k'īrjubat. Pārau chadcha magmān, tagam nem pāachdēu higbarmjā hirua deeb k'aba deejugui hajim hanām.

*Hāgt'ar haugchēba naaimaag
(Mt 6:19-21)*

³² Pāar chi mā bā hogdāba wēnārrām k'ānan chadcha k'apan k'aba durrum. MamΛ k'apanag hee pāach happai k'apan k'aba nām hawia hoob nem hōk'ö wēnārramiet hajim hanām. Pārau maach Haai hipierraā hamān, hirua hich durr pāar p'ē harr nām hora pāar dāi nem hajap'a haju. ³³ Pāach nem wai nām pērk'ālīmamua chi p'atk'on hap'ām k'ān hoomampierr jigpetat hajim hanām. Magbaawai pārau hāgt'arm p'atk'on jēuba haajemta paarpajugui hajim hanām. Nem hajap'am pārau mag wai nāsim chan bālīrjā höbam. Ma māg jēb gayam p'atk'on k'īr k'aba haawai nem jīgk'aag chi hajap'amāu hawiajā pōd haubam, ni comejenaujā hag hee dik'abamgui hajim hanām. ³⁴ Māig jēb gaai nāweta nem t'um paraa haju k'īrjuju k'āyau, hāgt'ar paawaita nem

t'um paarpaju k'īirju wēnʌrrʌmʌn magan chadcha pāar k'īirjug hāba Hēwandam gaaita simgui hajim hanʌm.

Jesuu hich bēju nʌpi jaautarr

35-36 Mag jajawagmamua hich bēju higwia magjim haajem hīchab: 'Hōrau hamach patrón hōor juu pʌr nʌm haar matarr deeu bēju nʌ nʌmuu dauk'ana hōtdau p'uu nʌajemjö, pāarjā hīchab hajap'a k'īir k'aug nʌisit hajim hanʌm, mʌ bēju nʌawai. Mag hōrau hamach patrón barbaicheewai weeu hawaag nʌajemjö, mʌ bējuuta nʌbat hajim hanʌm. **37** Pārau k'ap'ʌ nʌmgui hajim hanʌm, har chi chognaan mag dauk'ana hamach patrón nʌ nʌm k'ʌʌnan honee haju, hi barbaicheewai. Mag hamau dauk'ana hich nʌ nʌm hoobaicheewai, hichta jūrr chi chogk'a simjö ham sīi nʌmich, mes gaai t'ach t'öik'awia ham jāhogjugui hajim hanaabá, hich garmuata. **38** Chi chognaan hamach patrón hedacha pamjā bēeba ni hāspajuag pamjā bēeba sim hee warag dap'ökagjā higba nʌ nʌm k'ʌʌnan honee hajugui hajim hanʌm, hi da bēeba hawiajā hich pierrwai hamach dāi hajap'a haju k'ap. **39** Pārau k'ap'ʌ nʌmgui hajim hanʌm, hābmua k'āijā hich di haig nem jīgk'aan bēju hora k'ap'ʌ hak'iin, bʌʌlrjā k'āiba warag sīi t'la hēju, hʌdʌlr hich nem jīgk'apiba. **40** Magua muan pāragjā "Hich hagjöta hajap'a k'īir k'aug nʌisit" ha chirʌmgui hajim hanʌm. Pārau mʌ bēju hora chan hābmuajā k'augbam. Pārau mʌ da bēebajupii nʌm hee, mʌch chi Hemk'ooi Hiewaan dēgölp barchēju ha jaaumajim haajem.

*Chi chogau hichig nem jaau p_λatarr t'um wau-tarr
(Mt 24:45-51)*

41 Magbaawai Pedroou Jesuug, —Señor, pua mag jaau sim, ¿maragpaita pua jaau chirá, wa t'umaam k'_λnagwa? hajim han_λm.

42 —Pāragpai k'abamgui hajim han_λm; mua mag chir_λm_λn pāach t'um chi m_λ hiek hāk'a n_λm k'_λnagau. Magnaa, Pāadē hūrbat hajim han_λm: k'anim nemjö patrón hāb simua hich chaaug maagpaawai hich chog hābam_λg warm k'_λn pōrk'apinaa hich mag_λgpai hich nem t'um jaau p_λabajēm. **43** Maimua mawi, mam sīi hawi deeu bēewi hichdēu jaau p_λarrjö p'idk'a sim hoobaicheewai, ¿mag jōoi hich chog dāi honee sim dāi chi chogjā honee habaju k'ai? **44** Mag hajap'a p'idk'a sim hoobaicheewai jōoirau warag hich nem t'um mag_λgta t'as̄epāijugui hajim han_λm, hich dēnjo k'ap hamk'īir. **45** Mam_λ magba mag hichig nem jaautarrjā hich hödegpai, “M_λ pa-trón chan da bēebam” hawi nem k'aibag hich k'apeen jūrr hich jua heegpaim k'_λn dāi hichdēu hampierr hanaa, nagjā hichdēu dōm haig dōnaa, t'achjā hichdēu k'öm haig k'öm_λn, **46** chi dik'_λ b_λlrjā hirua n_λba sim hee bēewi mamagk'am hoobaichee, jūrr hichdēu warm k'_λn dāi haajerr k'ääijā hi gaai hat'uucha w_λnaa, p'idag heemuajā barpāinaa, chi k'aigbacharam k'_λn dāi hāba s̄lujugui hajim han_λm. **47** Magua pāadē m_λ hiek hūrbat hajim han_λm: hābmua k'ääijā hich pa-tronau hichig nem jaau p_λatarr k'ap'_λ simta, dēgölp hich hoochējujā k'īirjuba, ni b_λlrjā hirua nem k'ōsim nemjā waubam_λn, mag patronau hich

bëem hed hi gaai mas deejugui hajim han^{am}, b^ñl^rjä dau haug k'augba. Hich hagjöta hajugui hajim han^{am} hⁱchab H^éwandamau, har hajap'a wënlrraju k'ap'^ñ n^{am}ta nem k'aigba waaujem k'^ñan gaai. ⁴⁸ Mam^ñ h^äbmata k'augba haawai nem k'aigba waum^ñn, H^éwandamau hi gaai mas hab k'aba mas hajup mam^ñ, hagpierrpai deejugui hajim hanaabá. ¿P^árau hoowai har nem d^ärrcha deetarrag hagjö hich deetarrpierr d^ärrcha j^éeuba haaj^é? hajim han^{am}. Mua p^árag magk hajim han^{am}: T'umaam k'^ñanau H^éwandam hat'ee nemdam b^ñr^ñam hawiajä wauju haai n^{am}. Har chi h^är^ñacha wauju k'ap'^ñ n^{am} k'^ñnag hirua hich hagpierr d^ärrcha j^éeujem. Maimua har hich hat'ee nem d^ärrcha wauju pödba n^{am} k'^ñnag hirua hagjö hich hagpierr b^ñchk'unpai j^éeujemgui ha jaaumajim haajem.

Chi chaairaujä hich dënnaan higar k'aba haju jaautarr

(Mt 10:34-36)

⁴⁹ 'M^ñln m^ñg j^éb gaai h^õor durrum k'^ñan hee m^ñach hiekta p'üak p'uу wëjöm hee h^õtdau d^ñrbap^ñimjö hapienta bëejimgui hajim han^{am}, hich Jesuu. Ya mag h^õtdau pa sim, mam^ñ m^ñchd^éu k'^ñsi chir^ñmjö warag huu pa j^éerd^ñmaa hak'iin hajapcha hak'amgui hajim han^{am}. ⁵⁰ Mam^ñ magaagan h^õor juu machgau hagt'a hajapp'a dau haug wauju waaur chir^ñmgui hajim han^{am}. M^ñch d^äi h^õrau magju t'umaa k'^ñirjubaadeewaita hök'^ñirjug pöoma chiraajem; mam^ñ hichiita hich mag hajugui hajim han^{am}. ⁵¹ ¿P^árau k'^ñirjuawai m^ñsí p^áar k'^ñinaa bibigag chukk'u naamk'^ñirta bëej^í?

Pāar magamk'ir k'abajim. Mag mΛ bëetarran mΛg mΛchdëu Hēwandam hiek hōrag jaau chitΛm gaaaimua hōor k'īirjug haaip'ur warag chaaur k'īirju nΛrrjēe hamk'īirjöta bëejimgui hajim hanΛm.

⁵² Mua mag chirΛmΛn, mΛg mua jaau chitΛm gaaaimua hābam deg k'āijā cinco naajem k'ai, hōor t'ārjupam k'ΛΛnau jūrr numiim k'ΛΛnau mΛ hiek hāk'a durrum k'ΛΛn hichaaur hiek'aju haawaita mag chirΛmgui hajim hanΛm. Wa magbam k'ai, jūrr numpaim k'ΛΛnau k'āijā t'ārjupam k'ΛΛnau k'īirjug hajap'am wai durrum k'ΛΛn higar k'aba wēnΛrrajugui ha jaaumajim hanaabá.

⁵³ Magp'öbaadeewai chi hayau mΛ hiek hāk'am k'ōsi hāk'a sim hee, jūrr chi chaairau mΛ hiek hāk'amap'a hajugui hajim hanΛm. HΛlinjā hagjö, chi hādau mΛ hiek hāk'am k'ōsi hāk'a sim hee, jūrr chi k'aau bñlrjā mΛ hiek hāk'amap'a hajugui hajim hanΛm. Wa magbam k'ai, chi p'aauhūanau mΛ hiekdam hich hāigog jaau k'itaawai, jūrr chi hāigou hich p'aauhūan hichaaur hajugui hajim hanΛm, mΛ hiek hāk'amaaugau.

*¿K'ani k'ap'Λ haju haai naajī Jesuu nem wau
nΛrrΛm hoowi?*

(Mt 16:1-4; Mr 8:11-13)

⁵⁴ Maimua hōor k'apan hīchab haig narr haawai hamagjā magjim hanΛm: 'Hedau duubjem garta hedjā k'ībaadeewai, "Nosegan hurum" haajem pārau; chadcha hich maagjemgui hajim hanΛm.

⁵⁵ Maimua har p'ū k'āijā dok'ēu garmua p'ua t'ΛΛnisiewai, "Hedau pechag wΛΛju haawai" haajem pāar hiek; magΛm hed chadcha hich mag pechag k'eeujemgui hajim hanΛm. ⁵⁶ Pārau

mag_λmjā k'aug hahau haajemta, ɿjāgwia hīs pārau pāach daúa mua nem wau chit_λm hoo n_λmjā pōd k'aug hauba n_λ hajim han_λm, m_λ chadcha hich Hēwandamau pāiju jaaujerr chaark'a chir_λm?

Jāga haju haai n_λ dich k'apeen dāi hiekk'ōr haawai
(Mt 5:25-26)

⁵⁷ Mag jajawagmamua hich Jesuupai hamag, 'Jāgwia pārau pāach wir haigpai pāach Hēwandam na k'aigba n_λm k'aug hauwia pōd "Maran chadcha k'aigba n_λm" haba n_λ? hajim han_λm. ⁵⁸ Mua pārag jaauk'imgui hajim han_λm: Hābmua k'āijā leinaanag p_λ k'aibag waumk'īir p_λch jawaan harrwai chi t'et'emnaan haar barwi jaauju nawe hi dāi hajap'a hiyāl hawi k'ōinaa n_λisit ha chir_λmgui hajim han_λm. Magbam_λn chi t'et'emnaanau guardianaanag p_λ p_λr deebaawai jūrr mak'_λnau p_λ cárcel deg pāibajup hajim han_λm. ⁵⁹ Cha m_λ hiek'a chir_λm hiek'au ya p_λlta hamau mag p'āar hat'am_λn, p'atk'on gaaimu Harr k'ai, hābmiecharam centaaudam p'agpāibam haigjā hamau p_λ höbeerpāibajugui hajim han_λm. Mua mag chir_λm_λn, pāach k'aibag Hēwandamag chugpaapiju haai n_λwe chugpaapiwi hi dāi k'ōinaa hajuuta hēk'abat ha chir_λm_λugui hajim han_λm.

13

Dich k'aibag Hēwandamag chugpaapi jēeubam chan peerd_λbam

¹ Hich mag hed gaai hīchab hāaur k'_λan hich Jesús sim haig bēewi hirig nem hīgk'a naaichejim haajem. Mag hīgk'amamua hirig, —Galileapien Haai hi

jëeujem deg nemchaain k'ëchwie p'aa nəmua hagua Hēwandamag hamach k'aibag chugpaapi jëeu naajimgui hajim hanəm. Ham mag Hēwandamag jëeu durrumta, ham haig Pilato soldaaun bëewia sii ham k'ëchpłichëjim haajemgui ha jaau naaichëjim haajem.

² Mag hichig jaaubaicheewaita Jesuu hamag, -¿Pārau k'īirjuawai, mag Pilato soldaaunau dau haugjā chuk'u k'ëchpłitarr k'ʌn warm k'ʌn hagjö Galileapienk'a t'ʌnəm k'āyaujā hatcha k'aibag pōm sīsid haawaita mag ham k'ëchpłijim k'ai? hajim hanəm jūrr hamag. ³ Mag gaaimua k'abajim, mamə mua pārag jaauk'imgui hajim hanəm: Pārauta chadcha pāach k'aibag t'umaa hāsie hewag k'īirjuwia Hēwandamag chugpaapi jëeubam chan pāachjā dāi k'ëchjurau hajim hanaabá, hamachigcha. ⁴ ¿Wa pārau k'īirjuawai, har t'ʌrrdō Siloé haajem higaau di pōm sīerr burrwai hōor dieciocho k'ëchtarr k'ʌnnta tagam k'ʌn Jerusalén p'öbör hee naajem k'ʌn k'āyaujā hiekk'ōr pōmaacha naajīwa hajim hanəm, Hēwandam dau na? ⁵ Mag hamach happaita Hēwandam dak'īir hiekk'ōr pōmaacha narr gaaimuajā k'abajimgui hajim hanəm, deeu hichdëupai. Hēwandam dak'īran t'um hich hagjö t'ʌnəm, nem k'aibag. Pāraujā hīchab pāach k'aibag t'umaa k'īirjuwia Hēwandamag chugpaapi jëeubam chan pāach t'um ni hābjā peerdəbamgui hajim hanaabá.

Higo chëba sīterrarr hag nem hīgk'aa

⁶ Mag jaau dichwie hichdëupai məg nem hīgk'aa hamag jaaujim haajem: 'Woun hābmua hich uvadō hee nemjō higo hanəm jīir wai sīejim

haajem. K'āai hāb jōm k'ōchag haadeewai haar hoon majim hanam. Mamal mag hoon maawai bālrjā chēba sīi hē meuu dñnaajim hanaabá. ⁷ Magbaawai di haig pachēwia magjim hanam, chi nemjir jaarjemag: “Higo jōm k'ōchgau aña t'ārjup pam sīi haar hoo k'arrk'a chiram; mamal chēba sīerraawai gaai hooimaba haajem. Jāgan jāg sīpi warag t'ubapái” hajim hanam. “Magba par chēbam jāg sīejemgui” hajim hanam. ⁸ Magbaawai, “Patrón jōoi, magan hidēu aña hāb hoo hat'ā” hajim hanam, chi nemjir bā p'laajem wounau. “Jāg sim k'ai, mua warag hag bāk'arr wa p'ārdapāinaa p'āichichagau hi bā k'uajugui” hajim hanam, “chēmk'ir. ⁹ Mag bā k'uabaawai chēmaln hāuma” hajim hanam. “Mamal mag bā k'ua nāmjā hich magpai chēba habarmaln magan chadau t'upāijugui” hajim hanam, chi bā jaarjemua.

Jua hāi nām hedcha Jesuu hāli hāb monaautarr

¹⁰ Biek hāb jua hāi nām hed Jesuu Hēwandam hiek jaau sīejim haajem, judionaan hāba biirdawia Hēwandam hiek jaaujem deg. ¹¹ Maig hāli hāb sīejim haajem. Mag hāli mor machpawia dieciocho años sīi jā bārēu k'itaajeejim hanaabá, bēn k'aibgam hi mor hee dubwia. Magtarr haigmua pōd bālrjā p'ō k'ajap'a t'arrk'aba hich mag k'itaajeejim hanam. ¹² Jesuu mag hoo hat'aawai dau hee haug k'augwia, hi t'ār haunaa hirig, ¹³ “Mua pā monaauk'im” hanaa, hi hār juu hausubarm bārre p'ō t'arrk'a k'ajapp'a hoo dñnaisijim hanaabá, monakk'a. Mag hich monaaubabapääiwai honegau Hēwandamag, “Hēwandam, hīsin chadau pua mā hāuta habarm.

Рлјо jue t'eegk'am chan mаг jēb gaai chuk'um.
Hљu habarmgui" hajim hanам.

14 Mamә magbaawai mag hamach hǎba bি
irdә nام hag degam chi pőrk'a sїerr Jesúس dәi
meeuk'abaadëwia jўrr k'fir mor chigpai hõragta,
—Seman gaai seis diaspai p'idk'aju haai nامgui
hajim hanам. Mag seis diam heen chadau päädëu
bëewia pääch monaaupibat hajim hanам. Mamә
hoob mаг sїi jue hلى k'eeujem hed k'abajupama
hajim hanام.

15 Magbaawaita maach Pör Jesuu hirig magjim
hanaabá:

—Woun sëunem, ¿k'ant'eeta pә mag chitáma? ha-
jim hanام. Pääar mag jue hلىjem hed bلىrjä
p'idk'aba haajem hanامta, ¿k'an jãgwia päärau
pääch cabaai wa p'ak k'ãijä dö döpien p'ë harrjëma?
¿Jäg nام chan magan p'idk'a nام k'abahab? ha-
jim hanام. **16** Päärau pääch nemchaainjä mag
dö döpi k'arrk'a nامta, ¿k'an jãgwia mаг hلى
hىchab warrgar jöoi Abrán k'ararrau hæk'ajerr
hag Hëwandam gaai hæk'a simta pöd hi monaauju
k'aba sї, jue hلىjem hed hawia? Jäg sim haig hijä
hىchab dieciocho años meperau hi pارnaa hö jã wai
simjö simta hëerpäi nام k'abahab hajim hanام,
jäg bënëu hi hogdлrämк'fir.

17 Jesuu mag hamach höbeerbaپäim hürwia hi
hoomap'a haajem k'ان t'um chigaa hap'öbaadëjim
hanaabá, hamachta. Mag ham chigaa nام hee,
tagam k'ان t'um haig narr k'انnau hamach daúa
Jesuu mag nem wau sim hoo nام gaaimua
honee nام hiek'au Hëwandamag, "Häu chadcha
pua marag pәch jue t'eeg hoopibarm Hëwandam;

hag na marau m^λgjö chan nem hooba haajemgui”
ha hiek'a naajim haajem.

*Mostaza dën nem hīgk'aadam
(Mt 13:31-32; Mr 4:30-32)*

¹⁸ Mag hiek'ak'agmamua hīchab magjim han^λm hich Jesuu: ’¿Pārau k'ap'^λ n^λ, jāga sim habarí Hēwandam hiek mua jaau chit^λm, maimua k'anjöta sim ha mua pārag jaaubark'iin? hajim han^λm.
¹⁹ Magnaa hichdēupai, M^λg Hēwandam hiek'an mostaza daudam woun hābmua hich nemjīir hee jīirjemjöta sīerr^λm. Hichta nemjīir daudam t'umaam k'^λan k'āyaujā bār^λcha k'it^λm. Mam^λ mag k'it^λm^λn nem bāau k'ap'í bāauwia sīi pab^λ pōm hādēe d^λnlisiejemgui hajim han^λm. Mag hādēe d^λnlisiewai nemchaaindamau hag gaai hamach didam hēup'öbaadeejem. Hich hagjöta simgui hajim han^λm hīchab m^λg Hēwandam hiek mua pārag jaau chit^λmjā. M^λlgwaiwe chan k'apan k'abata hāk'a durrum; pari mag durrumuata warag nem pōm haaid^λbapäaiwai, hōor k'apank'am k'^λnnau hāk'ajugui hajim han^λm.

*Levadura dën nem hīgk'aadam
(Mt 13:33)*

²⁰ Maimua deeu hichdēupai hamag, ’Pārau k'^λirjuawai ¿jāga sim habarí Hēwandamau hich hiek haaid^λpi n^λm, maimua jūrr k'an d^λita mua pārag jaaubark'iin? hajim han^λm. ²¹ Hich hiiu haawai hich hiek haaid^λpi n^λm^λn, h^λlli hābmua harin dārrcha sim hee levadura p^λitarrjöta sīerr^λmgui hajim han^λm. Levadura bār^λla p^λitarrjā maadēu haaid^λmam chan hooba haajem; mam^λ mag simuan harin t'um h^λrp^λi haaujem. Hich hagjöta

simgui hajim han^{am} hīchab Hēwandam hiek m^{ag} mua jaau chit^{amjā}. M^{ag}waiwe chan hōor pōm m^{ag} wējōm hee hagt'a pōmcha haaid^{ab}a sim. Mam^a m^{ag} hatagta durr warp'am magwe haaid^{ab}aadee t'umaam k'^{llan}nau hūrab k'aba hūrjogui hajim han^{am}, hich Jesuucha.

*Hāgt'ar maajem k'^ldan p'īrk'i k'it^lm haajem
(Mt 7:13-14,21-23)*

²² Jesuu hich mag Hēwandam hiek jaau n^{ll}rraajeejim haajem p'öbörpierr, didam k'apan k'aba d^lan^{ll}nid^{am} heem magwe hich n^{ll}rrampierr. Mag mamua warag Jerusalenag maa hajim haajem. ²³ Hi mag n^{ll}rram hee hābmua hirig, —Señor, ¿hāgt'ar höbérju k'^{llan}nta k'apanaacha n^{ll}wa hok'ooju k'^{llan}nta k'apanaacha n^{ll}wa? hajim han^{am}.

Magbaawai Jesuu hirig, ²⁴ —Hāgt'ar höbéraagan, puertdidam b^lārl^l k'it^lm hee dubaagpamjōta haajemgui hajim han^{am}. Muan pāragan, mag puertdidam p'īrk'i k'it^lm heeta dubju hēk'abat ha chir^lm. M^{ag} hatag hōor pōm hag hee dubam k'^losi hajup mam^a, mag t'^lan^lm k'^{llan} heem hābjā pōd dubbajugui hajim han^{am}. ²⁵ Pārau dubaag hēk'awiajā ya chi dik'^l jōoyau p'āarbap^lim chan, par pārau daaugajārmua, “Señor, maar weeu hat'^á” hawiajā, jūrr hierrmuia hirua pārag, “¿Pāar jamaam k'^{llan}nauma? Pāar chan m^l haiguim k'^{llan} k'abamgui” haju, warag weeu haubaju haawai. ²⁶ Magbaawai pāach weeu haumk^lir, pārau hirig magjurau: “¿Pua maar k'augbata chir^l? Maar p^l d^li hāba t'ach k'oojerr k'^{llan} k'abahab. P^l k'abajieb maar maestro. Pua hante maar p'öbör

hee Hēwandam hi jaauba haajeejieb” haju hirig.
 27 Mam₮ magbaawai hirua hīchab pārag magju: “Ya mua pārag jaaubarm. Mua chan tag pāar k'augbam. Pāach sīi nem k'aigbam happai wau wēnrraajerr k'ap, pāadēu warag pāachta m₮ haigmua chawag hērēubaadēt” ha hiek'ajugui hajim han₮m, Hēwandamau pārag. 28 Pārau hoowai chadcha pāach daaugaljārpai t'λbagk'a n̄isim hoobaawai, pārau hicharaucha sereeu höo t'λn₮mua, warag gaai machgaupa hihesse haadēp'λmua, pārau hoojugui hajim han₮m: jöoi Abrán, Isá, Jacob, maimua tag warrgarwe Hēwandam hi jaaujerr k'λ₮n hich d̄i hāba hi bigaau honee hohoodö n₮m. Maagwai pāachta k'ōinaa ham mag honee n₮mjö hi d̄i wēnrraju haajerr k'λ₮nta pāran hich mag hiseg n̄isim hiek'augui hajim han₮m. 29 Maigta pāar k'īir machag hajugui hajim han₮m, pāach pōd dubba n₮m daar durrierram k'λ₮npata dub t'λn₮m hoowia. Maig t'λnaaju: hedau höbeerjem garm k'λ₮n, hedau duubjem garm k'λ₮n maimua deeum durram k'λ₮npa bēemawia Hēwandam d̄i hāba honee t'ach k'oog hohood hap'öbaadējugui hajim han₮m. 30 Mag Hēwandamau hōor hi hagk'abaadēm hed har m̄ag jēb gaai haawai hamachta warm k'λ₮n k'āaijā hajapcha n₮m haajem k'λ₮nta k'apan k'abacha hōbērju. Mag k'āyau har chik'amnau serbiibag p'ēejem k'λ₮nta k'apanaacha Hēwandam sim haar hōbērjugui hajim han₮m, hich Jesuu.

*Jesuu Jerusalén p'öbör hñapärtarr
 (Mt 23:37-39)*

31 Hich mag hedcha Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'āpitarr hajapcha hārk'aajem k'ān Jesúś haig bëewi hirig, —Rey Herodeeu pΛ t'ōopääig hēk'a sim. Pächtä māigmua jöpk'aa higbaad haichëjierram hanam.

32 Magbaawai hichdēu hamag magjim hanam:
—Hērubaadëwi hirig, “Hich hip'it'ur hidēu mag sim; māg hed gayan mān hichiita hich māg hōor mor hee bēn k'aigbampa jlr wērpnaa hich māg hōor monaau chitaju” ha jaaubaimat hajim hanam, mΛ himeerba. Magnaa hīchab, Ya mΛ p'idag hōimā pamam; **33** mag hagt'a höba siewai hich māg māch p'idag höpäibam haarjā hogdaba jaau chitamua Hēwandam hi jaaujem k'ēchmien p'obör hee barjugui hajim hanam, Jerusalén. ijāga mag mājā hīchab Hēwandam hi jaumieta Jerusalén p'obör chaaur hamau mΛ t'ōobarjugui! hajim hanaabá.

34 Maimua Jerusalenpienta warag hīapērwia magjim hanam: ’jHēh! jAay, Jerusalenpien! Pāraun chadcha warrgarweta Hēwandamau hich hi jaaumk'ir chogpāi nām k'ānjā k'a k'ōchk'aba, pārau warag mokoujā ham bar wai nāmua k'ēchpāimaajemgui hajim hanam. Biek k'apan mua pārag jaaujeejim, hāt'ārr hālirau hich chaaindam t'umaa hich hich heegar t'la wai juupjemjö, pāar t'la wai chitaag. MamΛ magtarrjā pāachdēuta bālrjā mag k'ōchk'abajierramgui hajim hanam. **35** Jāgtarrau nau pārau hoomaa habarjugui hajim hanam. Nau mΛ māg chitā hawia petaawai Hēwandamau sī di pariim hee wouchnaan p'ēplabaaejemjöta t'bagk'a nāisijugui hajim hanam, pāran. Magbarm haigmua chan tag pārau

mΛ hoobamgui hajim hanΛm. Pārau mΛ hoojuun, hāba ya pāachdēucha deeu mΛ hurum hoowia, “Hāuchata Hēwandum, pua pΛch jūrr pΛch Chaaита maar hat'ee Reik'a pāibarm” hanΛm haigta pārau deeu mΛ hoojugui hajim hanΛm.

14

Jesuu woun hāb k'a höhöodö k'itΛm monaautarr

¹ K'āai hāb fariseonaan heem hāb hīchab chi pōrk'a simua Jesús hēeurrjim haajem, hich di haar hi dāi hāba t'ach k'oog. Mag hed sīi jua hālajem hed harr haawai hamachdēun hāba hirigta heerpapa haajeejim hanaabá, heeu dēgölp mag pōd bālrjā nem wauju k'abam hedta bālr k'āijā jua peert'Λ nem waubaawai magΛm gaaimua hi himeraa pΛr hawaag. ² Mag ham t'ach k'ö nΛm haig bēewi sīejim haajem hīchab, woun hāb k'a höhöodö k'itΛm. ³ Mag hoobaawai warag hiyāl nΛmuia Jesuu chi machnaanag jēeunaa hīchab chi fariseonaanagjā jēeumamua, —Pārau hoowai mΛg jua hāi nΛm hed hōor mor masim k'Λn monaauju haai sī, wa monaauju haai k'aba sīwi? hajim hanΛm.

⁴ MamΛ mag hamachig Jesuu jēeubarm hūr nΛmjā ni hābmuajā jāl habajierram hanaabá. Mag hamachig k'abamjö warag k'īuu habaawai mag chi k'a höhöodö k'itΛm hich haig t'ārnaa, hi gaai pΛrbaawai monaaupļiwia, hirig, —PΛ maju haai chirΛmgui hajim hanΛm. ⁵ Maimua jūrr hich dāi hāba t'ach k'oog haig narr k'Λnag magjim hanΛm:

—Pāar cabaai k'āijā wa pāar p'ak k'āijā jēbdeg burrwia pōd hich hap hōberba sīsim hoobaawai, ġk'aúta hag bārre mawia hich nemchaai jēu

haubaju k'ai hajim hanam, sii juu hñlijem hed hawia?

6 Mam hich hiek hñk'amkñir par hirua mag jœu hohook'amjä ni hñbmuajä hi hiek hñk'abajim hanaabá.

Jua partarr p'iesta hee t'ñrk'ñnitarr k'ñn

7 Maimua Jesuu hoowai, jñrram k'ñnnau hamachig jaauba nñm hee hamachdëuta sie hajapcharam jñr haunaa nacha hohood haadeewai, chi t'ñrk'ñnipñwia bëetarr k'ñnnag magjim hanam, ham wawimamua:

8 —Dëgölp hñbmua k'ñijä hich juu prl nñm p'iesta hee pñach t'ñr haauwai, hoob pñach k'ñrau chan sie hajapcharamta hook'anaa pñachta pör garcha jupmiet hajim hanam. Magbam heeu mag sie pñach k'ñyau chi t'et'em k'ñnn hat'ee wai nñm gaai k'ñijä pñach jupduk'am. **9** Mag pñachta sie hajapcharam gaai hohoodö nñm haig, chi juu prl chirñm wounau bëewi pñrag "P'iidñtk'abat, mñg sie deeum k'ñnn hat'eemñu" haicheewai, heeu dëgölp pñar k'ñir naauwia jñrr hñoor hñugarcha k'ñir naa hohoodö haimaduk'am hajim hanam, tagam k'ñnn dakñir. **10** Magju k'ñai hñbmua k'ñijä hich juu prl nñm p'iesta hee pñach t'ñr haauwai pñachta warm k'ñnn hñugarcharam sie gaai jupbat hajim hanaabá. Pñar mam hohoodö nñm hoobaawai, chi juu prl chirñm wounau pñrag, "Keena, jñrr mau na jupbahut" habaawai, chigag chuk'u pñachta warm k'ñnn na hohoodö haimaju. **11** Mag, pñrag mag chirñmn, har hamach t'ñwia chik'am dñi hat'uucha haajem k'ñnta jñrr mñg hatag paawai ham Hñwandamag chaigpa hoo sñsidñ haju. Maimua

har mag hamach däi hat'uu nám k'ɻɻn hichaaurjā magɻm haba sii warag serbiibamjö haajerr k'ɻɻnta jūrr mɻg hatag paawai Hēwandamau warm k'ɻɻn k'āyaujā hñrpai hapiju hajim haajem.

¹² Maimua hich t'ach k'ömk'ñir t'ñrtarrag magjim hanɻm hich Jesuu: 'Deeu pɻch p'iejäb dñrrcha wauwia t'ach k'ömk'ñir hñor t'ñlwai hoob sii pɻch k'apk'ɻɻn happai t'ñrk'lyam hajim hanɻm, ni pɻch k'odnaan, ni sii t'ñr k'odpaim k'ɻɻn happaijā t'ñrba, ni sii p'atk'on paraam k'ɻɻn pɻch däi hñba di dak'a naajem k'ɻɻn happaijā hoob t'ñrk'lyam. Pua magɻm k'ɻɻnta k'ñirjuwia t'ñrk'ɻlímɻn, magan hamaujā hagjö wauwia pɻ t'ñr hat'aawai deeu pɻrñg p'agbarmjöta haju. ¹³ Magju k'āai pɻch p'iejäb póm waupñiwia t'ach k'oog hñor t'ñlwai dau hap'ɻɻm k'ɻɻndamta t'ñrbá hajim hanɻm: har bñ bisi wa juadam k'āijā bisi k'it'ëem k'ɻɻn, har k'u t'ñuiba t'ñuiba k'it'ëem k'ɻɻn, wa har dau k'ñsu k'it'ëem k'ɻɻn k'āijā. ¹⁴ Pua mag k'it'ëem k'ɻɻn däita magmɻn, hamau chadcha pɻ däi pöd hagjö habaju, mamɻ magtarr paar Hēwandamauta jūrr pɻ honee hapiju. Har hi hiek hñk'a durrumua k'ëchtarr k'ɻɻn deeu hiiu p'iidɻ nám jaar, magtarr jūrran hichdëuta pɻrñg p'agjugui ha jaumajim haajem.

Hēwandam däicha t'ach k'ö sim wounan chadcha honee haju

(Mt 22:1-10)

¹⁵ Mag Jesús hiyññ sim hñrwia, hñb hi däi hñba t'ach k'ö sñerrau hirig, —Hñgt'ar pawiajā hich mɻg cha maach námjö Hēwandam däicha t'ach k'ö sim wounan chadcha hi honee hajugui hajim hanɻm.

¹⁶ Hichig magbaawai jūrr Jesuu hirig, —Mua pɻrñg nem hñg'ak'imgui hajim hanɻm. Magnaa,

Jöoi hāb sīejim haajemgui hajim hanₙₘ. Mag jōoirau hōor k'apank'am k'ₙₙnag jaau wai sīejim haajem, hichdēu p'iejāb pōm waubapääiwai mak'ₙₙn t'um hich haig t'ach k'oон bëemk'īir.

¹⁷ Maimua chadcha p'iejāb wauwia, ya t'ach k'öju hed haadeewai, chi patrón jōoirau hich chog p̄ijim haajem, hich d̄i hiek'atarr k'ₙₙn haar jaaubaimaawai t'ach k'oон bëemamk'īir.

¹⁸ Maimua mawia, chi chogau jajawagmampierr bëemaugau, jūrr pogk'a jaaumaajeejim haajem, chi bëeju harr k'ₙₙnau. Nacha jaauwimatarr haiguimua magjim hanₙₘ: "Chaig hewaa jēb pēr hautarr hoon maju chiraawai m₈ pōd mabam; hidēu hēudeem hat'ee k'ērtarrai" hajim hanₙₘ.

¹⁹ Maimua hābak'ai haar jaaubaimaawai maguajā hagjö, "M₈ pōd mabam, p'ak hemk'ooin diez heeu pērk'a hautarr p'idag hee wai jēraan p'ë harju haawai. Jägba hak'iin chadau m₈ mak'amgui" hajim hanₙₘ. ²⁰ Hich mag jajawagmamua hēudeecharam haar jaaubaimaawai magua paawai magjim hanₙₘ: "M₈ maju hajieb mam₈, m₈ch h₈li d̄i hewaa pa chiraawai pōd mabajugi" hajim hanₙₘ.

²¹ Magbaawai mag chi hiek jaau chitarr woun deeu hich happai bëewi hichig warm k'ₙₙnau jaaumarrjöö jūrr hich patronag jaauchëjim haajem. Mag hūrbaawai jöoi k'īir machag t'ₙₙmua magjim haajem, hich chogag: "Petá" hajim hanₙₘ, "deeu. Maimua jöpk'ar jūrr kaaijā hee har dau hap'ₙₙ k'it'ëem k'ₙₙn p'ë haipidú hajim hanₙₘ: har bā bisi wa juadam k'āijā bisi k'it'ëem k'ₙₙn, k'u t'ūuiba t'ūuiba k'it'ëem k'ₙₙn, maimua har dau k'īsu k'it'ëem k'ₙₙnpa."

²² Mag jaaubaawai chi chogau mawia, hichdēu

jaaupāitarrjö hawia, deeu barchëwia magjim haajem, hich patronag: “Mua t'um pʌchdēu jaautarrjö habarm. MamΛ magΛmjā hagt'a hōor k'apaana dārr haju simgui” hajim hanΛm. ²³ Magbaawai hich jöoirau deeu magjim hanΛm, hich chogag: “Jūrr p'obör higaau mawia parhooba har hich jāg dau hap'ΛΛ k'it'ēem k'ΛΛn t'um pʌchdēu hoomam p'ē haipidú” hajim hanΛm, “warre hōrau di dārrk'aba sīwaag. Pʌch hiek hāk'aba habaawai hamag t'um hajap'a jaaumamua hichiita mua ham mʌch dāi t'ach k'ömk'īirta t'ärk'ΛΛi chiram habá” hajim hanΛm. ²⁴ Ya maadēu k'ap'Λ nΛm, har nacha t'ärwia bēeba harr k'ΛΛnau chan hamau bālrjā mΛ t'ach hisīebajugui hajim hanΛm, chi nacha t'ärtaarr k'ΛΛn higwia.

Dich nem t'um hisegba nΛm chan pöd Jesúš k'apeen haju k'aba nΛm

(Mt 10:37-38)

²⁵ Mag Jesúš mam dāi hi hēudee hōor pōoma wētmajim haajem. Mag hich hēudee wētum k'ΛΛnag magjim hanΛm:

²⁶ —Hābmua k'āijā mΛ dāi hogdΛba nərraju k'īirju simta k'ūchpajā hich dēnnaan k'a hogdΛmap'a wa hich hΛli, hich chaain, hich k'odnaan k'āijā hogdΛmap'anaa hich dau hap'ΛΛ haju k'āijā k'īirju sim chan, pöd mΛ dāi k'apeer k'aju k'aba simgui hajim hanΛm. ²⁷ Har chi mΛ dāi nərrram k'ōsi simuan warre hich p'it'urg hau nərrajujā k'ap'Λ haju haai simgui hajim hanΛm, mΛ gaaimua chik'amnau hich t'ōoju k'ap'Λ hawiajā hich mag mΛ bā hogdΛba nərraju haawai. Mag hāwatbaju chan, parta hidēu k'ōs mΛ dāi nərram hajugui hajim hanΛm.

²⁸ Magnaa hamag, '¿Chijāg wounauta hich di hēwaagpaawai nacha k'īirju sīi habaju k'ai hajim hanam, k'an nemta p'ë hauju, k'achpai higju, wa p'atk'on k'āijā därr k'aba habaawai pöd nem higju t'um p'ë haubaju k'āijā k'ap haag? ²⁹ Magjā k'īirjubanaa, heeu dëgölp di hēuju haadëwia, dibä happai k'āijā juk'a sīuwia, pöd hēu hauba hich mag werba sīuk'iin, bigaaum k'āanau hich k'īircha k'āijā hi wauwia hirig, ³⁰ "Mag wounaun par di hēu haubajuuta sīi dibä happai jäg hidëu k'ōs juk'abaadëjim" hajugui hajim hanam. Hich jäg di hēwaagpaawai k'īirjuajemjöta k'īirjuju haai simgui hajim hanam mā dāi nārraagjā, dich dau hap'ān haju k'ap'ā simjā magam higba warag magam hāwat nārraag.

³¹ Magnaa deeum ejemplo higwia, 'Wa magbam k'ai, ¿k'anim reita deeum hagjö hichjö reik'a sim dāi juurhi hee hich wērbāan maju nawe k'īirju sīi habaju k'ai hajim hanam, hajap k'ap haag? Hirua k'ap'ā simgui hajim hanam, warmua soldaaun k'apanag veinte mil wai sīewai hichdëu diez milpai wai sim. Mag juurhi hee maju nawe, ¿hirua k'īirju haubaju k'ai, mag hich soldaaun magcha k'apan k'aba durrum dāi warm k'āan k'apan t'ānām haar wērbāan petaawai hichdëu pödbaju? ³² Hirua mag k'īirjumān, hagt'a warm dāi t'ēuju nawe, warp nāwe k'aug haujugui hajim hanam, hichdëu pödbaju. Magbaawai hirua hich soldaaun warm k'āan haar chogpāiju, mak'āanau chaigpabaimaawai wērbāju harrjā wērbāba warag k'ōinaa nāisieg. ³³ Hich hagjöta haajemgui hajim hanam hīchab mā dāi k'apeerk'aagjā. Mālta nacha pārau hārcha k'ōsinaa mag jēb gaaim nem

pāachdëu k'ōsim t'um hisegbam chan, pöd mΛ k'apeen haju k'aba nΛmgui hajim hanaabá.

*T'ak'aar nak'a haadék'iin ¿k'ant'ee serbiiju?
(Mt 5:13; Mr 9:50)*

³⁴ Mag hamach nem hisegmap'am k'ΛΛn higwi hiek'ak'agmamua hīchab, 'T'ak'aran chadcha nem hajap'amΛugui hajim hanΛm; mamΛ mag sim nak'a haadék'iin, ¿k'ant'ee serbiiju? Pöd bΛΛrgjā hagua nem p'öju k'aba, ³⁵ ni jēb p'Λichichag däi waaurëunaa nemjīir bÄ k'uagjā serbiiba sīsiju. Mag serbiiba sīsiewai sīi barpäijugui hajim hanaabá. Hich jāgaugui hajim hanΛm hīchab har mΛ hiek hÄk'amaaugau hamach nem k'ōchag t'um hisegba nΛm k'ΛΛnjā. Keena, jāg hÄrΛΛnaa cha mua jaau chirΛm hajap'a hūrbat ha jaaumajim haajem, hich Jesuu.

15

*Oveja hok'oottarr nem hīgk'aa
(Mt 18:10-14)*

¹ Biek hÄb Jesuu jāga Hēwandamau hōor peerdΛajē ha jaau sim haig, gobiernoog dëbpaar paar nΛm jēeujem k'ΛΛn k'apan bēe t'Λnaajim haajem, chi pekau dapnaanpa, hi hiek hūraan. ² Magbaawai chi hajap'a Hēwandamau Moiseeg hiek p'Ãpitarr hΛΛrk'aajem k'ΛΛn, maimua hag hiek jawaag hat'ee chi machnaan däimua Jesús higwia, —Hi dēn mΛg wounau chan pekau pöm sīsidΛm k'ΛΛn hawiajā hisegba hich jāg warag ham däi t'ach k'ö nΛrraajem hanaajim haajem.

3 Magbaawai hichdēu ham mag hiek'a nʌm hūrwia, mʌg nem hīg'adam jaaumamua hamag magjim haajem:

4 —K'anim nemjö mʌg nʌm haig hābmua cien ovejas wai sim, maimua hāb hok'oobaadeewai, Ɂk'aíuta tagam k'ʌn dō wajaug hee p'ēplawia mag hok'oo k'itʌmdam jʌraan mabaju k'ai? hajim hanʌm. Keen, par maadēu dich nemchaai haawai baaubam haigjā hook'a k'itʌl habarju.

5 Maimua mag baau hat'aawai, Ɂk'aíuta sīi honegau dich nemchaaidam hud haibéebaju k'ai? hajim hanʌm. **6** Maimua di haig pachëwiajā, Ɂk'aíuta hich k'apk'ʌn dīi hich di dak'a naajem k'ʌnnpa t'ärk'anaa, "Keen, mʌ honee chirʌm, mʌch oveja hok'ootarrdam hoo hat'aawai" habaju k'ai?

7 Keena, hich jāgta haajemgui hajim hanʌm hīchab hīgt'arjā: Har hōor k'apan hamach hajaug t'owia Hēwandam däicha wēnʌrrʌm haajem k'ʌn gaaimua honee haju k'āyau, pekau pōmk'am k'ʌn heem hāb k'āijā hich k'aibag hisegwia Hēwandam hich t'āar hee hat'am hed hāgt'armpeenjā honee hap'öbaadeejemgui hajim hanʌm hīchab.

P'atk'on hok'ootarr nem hīg'aa

8 Maimua hīchab mʌg jaaujim haajem: 'K'anim nemjö hʌli hāb simua p'atk'on chi dau daí happai diez wai sim, maimua mag heem hāb k'āijā hok'oobaadeewai, Ɂchijāg hʌlirauta bʌlrjā hich p'atk'on järba hich mag sīuju k'ai? Par jāgan hirua hag bärre lámpara paanaa, dijā t'ūapwia, nem pʌaba jär sīi hawia, baau hat'ajugui hajim hanʌm.

9 Maimua mag baau hat'aawai, Ɂchijāg hʌlirauta hich k'apeen hich di dak'a naajem k'ʌn t'ärk'a

hauwia, “Keena, h̄̄sin m̄̄l̄n honee h̄̄m, m̄̄ch p'atk'ondam hok'oo wai h̄̄arr baau hat'aawai” habaju k'ai? hajim han̄m. ¹⁰ Magnaa hich Jesupai, Hich jāgta h̄̄gt'arjā h̄̄chab Hēwandam chognaan honee hap'öbaadeejemgui hajim han̄m, har woun h̄̄b k'āijā hich k'aibag hisegwia k'īrjug hajap'am j̄̄rwia Hēwandam hich t'āar hee hat'am hed.

Hēwan p'atk'on h̄̄r gastaa n̄rr̄l̄ hat'urtarr hag nem h̄̄g'aa

¹¹ Maimua jāga Hēwandamau hōrau hich hiigwai hisegba haajem k'ap hamk'īir, Jesuu mag hich haig bēetarr k'ānnag m̄̄g nem h̄̄g'ajā h̄̄g'ajim haajem h̄̄chab:

—Woun jōoi h̄̄b simua chaain numí wai s̄ejim haajem, hemk'ooin hap'a. ¹² K'āai h̄̄b chi hiewaa chi h̄̄udeemua hich hayag, “Tata, p̄ meebaadeewai marau j̄̄aju nem warre magan m̄̄rl̄g m̄̄ch juu hee dee chirbá” hajim han̄m. Magbaawai jōoirau chadcha hamag jigbaadējim haajem, hamachpierr. ¹³ Mag deetarr k'ur k'āai k'apancha k'aba n̄lm hee, hichig nem deetarr t'um pērk'āl̄ipäiwia hag p'atk'on d̄i warre warp petajim haajem, deeum durr. Mam̄ mam pawia nem hoobam gaai hichdēu gastaam haig p'atk'on h̄̄r gastaa s̄ejimajim haajem. ¹⁴ Maimua mag p'atk'on nem parhoobam gaai werba s̄ii hawia t'um hōbapäim hee h̄̄chab jādau t'eega burrjim haajem, hi sim durr. Maimua magbaadēm d̄i ya h̄̄chab jāsogau mas haadējim haajem. ¹⁵ Jāsogau hich magbaadeewai woun h̄̄b s̄ierr haar mawia parhoobam p'idagdam k'āijā hichig deemk'īir j̄̄euwimajim han̄m. Magbaa magua

hirig jaaupāijim haajem, k'ūsnaan t'āamk'īir.
16 Mag chadcha mawia k'ūsnaan t'āa hoo chirāmua
jāsooga haawai chi k'ūsnaanag p'at'au deechē
nām heemta dāi k'ōm hiigjeejim hanām, chi
k'ūsnaanau k'ō nām dāi hāba, bālr k'āijā jād t'ōo
hawaag. Mamā maglāmjā hābmuajā hirig “Ya
magan k'ōjuma” haba haajeejim hanām. **17** K'āai
hāb mag hoo chirāa hawia t'umaa k'īirjumamua
hich wir haigpai magjim hanām: “jHēh! Mā haai
di haar hi piyonnaan bālrjā k'ōju hat'ee haugchēba
biwaa t'ānām hee, māchta māch k'īir lōkgau jādaúa
mālig mā t'ōo warrumgui” hajim hanām. **18** “Māg
chirabnaa mā majugui” hajim hanām “māch
haai haar. Maimua barimawia mua hirig ‘Tata,
chadcha mua Hēwandam dak'īir pekau wauwia pā
dāijā k'aigba habarm’ haimaju. **19** ‘Mag gaaimua
warramjō pua mārlāg pāch chaai haju k'aba sim.
Mārlāg hiewaa haju k'āyau sīi mārlāg pāch piyón
habá; mā pā hat'ee hich mag p'idk'a chitaju’ ha
hiek'aimaju” k'īirju hat'ajim hanām.

20 ’Mag hich happai hiyāā hoo sīewia
baubaadeeu chadcha hich haai haar petajim
haajem. Mag mamua hagt'a di warp'aa sīwe
chi hayau hoo hat'ajim hanām, hi chaaita
dau hap'āā hur k'itām. Magbaawai jōoi t'ārau
hāwatabajim haajem. Mag warag k'ap'ig mawia
hich chaai hö p'ālr jōinaa k'īir hāā haujim haajem.
21 Magbaawai chi chaairau hich hayag, “Tata,
chadcha mua Hēwandam dak'īir pekau wauwia
pā dāijā k'aigba habarmgui hajim hanām. Mag
gaaimua warramjō pua mārlāg pāch chaai haju
k'aba chirām” hajim haajem hich hayag. **22** Mamā

chi hayau dau haug k'augwia, mag_λmjā higba, warag degag harrwia hich chognaanag, “M_λ chaai hat'ee k'ajūa chi hajapcharam j_λrwia jūapi s_λubat” hajim han_λm. “Maimua hīchab sorrtikjā jūapinaa zapatjā chi hajap'am jūapibapl̄it. ²³ Magwia p'akdam chi hōtpaam haut'urwia t'ōobapl̄it” hajim han_λm, “maach t'um hāba honee k'ō n_λmua p'iesta wawaag. ²⁴ Pārau hoo n_λmgui hajim han_λm, m_λ chaai chi meem harrta deeu hiiubarmjō habarm; bēebajupii narrta deeu barbaichēm” hajim han_λm. Mag, chadcha p'iesta waujim haajem.

²⁵ 'Mam_λ maagwai hich jöoi hiewaa chi naam, p'idag hee s_λejim haajem. Maimua bēewia di dak'a panaa hūr huraa haawai s_λi karris p'op'ook'am d_λi tamburrpa bubujuk'am gaai jemk'a k'odt'_λn_λm k'aug hat'ajim han_λm. ²⁶ Mag hūrbaawai hich haai chog hāb t'ärnaa, “¿K'an gaaimua hagá heeupemjō mag t'_λnarram?” ha jēeujim haajem. ²⁷ Magbaa chi chogau “P_λ heeumta bēejimgui” hajim han_λm. “Mag hāu barbaicheewaita p_λ hayau p'akdam chi sebaam wai narr t'ōopibajieb” hajim han_λm “p'iesta wawaag.” ²⁸ Mam_λ hichig mag jaaubaawai warag meeuk'awia dubmap'a daauggajärpai s_λisijim haajem. Magbaawai hōbērchēwia chi hayau hit'ūu hich hiewaag, “Dubtarrau hiewaa” hajim han_λm. ²⁹ Mam_λ hichig magbaawai warag hich hayag, “P_λdē hūrbá tata” hajim han_λm. “M_λch herraawe b_λlrjā p_λ haigmua hogd_λba, p_λ p'idag hee m_λ p'idk'a chitaajem; pua nem jajaauk'am hichaauraapaijā hiek'aba chit_λmgui” hajim han_λm. “Mam_λ mag_λmjā b_λlrjā pua m_λr_λg chīb chaaidam k'āijā deeba haajem, m_λch k'apeen

däi honee k'ömk'üirjä. ³⁰ Mag k'äyau sii jäg pach p'atk'on harrwia parhoob kachaloonaa hñlin däipa här gustaap'xit'urtarr barbaicheewain chadau, pua p'ak chi sebaampa t'oo chirabma" hajim hanam, "hi k'ömk'üir." ³¹ Magbaa jöoirau jürr hich hiewaag magjim haajem: "Mamä pua k'ap'ä chirabá" hajim hanam, "chadcha pachta mä haigmua hogdaba k'itaajeewai mä nem mäg t'änäm t'um pach dën happai t'änäm. ³² Mamä pua hoo chiramgui" hajim hanam, "pä heeum chi meem harpta p'iidäwi pierrumjö habarm; maach haigmua mawia tag bëebajupii narrta, hïsta deeu pierrumgui" hajim hanam. "Magua hïs chadcha maadëu mägju haai naabahab hajim hanam, hi bëetarr gaaimua honee haag."

16

Woun häb hich k'üirjug k'augau k'apk'än baau-tarr

¹ Maimua Jesuu hïchab mäg nem hïgk'aadam hïgk'ajim haajem, hich däi hogdaba wënärraajerr k'änag:

—Häb rik sëejim haajem. Mamä hichdëu hich nem k'augba, deeumägtä hich nem t'um jaau wai sëejim haajem, magägtä hich dënjo hamk'üir. Mamä k'ääi häb chi mork'än hñurwai hi nem haair haba parhooba sii hichdëu hampierrta wau sim ha hñrbaawai, ² t'ärpäiwia hirig magjim hanam: "¿K'an hajaugta mua hñurwai mag pua bñlrjä mä nem haair haba chiräm hanäma? Mamä hiek'au nauwe jöpk'aa pachdëu nem waau-jem t'um p'äk'anaa märläg hoopibä" hajim hanam, "mua k'ap haag. Mag hoopiwig warre pädëu

s̄iubaad, tag mua pΛ higbam” hajim hanΛm hich k'īircha. ³ Magbaawai chi rik nem t'Λa chirarr wounau k'īirju s̄i hawia, hich hödegpai, “¿Nau mΛ jāga hajuutaa mΛgbaadēma?” hajim hanΛm, “mΛg mΛ patronaujā mΛ jlrbaadēm. Sirp'Λg hee t'ut'ui dīi p'idk'aju serbiiba chirΛm. Parhooba s̄i hatcha kaaijā hee nem jēeu chitaaggā k'aba chirΛm” hajim hanΛm hichdēupai hichig. ⁴ Maimua hich hödegpai, “Hāa, ya mua k'īirju hat'am” hajim hanΛm, “jāga haju mΛch mΛigmua jlrbapäaiwai hōrau hamach deg mΛch höbeerpmk'īir.” ⁵ Mag k'īirju hauwia chadcha hich patronag dēbpaar paraa narr k'Λn hāhābdö t'ārnna hamag jēeu hoomajim haajem. NacharamΛg, “¿Pua maach patronag k'arr paraa chirā?” hajim hanΛm. ⁶ Magbaawai warmua, “Muan hirig cien latas de aceite paraa chirΛmgui” hajim hanΛm. Hichig mag jaubaawai, “Chadcha pua mag haujim; cha sim hag hēsap” hajim hanΛm. “MamΛ t'Λrrēupäiwia magan jūrr jöpk'arraa cincuenta lataspai p'ā s̄iubá; mua pΛrΛg jārrpai jēuk'im” hajim hanΛm. ⁷ Maimua hābak'ai paar s̄ierragjā hagiö, “¿Puajā k'arr maach patronag paar chirā?” hajim hanΛm. Magbaawai chi dēbpaar paraa chirarrau, “Mua hirig trescientos sacos de arroz paar chirΛm” hajim hanΛm. Magbaawai chi k'ap haag jēeu s̄ierrau, “Chadcha pua mag haujimkē” hajim hanΛm. “Cha sim hag hēsap” hajim hanΛm. “MamΛ t'Λrrēupäiwia jūrr doscientos cincuenta sacospai p'ā s̄iubá” hajim hanΛm. ⁸ Magbarm k'aug hat'aawai chi patrón jōoirau hich nem haair haba harr woun higwia hich hödegpai, “Jōo, wounan chadcha k'īirjug k'ap'Λta chirΛma” hajim hanΛm.

Maimua jūrr hich hiek hūr narr k'ʌnagta magjim haajem, hich Jesuu: 'Chadcha Hēwandam hiek hāk'amaaugau hamach k'ōchagpierr wēnrraaajem k'ʌnta Hēwandam hiek hajap'a hāk'a k'it'ëem k'ʌn k'āyaujā k'īir hubʌcha sierrjéemgui hajim hanʌm, hamach gar hōor t'reeu hawaag. ⁹ Pāadë hūrbat. P'atk'onan chadcha nem parhoobam wau nʌmuu ganwia nem k'aigbam hat'eejā hiigjem. Mag s̄ieb mamʌ, pāach p'atk'on haauwai hōordam d̄ai nem hajap'a wau nʌmuata ham d̄ai k'apeen k'abat hajim hanʌm. Maagwai pāach meebarm hed mʌg jēb gayam nem tag higba haadeewai jūrr hāgt'arjā mak'ʌn d̄ita nʌisiju, Hēwandamau pāach hʌdʌraa höbeerribaawai. ¹⁰ Woun hābmua nemdam b̄rʌm hawia k'āijā hajap'a hʌlrk'a simʌn, magan nem d̄errʌm hawiajā hich mag hajap'a hirua wai nʌrraju. Mamʌ nem b̄rʌm hawia hagʌg hoomap'amjö warag hʌdʌraa hārpí simʌn, magan nem d̄errʌm chará s̄i hārpijugui hajim hanʌm. ¹¹ Mʌg jēb gaai Hēwandamau pāachig nem deetarrdampaijā hajap'a hʌlrk'aa meraa nʌmʌn, Ɂjāga hich haram nem hajapchararam hirua pārag deebarju? Deebamgui hajim hanʌm. ¹² Chik'am nemjā pārau hajap'a hʌlrk'aba nʌm chan, Ɂk'aíu pārag hōk'ar nem Ɂlapiju harr k'āijā Ɂlapibarju? Ɂlapibamgui hajim hanʌm. ¹³ Ni hābmuajā pōd patronnaan numiim k'ʌn chogk'aju k'aba simgui hajim hanʌm. Patronnaan numí hak'iin, hiwiir hābpaita hārcha k'a k'ōsi haju. Hich hagjöta simgui hajim hanʌm hīchab Hēwandam d̄ijā. Pōd pārau Hēwandam k'īrag wʌrpanaa p'atk'onagjā wʌrpa haju k'aba nʌm. Pāar magta nʌm chan pōd

Hēwandam hipierraaj k'aba nʌmgui hajim hanʌm.

14 Mamʌ hīchab haig fariseonaan p'atk'on hat'ee bīe k'it'ëem k'ʌnnaupa chi Jesuu hiek'amam hūr narr haawai warag hi wau hiek'a naajim haajem.

15 Magbaawai Jesuu hamag hiek'amamua, — Pāran, pāachta hārcha p'atk'on wai nʌm hawia Hēwandam dau najā hāucha nʌm haajeebma; mamʌ chadcha Hēwandamauta pāar t'āar k'ap'ʌ simgui hajim hanʌm. Mʌg jēb gayam k'ʌnnaun p'atk'onta nem t'um mʌg jēb gaai t'ʌnʌm k'āyau hajapcha sim hawia hagʌgta hee haajerram. Hamag mag nem wajaug s̄ieb mamʌ, haguia nem k'aigba waauwaita s̄ii hödömie s̄erk'a t'ʌnʌmjö Hēwandamau k'ōchk'aba haajemgui hajim hanʌm.

Warrgarm ley hich mag s̄ierrʌm

16 Mag nem jajawagmamua hīchab hich hiek hūr narr k'ʌnnag Jesuu magjim haajem: 'Juan hōor pōr choomieu Hēwandam hi jaauju naweran pārau Moiseeu hiek p'ā p̄atarr d̄ai Hēwandam hi jaumienu h̄esap p̄ātarrpai wai naajimgui hajim hanʌm, hag gaai jaau sim hipierr wēnʌrraag. Mamʌ Juanau hiek hiiur Hēwandam haar höbeerpiejemta wai bēejimgui hajim hanʌm, chi wajapcharam. Mag jaauchētarr haigmua hatag mag Hēwandamta chi Pōrk'aimʌ sim k'aug hat'ampierr, hīsta hōor pōm hi hipierraaj ham hig nʌm, chadcha hamach Pōrk'abaadeewai hi d̄ai naam k'ōchgau. **17** Mag hiek hiiur wai naab mamʌ, jōoingar Hēwandamau Moiseeg hich hiek p̄āpitarran hich warr s̄iejerr hagt'a hich mag serbii s̄ierrʌmgui hajim hanʌm. Mʌg durr t'um hedjāpa

chugpawiajā jöoingarwe p'ā p̄atarr hiek chan bādam hābjā hok'oobamgui hajim hanām.

18 'Magua hīsjā warrgarmjö dich hāli hisegwia deeum hāli haumān pekauta wau simgui hajim hanām; wa deeumua hāli p̄atarr k'āijā haumān magan hagjö pekauta wau simgui hajim hanām.

Woun hāb hap'ān k'itarr rik dāi

19 Maimua hīchab māg nem hīgk'aadam jaaujim haajem Jesuu: 'Woun hāb sīejim haajem, rik. Maan sīi k'ajūa parhēpagk'am happ'ata jūajeejim haajem. Maimua mag nām dāi hed hēepierr sīi nemk'oo jaramjöta t'achjā wau k'oojeejim haajem. **20** Mamā hīchab woundam hap'ān k'itām Lázaro ha t'ār sim sīejim haajem, sīi p'īe k'a dodoso k'itām. Mag k'itāmān sīi chi rik puertdi bigaau hōor bā heeta hoo k'ēraajeejim hanām. **21** Mag k'ērāmān jāsogau chi rik t'ach k'ō sim mes heegar pan perasdam k'ālimam k'ōm k'ōchag k'ērām hee, saakienauta hi p'īedau sēcheejeejim haajem. **22** Mag k'itān hawia chi hap'ān k'itarrdam meejim haajem. Mag meeabaadeewai Hēwandam chognaan bēewia sīi hi hak'aardam hāgt'ar Abrán sim haar harrjierram haajem. Mag k'ur chi rikjā hīchab meeabaadeewai bēp sīuwia k'īmie durrta höbērjim haajem. **23** Maimua ya k'īmie durrpanaa maach gaai machag hāwatbajujö t'ānāmuu hāgt'aag hoowai dau warp'a Lazarota Abrán bigaau k'ōinaa pāar sim hoo hat'ajim hanām, chi rik harrau. **24** Magbaawai mammua t'et, "Jōoi Abrán, mā hap chitām mā dau haug k'augbáa" hajim hanām. "Lázaro jīgpirdam gaaipai k'āijā dōdamau homnaa mā haar p̄ibārālī. Ya

mʌn hö jʌumaam. Hōt k'ierr pechag mʌg t'ʌnʌmjā mua hāwatbajujöta t'ʌnʌmgui" hajim hanʌm hähäak'amua. ²⁵ Mamʌ magbaawai jöoi Abranau hirig magjim hanʌm warag: "K'īir heyaa hajuma" hajim hanʌm, "pʌch monak'a haawai nem k'īir t'um paraanaa bʌlrjā haugchēba chitarr. Maagwai Lázaro bʌlrjā magʌm chuk'u hi dau hap'ʌ k'amor masi k'érʌmjā pua hirig hooba haajeejim. Mamʌ hīs mʌig hi k'ōinaa bibigag chuk'u chirʌm. Jāigta k'īirjujuma hajim hanʌm, jāgwia jūrr hīs pʌ hidawaa chirá, hōt k'ierr pechag hee. ²⁶ Pua mag chirab mamʌ, pʌ haar pöd mua Lázaro p'ibamgui hajim hanʌm. Magnaa maach jārr mʌg dö k'ōrg sīi jēb hit'urm jaaba wējömjö sim hee ɻjāga hi maju? Jammuajā pöd bēju k'aba, ni maumuajā pöd maju k'abamgui" hajim hanʌm jöoi Abranau. ²⁷ Magbaawai chi rik harrau warag chaigpa k'itʌmua jöoi Abranag, "Magan jūrr mʌ haai di haarta hi chogbaři" hajim hanʌm, ²⁸ "mʌ k'od hābam k'ʌn cinco p'ë wai chirʌm haar, mʌ mʌg chirʌm jaaubaimaawai hamach k'aibag hisegwia k'īirjug hajap'am haumk'īir, magbaawai ham meem hedjā mʌjö mʌgʌm haar gaai machag hāwataan bēem hugua" hajim hanʌm, chi rik harrau. ²⁹ Magbaawai Abranau hirig, "Mamʌ hamau Hēwandam hiek wai naabahab, Moiseeu chi Hēwandam hi jaaumien dāimua p'ā p̄atarr. Hamau mag gaai jaau s̄isidʌmta hipierraaj haju haai naabahab" hajim hanʌm, "pʌ sim haar wētmap'a nʌmʌn." ³⁰ Magbaawai chi k'īmie durr simua magjim hanʌm: "Hñhñ, mag k'abam jöoi Abrán. Sīi p'ā sim gaaipai chan hamau hāk'abam. Mamʌ hāb meetarrta deeu ham

haar höbërimawia hamag jaauwimak'iin chadau, warre hamau hamach k'aibag hisegjurau" hajim hanam. ³¹ Magbaawai Abranau hirig magjim haajem: "Mamə hamau mag Hēwandam hiek chi p'ām wai nām gaai jaau sim hāk'aba nām chan, magan hāb meewia deeu hiiu p'iidəwia hamag jawaan mak'iinjā, hamau hāk'abajugui" hajim haajem, chi rik harrag.

17

¿Jāga haná Hēwandamau chik'am k'aibag hee mapi nām k'ān dāi?

(Mt 18:6-7,21-22; Mr 9:42)

¹ Jesuu magjim haajem hich dāi wēnərraajerr k'ānag:

—Mag jēb gaai hichiita hich jāg hōor pekau waupiejem nem paraa haju, mamə jhēh, hapk'it! hajim hanam, chi magam nem paraa sim woun.

² Hirua magam gaaimua chi mə hiek hāk'a k'ērəmta pekau hee burrpimən, hichta Hēwandam dāi hiekk'ōr pōoma sīsiju. Mamə mag Hēwandam dāita hiekk'ōr paarpaju k'āai hichdēupai hich hö gaai mokpōr pōmk'am jānaa p'ūas hee baudək'iin hāucha hajugui hajim hanam Jesuu.

¿Jāga dich k'apeen perdonaa nə?

³ Maimua hīchab, 'Pārag jaauk'im, k'ap'ə habat hajim hanam, hich Jesuupai. Pāachjö mə hiek hāk'a nām k'ānau k'āijā pāach dāi k'aigba habaawai warag dāi hagjō haju k'āyau sīi ham wawibat hajim hanam. Maimua hamachdēu mag pāach dāi k'aigba habarm k'aug hauwia

pāachig “MΛ perdonaabá” haawai, ham perdon-aawia hoob tag bñlrjā magλm hiek higmiet hajim hanλm. ⁴ Hābam hedpai k'āijā biek k'apan pāach dī k'aigba hawia, “Kakē mΛ perdonaabá, mua tag jāgbaju” ha k'ārrk'ak'a hawia k'āijā, hich hagpierr hi perdonaabat hajim hanλm, tag magλm hiek bñlrjā higba.

Hēwandum pāach dāi sim ha k'īirjunaata nem wauk'iin

⁵ Mag dich k'apeen perdonaapi jaaubarm p'it'uurga sim k'īirjuna, jūrr hich Jesuu chi doce jar hautarr k'λn garmua hirig magjierram haajem:

—Señor, Hēwandamau marag k'īirjug deebam chan pōd marau maach k'apeen perdonaabaju. Marag juapá deebá hajierram hanλm, mag pāchdēu jaau simjö haag.

⁶ Magbaawai maach Pör Jesuu magjim haajem hamag:

—Pārau k'īirjuawai chadcha Hēwandum juu t'eeg sim k'ap'λnaa pāchdēu nem mag habarmjö hapiju k'īirjunaata nem wauk'iin, Hēwandum hat'ee chan p'it'urm nem chuk'u haajeeawai, chadcha pāchdēu jajaauk'ampierr hich mag pāchdēu jaau nλmjö hajugui hajim hanλm. Pāar k'īirjug hoojem hanaa chi pōmag mostaza daudam har maach dau hee paba k'itaajemjö k'āijā k'itak'iin, har pabä pōm simλg wounagamjö, “Jāigmua mawia jūrr hachum p'ūas hee dλnλlubaimá” habaawai, chadcha pāar hipierraaj hajugui hajim haajem.

Hēwandum chogk'a simua Ɂjāga haju haai sī?

⁷ Mag jaaumamua hīchab magjim haajem: ’ɁK'aíuta hich chog p'idk'a sī hawia barbaicheewai

hit'uu hirig, “Har p_Λ hat'ee ya t'ach mes gaai t'öi k'érəm k'öbá” haju k'ai? ⁸ Mag chan ni hābmuajā hiek'abamgui hajim han_Λm. Jāan magju k'āai warag, “Jöpk'aa p'iejāb wauwia m_Λ jāhogbá, maimua murua nem hig chir_Λm t'um p'ëdeebá; p_Λchin nau m_Λ k'ö dictarr k'ur hēudeechata k'öju” ha hiek'aju. ⁹ ¿Pārau hoowai hābmua hich chognaanau hich hipierraau nem wau n_Λm paar “Hāu hajim” haajē? Hāu hajim chan habam, hich p'idag hichdēu nem wauju hatarrta wau s̄iewai. Hirig jaauba hak'iinjā hichiita hirua waub k'aba waujugui hajim han_Λm. ¹⁰ Hich hagjöraugui hajim han_Λm pāarjā hīchab: ya Hēwandamau pāachig nem jaautarr t'um wau höbaadeewai s̄ii warag, “Maachin Hēwandam chognaanpaiu; hichdēu maachig jaautarrpierrpai waubapläim” habat ha jaaumajim haajem.

Diez kokobé bēnēu bar k'it'ee har k'ΛΛn

¹¹ Mag jaaau s̄iewia, warag Jerusalenag mamua didichagmajim haajem, Samaria durr Galilea durr d̄i hāba t'ēu n_Λm jārr k'Λdau ma sim hee.

¹² Mag mamua p'öbördam pōm k'aba k'it_Λm hee dubbaimaawai hi k'īrp'ee hōor diez kokobé bēnēu bar k'it'eeem höbērd_Λtk'achējim haajem.

¹³ Mag höbērd_Λtk'achēwia warppaimua hirig hähäak'amua, —Maestro Jesús, maar hapdurrum maar dau haug k'augbahur haajeejim han_Λm.

¹⁴ Hichig dau hap'_{ΛΛ} mag durrum hoobaawai hamag, —Jerusalenag hērēuwia Haai hi jēeujem deg p'adnaanag pāach k'a t'eerhāchpibat hajim han_Λm.

Hamachig magbaa chadcha hi hipierr hërëubaadëjim haajem. Mag wëtumua hagt'a barba nám hee, hamach mor hoowai k'a hajap'a magam bën chuk'u narrjö naajim hanaabá. ¹⁵ Hamach mag hoobaawai, hâbmua deeu hewag k'ap'ig hurumua honee, "Hëwandum, hïsin chadau puan mä däi hääta habarm; pøjö jua t'eegk'am chan mäg jëb gaai chuk'um" ha hijëjëbag bëejim haajem, hich happai.

¹⁶ Mag bëewi Jesús bëk'ärr p'öbk'a jëbjä gaai dagau därnäa, "Häu hajim" hajim haajem hirig, hich monaautarr paar. Chi mag Jesuug häu hajim haan bëetarr, Samariapierr hajim haajem.

¹⁷ Magbaawai Jesuu magäg, —¿Päär chi monaautarr k'äln diez naabaj? ¿Jam náma hajim hanäm tagam k'äln nueve? ¹⁸ Hamach monaautarr paar Hëwandumag "Häu hajim" haju chuk'u harrjö, hâba pñ happenita deeu k'itaichëbma hajim hanäm, deuem durramk'a chirämta.

¹⁹ Maimua hichdëupai mag chi kokobé bënëu bar k'itarrag, —P'iidäwia petá hajim hanäm. Mua jaautarr hipierr pñch hödegpai, "Chadcha hi hipierra hamän mä monaauju" ha k'irjutarr gaaimua, häu pñ peerdäwia monaaujä monaau chirsim hajim haajem hirig.

Deeu Jesús mag jëb gaai dñnäubaichëm hed ñjäga haju k'ai?

(Mt 24:23-28,36-41)

²⁰ K'äai hâb chi hajap'a Moiseeu Hëwandum hiek p'ä pñatarr hñrk'aajem k'älnau Jesuug, —¿Jäagwaichata mäg jëb gaai Hëwandum maach Pörk'a sñechëjuwa? hajierram haajem hirig.

Magbaa Jesuu hamag magjim haajem: — Hēwandam hichta chi Pörk'a s̄ieichéju chan hoob dau daauta bēeju hamiet. ²¹ Mua nem wau chir_λm gaaimua pārau k'ap'_λ haju haai n_λm, Hēwandam ya pāach hee sim; magua hirua hich jua hoopī simgui hajim hanaabá, chadcha hichta t'um hich hiek hāk'a n_λm k'_λln Pörk'a s̄ieichém k'ap hamk'īir. Maagwai hōrau m_λlgwaiwe chan, “M_λgá, har n_λrrá,” wa “Hachum har sī” habajugui hajim han_λm.

²² Mak'_λnag mag jaauwi jūrr hich dāi hogd_λba wēn_λrraajerr k'_λnagta magjim haajem:

—M_λg hatag pāach happai wēn_λrr_λm haig, pārau m_λch chi Hemk'ooi Hiewaa k'īrjuwia k'_λaaidam hābpai k'_λijā hūmaai deeu m_λ dāi wēn_λrram k'_λsi haju. Mam_λ pōd mag wēn_λrrabajugui hajim han_λm. ²³ M_λg hatag hōrau pāachig, “M_λgá, har n_λrrá, ya bēejimwai,” wa magbam k'ai “Hachum sim” haawai, hoob hāk'awia haar hoon wētmiet hajim haajem. Magua pāachig nem jaauwaijā hoob ham hiek hāk'amiet. ²⁴ M_λch chi Hemk'ooi Hiewaa bēewain, t'umaam k'_λlnauta m_λ hoojugui hajim han_λm, hich jāg pagt'_λm dau p'_λr jēer hat'aawai hedjā t'um harar hat'aajemjō. Magua hōrau mag pāachig ya m_λ barbaichémha jaauwaijā hoob hāk'amiet hajim han_λm. ²⁵ Mam_λ magju nawe hichiita m_λ dau hap'_λl haju haai chir_λmgui hajim han_λm, hōor m_λg t'_λn_λm k'_λln juu hee, hamachdēuta m_λ k'a hisēe wai wēn_λrraawai. ²⁶ Mag m_λg hatag m_λch chi Hemk'ooi Hiewaa deeu bēeju gayaa paawai, jōoingar jōoi Noé k'ak'itarr jaar hōor dōhādau hōpääiwai hamachdēu hampierr t'_λnaajerrjöta t'_λnaajugui hajim han_λm

hīchab. ²⁷ Mag jöoi Noé sim jaar hōrau hamach hok'oojujā k'īirjuba, sīi p'iesta waunaa, t'ach k'owia, dödöjö döju, maimua juu pərjuuta k'īirju naajim. Ham mag t'ʌnʌm hee, jöoi Noeeu hichig Hēwandamau barco pōm waupi jaautarrjö chadcha wau hauwia hag hee dubjim. Mag dubbaadeewai döhād pōm bëewia sīi hōor pōm hödubjim hanaabā. ²⁸ Maimua jöoi Lod k'achitarr Sodoma p'öbör hee sīejewaim jaarjā hich hagjöta t'ʌnaajim hīchab. Ham k'īirjukan, hāba t'ach k'öju, dödöjö döju, hamachdēu nem k'ōsimpierr haunaa jūrr hamach garmua pērju, nem jīirju maimua di hēujupai hajim. Mamʌ mag nʌmjā Hēwandam gaai k'īirjuju chan haba haajeejim. ²⁹ Mamʌ ham mag t'ʌnʌm hee, jöoi Lod Sodoma p'öbör heemua hōbērbaadeewai hich Hēwandamau hedjā heemua hōtdau k'īir k'ʌipijim. Mag hōtdau k'īirta noseg chē t'ʌnʌmjö k'li t'ʌnʌlisimua hōor t'umaa p'aa k'ēchpājjim. ³⁰ Jāg hamachdēu Hēwandam k'īirjuba t'ʌnarrjöta t'ʌnaajugui hajim hanʌm hīchab, mʌch chi Hemk'ooi Hiewaa deeu mʌg jēb gaai dʌnʌlubaichēm hedjā.

³¹ Mag jaaumamua hich Jesuupai, 'Mag mʌ pierrum hed hāb k'āijā hich dihēu hār juu hāi sim k'ai, hich nem p'ē hawaan hawia hoob tag hierrag dubam hajim hanʌm; wa magba hich p'idk'aajem haar k'āijā sim k'ai, hoob hich diig k'ap'ig bëem. ³² K'īir heyaa habat hajim hanʌm: hewag hoopiba harr hee Lod hūanau sīi hich nem k'īirjuwia hewag hootarr jūrrpai Hēwandamau mag hʌli t'ak'arag paapāitarr. ³³ Har chi mʌ hiek hāk'a sim gaaimua p'it'urg hāwatmap'a sīi warag "Heeu jāgʌm gaaimua mʌ t'ōoduk'am" ha k'āijā hiyʌl

sim k'ʌn warreta hok'oo simgui hajim hanʌm. Mamʌ har chi mʌ hiek gaaimuata dau hap'ʌ k'āijā habarm wounan chadau hāgt'archa höbērjugui hajim hanʌm.

³⁴ Mag hich k'apeenag jajawagmamua, 'Mag mʌ bēewai hōor numí hābam put hee naajugui hajim hanʌm. Mamʌ mua hābpai mʌch dāi harrwia, hāb werplaju. ³⁵ Hʌlinjā numí hīchab hābam molin gaai ba naaju. Mamʌ mua hābpai mʌch dāi harrwia, hābak'ai werplajugui hajim hanʌm. [³⁶ Hōor numí hagjö di chaaur naaju. Mamʌ mua hābpai mʌch dāi harrwia, hābak'ai werplajugui ha jaau-majim haajem.]

³⁷ Magbaawai hi k'apeenau hirig, —Señor, cha purua jaau sim, ¿jampaita magju k'ai? ha jēeujierram hanʌm.

Magbaa Jesuu hamag, —Jampai hagá hajujā k'aba simgui hajim hanʌm. Pārau k'ap'ʌ nʌm, nemmi sim haig hākōs hich k'īrau jupcheejem. Hich hagjöta hajugui hajim hanʌm hīchab muajā mʌch hiek hāk'a nʌm k'ʌn dāi; ham p'ē harraag mʌch bēem hed ham haigta dau daau hurum t'umaam k'ʌnau mʌ hoojugui hajim hanaabá.

18

Nem plaba Hēwandamagta warag jēeu nʌl haju haai nʌm

¹ Hīchab Jesuu hich k'apeenag mʌg nem hīgk'aadam jaaujim haajem, mag jaaubarm gaaimua hamachdēu nem hig nʌm Hēwandamaud a deeba hawiajā warag plaba hirig jēeuju haai nʌm ha k'ap hamk'īir. ² Mag jaau-mamua magjim hanʌm:

—Woun hāb chi t'et'em sīejim haajem, p'öbör hee. Magua bālrjā hich k'apeen högk'aba ni Hēwandamjā higba sīerrajim hanam. ³ Hich hag p'öbör heepai hīchab sīejeejim haajem, k'oopaa hūan hāb. Mag hūanau bēewia hirig, “Mā hap hārram mā k'aigpērbá” haajeejim hanam, “mā k'a huk'urm k'ānnau mā dāi hatcha jāgam hugua.” ⁴ Mag k'oopaa hūan dau hap'ān hich haig hudk'ārrk'ak'ak'amjā bālrjā hi hiek hasekasmap'a sīi hawia k'āai hāb magjim haajem: “Mua chadcha Hēwandam higbanaa māch k'apeenjā högk'aba chitab mama, ⁵ jāg k'oopaa hūan tag māch haig bēbēe ham hugua, mua chadcha hi k'aigpērjugui” hajim hanam. “Magba hak'iin, hirua hidēu mā k'ajap chirbajugui” hajim hanam, “hich hag hiekpai p'ālrba jajaau haawai.”

⁶ Mag hīgk'a dichwia, hich Jesuupai jūrr hamag, 'Pārau hūrjierramgui hajim hanam, k'an ha hiek'ajī mag woun chi t'et'em nem k'aibag sīerrau. ⁷ ¿Pārau hoowai hich haig bēbēe nān paawai k'oopaa hūan hirua k'aigpērbajī? Hēwandamaujā hich chaainau hichig hedaram magwe jēeu nān hak'iin, hirua mak'ānnjā heeg hoob k'aba hoojugui hajim hanam. ⁸ Magnaa, Mua pārag jaauk'imgui hajim hanam. Hēwandamagta pārau mag jēeu nāmān, pāar k'aigpērm hedjā warre hirua pāachdēu k'ōsi nāmjō haju pāar dāi. ¿Mama pārau k'īirjuawai mag māch chi Hemk'ooi Hiewaa bēeju hed hōor chadcha mag hamach t'āraucha Hēwandamag jēeu durrum k'ānn hagt'a naaju k'ai? hajim hanam.

Wounaan numí Haai hi jēeujem deg oraa narr

⁹ Maimua hamachdëupai hamachta t'umaam k'ɻɻn k'ãyaujã hajap pekau chuk'u k'it'ëem hawia jûrr hamach k'apeen k'aibag p'eejem k'ɻɻnag Jesusu mɻg nem hïgk'aadam jaaujim haajem. ¹⁰ Chi nem hïgk'aadam mɻg hajim haajem:

—Wounaan numí Haai hi jëeujem deg Hëwandamag jëwaan wëtjim haajem. Hâb fariseo hajim hanɻm, Moiseeg Hëwandamau hich hiek p'äpitarr hajapcha hllrk'aajem haajem k'ɻɻn heem, maagwai hâbak'ai gobiernoog hõrau dëbpaar paraa nɻm jëeujem hajim haajem. ¹¹ Chi hajapcha Moiseeu p'ä platarr hiek hllrk'aajemua bëjääupai hoo dñnɻmua, Hëwandamag jëeu nɻm hanɻmta, hichpai t'ö hiek'amamua magmajim haajem: "Hëwandam, pɻrɻg hâu hajim ha chirɻm, hâuta jäg mɻ chik'amnaanjö k'aba chitɻm. Mɻ hamjö nem jïgnemjã k'aba, pekau pömjã k'aba, ni deeum hllinjã wauba chitɻmgu" hajim hanɻm. "Mɻ chan gobiernoog hõrau dëbpaar paraa nɻm k'ɻɻnag jëeujem har hachum simjöjã k'aba chitɻm" ha hiek'amajim hanɻm, hichdëupai hich hajaug t'owia. ¹² Maimua warag mag jaaupäräigmamua magjim haajem: "Hëwandam, mɻln semanpierr k'äai numí t'ach k'öba sɻrk'a chiraajem, pɻrɻg jëwaag. Mag nɻm däi hïchab mɻch p'atk'ondam hooppierr hag heem deeb k'aba pɻrɻg dee k'itaajemgui" hajim hanɻm. ¹³ Maagwai jûrr chi gobiernoog paar nɻm k'ɻɻnag jëeujemdam hich happai hag warp'aa hoot'ëu k'érɻmua hagjö Hëwandamag jëeu sïejim haajem. Mamɻ maan, jûrr hichdëupaijã hich pekau pöm k'itɻm k'ap'ɻ sïerr haawai, gaai machgau warag heeg hât'ɻnaa pör jõjõik'amuata maagjeejim hanɻm Hëwandamag:

“Hēwandam, mʌch chadcha pekau pōm chitʌm k'ap, pʌrlag jēeu chirʌm; mʌ hap chitʌm mʌ heeg hoobá” haajeejim hanʌm.

¹⁴ Mag numí Hēwandamag jēeu narr k'ʌʌn jaau dichwia, chi haig hich hiek hūr narr k'ʌʌnag magjim haajem: 'Hichdēupai Hēwandamag hichta chi hajap'am ha chirarr k'āyau, hich dau haug k'augpi jēeutarr wounta jūrr Hēwandam dau na hag najā hich mag bʌlṛjā k'aibag chuk'u haajerrjōo s̄iebahab hajim hanʌm. Mamʌ har hamach t'öwia chik'am d̄ai hat'uucha haajem k'ʌʌn, jūrr mʌg hatag paawai ham Hēwandamag chaigpa hoo s̄isidʌ habarjugui hajim hanʌm. Maimua har mag hamach d̄ai hat'uu nʌm k'ʌʌn hichaaurjā magʌm haba s̄ii warag serbiibamjō haajerr k'ʌʌnta, jūrr mʌg hatag paawai, Hēwandamaau warm k'ʌʌn k'āyaujā hārpai hapiju ha jaaumajim haajem.

Chaaín dēnþö Hēwandam hiek hāk'ak'arrsö hāk'aju haai nʌm

(Mt 19:13-15; Mr 10:13-16)

¹⁵ Biek hāb mag jūrram k'ʌʌnau haaunaan Jesú sim haig wai bēe nʌm hee, chaainpa chi dēnnaanau haibēe naajim haajem, ham gaai pʌrnnaa Hēwandamag ham kōit jēeumk'īir.

Mamʌ mag jūrram k'ʌʌnau chaain haibēbæk'am hoowia jūrr chi Jesú d̄ai hogdʌba wēnʌrraajerr k'ʌʌnauta mag chi haibēe nʌm k'ʌʌnag meeurrau s̄lujierram haajem, tag haibēepimaaugau. ¹⁶ Mamʌ hamau mag nʌm hee, warag Jesuu chi chaaindam t'ärk'anaa jūrr hich k'apeenagta, —Hidēu chaain mʌ haig bēepibat hajim hanʌm. ¿K'ant'ee pārau hamag bēepiba jaau nʌ? Chi jōoin hawiajā chamʌ

k'ʌʌn chaainjö mʌ hiek hæk'ak'arrsö hæk'a nʌm k'ʌʌnta mʌg jēb gaaijā hāu wēnʌrrawia, hāgt'arjā honee wēnʌrrajugui hajim hanʌm. ¹⁷ Mamʌ chi hāgt'ar höbérju k'īirju nʌm k'ʌʌnaujā mʌk'ʌʌn chaain dēnjö hæk'abam chan pōd höbérbamgui hajim hanʌm. Mua pārag mag jaau chirʌmʌn chadcharam hiekta jaau chirʌmgui hajim hanʌm.

Woun hāb p'atk'on paraam Jesús dāi hiyāa hat'urtarr

(Mt 19:16-30; Mr 10:17-31)

¹⁸ Biek hāb Jesús sim haig woun hāb chi t'et'em bēejim haajem, p'atk'on paraam. Mag wounau hirig, —Maestro, pʌlta chadcha Maestro hajap'am haawai pʌrlag jēwaan bēejim: ¿Mua k'ani jāgju haai chirá, hāgt'ar höbéraag? Mʌrlag jaaubá haichéjim hanʌm.

¹⁹ Magbaawai Jesuu hirig, —¿K'ant'ee pua mʌrlag "chi hajap'am" ha sī? Hōor hajap'am chan chuk'umgui hajim hanʌm. Hajap'amʌn hāba Hēwandamta hich happai hajap'a sīerrʌm. ²⁰ ¿Pua k'ap'ʌ sīebá hajim hanʌm, Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'āpitarr gaai: "Hoob dich hōor k'abam dāi k'apes ham; hoob hōor t'ōom; hoob nem jīg'am; hoob chik'am hēugarjā sēuk'a nem hīg'am; maimua pʌch haai jāsenk'anaa pʌch hādjā jāsene habá" ha sim?

²¹ Magbaawai chi woun p'atk'on paraamua, —Mag pua jaau sim t'um mua mʌch bʌrʌʌwe hʌʌrk'a chitabahab hajim hanʌm.

²² Jesuu hi mag hiek'a sim hūrbaawai hirig, —Mamʌ hagt'a k'īir hāb pua waaur wai sīebahab hajim hanʌm. Pʌch nem t'um pērk'ʌʌipäiwia chi p'atk'on hap'ʌʌ k'it'ēem k'ʌʌnag jīgbap'āi.

Maimuan chadau m_Λ hēudee pidú hajim han_Λm, m_Λ d_Δi chitam k'ōsi chir_Λm k'ai. Pua magm_Λn, hāgt'ar pawiajā bālrjā haugchēba, p'atk'on k'āaijā nem hajap'am pömta wai chirsijugui hajim han_Λm hirig.

23 Mama Jesuu hichig mag nem t'um pērk'_{ΛΛ}iwia chi p'atk'on jigpi jaaubaawai, warre chi woun hök'_īirjuu haadējim hanaabá, chadcha p'atk'on paraam harr haawai. **24** Jesuu hoowai mag hichdēu nem jaaubarm gaaimua hatcha hök'_īirjug pöm haadēm hoowi, —P'atk'on paraam k'_{ΛΛ}nta Hēwandam chi Pörk'a sim haar höbēraagan chadcha t'et'e simgui hajim han_Λm, hamach p'atk'onagta hārcha hee naawai. **25** P'atk'onpanta hāgt'ar Hēwandam chi Pörk'a sim haar höbērju k'āyau, camello pöm jāg maach wounaan k'āaijā hārpai sīerr_Λmta p'it'urg chuk'u nobeeu kachdam hee t'oogar höbēr dichjugui hajim han_Λm.

26 Jesuu mag hiek'abarm hūrbaawai haig chi hūr narr k'_{ΛΛ}nau, —Mag k'ai, magan ḥk'aita peerd_Λagāwa? hajierram han_Λm.

27 Magbaawai Jesuu hamag magjim haajem:
—Hōragan chadcha p'it'urgma mag hūrwai, mam_Λ Hēwandamag chan bālrjā p'it'urg chuk'u simgui hajim han_Λm.

28 Magbaawai Pedroou hirig, —Maraun chad p_Λ d_Δi wēn_Λrram k'ōchgau maach nem wai narrjā hewag k'_īirjuba, sīi t'um p'ēplawi p_Λ d_Δi hogd_Λba wēn_Λrrabma hajim han_Λm.

29 Magbaa hich Jesuu magjim haajem:
—Chadcha har t'um chi m_Λ gaaimua wa m_Λ hiek jaaum k'ōchgau k'āijā hamach di plawia, hamach

dënnaanjā pɻanaa, hamach k'odnaan, hamach hɻlin wa hamach chaain k'āijā k'augba k'ūchpaim hat'ee p'ēpɻak'am k'ɻnagan chadau,³⁰ mɻg jēb gaai hagt'a nɻwejā mag hamach nem hok'oomarr k'āijā h̄r hag hatcha deewi mɻg hatagjā mɻch d̄ita hich mag wēnrramk'īr mɻch haarcha p'ē haujugui hajim hanɻm.

*Hōrau hich t'ōoju Jesuu jaautarr
(Mt 20:17-19; Mr 10:32-34)*

³¹ Maimua hich d̄i doce hogdɻba wēnrraajerr k'ɻn chaaur k'īet p'ē harrwia hamag magjim haajem:

—Pārag k'ap hamk'īir mua warre jaauk'imgui hajim hanɻm: Pārau k'ap'ɻ nɻm, ya maach Jerusalenag wētum. Jerusalén barbaimaaawai warrgarwe Hēwandam hi jaaumienau mɻch chi Hemk'ooi Hiewaa higwia p'ātarrjō t'um hag heyaa hōbērjugui hajim hanɻm. ³² Magbaawai mak'ɻnau maach meeun k'abam k'ɻnag mɻ pr̄ deejugui hajim hanɻm. Magbaawai mak'ɻnau mɻ wau hiek'amam d̄i mɻ k'īir hiek'anaa mɻ gaai hichöpa t'umaju. ³³ Magnaa mɻ wɻ wai nɻl hawia hamau mɻ t'ōop̄lāijugui hajim hanɻm. Mamɻ k'āai t'ārjupam hee deeu mɻ hiiu p'iid̄aju ha jaaujim haajem.

³⁴ Mamɻ hi mag hiek'abarm hamachdēu b̄l̄rjā k'augba, hich mag nɻisijim haajem. Hamaau hūurwai, Jesuu sīi parhooba hichdēu hiek'a simjā k'augbata hiek'abap̄lāimjō hūrp̄lāijierram haajem.

*P'ōbōr Jericó hanɻm hee woun hāb dau k'īsu k'itarr
(Mt 20:29-34; Mr 10:46-52)*

³⁵ Jesús hich k'apeen däi mag mamua p'öbör Jericó hanäm dak'a paauk'abaimaawai woun hääb dau k'īsu k'itäm k'ad higaau hoo k'éräm hooima-jierram haajem, hőor hérēu dich t'änäm k'änag nem jéeuwai. ³⁶ Mag dau k'īsu k'itämua hőor pöm hich haig hérēu dich t'änäm k'aug hat'aawai jéeujim haajem, k'an jägwita mag t'änäm k'ai ha k'ap haag. ³⁷ Magbaawai hääbmua hirig, — Jesús, Nazaretpierrta dich nrraawai k'abahab mäg hőor pöm sereu wëtum hajim hanäm.

³⁸ Magbarm bärre chi dau k'īsu k'itämua t'et hähäak'amua Jesuug, —Jesús, plata rey David k'achitarr hag chaain hewagam k'än Hiewaau marau nə narr! Mə hap chitäm məl dau hee haug k'augbahur haajeejim hanäm, hich dau monawaan bëemk'īir.

³⁹ Magbaawai chi na wëtmaa harr k'änau hirig meeurrarrau haajeejim hanaabá, k'üpamk'īir. Mamə magbaawai chará waragta, —Jesús, plata rey David k'ararr hag chaain hewagam k'än Hiewaau marau nə narr! Mə hap chitäm məl dau haug k'augbahur haajeejim hanäm, t'et k'iesirnaa.

⁴⁰ Mag hähäak'am hich Jesuu hür hat'aawai dñanisiwia hawaan mapijim haajem, hich haigcha haibëemk'īir. Mag hich haigcha haipierrwai hirig, ⁴¹ —¿K'ani pua mərəg pəch däi hapim k'ōsi chirā? hajim hanäm.

Magbaawai chi dau k'īsu k'itämua, —Señor, muan pərəg məch dauta monaaupim k'ōsi chirəmgui hajim hanäm.

⁴² Magbaa Jesuu hirig, —Magan dau heerdəbaad hajim hanäm. Chadcha muata pəch monaaupəiju

k'irjutarr gaaimua, hău pə peerdawia monaaujā monaau chirsimgui hajim hanam.

⁴³ Jesuu magbarm bärre chadcha dau heerdə s̄iswia hich bi heem daujö daujā hajaug s̄isijim hanaabá. Magbaawai warag hi d̄ai mamua honee Hēwandamag jēumamua, —Hēwandam, h̄isin chadau pua mə hăuta habarm. Pajö jua t'eegk'am chan mag jēb gaai chuk'um ha hijēbag majim haajem.

Jesuu mag woun dau monaaubarm hoobaawai h̄ichab mag hōor k'apan t'ənarr k'ənnaujā Hēwandamag jēumamua hirig “Hău hajim” hajierram haajem.

19

Zaqueo Jesús d̄ai hootarr

¹ Mag wētumua ya p'öbör Jericó hanam dak'a narr haawai warag Jesús hag p'öbör hee dub-wia dichmaa hajim haajem. ² Mag p'öbör hee s̄iejim haajem woun hăb p'atk'on paraam. Ma, Zaqueo hajim haajem, hōrau gobiernoog dēbpaar paraa plm jēujem k'ən pör. ³ Mag wounau Jesús k'ir hoog hēk'aajeejim haajem, mag hōor pōm wējom heemua. Mamə jōointa bət'ə k'itarr haawai pōd hooba haajeejim hanaabá, bă dārr k'abam gaaimua. ⁴ Mag warm k'ən pör h̄ermua hichdēu pōd hooba habaawai, na k'ap'ig mawia, pabə jeeubahk'ar neneree k'itəm gaai waaidawia n̄abaadējim hanam, hich heegar dichpināa hoog. ⁵ Mag hi pa gaai h̄agt'aa simta, Jesuu bēewia, h̄agt'aag hoonaa, hi t'ər t'ərnāa hirig, —Zaqueo, jōpai heeg hərbabaad, maimua marrau; h̄isin mən pə haigtā jēerimajgui hajim hanam.

6 Magbaa chadcha jöpk'arraapai h_{ΛΛ}rbawia, Zaquoou honee Jesús hich di haar hat'aadëjim haajem. **7** Mam_Λ chi d_Δi w_ēn_Λrrarr k'_{ΛΛ}nau hoowai, Jesús Zaquo eo degta j_ēerimaag waaid_Λbaadëm hoobaawai, t'umaam k'_{ΛΛ}nau, –Keena, p_āadë hoobat. Jesuun, pekau p_ōoma sim degta waaid_Λbaadëmwai hanaajim han_Λm.

8 Magbaawai Zaquoou maach Pör Jesús k'_īirp'ee b_āj_āau d_{ΛΛ}n_Λuna hirig t'umaam k'_{ΛΛ}n dak'_īir, –H_ūrbá, mua m_λchd_ēu nem wai chir_Λm heem j_ārrcha har hap'_{ΛΛ} k'it'_ēem k'_{ΛΛ}nag deejugui hajim han_Λm. Maagwai hiwiir h_ābam d_ēn k'_āij_ā s_ēuk'awi mua p'atk'on k'_ūgur hautarr k'ai, j_ūrr mua hag k'_āyau h_ār biek jayap deejugui hajim han_Λm.

9 Magbaawai Jesuu hirig magjim haajem:

–Zaquo eo, p_λj_ā h_īchab jöoi Abrán k'ararr hag chaain hewagam k'_{ΛΛ}n d_ēn_ēu, mam_Λ h_īsta pua hirua h_āk'ajerrjö h_āk'a chirsimgui hajim han_Λm. Mag gaaimua h_īsin chadau p_λchj_ā peerd_Λwia, mag degam k'_{ΛΛ}n_{pa} peerd_Λju hed pabaadëm. **10** M_λch chi Hemk'ooi Hiewaan chadcha h_ōor hamach k'aibag gaaimua hok'oo k'it'_ēem k'_{ΛΛ}n j_λrwia, peerd_Λ hawaanta b_ēejiimgui hajim han_Λm.

*Hābmua hich chognaanag p'ik'amk'_īir p'atk'on
dee p_λatarr*

(Mt 25:14-30)

11 Jesuu Zaquo eo d_Δi h_āba n_λmu a hiek'atarr h_ūrwia t'umaam k'_{ΛΛ}nau k'_īirjuawai, Jesuuta H_ēwandamau p_λitarr haawai, Jerusalenmu a ya hichta t'umaam k'_{ΛΛ}n Pörk'aagpampii naajim hanaabá. Mam_Λ mag n_λm hee ya chi Jerusalén p'öbör dak'a narr haawai, hamau mag hajappai k'augba k'_īirju n_λm hajap'a k'ap hamk'_īir, hamag

mʌg nem hīg'aadam jaaujim haajem. ¹² Mag hīg'amamua hamag magjim hanʌm:

—Woun hāb s̄ejimgui hajim hanʌm, t'et'em hiewaa. Ma, hich t'ärbapäaiwai, deeum durr majim haajem, juu t'eeg hapiwia reik'apieg. Mamʌ mag mawia hiin deeu bēju hajiebma. ¹³ Mag chadcha ya hich maagpamua hich chognaan diez t'ärk'a hauwia, p'atk'on hagdaujö hamachpierr därrcha jigräiwia, “Mʌg p'atk'on mua p̄rag jig p̄la chirʌmln, mʌch bēe nʌm hora haguia p'idk'awia warag h̄r haumk'īrau” hajim hanʌm. ¹⁴ Mamʌ mag woun hich d̄i hābam durr hee naajem k'ʌnnaupaijā hi k'a k'ōchk'aba haajeejim haajem. Maagjerr haawai hi petam hēudee hōor p̄iwiia mak'ʌn d̄i, “Pʌ chan marau maach durr reik'apimap'a nʌm” ha jaaup̄ijierram haajem. ¹⁵ Mamʌ hamau mag nʌm hāba, deeu bēewia, hichta ya t'umaam k'ʌn rey k'abacieewai, mag hich maagpamua p'atk'on jig p̄latarr k'ʌn deeu t'ärk'ʌliräijim haajem, hich p'atk'on jigtarrai p'idk'awia chi h̄rʌm haumatarr k'ap haag. ¹⁶ Magbaawai chi nacha deetarr bēwi, “Rey, cha k'érʌm pʌ p'atk'ondam. Pua mʌrg deetarrau jūrr mua hag h̄r diez veces gan haujim” hajim hanʌm. ¹⁷ Magbaawai chi reíu hirig, “Hāu k'érʌm” hajim hanʌm. “Pʌ chadcha piyón hajap'amʌu. Mʌg p'atk'on p̄om k'aba deetarrau pua jägbarm k'ai, jägan jägtarr jūrr mua p̄l̄ag p'öbör diez deek'imgui hajim hanʌm chi reíu, p̄chita hag heem k'ʌn gobernador k'amk'īir.” ¹⁸ Magbaawai hābmuajā bēewia, hirig, “Rey, cha k'érʌm pʌ p'atk'on” haichéjim hanʌm. “Mʌrgjā pua dee p̄atarrau cha mua hag h̄r cinco veces

gan wai chir^{am}" hajim han^{am}. ¹⁹ Magbaawai hīchab mag^{agjā} chi reíu, "Puajā jāgan p'öbör cinco jājugui" hajim han^{am}. ²⁰ T'umaam k'^{llnag} mag jēuk'a hoomam haawai deeum t'ärpäijim haajem. Magua paawai bëewia magchējim han^{am}: "Rey, pua m^{lrlg} p'atk'on deetarr mua sīi putdam hee p^{lreunaa} hāk'a k'érjim, hak'oom hugua. Magtarr haawai cha sim" hajim han^{am} "p^l p'atk'ondam, hich hagpierrpai. ²¹ Mua p^l p'atk'onau b^{llrgjā} p'idk'abajim, p^{lch} jāg hōor dāi hatcha hat'uu s^{lerram} k'ap'^l chitaawai. Mua haguia p'idk'awia gantarr hak'iin, chi h^{lrlm} pua sīi k'echeu hauk'amgui" hajim han^{am}, "p^l dēn sīi chik'am juu p'it'ur hatarrta p^{lch} dēnjö haadēp haajeewai." ²² Magbaawai chi reíu magjim haajem hirig: "P^{llta} m^l chog chi k'aigbampama. P^l gaaita t'umaam k'^{lln} k'usëugan t'^ln^{am}. P^{lch} hiiupaita pua m^l mag jaau chir^{am} k'ai, magan muajā p^l dāi p^{lchdēu} jaau simjö hajugui" hajim han^{am}. ²³ "P^l hiek mag m^l hat'uuchanaa chik'am p'it'urg wautarrta m^{lch} dēnjö haajem han^{lpi}, ¿jāgwí m^l p'atk'on banco heedeen mabají" hajim han^{am}, "m^{lch} bëewai h^{lrlapai} bāau sim hoochëmk'fir?" ²⁴ Maimua jūrr t'um haig narr k'^{llnag} magjim haajem chi reíu: "Jāg hichig deetarrpierrpai wai sim dēn k'echeunaa, jūrr har hichig deetarr h^{lrl} diez gan hautarragta deebat" hajim han^{am}. ²⁵ Magbaawai chi haig narr k'^{llnau} chi reíg, "Rey, mam^l ya hirua nem pōm wai sim. ¿K'ant'ee tag hirig deeju haai sī?" hajierram han^{am}. ²⁶ Magbaa chi reíu, "Mua pārag jaauk'imgui" hajim han^{am}. "Har m^l hat'ee nem wawaag nem par daúa

hooba haajem k'lan dän mua mäch garmuajä hajap'a haju, hamau chok'õgba mä hat'ee nem wau naawai. Mamä har mag nem waumap'a nám k'lan däi chan magba, mächdëu hamag nem deetarrjä warag ham jua heem k'echeu haumaju. **27** Maimua hñchab har chi mä k'ir hoomap'anaa märlag hamach reik'apimap'a narr k'lan, mäig mä haig haubéenaa mä dak'ir k'ëchbapäit" hajim hanäm.

*Jesús Jerusalén p'öbör dubimatarr
(Mt 21:1-11; Mr 11:1-11; Jn 12:12-19)*

28 Mag jaau dichwia Jesús Jerusalén p'öbörög petajim haajem. **29** Mag mamua p'öbör Betfagé hanäm däi hää hagjö Betania hanäm dak'a durrsí Olivo hanäm haar barbaimaawai hich k'apeen heem numí t'ärk'anaa päyaagpamua hamag magjim haajem:

30 —Hachá maach k'irp'ee p'öbördam sim hee hérëubaadët. Nau chi p'öbör hee dub nám haig pärau burrodam pa gaai jñ k'éräm hooimaju. Mag burro gaai chan hagt'a ni häämuajä waaidäba k'itäm. Ma hëer haipidut hajim hanäm. **31** Häämu k'äijä bëewia päächig, “¿K'ant'ee jäg nemchaai hëer harraag hëk'a ná?” ha jëebaawai, sii hit'uu hirig, mua hig chiraawaita harrum habat hajim hanäm.

32 Mag jaaubaawai hérëubaadeeu chadcha hamachig jaaupäitarrjöö hooimajierram hanaabá. **33** Mag hoobaimaawai ya chi burrodam haibëeg hëer nám hee, chi papk'ä bëewia hamag, —¿K'ant'ee pärau mä nemchaai hëer warrúma? haichëjim hanäm.

34 Magbaawai hamachdëu hirig, —Maach Pör Jesuu hig naawaita marau harrubahab hajierram haajem.

35 Mag chadcha Jesús haig chi burrodam haibëewi, hamach k'ajüa jüa nám hār joot'Λ jüajem manto hanám hēerk'anaa, jürr chi burro p'ō hār t'eernaa, hag hār chi Jesús jiirpäijierram haajem. **36** Magbaawai hīchab warm k'λn ham däi wēnarrarr k'λnaujā hagjö mag manto joot'Λ jüa narr hēerk'anaa hi maju k'λd hee t'eerk'amajierram haajem, hichta chadcha ham Pöröu hawia. **37** Maimua ya durrsí Olivo hanám haigmua hārba nám dak'a haadäm hee, hōor pöm hi hēudee honee pos wēdurum k'λnau hamachdëu hag na mag nem hooba haajempa Jesuu waumaajem hoojem k'īirjunaa Hēwandamag jēeu námua hīchab "Häu hajim" ha serereu k'ap'öbaadëjim haajem. **38** Mag Hēwandamag jēeu námua, —Hāucha habarm Hēwandam; hich mñta pñchdëu pñch jürr maar Reik'a pñibarmñugui hajierram hanám. Mag Rey pñibarm gaaimua pñchdëu jär haumam k'λnan hāgt'arm magwe pñ däi k'ōinaa wēnarraju. Häu habarm Hēwandam. Pñjom chan hābjā chuk'umgui hajierram haajem.

39 Mag hōor pöm wēnarram hee hīchab chi fariseonaanjā däi wēnarrarr haawai, mag hōor serereuk'am hūrwia, Jesuug magjierram hanám:

—Maestro, ¿jāgwia pua pñch higar nám k'λnag hiek'abama, k'īupagk'amk'īir?

40 Magbaawai hich Jesuu jürr hamag, —Mamñ hamau mag nám chadcha k'abahab hajim hanám. Hōor mag serereuk'am k'λnag mua hiek'abaawai ham chadcha k'īuu nñisik'iinjā, jürr har mokdau

t'ʌnʌmua hamau serereuk'arr hiekpai wounaan
dënjö sereu p'öbaadëbjup hajim hanʌm.

41 Mag wëtumua ya chi Jerusalén p'öbör dak'acha
haadeewai, p'öbör heerpa wai sii hawia, t'umaa
k'iirjuwia Jesúus bñebaadëjim haajem. **42** Mag
bñemamua chi p'öbörpien higwia magjim hanʌm:

—¡Hëh, Jerusalenpien! Hëwandam dxi pääch
k'öinaa wëñrramak'íir päächig mua jaaujerr hiek
päächdëu hisegtarr, hñs mñgnaa k'äijä deeu häsie
t'umaa k'iirjuwia higk'iin, pääar häu peerdʌk'amgui
hajim hanʌm. Mamʌ k'anii magʌm hiek pääar
k'iirjug hee barjupa. **43** Pääar jäg nʌl hawi pääar höju
hed barbaicheewai, pääch hoomap'a haajem
k'ʌnau sii pääar p'ʌrt'uur hauchëwia, p'öbör
higaau warp'am magwe pääar höbërm hugua
t'uur p'ʌrldapxijugui hajim hanʌm. Magnaa
pääar höbeerwaim hat'ee hoopaar haju, **44** pääar t'um
k'ëchpärpñigmamua ni hñbjä bñ hëuhëu k'itʌm
hooba sïwaag. Magbarm haigmua hatag di jäg
hãbam hñr joot'ʌ hëu sïsidʌmjä tag päärau hich
jäg hoobajugui hajim hanʌm, Hëwandamau hich
garmua pääch hoon bëetarrjä warag hi hisegtarr
gaaimua.

*Haai hi jëeujem degmua Jesuu hõor jark'ʌlitarr
(Mt 21:12-17; Mr 11:15-19; Jn 2:13-22)*

45 Maimua chi Jerusalén p'öbör heecha
pachëwia, Hëwandamag jëeujem deg dubwia, hag
hee tiendegamjö nem për narr k'ʌnag magjim
haajem Jesuu:

46 —Hëwandamau hich higwia hich hiek gaai, “Mʌ
diin sii mñrg jëeujem diiu” ha sim. Mag simta
päächdëuta hag hee mñg nem parhëpag për nʌmua

sī chik'am k'ūguurjem dik'a wai naabma hajim hanam.

Mag warag meeurraunaa dawag jark'ālārjijim hanaabá. ⁴⁷ Magtarr k'urjā hed hēepierr hich hag Hēwandamag jēeujem degpai hōrag Hēwandam hiek jaaujeejim haajem. Mam̄ chi p'adnaan pōrk'a nām k'ānau chi machnaan dāimua, p'ōbōr heem k'ān chi t'et'emnaan dāimua meraa hi t'ōopāig hēk'ajeejim hanaabá. ⁴⁸ Mam̄ pōd hi chig haju k'aba haajeejim haajem, hōor pōm t'ānām k'ānau sī hāba hi hiek hūrm k'ōchchgau bālrjā hi k'a hogdāba haajerr haawai.

20

*Jesús juu t'eeg
(Mt 21:23-27; Mr 11:27-33)*

¹ K'āai hāb Jesús Haai hi jēeujem deg dubwia hōrag jaau sīejim haajem, jāga Hēwandamau ham peerdā hauju. Hirua mag jaau sim haig, p'adnaan chi pōrk'a nām k'ān bēejerram haajem, chi machnaan dāi judionaan ham Asamblea heem chi pōrnaanpa. ² Mag bēewia hirig, —¿K'ai t'ōwiata jāg māig nem pēr narr k'ān pua dawag jār wērppājī? ¿K'aiuta jāg pārlag pāchta nem hiek t'eeg hapijī? Marag jaaubá hajierram hanam.

³ Magbaa Jesuu hamag magjim hanam:
—Magan nacha mārlag jaabat. Muajā hīchab pārag jēeu hook'imgui hajim hanam: ⁴ Pārau k'īrjuawai, ¿chadcha Hēwandamauta Juan pāijī hajim hanam, jāg hamach k'aibag Hēwandamag chugpaapi jaunaa hōor pōr choo nārramk'īr, wa sī māg jēb gayam k'ānau chogpāwiata jāg nārrajīwa?

⁵ Mam^λ mag hirua jeeubarmjā pöd häk'aju k'augba haawai hamach happai hiyλ namua hamach wir haigpai, —Keena, maadeu hirig Hewandamauta päijim hak'iin, magan jürr hirua maachig, “Jäg mag^λmta pärau hirua jaau narrrarr häk'abajierráma” hajugui hajim hanam. ⁶ Wa magba maadeujürr, “Hichjöm k'λnnaupai päiwiata jäg narrajim” hak'iin, magan höor pöm mag t'λnam jürr maach däita meeuk'awia, mokou bar wai namuapai maach k'échpäijugui hajim hanam, mag p'obör hee t'umaam k'λnnau hi higwia, “Chadcha Hewandam hi jaaumie chaar” haajeewai.

⁷ Mag jaauju k'augba naawia warag, —Marau k'augbam jammuata beejí, ni k'aíu päiwiata jäg narrajim k'ai hajierram hanam.

⁸ Magbaawai Jesuu hamag magjim:

—Mua pärag jeeutarr marag jaauba haawai muajā pärag jaaubamgui hajim hanam, k'ai t'öwiata mua mag nem wau chitá.

*K'aibag sisid^λmta nemjüir t'λa narr
(Mt 21:33-44; Mr 12:1-11)*

⁹ Maimua mag höor pöm t'λnamag mag nem higk'aadam jaaumamua magjim haajem Jesuu:

—Woun häbmua uvadö jüirjim haajem. Maimua hich chawag mam k'öchk'abaadeewai deeum k'λnag alquilaapλiwi, warp deeum durr petawia, mam sii haimajim haajem. ¹⁰ Mam mag simua ya chee jaar haadem hee, hich chog päijim haajem, mag däi hichig hich paatem deepäimkíir. Mam^λ mag chi nemjüir k'λ jöoirau chogtarrdam hamach haar barbaimaawai, parnaa, wλ wai nal hawia, sii deeu hich juu k'arraa jarbapäaiwai, hich juadam

parii barjim haajem. ¹¹ Magbaawai jöoirau deeum päijim haajem, hich chog. Mam^λ majā hamach haar hoo barpinaa, parhooba hi wau hiek'a wai n^{λλ} hawia, warm k'äyaujä h^λr^{λλ}pai w^λnnaa, hagjö hich juu k'arraa j^λr werbajierram haajem. ¹² Mag majā hich juu parii barbaimaawai deeum päijim haajem jöoirau. Mam^λ machará mag w^λ wai n^λmua, s^λi maach h^λeü pöm pepet'or haadëmua, bag k'a h^λl^λipabaadeewaita hogd^λp^λiwia, j^λrp^λijierram haajem, ni b^λchk'unpai deejööjööjä k'aba. ¹³ Magbaawai hich jöoi chi uvadö hag papau k'irju s^λi hawia, “¿Mua jäga habark'iina?” hajim han^λm. Mag k'irju s^λi hawia, “Hää, jägan mua m^λch hiewaa m^λchdëujä chig haba haajemta päijugui” hajim han^λm, “Tale hamau m^λ chaai hoop'öbaadeewai hi högk'awia hi chig habaju” hawia. Mag chadcha hich chaai päijim haajem. ¹⁴ Maimua mag jöoirau hich hiewaa hichdëu jäsenecha haajemta päiwia hurum hoobaawai hamach happai magjierram han^λm: “Hachamá hi hiewaa haawai m^λguata m^λg hatag m^λg nemj^λirjä j^λaju k'abahaba. Keena, jägan maadëu warre hi t'öopäijugui hajierram han^λm, m^λg nemj^λiirdö maach dënk'a s^λsimk'ir.” ¹⁵ Mag chadcha h^λlr barchépinnaa, p^λarp'öbaadëwi, warp nemj^λiirdö higaau harrnaa, mam t'öopäijierram haajem, hich jöoi hiewaa h^λba.

Mag nem h^λgk'aadam h^λgk'a höpäiwia h^λrag magjim haajem, hich Jesuupai:

—Pärau k'irjuawai, h^λsjä hagt'a mag uvadö sim hanaa chi t'^λa narr k'^λanjä hich hak'^λnpai hak'iin ¿j^λgaju k'ai jöoirau mag^λm wounaan d^λi? ¹⁶ Par hirua hich chaai h^λbpai k'it^λm p^λitarrpata mag

t'õobapläim hoobaawai, mawia, warre hamach t'um k'ëchpäinaa, hich uvadö jürr deeum k'ɻnagta jaau plabjëjugui hajim hanɻm, hichdëupai.

Hamach jāg daar Jesuu mag hiek'abapläim hürbaawai chi haig narr k'ɻnau, —Aay, Hēwandam, ¿k'ant'ee pua magbaadëju? hajierram haajem, mag uvadö jaau sim gaaimua Hēwandamau hamachta jaau sim k'ap'ɻ narr haawai.

17 Magbaawai Jesuu ham k'ñir heerpa heerpaa hamag, —¿K'an haawaiuma hajim hanɻm, Hēwandam hiek p'ã sim gaai har “Di hēu narr k'ɻnau hisegtarr dibigta jürr chi dihăd järramk'a s̄sim” ha sim? **18** Magnaa hichdëupai, Mag dihăd ha simɻn mɻ higwiata mag simgui hajim hanɻm. Chi mɻ hiek hääk'aba sim wounan juau hogt'om mag dibig här burrwi hichdëupai hich gaai mas wau simjöta sim; maimua mag hääk'aba nɻrramta meemɻn jürr mɻ mag dibig pömaamjö chiramta hi här buudimamjö hajugui hajim hanɻm.

Jesuu mag s̄ierran mag hi hiek hääk'aba mee-baadeewai warre k'ñmie durr barpäijuuta jaau s̄lejim.

19 Hirua mag uvadö t'ɻa narr k'ɻn k'aibag s̄isid harr jaau sim gaaimua, p'adnaan chi pörk'a nɻm k'ɻnau chi machnaan däimua k'aug hat'ajierram haajem, Jesuu hamachta jaau sim. Magbaawai hag bärre hi pər haum higp'öbaadëjim haajem. Mamɻ mag hi pər hat'aawai p'öbör heem k'ɻnau jürr hamachta k'aigbaju k'ñirjuwia hi dichbajierram haajem.

Reígjā deenaa Hēwandamagjā hich paat deepi

*jaautarr**(Mt 22:15-22; Mr 12:13-17)*

²⁰ Mag hamach däita hőor meeuk'apiju k'ääi sii hőor jär hauwia chi Jesús sim haar päijierram haajem, mak'ämna chadcha k'augba haawaita hirig jéeu näm hawia jéeubaimaawai, jaauju k'augba hipeerdä k'äijä jaaubapääiwai, magäm gaaimua gobernador haar hi pär harraag. ²¹ Mag hëréuwi chadcha hirig maguimajierram haajem:

—Maestro, marau k'ap'äm nämgui hajim hanäm, pua chadcha nem hagchata jaaujem. Pua mag hőor hiwiir häbpaita härcha k'a k'ösijä k'aba, hante pua chadchata t'umaam k'ämnaag jaaujem, jägata haju haai nə Hëwandamau nem jaau sim heyaa wënärraag. ²² Magua marau päräg jéeum hig nämgui hajim hanäm: Pua hoowai ḡchadchata maach meeun judionaanaujä durrpierram k'äm rey Roma silejemäta impuesto p'agju haai nə, wa p'agju k'aba nawa?

²³ Mamə Jesuu mag sii hich himeraa pär hawaagpaita hichig jéeuchë nám k'ürjugjä k'ap'äm sler haawai hamag magjim hanäm:

—¿K'ant'eeta päräu sii himeraa mə pär hauju hék'a nám? ²⁴ Daai märäg p'atk'on chi dau daí jär deebat, mua päräg jaauk'imgui hajim hanäm.

Maimua hau deebaawai hamag, —¿K'ai k'ürtä k'ai t'är däi hag gaai sii hajim hanäm, päräu hoowai?

Magbaawai hamachdëu, —Romaam rey César k'ür k'abahab hajierram haajem, hich t'är däi.

²⁵ Magbaawai deeu hichdëu hamag, —Päräu mag k'ap'äm nám k'ai, magan reíg hich paat deenaa

Hēwandamagjā hagjö hich paat deebat hajim hanʌm.

²⁶ Mag hamachdēu jēebaawai hi hipeerdʌ hiek'abarm gaaimuapai p'it'urg chuk'u hi pʌr hawaan ha bëetarrta, warag hich garmua hamachig mag jaaubarm hūrwia sījāgderraa nʌm hiek'au warag hamachta k'īu nʌisijim haajem. Mag, pöd hi pʌr haubajierram haajem.

Hēwandam chan chi k'ēcham k'ʌn Hēwandam k'abam
(Mt 22:23-33; Mr 12:18-27)

²⁷ Mag k'ur Jesús haig bëejierram haajem Saduceonaan. Mak'ʌnau jaauwai, maachta meebaaradēm chan tag bʌlrjā maach hak'aar hiiuba haajem haajem. Hamach mag nem jaau sīrrjēem gaaimua hiyʌmamua juau hogt'om hirig magjierram haajem:

²⁸ —Maestro, jöoi Moisés k'ararrau Hēwandam hiek p'ā pʌarr gaai jaauwai, woun hāb hʌli paraa simta mag hʌli dāi chaai chuk'u meemʌn jūrr chi k'od hābam wai sim k'ai magua hich hag hʌlipai hauju haai sim ha simgui hajierram hanʌm, hag dāi hich naamʌu chaain hooba harr haawai jūrr hi hat'ee hoo deeg; mag hoo deebarm hi chaalink'a nʌisimk'īir.

²⁹ Maimua hamachdēupai warag hirig nem hīgk'amamua magjierram haajem: 'Biek hāb hābam k'od happai hemk'ooin siete naajim haajem. Ham naam chi nacharamua hʌli hauwia, hich mag chaai chuk'u wēnʌrrʌm hee meejim haajem, chi hemk'ooi. ³⁰ Magbaawai jūrr chi heeumua haujim hanʌm hich hag hʌlipai. Mamʌ mag dāijā

pöd chaai hooba, hich mag chaai chuk'u mee-jim haajem. ³¹ Magbaawai hag heeumuajā jūrr hich hag hʌl̥ipai haujim hanʌm. Mamʌ maguajā pöd hag däi chaai hooba mee-jim haajem. Hich mag hewagam k'ʌʌnjā hābam hʌl̥iraupai warm meemam hēudee t'eg hahaugmamua mag hābam k'od happai siete narr t'um t'egdʌpäijim haajem; mamʌ ni hābmuajā pöd mag hʌli däi chaai hoobajim hanaabá. ³² Maimua hābmiecha paawai hīchab chi hʌlijā mee-jim haajem. ³³ Maagwai marau pʌrʌg jēeum hig nʌmʌn mʌgaugui hajierram hanʌm: Mag hābam hʌl̥iraupai hemk'ooin k'od hābampai siete p'ëtarr haawai mʌg hatag t'umaam k'ʌʌn hiiu p'iidʌtk'a nʌm hedjā, ¿mag hʌli chijāg dēnk'a sīsjuma hajierram hanʌm: chi nacha hau-tarr dēn, wa hēudeegam k'ʌʌn dēnwa?

³⁴ Magbaawai Jesuu hamag magjim haajem:

—Mʌg jēb gayan, hōor juu pʌrnaa hamach chaainjā juu pʌrpipi haaierram. ³⁵ Mamʌ hiiu p'iidʌwia hāgt'archa höbēr nʌm k'ʌʌn chan tag juu pʌrprʌr habam, hāgt'arm Hēwandam chog-naanjö tag meeба hich mag nʌisiju haawai. ³⁶ Ya ham Hēwandam chognaanjö t'ʌnʌm däi hīchab Hēwandam chaalink'a t'ʌnʌmgui hajim hanʌm, hich Hēwandamauchata ham p'iriutk'a hautarr gaaimua. ³⁷ Maach meewia deeu hiiu p'iidʌajem hiek'an Moiseejā jaaujimgui hajim hanʌm, pabʌdam neneree k'itʌm huurdʌ t'ʌnʌm hichdēu hootarr jaau sim hag hēsap hichdēu p'ā pʌlatarr gaai. Mag jaauwai, hi hiek maach Pör Hēwandaman jōoingar jōoi Abrán k'ararr hag Hēwandam haajem. ³⁸ Hēwandam chan hoob mag chi k'ëcham k'ʌʌn Hēwandam k'abam. Hēwandaman chi hiwam k'ʌʌn

dënëu. Hirigan nawe meetarr k'lan hawia k'ajjä t'um chi hiwam k'lanau ha jaaumajim haajem.

39 Hirua mag hiek'abapläim hürwia hääur k'lan chi machnaanjä haig narr haawai mak'lanau hirig, —Maestro, häuchata pua mag hiek'abapläimgui hajierram hanam.

40 Mag, Saduceonaanaujä hamachdëu pöd hi par hauba meerk'abapläim hoobaawai tag hirig jeeuba hich mag naisijim haajem.

¿Mesías k'ai Hiewaa hají?
(Mt 22:41-46; Mr 12:35-37)

41 Mag k'iu t'änaisim hee jürr Jesuu hich garmuata hamag jeeujim hanam:

—Jäga pär hiek mag Mesías jöoingar David k'ararr hag chaain hewagam k'lan dën haajë,

42 hich Daviuchajä hichdëu hësap p'ätarr Salmos hanam gaai hi higwi “maach Pör” ha hiek'atarrta?

¿Pärau k'ir hee paba nə, Hëwandamau hich hiek'atarr Daviig p'äpitarr? Mag hirua p'ätarr gaai mag sim:

“Maach Pör Hëwandamau magjim maach Pörög:

‘Mach hiek t'eeg chirämjö haag mə dəi hääba mə juachaar gar jupbá hajim, **43** pach hoomap'a haajem k'lan t'um mua pach sua hee park'a dee nəm hora.’” *(Sal. 110:1)*

44 Mag hich David k'ararrauchajä Hëwandamau päiju haajerr higwia “maach Pör” ha hiek'atarrta, ejägwia pärau sii hi David chaain hewagam k'lan dënpai haajë? Mag sii hich chaaipai haju hak'iin Daviit hich paarmua mag “maach Pör” habak'amgui hajim hanam.

*Chi machnaan k'ai hamach t'ö hiek'apim k'ösita
sīerrjēem*

(Mt 23:1-36; Mr 12:38-40; Lc 11:37-54)

⁴⁵ Maimua hōor t'umaam k'ʌʌn jāg daar Jesuu hich k'apeen hich däi hogdʌba wēnʌrraajerr k'ʌʌnagta magjim haajem:

⁴⁶ —Moiseeu Hēwandam hiek p'ā pʌatarr jawaag chi machnaan däi k'ai k'īir k'ap'ʌ haajeet. Jāk'ʌʌnan sīi k'ajūa bā duurg jūanaa kaaijā hee hōrau hamachig saludaawaijā hamach t'ö hiek'apim k'ösita sīerrjēemgui hajim hanʌm. Jāk'ʌʌnan hamach Hēwandam hi jaaujem deg weetwaijā hamachta pōrgarcha t'umaam k'ʌʌnag k'īir jark'a juupjemgui hajim hanʌm, hamachta warm k'ʌʌn k'āaijā hajapcha nʌm hawia. Maimua di chaaur t'ach k'ōmk'īir t'ʌʌrwaijā parhooba jupba, k'āidu hajapcharamta jāa hau sīerrjēemgui hajim hanʌm. ⁴⁷ Jāk'ʌʌnaun sīta k'oopaa hʌain juagam nemdamjā k'echt'ʌg haumaajerram. Magnaata sēuk'a warag ham kōit Hēwandamag jēeu nʌn haajemgui hajim hanʌm, juau hogt'om hamach magba nʌm hamk'īir. Mamʌ hamach jāg wēnʌrrʌm paar, jūrr Hēwandamau hīchab ham gaai juu k'abajugui hajim hanʌm.

21

K'oopaa hʌni ofrenda

(Mt 12:41-44)

¹ Mag jaau dichwia hich Jesuu Hēwandamag jēeujem deg jup hoo simua healerpa hoo sīejim haajem, riknaan bēe t'ʌnʌm k'ʌʌnau jūrram k'ʌʌnau hamach ofrenda chi p'atk'on p'iejem hee pʌarþpīk'am. ² Mag jūrram k'ʌʌnau hamach

ofrenda deechë t'Λnλm hee, hīchab k'oopaa hλli
hāb hap'λλ k'itλm bēejim haajem. Mag hλliraū
p'atk'on chi dau daídām dau numpai wai sīerr
warre mag numwe hag hee pλapλijim hanaabā.

³ Mag hoobaawaita Jesuu, —Mag k'oopaa hλli
hap'λλ k'itλmuata chadcha t'umaam k'λλn
k'āaijā hλrλlcha deebarmgui hajim hanλm.

⁴ Riknaanaun Hēwandamag hamach dēn chi
sobbarm heemta ofrenda deejerram. Mamλ
mλg k'oopaa hλliraun hich dēn hābmiecha hagua
hich t'ach k'öju harrdamta t'um Hēwandamag
deebarmgui hajim hanλm.

Haai hi jēeujem di hōrau pogueupäiju Jesuu jaau-tarr

(Mt 24:1-28; Mr 13:1-2)

⁵ Hāaur haig narr k'λλnau Haai hi jēeujem di
hooimλ hōrau nem deematarr dāi mokdau ha-
jap'amua joot'λt'λλd hēu dλnλm hoowia hiyāλ naa-
jim haajem. Mak'λλnag Jesuu magjim haajem:

⁶ —Har mokdau sīi hajap'a joot'λt'λλd jāg t'λnλm
pārau hoo naabā. Jāg t'λnλm chan mokpör hābjā
hābam hār hich jāg hajap'a joot'λt'λλd sīrrabam.
Jāg t'λnλmλn sīi t'umaa hōrau pogueupäijuuta jāg
dλnλmgui hajim hanλm.

⁷ Magbaawai hi k'apeenau hirig, —Maestro, pλ
hiek mag jāg mokdau joot'λt'λλd t'λnλm t'um hōrau
pogueupäiju hanλm, ma ¿jāagwaichata magjuma?
¿K'an jāg nλm gaaimua Hēwandamaū hijaaurjö
hoopijuma hajim hanλm, mag Haai hi jēeujem di
pogueupäimλλ pam?

⁸ Magbaawai jaubaadēmua hichdēu hamag
magjim haajem:

—Keena, k'īir k'ap'Λ wēnλrrat; hoob chik'amnag sīi hλdλraa pāach k'ūgur haupimiet hajim hanλm. Nau mλg hatag paawai hōor k'apank'am k'λλnau hamach hiekpaita mλ hiek gaai t'λwia, “Mλltā hag Cristoou” hajurau, “Hēwandamau pāiju haajerr. Hīsta mλ barbaichēm t'umaam k'λλn Pörk'aag” ha hiek'amajugui hajim hanλm. Mamλ hamau pāachig maagwaijā hoob ham hiek hλk'amiet hajim hanλm. ⁹ Mλg hatag paawaijā pārau juurhi t'eega t'λnλnλmk'am hūrjurau, durrpierr. Mag t'λnλm dāi hīchab hōor wir haig hamach pörnaan dāipai meeuk'awia sīi p'ogdλ t'λnλm hanλmjā hūrjugui hajim hanλm. Mamλ maagwai hoob pārau, “Hīsin chad Hēwandamau warreta maach hōpāyaagpam” hamiet hajim hanλm. Chadcha magλm nem t'um hich jāg didichagmaju; mamλ magbaadēmua warag hag bärre chan Hēwandamau hōor t'um hλλrppāibamgui hajim hanλm.

¹⁰ Maimua hīchab mλg durr t'um hi hagk'aju hed gayaa pamamjā k'ap hamk'īir jajawagma-mua magjim haajem: 'Mag t'λnλisim dāi hīchab durr mλg wējōm heepai durr chaauram k'λλn dāi wērbλp'ōo haadējugui hajim hanλm, hamachta jūrr chik'amnaan k'āyau hārpai ham k'ōchgau. ¹¹ Mag nλm dāi hīchab durrpierr hλλur t'eega duuima-jugui hajim hanλm. Hagjō durrpierr jādau t'eega burrnāa k'amor machagjā k'īir pogk'e hompama-mua hōor pōm t'up'āp'āau hajugui hajim hanλm. Magbaadeewai hedjā heejā hīchab nem dau chi-gaa hag na hooba haajempata hoomam gaaimua hōor jāp'ierrju jaaumajim hanλm.

¹² 'Mamλ mag Haai hi jēeujem di hōrau pogueupāiwi, pāar höju nawe chik'amnau pāar

hēudee hēk'awia, pāar pərnāa, hamach hāba biirdawia, Hēwandum hi jaaujem deg pāar harrwia, cárcel degjā pāar harrmajugui hajim hanłm. Mag pārau mŁ hiek hāk'a durrum hat'eepai hamau pāar gobernadornaan haar harrwi reinaan haarjā harrjugui hajim hanłm, pāar k'aibag waumk'īir.

¹³ MamŁ magŁm haar mag pāar harrwaita hante pārau hamag mŁ hiek jaauwimŁcha jaaujugui hajim hanłm. ¹⁴ Mag t'et'em k'łłn na pāach harrwai hoop pārau pāachdēupai pāach kōit hiek'aju k'īrjuwia hag nawe, “¿MŁ k'an hata hiek'ajuwa?” ha k'īrjumiet hajim hanłm. ¹⁵ Mua pārag mag chirłm Ł, hiek'amk'īir mŁchdēuta k'īrjug deeju haawaita mag chirłm. Mag mŁchdēu hiek'api chiraawai hābmuajā pāar hichaaur hiek t'ierr k'aba, ni pārau hiek'a nŁm Łn sëuk'aawaiujā habajugui hajim hanłm. ¹⁶ Hich mag jarān mŁ hiek hāk'a nŁm gaaimua pāach dēnnaanaupaijā pāar pər deemajugui hajim hanłm, chi t'et'em k'łłnag. Wa magbam k'ai, pāach k'od hābam k'łłnaupai, sīi t'īr k'odpaim k'łłnau, wa pāach k'apk'łłn hajap'amua k'āijā pāar pər deemaju. Mag pər deemaawai hāaur k'łłn k'ēchpřinaa ¹⁷ maimua har juau t'ōoba habarm k'łłn jūrr t'umaam k'łłnau hoomapp'a hajugui hajim hanłm, mŁ hiek hāk'a durrum gaaimua. ¹⁸ MamŁ mŁg jēb gaai hōrau mag pāar hoomap'a hawiajā mua pāar t'la wai chitajugui hajim hanłm. Hamau mag pāar hoomap'a hajup mamŁ, pāar pōrbädam chan hābjā Hēwandamau chig hapibajugui hajim hanaabá. ¹⁹ Hōrau mag pāach dāi k'aigba hawiajā pāarta warag Hēwandam dāi hubŁ wēnłrrłm Ł, pāar hak'aran hi haar höbērjugui hajim hanłm.

20 Mag jajawagmamua jūrr Jerusalén p'öbör higwiajā magjem haajem: 'Mama ya har pāachdēu hoowai Jerusalén p'öbörta soldaaunau p'ʌlr t'uurbaadēm hoobaawai k'ap habat hajim hanʌm, chadchata ya Jerusalenpienan warm k'ʌnau k'ëchpäiwia sīi di k'ierr happaita jʌjʌrʌl sīwaagpam.

21 Magbaawai chi Judea durr nʌm k'ʌn, durr dapag hee dərbat hajim hanʌm; maimua chi Jerusalén p'öbör hee nʌm k'ʌn, höbördatk'awia héréupetat hajim hanʌm. Maagwai har p'öbör chaaur hamach p'idk'aajem haar k'āijā nʌm k'ʌn, hoob tag hag p'öbör hee bëemiet. **22** Magbaadēmʌn, juau hich Hēwandamau ham dəi magju harr haawai, hich hiek p'ā sim gaai t'umaa hichdēu jaautarrjō israelnaan hamach k'aigba nʌm paar ham chachwia ham dau hap'ʌl hapiegau hajim hanʌm. **23** Mama jhēh, hapdurr hajim hanʌm, magbaadēm jaar har hʌlin jōor k'it'ëem k'ʌn, maimua hīchab hʌlin har chaaindam daumeraa wai durrum k'ʌn! Mag járata mʌg Israel durr hōor dau hap'ʌlta nlisijupa hajim hanʌm. Mua mag chirʌmʌn, hōor mʌg t'ʌnʌm k'ʌn gaaita Hēwandam k'ür machag burrju haawaita mag chirʌmgui hajim hanʌm hich Jesuucha. **24** Hāaur k'ʌn juurhi hee warm k'ʌn garmua juau k'ëchmaju; maagwai tagam k'ʌn mag juurhi hee chi ganbarm k'ʌnau pərk'anaa hamach dəi hamach durr p'ë harrmajugui hajim hanʌm, durrpierr. Mag deeum durram k'ʌnau Jerusalenpien dəi mag nʌm, hich Hēwandamau jaautarr t'umaa habam haig chan Jerusalén p'öbörön warm k'ʌnauta hich mag pör höbeerpiba wai nlisijugui hajim hanʌm.

*Hemk'ooi Hiewaa bëeju jaautarr
(Mt 24:29-35,42-44; Mr 13:24-32)*

²⁵ Maimua hich Jesuu hichpai jaaumamua magjim haajem hīchab: 'Magbaawai mꝑch chi Hemk'ooi Hiewaa bëeimꝑ haadëmjā k'ap'Λ hajugui hajim hanꝑm, hăsdawam hedau gaai, hedau harg gaai, maimua hīchab p'īdag gaai. Mag hoobaawai hōor jāp'ierrwia warag nem waujujā k'augba haadëm dāi, gaai machag hök'īrjug pöoma hap'öbaadëjugui hajim hanꝑm. Maimua p'ūas dau dapag t'ānꝑm hiek sīi hedjā hee pūu wëjömpa hūrp'öbaadeewai ²⁶ hōor sīi chi meemjö hiek chukjā haadëp hajugui hajim hanꝑm, warag Hēwandamau hamach dau hap'Λ hapiju k'īrjuwia. Mag jaran hedjā heem nem sīsidampata sīi parhooba hamach nꝑnlaid harr chaaur haaidΛ jörrjēe t'ānꝑsisijugui hajim hanꝑm. ²⁷ Magbaawaита t'umaam k'ānnaū mꝑch chi Hemk'ooi Hiewaa chadcha hedjā baug hee dau daau hurum hoojugui hajim hanaabá. Ya maig mꝑg jēb gayam k'ān t'um chachbaadeewai mꝑchta nem jua t'eeg t'umaam k'ān Pörk'a bëejugui hajim hanꝑm. ²⁸ Mamꝑ pāachdēu mamagk'am hoop'öbaadeewai warag honee habat. Magbaadeewai ya pārau k'ap'Λ nꝑmgui hajim hanꝑm, chik'am jua hee pāach dau hap'Λ wēnarrꝑm hee Hēwandamau ya pāach peerdΛ hauwimꝑ pam.

²⁹ Mag Jesuu deeu hich bëeju jaau simua hīchab hamag mꝑg ejemplø jaaujim haajem: '¿Pārau hooba haajē hajim hanꝑm, har higo k'ér k'uk'uur haadëm, wa magbam k'ai deeum pabꝑ parhoobam k'āijā k'ér k'uk'uur haadëm? ³⁰ Pārau k'ap'Λ nꝑm, mꝑig Israel durr higo k'ér k'uk'uur haadëmꝑn

t'umaam k'ʌnau ya chadcha döchʌumie dakpap' am haajem. ³¹ Hich hagjöta hajugui hajim hanʌm, hīchab mʌ bēeju gayaa paawaijā. Ya pāachdēu nem t'um mʌchdēu jaau chirʌmjö ho-hoo k'abaadeewai k'ap'ʌ habat hajim hanʌm, ya mʌ bēeimʌl pam; muan mʌg durr mʌchdēuta jāa hauchëwia mʌchta t'umaam k'ʌn pörk'aan hūrum. ³² Mua pārag mag Haai hi jēeujem di hōrau pogueupāiju ha jaau chirʌmʌn, cha hōor t'ʌnʌm k'ʌn k'ëchju nawe cha mʌchdēu jaau chirʌmjö t'umaa chadcha hajuuta jaau chirʌmgui hajim hanʌm. ³³ Hedaujājā mʌg jēb dāi t'um chuk'u haadēju, mamʌ cha mua pārag jaau chirʌm chan sëuk'aawai k'abam, jāan t'umaa hich hag hee höbérjugui hajim hanʌm. ³⁴ K'īir k'ap'ʌ n̄isit hajim hanʌm, mʌ bēewai sīi dōo gaaipai nʌm dāi warag pāach nem hig nʌmta k'īirju nʌm gaaimua mʌ hiek hāk'aba, warag t'āar t'eeg sīi mʌ bēejujā k'augba, hok'opp'a nʌm pāach hoochēpim hugua. ³⁵ Mag mʌ bēem hedan, har hatarraayau hāwarr baarwai sīi k'öodʌ haaujemjöta, mʌg durr gaai hōor t'ʌnʌm k'ʌn t'um hāba dēgölp chachaan bēejugui hajim hanʌm. ³⁶ Mamʌ warag Hēwandamag jēeunaa hajap k'īir k'aug n̄isit. Pārau hich mag p̄laba hirig jēeu wēnʌrrʌmʌn, nem t'umaamua mag hōor chachmawiajā bñlrjā pāar chig habajugui hajim hanʌm. Maagwai ya mʌch pierrum hedjā bñlrjā chigag chuk'u pāar mʌ haig mʌ k'īirp'ee bēe t'ʌnʌisijugui hajim hanʌm.

³⁷ Mag jaau simua hāsdaaupain sīi Jesuu Haai hi jēeujem deg hōrag jaaujeejim haajem, Hēwandam hiek. Maimua hedaar paawaita jūrr durrsī Olivo

hanam gaai mawia hich mam hëejeejim haajem.
 38 Hëspa t'änäisiewai hedau'erre hõor pöoma hi
 nän weetjeejim hanaabá, Haai hi jëeujem deg,
 hirua nem jaau sim hüraag.

22

Jesús par hawaag hibëptarr

(Mt 26:1-5,14-16; Mr 14:1-2,10-11; Jn 11:45-53)

¹ Mag hëbmiecha Jesús hich k'apeen däi Jerusalén p'öbör hee nám jaar, pan levadura chuk'u wauwia k'oojem p'iesta burrju k'ääi k'apan k'aba waaur sëejim haajem. Hich mag p'iestapai hïchab Pascua ha t'älrjem. ² Maagwai hïchab p'adnaan hee chi pörk'a nám k'älnau hagjö judionaan Hëwandam hiek hat'ee chi machnaan däimua hamach heepai, "Jägata hak'iin bälrjä hõrag k'augpiba jäg Jesús pärnaa t'öobräik'amgui" hanaajim hanam. "Magba mäg k'apanag heewe par hat'aawai heeu hõor pöm mäg t'änäm maach däita meeuk'aduk'am" ha k'irju naajim haajem. ³⁻⁴ Hamau mag k'irju nám hee, woun hääb Judas ha t'är sim sëejim haajem, hibälr wauwia hïchab Iscariote ha t'älrjerr. Mag woun hïchab hich Jesús däi hi bë hogdäba wënärraajerr k'äln heem hajim haajem. Mag Jesús däi hääba närraajerra meperau pör meubaadeewai p'adnaan chi pörk'a nám k'äln däi hïchab guardianaanjä chi pörk'a nám k'älnpa hääba nám haar majim hanaabá, jägata hichdëu hamag hi par deeju k'ap jawaan. ⁵ Maimua barimawia jaaubaawai, hamachdëu chi Judas hiek hamach jägaagaa hürbaawai, honeeu p'öbaadëwia warag hirig p'atk'onjä deeju ha

hiek'ajierram haajem. ⁶ Hichig magbaawai chará warag, —Hich magau magan maach hiek'abarm; murua chadcha pārag hi pər deejugui hajim hanám.

Magtarr haigmua hāba hi pər deeju k'īirjugta wai sīsijim haajem, chi p'öbörpienagjā hich k'augpiba.

*Hābmiecha Jesús hich k'apeen dāi t'ach k'ötarr
(Mt 26:17-29; Mr 14:12-25; Jn 13:21-30; 1 Co 11:23-26)*

⁷ Judaau Jesús hēugar mamagk'am hee, pan levadura chuk'u wauwia k'oojem hed hāspa hēebaadējim haajem. Mag hed judionaanau nemk'oo hedam hat'ee ovejadam wai narr t'ōowia hedau k'ēubaadeewai k'oojeejim haajem. ⁸ Hich mag hedcha Jesuu Pedro dāi Juan t'ārk'anaa hamag magjim hanám:

—Pāar maar na hērēubaadët. Maimua ovejadam pér hauwia hagdamta maar na p'iejāb waubaimat hajim hanám, maach t'um hāba k'ōimaag.

⁹ Magbaawai hamachdëu, —¿Jampaita marau pə na p'iejāb wauwimaju haai nāma? ha jēeujierram haajem Jesuug.

¹⁰ Magbaa chi Jesuu hamag, —Chamág Jerusale-nag k'ād ma sim hee hērēubaadët hajim hanám. Nau chi p'öbör dub nām haigcha woun hāb dō jōi haut'urwia döt'ūr dāi degag mam pārau hooimaju. Magbaawai hi dāi hērēuwia hi dubbaimam deg dāi dubbaimat hajim hanám. ¹¹ Mag dubwia chi dik'āg, māch chi maestroouta pāar pāijim habat, jampaita nau k'eeurag maach t'um hāba t'ach k'ōju haai nā ha k'ap jēeumk'īir. ¹² Magbaawai mag wounau pārag hoopien majugui hajim hanám,

h̄ägt'aa dijā pōm sim ya sīi chi k'īir k'augam. Maigta nem t'um k'īir k'augwia maar n̄bat hajim haajem.

¹³ Magbaawai chadcha hi hipierraah̄erëubaadeeu t'um hichdēu jaaumarrjöö hooimajierram hanaabá. Maig, hich na mag ovejadam waupitarr chadcha tagam nempa t'um k'īir k'augwia sīi tagam k'ɻan d̄ai hi baraata hoo n̄aisijim haajem, h̄aba k'oog. ¹⁴ Maimua k'ëubaadém hee Jesús barchëjim haajem, tagam k'ɻan hich k'apeen d̄ai, Pedro Juan d̄ai narr haig. Mag hichdēu j̄r hauwia hi d̄ai hogd̄ba wën̄rraajerr k'ɻan deeu t'umaa n̄aisim hee, ya chi p'iejāb wau wai narrjā t'ök'a s̄isiewai h̄aba k'oog paauk'abaadéjim haajem. ¹⁵ Mag k'ö n̄muua magjim haajem hich k'apeenag:

—Keena, chadcha chik'amnaanau juau m̄ach t'ōju nawe p̄aar d̄ai m̄ag nemk'oo hedam ovejadam k'öm k'öchaaga chirajimgui hajim hanɻam. ¹⁶ M̄ chan m̄ag k'öbarm haigmua tag k'öba, h̄aba H̄ewandamta h̄ägt'ar t'umaam k'ɻan Pörk'a s̄isim hedta h̄ūmaai p̄aar d̄ai h̄aba tagam k'ɻan hichdēu peerd̄a hautarr k'ɻanpa deeu maach t'um h̄aba k'öjugui hajim hanɻam. Mag hedta t'umaam k'ɻanau warrgar nemk'oo hedam oveja t'ōowai H̄ewandamau hamach peerd̄a hauju ha k'īirjuajerrjöö, chadcha hamach peerd̄a n̄aisim k'ap'Ʉ hajugui hajim hanɻam.

¹⁷ Maimua vino jarrdam jua hee hauwia H̄ewandamag h̄äu hajim hanaa, —Ya p̄ar hat'at hajim hanɻam. Maimua, Dönaa jūrr h̄lapäipetat hajim hanɻam, hagdaujö dö haumamk'īir. ¹⁸ M̄an h̄äbmieta h̄is p̄aar d̄ai m̄ag vinodam dö chiramgui

hajim han^{am}. M^{ag} döbarm haigmua tag döba, hāba Hēwandamta t'umaam k'^{an} Pörk'a sīsim hedta deeu döjugui hajim haajem.

19 Maimua hagjö panjā jua hee hauwia, Hēwandamag häu hajim hanaa, t'orreuwia, hamag deenaa, —M^{ag} panan mua m^{ach} morta pārag dee chir^{am}; m^{ag} hatagjā m^a k'^{irjunaa} hich m^{agta} k'abat ha jaaujim haajem.

20 Maimua ya k'^o haaipagk'abaadēm hee, deeu chi vino jarrdam jua hee hauwia hīchab, —M^{ag} jarr heem vinodam döbarmta warrgarwe Hēwandamau hōor d^{ai} hiek deeju haajerrau; mam^a m^{ag} hiek'an hiek hiiuriugui hajim han^{am}. M^a bag m^{ag} vinojö hārbarmuata Hēwandamau, hīsmua hatagan chadau pāar peerd^a wēn^arraju haai n^{am} ha jaau simgui hajim han^{am}. **21** Pārag k'ap hamk'^{ir} warre jaau chir^{am}gui hajim han^{am}: Mag m^a bag hārmk'^{iran}, maach heem m^{lig} maach d^{ai} hāba t'ach k'^o simuapaita hich paarmua m^a p^{ar} deeju, m^a hoomap'am k'^{an}nag. **22** M^{an} chadcha Hemk'ooi Hiewaau, mam^a mag^{am} hāba chadcha hamau m^a t'^oojugui hajim han^{am}. Mam^a Hēwandamau hich magpiju harr haawai t'um hichdēu jaautarrjōo höbēbergmam. Mam^a ;Hēh, hapk'iit^a hajim han^{am}, mag m^a t'^oomk'^{ir} m^a p^{ar} dee chir^{am} woun!

23 Jesús mag hiek'abarm hūrwia hi k'apeenau hamach heepai jūrr chik'am hipeer hahauk'amua, —¿Chijāguataa wir haigpai mag meer hi p^{ar} deeju k'ai? hanaajim hanaabá.

Hēwandam dau na k'aita hār^acha sim k'ai

24 Maimua n^{al}pai hawia hīchab hamach heepai, —¿Chijāata magan m^{lig} maach hee hār^acha sī?

ha chik'am hipeer hahau k'ap'öbaadëjim haajem.
25 Mamλ magbaawai Jesuu hamag magjim hanλm:

—Mλg durr gaai reinaan t'λnλm k'λλnan hamachta hλrλλcha nλm hawia hōor däi hat'uucha sñerrjëem. Mamλ mag nλmta hamachta chi t'ierrnaan hawia jūrr hōrag hamach higwia, “Jäguan chadau maar hat'ee nem hajap'amta waaujem” ha hiek'apimjā k'ösi haajemgui hajim hanλm. **26** Mamλ pääar hee magju haai k'aba nλmgui hajim hanλm. Mag k'äyau chadcha t'et'em hawia k'äijä warag serbiibamjöta haju haai sim; maagwai chi pörk'a simta jūrr hich chogjöta haju haai simgui hajim hanλm. **27** Magnaa hamag, Pärau k'íirjuawai, ¿chijä chi t'et'em hagá hajim hanλm: sii mes gaai t'öik'a sñsiewai k'oogpai jupcheejem, wa mes gaai chi t'ëp paajem? Magnaa hichdëupai, Chi hλrλλcha simλn ya sii t'öik'a sñsim habaawai k'oogpai jupcheejemλugui hajim hanλm. Magnaa hamag, Mλλn chadcha pääar Pöröugui hajim hanλm. Mamλ pärau hoo nλm, sii mλig mλ pääar chogk'a chitλmjöö chirλm. **28** Mamλ mua hīchab k'ap'λ chirλmgui hajim hanλm, chadcha pääarta mλ däi hogdλba hich jäg wënlrraajem mλ chitλmpier, pääch dau hap'λλ hajujä k'íirjuba. **29** Pääch jäg wënlrrλm gaaimua, mua pärag hīchab mλch däi hōor pörk'apijugui hajim hanλm, mλ Hayau mλchta t'umaam k'λλn reik'apibarm däi. **30** Mag mλchta t'umaam k'λλn Pörk'a chirsim hedta deeu maach häba honee haju. Maimua rey juupjemjöm sie gaai jupk'awia päächta mλ däi jöoi Jacob k'ararr chaain doce narr k'λλn hag chaain hewagam k'λλn pörk'ajugui hajim hanλm.

Jesuu jaauwai Pedroou bñarjä hi k'augbam haju jaautarr

(Mt 26:31-35; Mr 14:27-31; Jn 13:36-38)

31 Maimua hñchab magjim haajem maach Pör Jesuu Simonag:

—Simón, dösätau Hëwandamag jëeu wai simgui hajim hanám, pΛ däi hichdëu hampierr hawia pΛ dau haug waupieg. **32** MamΛ mua jürr pΛ kõit Hëwandamag jëeu chirñmgui hajim hanám, pΛch k'ügurcheewai warre burrm hiek burrm hugua. Maagwai hñmaai deeu mΛ t'är gaai k'ñirju chir-siewai pΛchdëupaita jürr pΛch k'apeenag jaauju haai chirñmgui hajim hanám, hamjä hagjö hubΛ nñisimk'ñir.

33 Magbaawai chi Simonau hirig, —Señor, mΛnn pΛ däi cárcel deg mawia pΛ t'ñbarm haar t'ñimaju hak'iinjä maju chirñm; magñmjä mΛ gaai mas k'abamgui hajim hanám.

34 Magbaawai Jesuu jürr hirig, —Pedro hajim hanám, pΛ mag hiek'a chirñm hñba, nau hñrau pΛchig jëeuwai, hñt'ñrr bñjeju nawe biek t'ärjup purua hamag bñarjä mΛ k'augba chitñm ha jaaujugui hajim hanám.

Espaar numí

35 Maimua warm k'ñanagjä magjim haajem:

—Har mua Hëwandam hiek jawamk'ñir pñaar putjä chuk'u p'atk'onjä chuk'u sñi hich jäg zapat t'eg jüajujä chuk'u pñijim hed, ¿nem hinag hat'ee pñaar haugchëjierrá? hajim hanám.

Magbaawai chi k'apeenau, —Hñhñ, bñarjä maar haugchëbajimgui hajierram haajem.

36 Magbaawai deeu hichdëupai hamag, — Magtarr h̄̄sin chadau put wai n̄am k'ai, hat'aadët; h̄̄chab p'atk'on k'āijā wai n̄am k'ai, hat'aadët; maimua hāb k'āijā espaar chuk'u sim k'ai, hich k'ajūa pērbapäi hajim hanam, hagua hawaag.

37 Mua pārag mag chiram̄n, Hēwandam hiek p'ā sim gaai jaau simjö ya m̄ach t'ōimla paawita mag chiramgui hajim hanam. Hēwandam hiek p'ā sim gaai m̄ higwia jaauwai, “Hiin, hōor t'ōomiejötä wai naaju” ha sim. M̄ higwia hich mag p'ā sim haawai chadcha t'um hichdëu jaau sim heyaa höbëberg maju ha jaumajim haajem.

38 Magbaawai hamachdëu hirig hoopinaa, — Señor, ya marau m̄ig espaar numí wai n̄amgui hajierram hanam.

Magbaawai hichdëu, —Tag m̄ hiek'abam, hidëu hich magpai s̄iujugui hajim.

*Nemjūrdö Getsemaní hanam hee Jesús oraatarr
(Mt 26:36-46; Mr 14:32-42)*

39 Maigmua höbërdat̄k'aau Jesús Olivo durrsīg petajim haajem, k'eeupierr mawia mag durrsī gaaimua hich Hayag jēeujerr haawai. Mag hi mam d̄i h̄chab hi k'apeenjā hi d̄i wētjim haajem. **40** Mag wētwia hich Hayag jēeujem haig bardat̄k'abaimaawai hich k'apeenag, — Hēwandamag jēeubat hajim hanam, dösätag h̄d̄raa pāach p'ürreuu haupiba m̄ d̄ita huba wēnrraag.

41 Mag jaauwia, hichin ham haigmua mawia, juau mokdau barbapääwai burrjem hag warp'agjöpai s̄eimajim haajem, ham bigaau. Maig jēk'at̄ j̄epöröu p'ōbk'anaa, hāgt'aag heerpanaa, hich

Hayag jëeubaadéjim haajem. ⁴² Mag jëeumamua, — Tata hajim hanám, pua k'os hak'iin, hatcha mΛ dau hap'ΛΛ hapibak'am. Deeum nem waubarmuajā hagjö hōor peerdΛ hauju hayaa hak'iin, mΛ gaai machag mΛgcha hāwatbak'amgui haajeejim hanám. MamΛ pachdëuta k'ap chirám; mΛchdëu k'osí chirámjö k'aba, pachdëu k'ōchagpierrta mΛ dÄi habá ha hiek'amajim haajem.

⁴³ [Hich Hayag jëeuwai mamagk'amua k'a t'eeg chuk'u t'Λnám hee, hāgt'armua Hēwandum chog bëewia hirig juapá deechéjim haajem, mag hich dau hap'ΛΛ haju hāwatamk'ir. ⁴⁴ Mag hich dau hap'ΛΛ haju k'irjuwia gaai machag t'Λnámua warag oraa námta, k'ajap'am nemjö t'et p'arëu hahau haajeejim hanám. Mamagk'amua jλachë t'Λnám hoowain sīi jλa gaai bagpata höbér t'Λnám t'ëutk'a t'Λnaajim hanaabá.] ⁴⁵ Mag hāgt'aag hich Hayag jëeu sīi hawia, p'iidawia, hich k'apeen hoon bëewai sīi warag hök'irjug machgau k'ädätk'a t'Λnámta hoochéjim hanám. ⁴⁶ Magbaawai hamag, — P'iidätk'abat'λ keena hajim hanám. ¿K'ant'eeta pääar k'äi nám? K'äiju k'äai Hēwandumagta jëeubat'λ hajim hanám, dösätag hädärraa pääach t'Λ haupim hugua.

Jesús par harrtarr

(Mt 26:47-56; Mr 14:43-50; Jn 18:2-11)

⁴⁷ MamΛ hagt'a Jesús mag hiek'a dñnám hee, dëgölp ham haig hōor k'apan pos haichéjim hanaabá. Mag k'apanag hee hoowai hich Jesús dÄi doce hogdΛba wēnärraajerr heem hāb Judas ha t'är sierrta ham na hurajim hanám. Mag bëewia, Jesús dÄi hāba dñnáuchéjim hanaabá, sīi k'ajap'a

saludaa nʌmjö hi k'ñir hñag. **48** Magbaawai Jesuu hirig magjim hanʌm:

—Judas, mʌch chi Hemk'ooi Hiewaa mʌ hoomap'am k'ʌnag pʌr deeg mʌ k'ñir hñl chirʌmta pʌchigan sii saludaa chirʌm ha chirabma hajim hanʌm.

49 Magbaawai hich Jesús k'apeenau hamach Pör dau hap'ʌn haju k'aug hat'aawai, —Kakë, ¿marau pʌ kõit esparau ham däi jääuju jäg nʌ? hajierram hanʌm hirig.

50 Mag hirig jëeu nʌm hee, hãbmua bis habarmʌn, p'adnaan pör hag chog kach juachaar garmta warre hoort'ubapłijim hanaabá.

51 Magbaawai Jesuu hich k'apeenag, —Hoob jägmiet; hidëu mʌ däi hamachdëu hampierr hapibat hajim hanʌm.

Magnaa chi kach deeu hich sñerrjöö k'aarpi sñujim hanaabá.

52 Maimua Jesuu hoowai haig naajim haajem: p'adnaan chi pörk'a nʌm k'ʌn, judionaan Asamblea heem pörnaan, maimua Hëwandam hi jëeujem di t'laajem k'ʌn chi pörnaanpa t'lnaajim haajem, hi pʌr hawaan bëetarr k'ʌn. Magbaawai chi Jesuu hamag magjim haajem:

—¿Pärau hoowain mʌn sii hõor nem jïgk'anaa hõor t'ðomiejöta chirabama hajim hanʌm, jäg sii mʌ haig jua hee jierrnempa happai bëeg?

53 Hëwandamag jëeujem deg hed hëepierr pääar däi mʌ chiraawai, bñlrjä pärau mʌ chig haba haajerrta, hïsta Hëwandamau päräg hñdlraa mʌ pʌr haupiju hed hajim. Maagwai hïsta hñchab chi dösäjtä pääar hñrpaju hed hajimgui hajim hanʌm, mʌ pʌr haumk'ñir.

*Pedroou Jesús k'augba chit_{AM} hatarr
 (Mt 26:57-58,69-75; Mr 14:53-54,66-72; Jn 18:12-18,25-27)*

⁵⁴ Maimua Jesús p_Arp'öbaadëwia, harrwia, p'adnaan pör deg wai dubp'öbaadëjim haajem. Maagwai Pedroou warppaimuata hi hëudee hoopäpäig warrmaa hajim hanaabá. ⁵⁵ Mag chi p'adnaan pör haar deet'urwia chi Jesús hierr wai n_Amich, jūrr di hūjärr hōt hörwia hag bigaau hohood hap'öbaadëjim haajem. Magbaawai Pedrojä hīchab ham bigaau hoo sīsijim han_Am. ⁵⁶ Mam_A hi mag hoo simta, haiguim h_Alli hīchab chi p'adnaan pör chogk'a sim bëewia, hi k'_Air heerpanaa, warm k'_Annag, —Cham_Ag wounjä hīchab hi d_Ai n_Arraajemlu haichëjim han_Am.

⁵⁷ Magbaawai Pedroou, —Mua mag_Am wounaan hooba chit_{AM}gui hajim han_Am.

⁵⁸ Maimua hag k'ur n_Anpai hawia jūrr hemk'ooi hābmua hirig, —P_Ajä ham heem k'abahab haichëjim han_Am.

Magbaawai Pedroou, —Kakë, m_A chan ham heem k'abam perá hajim han_Am.

⁵⁹ Maimua deeum hag k'ur hora hābjönaa deeum bëewia maguajä hagjö hirig, —Chadcha m_Ag wounjä hi d_Ai n_Arraajem k'abahab hajim han_Am; jääan Galileapierrauwai hajim han_Am.

⁶⁰ Magbaawaita Pedroou, —Kakë, mua b_Allrjä k'augbam, k'an hata p_A hiek'a chir_Am k'ai hajim han_Am.

Magbarm bärre hagt'a t'umjä Pedro hiek'a höba n_Am hee, hāt'ärrta kekerekee hahbar. ⁶¹ Mag hāt'ärr bëebaawai maach Pör Jesucristoou hewag p'_Arbä hoo n_Al hajim haajem, Pedroog. Maigta

Pedroou k'īir heyaa haadējim hanaabá, maach Pöröu hichig, “Pedro, hāt'ārr bīeju nawe hōrau pachig jēeuwai biek t'ārjup pua bālrjā mā k'augba chitam ha hiek'aju” ha jaautarr. ⁶² Mag k'īir hee dñnlisim habarmān chadau, gaai machaaga haadēmua dawag hōberwia, warre hö jāsenag haadēmua bīe sīi hajim hanaabá.

*Jesús dau hap'āa wai narr
(Mt 26:67-68; Mr 14:65)*

⁶³ Maagwai Jesús pār wai nām haig hoopaar t'ānarr k'ānnaujā hi wau hiek'anāa hīchab moke-taupa p'ār wai nāmua hi gaai mas waumaajee-jim haajem. ⁶⁴ Magnaa putiu hi dau p'āarjānaa jūrram k'ānnau k'īidadcha juajāau p'ot hanaa hirig, –Magan k'aug hat'ā, k'aíuta pā p'ārjī haajeejim hanām.

⁶⁵ Hich mag pālamjā higba, hi wau wai nāmua warag hirig parhoobajā hiek'amaajeejim haajem.

*Jesús judionaan Asamblea hee wai narr
(Mt 26:59-66; Mr 14:55-64; Jn 18:19-24)*

⁶⁶ Maimua ya hāspabaadeewai hāba biirdājierram haajem: Asamblea heem chi pōrnaan p'adnaan pōrk'a nām k'ānn dāi Hēwandam hi jawaag chi machnaanpa. Mag biirdāwia hamach Asamblea hee chi Jesús haibēewia hirig, ⁶⁷ –¿Pāchta chadcha warrgarwe Hēwandamau hōor peerdā haumk'īir jār hauwia pāiju haajerrá? Warre marag jaaubá hajierram hanām, marau k'ap haag.

Magbaawai Jesuu, –Mua pārag jaauk'iinjā, pārau mā hiek hāk'abajugui hajim hanām. ⁶⁸ Maimua māch garmua jūrr pārag jēeumak'iinjā, pārau mā hiek jāljā haba ni mā pārapālijā

рларëibajugui hajim hanam. ⁶⁹ Mam nau mæg hatag jöpcha mæg woun Hemk'ooi Hiewaa Hëwandam chi jua t'ierr bigaau hi juachaar gar jupimajugui hajim hanam, Hëwandam dæi hëba t'umaam k'lan Pörk'aag.

⁷⁰ Magbaawai t'umaam k'lanau hirig, —¿Hää, magan plän Hëwandam Hiewaapama? hajierram hanam.

Magbaawai jürr hichdëu hamag, —Päachdëupa k'abá päräu k'ap'la mæ haruu ha jaau næmgui hajim hanam.

⁷¹ Magbaawaita hamachdëu, —¿K'an hatcha maadëu deeum k'lanau jaau næmta hürm hig næma? Ya maadëu hürbarmgui hajierram hanam, hich hiiucha jaaubarm.

23

Jesús Pilato na

(Mt 27:1-2,11-14; Mr 15:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Maig wai næl hawia, hamach t'um hëba höbërdætk'awia, chi Jesús gobernador Pilato haar harrjierram haajem. ² Maimua mam pawia Pilatoog sëuk'a magp'öbaadëjim hanam, Jesús k'ír:

—Marau mæg wounau päär hëugar nem k'aigbam jaau nærram hürimajim hajierram hanam, päär dæi hoor meeuk'amk'íir. Hichdëuta rey Cesaroog dëbpaarjä p'agpiba jaaunaa hichdëupaita hïchab hichta Hëwandamau pæiju hatarr haajemgui hajierram hanam, judionaan rey.

³ Magbaawai Pilatoou hich Jesuugcha, —¿Chadcha plæta judionaan Reí? ha jëeujim hanam.

Magbaawai Jesuu hirig, —Pua k'abá chadcha k'ap'Λ jaaubapäimgui hajim hanΛm.

⁴ Magbaawai Pilatoou p'adnaan chi pörk'a nΛm k'ΛΛnag maimua tagam k'ΛΛn haig narr k'ΛΛnagpa, —Mua mΛg woun gaai bΛΛrjā nem k'aigba hooba chirΛmgui hajim hanΛm, hi t'õopääig.

⁵ Pilatoou magbaawai chará warag hamachdëuta hiek k'ēgk'a p'öbaadëwi, —Jäguan chadchata hōrag pāar hēugar sēuk'a nem jaau nΛrrΛmuu p'öbör meeuk'apiju hēk'a simgui hajierram hanΛm, pāar dÄi. Judea durr hee t'umaam k'ΛΛnag hich mag jaau nΛrraajem; Galilea durrmua jaaubaaderr hich mag jaau p'ΛΛrdΛ nΛrrΛmuu k'īeb mau pabaichëmgui hajierram hanΛm.

Jesús Herodes na

⁶ Mag Pilatoou hūurwai Jesús Galilea durrmua bēejim ha hūrbaawai haig narr k'ΛΛnag jēeujim haajem, chadcha Galileapierr k'ai ha k'ap haag. ⁷ Mag jēeuwai chadcha Galilea durram ha hūrbaawai, —Hää, magan Herodes haarta deepäijugui hajim hanΛm, hichta haram gobernador haawai.

Mag chadcha deepäijim haajem, mag jaar chi Herodejā hagjö Jerusalén p'öbör hee sIerr haawai.

⁸ Maimua Herodeeu Jesús hoo hat'aawai honee haadëjim hanΛm, hag nawe hi dÄi hoom k'ōchag sIerr haawai. Hichdëu hūurjeejim haajem Jesuu nem wau nΛrrΛm. Maagwai hich daúachata nem maadëu hooba haajem hirua wau sim hoom hiigjeejim hanaabá. ⁹ Hichdëu mag k'īirju sim gaaimus hirig nem k'īir pogk'e jēeumaajeejim haajem. MamΛ

mag_λmjā Jesuu b_λλrjā hi hiek j_λλ haba haajee-jim hanaabá. ¹⁰ Maig naajim haajem hīchab chi p'adnaan pörk'a n_λm k'_λλn Hēwandam hiek hat'ee chi machnaanpa. Mak'_λλnau warag t'et hiek k'_λgk'a, —Chadcha hi hiekk'ōr pōm s_λebahab haajee-jim han_λm.

¹¹ Magbaawai Herodeeu hich soldaaun dāimua hi gaai hiuk'anaa hi serbiibagpa p'_λenaa, —Pāadē hoobat, judionaan reik'aju han_λmta dau hap'_λ hoo k'_λer_λm haajeejim han_λm.

Magnaa warag juau hogt'om hi wau n_λmua k'ajūa hajap'am reinaanau jūajem k'ajūa jūapināa deeu chi Herodeeu Pilato haar deepāijim haajem.

¹² Mag hed Pilato Herodes dāi k'apeer hajap'am k'ajierram haajem, warr magju nawe chan jūrr hagdaujö chik'am hoomap'a haajerrta.

Jesús deeu Pilato haig

(Mt 27:15-26; Mr 15:6-15; Jn 18:39-19:6)

¹³ Deeu Herodeeu Jesús hich haar deebapääiwai Pilatoou t'umaam k'_λλn hābam haig t'_λrk'a haujim haajem: p'adnaan chi pörk'a n_λm k'_λλn, judionaan chi t'et'em k'_λλn maimua chi p'_λöbörpienjā hagjö.

¹⁴ Maimua hamag magjim han_λm:

—Mag wounau maar hēugar s_λuk'a nem hīgk'a n_λrr_λm hawia pārau m_λ haig hi haibēejierram. Mam_λ m_λchdēucha pāach dak'_λir mag_λm k'ap haag jēeu hoowai m_λg woun b_λλrjā hiekk'ōr chuk'u simta pārau hich k'_λirchajā mag t'_λnarramgui hajim han_λm. ¹⁵ Pārau k'ap'_λ n_λmgui hajim han_λm, mua Herodes haar hi deepāitarr. Mam_λ Herodeeu hoowaijā hichiita m_λg woun b_λλrjā k'aibag chuk'u höbēbērk'am. Mag sim haig mua hoowai m_λg woun

k'aibag chuk'u simgui hajim han^{am}, t'õopääig hat'ee. Magnaa hamag, Jägajī hirua? ¹⁶ Muan hi p^alaräiju, m^ama^l nacha hi w^api t'^lan^{ll}u^ujugui hajim han^{am}, p^alaräiju nawe.

¹⁷⁻¹⁸ Mam^l mag Pilatoou Jesús p^alaräiju habaawai warre t'umaam k'^llnau hi hāba, — Jesús t'õobapäi, maimua jūrr Barrabaata maraun sīi k'ajap'a höbeerpi r^umgui hajierram han^{am}.

[Mam^l mag hamau preso hāb sīi höbeerpi jaau narran, añopierr mag p'iesta burr n^am hee paawai mag k'ajerr haawaita mag höbeerpi jaau naajim han^{am}.] ¹⁹ Mam^l hamau höberpi jaautarr Barrabás haajerran cárcel deg s^{le}jim haajem, hichdēu hōor meeuk'apiwia mag meeuk'a n^am hee hōor t'õotarr kōit. ²⁰ Magbaa hich Pilatoou Jesús p^alaräim k'õsi s^{le}rr haawai deeu hamag hiek'ajim haajem. ²¹ Mam^l magbaawai hūmaai deeu sereeu p'öbaadëwia hihāba, — Warre jäg Jesús pakuls gaai meerp'ë t'õobapäit haajeejim hanaabá.

²² Mam^l p^aaba ya biek t'ärjupamua Pilatoou deeu hamag, — Pari k'an nemta hirua k'aigba waujīma hajim han^{am}, hi t'õopääig? Mua chan b^llrjā hi k'aibag hooba chir^lmgui hajim han^{am}, hi t'õopääig. T'õoju k'āai sīi w^anaa hi p^alaräiju jäg sī hajim han^{am}.

²³ Magbaawai chará warag hähäak'amua hāba pakuls gaaita meerp'ëpi jajaau haajeejim hanaabá. Hich mag warag sereeu t'^lan^{am} k'^lupaa s^{lu}jierram haajem. ²⁴ Mag n^{ll} paawai Pilatoou ham hipierraajūrr Jesuuta hamach jua hee deejim haajem, hamach k'õchagpierr hi d^{ai} hamk^lir. Maimua hich soldaaunag t'õopäipi jaaujim

haajem. ²⁵ Mam^λ maagwai chi Barrabás cárcel deg s^īejim haajem, hichdēu hōor meeuk'apiwia hich hag meeuk'aa heepai hōor t'ōotarr kōit. Mag, cárcel deg s^īerrta weeupäipijim haajem, hōrau hig narrjö.

Jesús meerp'^ē t'ōotarr
(Mt 27:32-44; Mr 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶ Mag wai naawia Jesús t'ōopäyaan hat'aadeeu, woun Simón han^λm Cirenepierr p'öbör hee hurum d^īi t'ēubaawai, chi soldaaunau Jesuu harrmaa harr pakuls jūrr hi höp'ëeu h^ār jiirpäijierram haajem, Jesús mam hēudee harramk'īir. ²⁷ Maagwai hi hēudee hōor pöoma wēdurajim haajem. Mag hōor k'apanag hee h^ālinjā hīchab hi h^ālapér durrumua hi hat'ee b^īe wēdurajim hanaabá. ²⁸ Mam^λ Jesuu hewag p'^λarba hoonaa hamag, —Jerusalenpie h^ālin, hoob m^λ hat'ee b^īiemiet hajim han^λm. Mag k'äyau pāach mor d^īi pāach chaain k'īirjunaata b^īebat hajim han^λm. ²⁹ Mag hatagta pāar dau hap'^λcha haju. Mag jaar h^ālin pōd chaain hooba harr k'^λnau hamach k'apeen chaain d^īi dau hap'^λ durrum hoowia, “Häuta jāg m^λ chaai chuk'u h^ārram” hajugui hajim han^λm. ³⁰ Hich mag jaar hīchab hatcha mag dau hap'^λ wēn^λrramaaugau, t'ōom k'ōchgau durrsīigta wounaanagamjö, “Maar h^ār d^ārbagk'abaadët; pāach heegar warre maar bēpbapäit” ha hiek'ajugui hajim han^λm. ³¹ Hamau m^λ m^λg wai naawia nau m^λ t'ōobapäaiwai pa hajap'amta s^īi jēwamk'īir t'ubapäimjö hajugui hajim han^λm. Hamau m^λ d^āijā m^λg n^λm, ¿jāga

haju k'ai hajim hanam, hamachdëu pahachjök'am k'lan hoowai?

³² Mag chi Jesús harrum däi hīchab numí chi k'aigbam cárcel deg wai narr k'lan harrjierram haajem, hagjö t'öopääig. ³³ Maimua buchagdam “Pörpá durrsí” hanam gaai waaidatk'awia pakuls gaai hi meererp'ëpäjierram haajem, maimua hi bigaau chi k'aibagnaanjä hagjö, hāb hi juachaar gar maimua hāb hi juawē gar. ³⁴ [Maagwai pakuls gaaimua Jesuu, —Tata, hōrau mä däi mäg nám hidëu sii hich jäg k'fir hok'oobapäi. Hamau hamachdëu nem wau námjä k'augba naawaita mäg mä dau hap'la wau nám haajeejim haajem.]

Maagwai chi soldaaunau hamach happai, “Magan žk'aíuta chi k'ajüa jläaju k'ai?” hawia, mokdaudam bar námua gan haumajierram haajem. ³⁵ Maagwain hōrau Jesuugta heerpapaad t'naajim hanam. Mag nám däi chi t'et'em k'lanaujä hiuk'anaa, hi wau hiek'anaa, daau hirua hichdëupai hich peerdä hat'aju hawia hirig, —Deeum k'lan peerdä hautarrpí, pächtä chadcha Cristo chaar Hēwandamau jär hauwia pötarr k'ai.

³⁶⁻³⁷ Maimua chi soldaaunaujä hīchab sii hi waauwaipai hirig vino hadchuchúhu sim dömk'fir deechënaa jürram k'lanau hirig, —Pä chadcha judionaan Rey k'ai, pächtä chadcha peerdä hat'haajeejim hanam.

³⁸ Maagwai hi meererp'ë jiir wëjom pör hñr hësapdau p'ák'a sim gaai jaau sëejim haajem, k'an gaaimuata hi mag wai naají. Chi hësapdau gaai “Chamäta Jesuu, judionaan Rey” ha p'ä sëejim

haajem. [Chi hēsapdau p'ā sīejim haajem griegonaan meúa, latín meúa maimua hebreonaan meúajā hagjö.] ³⁹ Hīchab hi däi chi k'aibagnaan numí narr haawai hābmuajā warag hi waunaa hirig, —¿PΛ chadcha Hēwandamau hōor peerdΛ haumk'ir püitarr k'abá? Magλmta, ¿jāg pua pλch peerdΛ hauwia, maarjā peerdΛ haubamma? haajeejim hanλm.

⁴⁰ Mamλ magbaawai jūrr chi k'aperaupai hirig meeurraunaa, —¿Maachjā hagjö t'ōopäaig hat'eeta hamau maach mλig wai nλmta pua Hēwandam dak'ir warag mag hiek'a chirá? hajim hanλm. ⁴¹ Mag k'āyau maachin, chadcha maachdēu k'aigba harr gaaimuata mλg naabahab hajim hanλm. Mamλ mλg woun chan bλλrjā pekau chuk'u simta hamau hi mλg dau hap'ΛΛ wai nλmgui hajim hanaabá.

⁴² Maimua hichdēupai mag hiek'apλinaa jūrr Jesuug, —Ya deeu pλchta Reik'a bēewai hoob mλ k'ir hok'oo chiram hajim hanλm.

⁴³ Magbaa Jesuu hirig, —Hīswe pλ mλ däi durr wλjāu durr chiraimaju hajim hanaabá.

Jesús meetarr

(Mt 27:45-56; Mr 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴ Hich mag hed hedausīhcha nλmta dëgölп hedau k'ībaadēm habarmλn hedaramjö haadējim haajem. Mag kī t'λnΛΛ hawia hedau p'λλibaajēr las tresjö naata deeu hedau haardλbaadējim haajem. ⁴⁵ Mag hedau hāsdawam k'ībaadēm hee, Hēwandamag jēeujem deg hierrgajärcha put nem parrg t'uur hēu wējorrta jārrcha hāgt'aamua heeg sλrr habarmλn, warre t'oop'em numí jijirar

jöisijim hanaabá. ⁴⁶ Mag hedau k'ibaadeewai Jesuu t'et, —¡Tata! Nau mΛ chaaupabaadeewai puata mΛ hak'aardam k'ap chirΛmgui hajim hanΛm.

Mag hiek'a k'itΛm hee warag maach chaaupabaadëjim haajem. ⁴⁷ Magbaawai capitán Romapierr haig sïerrau hichdëu mag hoobaawai, —Chadchata jägan mΛg wounan chi hajap'am hajimgui hajim hanΛm, Hëwandam na.

⁴⁸ Maimua hïchab haig hõor põm t'Λnarr k'ΛΛnau hamach daúa mamagk'am hoobaawaita häsie t'umaa hewag k'irjuwia pör jõjõig wëtmajierram haajem, hamach diig. ⁴⁹ MamΛ t'um hi k'apeen Galilea durrmuia hi däi hääba chi hΛlinpa bëetarr k'ΛΛnaun warppaimuata mamagk'am t'um hoo naajim haajem.

Jesús hauk'ërtarr

(Mt 27:57-61; Mr 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰ Mag hed haig sñejim haajem hïchab woun hääb José hanΛm, Arimateapierr. Chi Arimatea hanΛm, Judea durram p'öbör hajim haajem. Hich mag José hïchab judionaan Asamblea heem woun hajap'am hajim haajem, Hëwandam dau na. ⁵¹ Maagwaita hich k'apeenau Jesús pñr hawaag hibëp naawaijä hich chan ham higar k'aba sñejim hanaabá. Magua hamau hi dau hap'ΛΛ wai naawaijä hichdëu chan dichba haajeejim hanΛm. Mag wounau hïchab Hëwandamau maach peerdΛ haumk'ir pñiju jaaujerr bëeju hanΛmta nΛajeejim haajem. ⁵² Hich mag wounauta, Jesús meebaadeewai, Pilato haar mawia chi mor mag mee k'érΛm harraag jëeuwimajim haajem. ⁵³ Mag jëeuwimawia, Pilatoou harrju haai sim

habaawai, mawia, heeg paawia, dīesdam hee p̄lreunaa, jēbdi pōm durrbā k'ōpag hee chi k'ōrm wai s̄ierr hee hauk'ēraan harrjim haajem. Mag jēbdeg chan hagt'a hōor hābjā hauk'ērba k'ōrwia s̄ii s̄lejim haajem. ⁵⁴ Mag hi hauk'ērtarr hed viernes k'eeurag hajim haajem, jua hāljem hedam hat'ee nem t'um k'īir k'aaugjem hed. ⁵⁵ Mam pamjā chi hālin Galilea durrmua hi dāi bēetarr k'ānnau hich mag hogdāba, chi jēbdi haar wētwia hoojierram haajem hamach daúacha, jāga Jesús hauk'ērjī. ⁵⁶ Maimua wētwia, t'ūpag p'ēwia, hi k'a p'uraag s̄ii jāgdee wau s̄uijieram hanaabá. Maimua noram s̄ii degpai jua hāi k'ēijierram haajem, Hēwandamau Moiseeg hich hiek p'āpitarr gaai jaau simjō.

24

*Jesús hiiu p'iidatarr
(Mt 28:1-10; Mr 16:1-8; Jn 20:1-10)*

¹ Maimua mag jua hāi k'ēutarr noram, domighed hedp'erre hagt'a k'īk'īsu nāwe, hālin wētjierram haajem chi jēbdi haar hoon, hamachdēu hi k'a p'uraag jāgdee wau wai narr dāi. Mag ham wētum dāi deeum hālinjā ham dāi wētjim haajem. ² Maimua hooimaawai, mokpōr pōmk'amua chi jēbdi hi hee joot'ā p'āar s̄ierrta chawag p̄lreuplāi t'ānaajim hanaabá. ³ Magbaawai warag hag hee dubnaa hoowai, maach Pōr Jesús mordam hich hauk'ērtarr hee chukk'u t'ānaajim hanaabá. ⁴ Mag hamachdēu hooba habaawai, “Keena, ¿jāga habarmta māg maadēu hoochēba habarma?” hanaajim hanām. Mag nām hee hoowai, hemk'ooin numí s̄ii k'ajūa bālmjō jūa s̄isidāmta

ham k'īirp'ee dλnλλutk'abaichējim hanaabá.
5 Magbaawai jāp'ierr hajaugau pōd ham k'īir
 heerpaba sīi heeg hāt'Λ p'öbaadeewai mak'λλnau
 hamach garmua hamag magjierram hanλm:

—¿Chi monak'amta k'ant'ee pārau hi jär
 wēnλrramma hajierram hanλm, mΛg jēbdi hōor
 k'ēraag watarr hee? **6-7** Hi ya hiiu p'iidλwia
 petabahab. Magua mΛig k'aba simgui hajim
 hanλm. K'īir heyaa habat hajim hanλm, Galilea
 durr haawaiwe hichdēu pāachig, Hemk'ooi
 Hiewaa pekau pömk'am k'λλnau hi pλr haunaa
 pakuls gaai hi meerppäiju jaaujerr; mamΛ k'ääi
 t'ārjupam hee deeu hich hiiu p'iidλju jaautarrjā
 k'īir heyaa habat hajim hanλm hamag.

8 Magbaawaита chadcha hi hiek'atarr k'īir
 hee dλhnaisijierram hanaabá. **9** Magbaa chi
 jēbdi haigmua wētwia, chi dxi wēnλrraajerr
 once narr k'λλnag t'um hamachdēu hootarrjōo
 jaauwimajierram haajem. Hich mag t'um haig
 narr k'λλnagjā hich hagjö jaaujierram haajem.
10 Mag chi hλlin hich Jesuu once jär hautarr k'λλn
 haar hiek jaauwimarr k'λλnan, María Magdalena
 hajim haajem, Juana dxi, María Santiago hādpa,
 mag tag hīchab tagam hλlinpa. **11** MamΛ hλlinau
 nem hīgk'a nλm chi Jesús k'apeenau hūurwai sēuk'a
 nλmjōo haawai hāk'abajierram haajem. **12** MamΛ
 Pedroou mag hūrbaawai p'iidλbaadēwia jēbdiig
 k'ap'igbaadējim hanλm. Maimua hag hee hierr
 hooimaawai, hāba hi pλrēu sīerr put happaita
 hooimajim hanaabá. Hichdēu mag hoobaawai
 hich diig mamua hich hödegpain, “Jäga hawiata
 jāg hich hauk'ërtarr hee chukk'u t'λnāma?” ha

k'īrjubaadëjim hanam.

*Emaús k'ad hee hich hoopitarr
(Mr 16:12-13)*

¹³ Maimua hich hag hedpai hōor numí p'öbör Emaús hanamag wëtjim haajem. Mag Emaús p'öbör Jerusalenmua once kilómetros sñejim haajem chi warp'ag. ¹⁴ Mag hérëubaadëwia k'ad hee Jesús higwia, “¿Jägataa hi hauk'ërtarr heejä jäg sñi k'äidu parii t'änäma?” ha hiyäл wëtmajim hanam. ¹⁵ Mamə ham mag hiyäл jürr chik'am hi jürr jaaupäräig wëtumta, hamau hig narr Jesuhchata bëewia ham wëtum däi maa hajim hanam. ¹⁶ Mamə hamach bigaau mag nñrrämjä pöd k'aug hauba, sñi deeum k'änriita naajim hanaabá. ¹⁷ Mag wëtumua hich garmuata, —Keena, ¿pääar k'andam jaauwaita mág hiyäл wënñrráma? ¿Jäga jäg pääar hök'īrjuumjö wëtmá? hajim hanam.

¹⁸ Magbaawai hāb Cleofas haajerrau hirig, —Maadëu k'an hiek hagájä hamap'a simgui hajim hanam. T'umaam k'ännaau k'ak'apdö t'änäm, jägaí Jerusalén p'öbör hee. Pøjä hñchab hag p'öbör hee mág nemk'oo dictarrta, ¿hääba pñchdëupaita k'augba chirá? hajim hanam.

¹⁹ Magbaawai hich Jesuu hamag, —¿K'ani jägierráma hajim hanam, mág nemk'oo hee?

Magbaa hamachdëu hirig jaumamua, —Jesús Nazaretpierrma hajierram hanam, Hëwandam hi jaaumie. Hirua Hëwandam jua t'eegau nem k'īir pogk'e waaujeejim. Maimua jäga Hëwandamau maach peerdə haaujē ha jaauwaijä hōrau k'ak'apdö haajeejimgui hajim hanam, chadcha Hëwandam hiekta jaau sim. ²⁰ Mamə mag k'itarrta

p'adnaan chi pörnaanau chi t'et'em k'ʌʌn dāimua Pilatoog pʌr deebajieb hajim hanʌm, jūrr hich soldaaunag pakuls gaai meerp'ë t'ōopi jaaumk'īir. **21** Hamau hi jägbajupii hawia marau k'īirjuawai hichdēuta israelnaan t'um Romapien jua heemua pör höbeer haujupii naajimgui hajim hanʌm. Mag k'īirju naajieb mamʌ, viernes hi t'ōotarr ya k'ääi t'ärjup pamgui hajim hanʌm, hīsim k'urau hi dau hap'ʌʌ habarm. **22-23** Mag nʌm hee warag hʌʌlin maarjö hi higar hæk'a nʌm k'ʌʌnau hīs hedaupe erre k'īsu nʌwe jēbdi haar hoot'urwia maach jägderraata jaauchéjierramgui hajim hanʌm. Ham hiek k'abá mag chi hauk'ërtarr hee hooimaawai, chukk'u, sīi Hēwandam chognaanta haig naajim hanʌm. Mak'ʌʌnau hamag jaauwai, Jesús hiiu sim haajem. **24** Mag jaaubaichëm hūrwia hagjö maach heem k'ʌʌnaucha chi jēbdi haar hoon weetwai chadcha hʌʌlinau jaau narrjö sīi k'āidu parta hooimajierram haajem ha hīgk'amajierram hirig.

25-26 Magbaawaita jūrr hichdēu hamag, —Pāarta k'īrjug chukk'u nʌmá hajim hanʌm. Hēwandam hi jaaumienau p'ātarr gaai t'um hich magta höbëberg maju ha jaauchierram, cha pāachdēu mʌrʌg jaau nʌmjö; mamʌ pārau hæk'amap'ata naabahab hajim hanʌm. Pārau k'īirjuawai, ḥí hich Hēwandamaucha jʌr hautarr haawai hich jäg dau hap'ʌʌ haju haai k'aba sīejī? Mag k'abamgui hajim hanʌm. Ya nawe hich mag p'ā sīerr haawai hich mag dau hap'ʌʌ haju haai sīebajieb hajim hanʌm. Mamʌ hīchab chi jʌr hautarr k'ʌʌu deeu hiiupiwia hichta t'umaam k'ʌʌn Pörk'apiju ha simjā hagjö mag Hēwandam hi jaaumienau jaaubajieb hajim

han^λm hamag.

²⁷ Maimua jūrr hichdëuta warag hamag jaaubaadëjim hanaabá. Nacha Moiseeu p'ātarr gaaimua jaaupräig k'ieb chi Hēwandum hi jaaumienau p'ā p̄atarr gayam magwe, hich higwia bēeju ha jaau sīsidλm t'um hajap'a jaaudubjim haajem hamag. ²⁸ Mag hiyāλ wētumua p'öbördam Emaús han^λm hee hamach di haar barimajierram haajem. Mamλ mam pabaimaawai hich Jesuu warag ham dak'īr sīi dicham hig sīejim han^λm, juau hich t'λamk'īirjö. ²⁹ Magbaawai hamachdēu hirig, —Maar haig k'āibajë. Ya hatcha hedau k'eeuraa sīebahab; k'λd pλ k'ēujuwai hajierram han^λm.

Magbaawai chadcha ham dāi sīsijim haajem. ³⁰ Mag ham dāi t'λbawia, hāba hohoodö t'ach k'oogpamua pan hich jua hee hauwia, Hēwandamag hāu hajim hanaa, t'orreuwia, hamag hλaprijim haajem, hag na hichdēu haajerrjö. ³¹ Magbaawaita dau heerdλ p'öbaadēmjö warre hi k'aug hat'ajierram hanaabá. Mamλ mag hich k'aug hat'am hee, dau pērbarmjö harrau, ham jārr sīerra dēgölp chukk'u haadëjim han^λm. ³² Magbaawai hamach wir haigpai, —Keen, jāguata mλch t'āar heepain muan hich k'āijāa ha chirajimgui hajim han^λm hābmua; maimua hīchab maaach dāi k'λd hee hiyāλ hurumua Hēwandam hiekpa t'umaa hajap'a jaaupräigmam hūrwiajā mua k'augaa haadëjimgui hajim han^λm hich k'aperag.

³³ Mag hamach hap hiyāλ naawia hich hag bārre deeu bēejierram haajem Jerusalén p'öbörög,

hamach k'apeen narr haar jawaan. Maimua hoocheewai, chi Jesús k'apeen hi däi hogdaba wénrraajerr k'lan once t'umaa hābam haig podpa t'anam hoochëjierram haajem, tagam k'lan hīchab Jesús higar hāk'a narr k'lanpa hāba. ³⁴ Maigjā hūrimaawai hamach t'umaam k'lanau, “Keena, chadchata maach Pörön hiiu p'iidbarmwai; ya Simonagjā hich hoopibarm” ha jaau n̄mta hūrimajierram hanaabá. ³⁵ Mag hamachig jaaubaawai, hamachdēujā jūrr warm k'lanag maguimajierram haajem:

—Keena, magan maraujā pārag jaauk'imgui hajierram hanam, maachdēu hi hootarr: Hirua k'abá maar hēk'a hauwia k'nd hee maar hi däi hāba wētjima hajim hanam. Mam mag k'nd hee hāba wēttarjā marau pōd hi k'aug hauba, sii hāba t'ach k'ö n̄m haig pan t'orrewia hichdēu hag na jiigjerrjö jigbaadēm haigta, marag hich k'augpimjö k'augpibaawai, marau hi k'aug haujimgui hajierram hanam jūrr hamach k'apeenag.

Jesuu hich bñ dñii haajerr k'lanagcha hich hoopitarr

(Mt 28:16-20; Mr 16:14-18; Jn 20:19-23)

³⁶ Mag hagt'a ham hich hag hiekpai jūrr jaaup'öö t'anam hee chi Jesús ham jārr dñnnuchëwia, — Jägpai n̄ keena? Hoob jāp'ierrmiet, m̄ k'abahab haichëjim hanam hamag.

³⁷ Mag sii dëgölp hamach jārr dñnnubaicheewai jāp'ierr n̄m hiek'au sii hi hak'aarta hoo n̄mpii naajim hanam. ³⁸ Mam mag jāp'ierr n̄m hoobaawai hichdēu hamag, — K'ant'ee pārau pāach k'irjug heepai “m̄nta hak'aar” han?

hajim hanam. ³⁹ Pāar hiek mag mā hak'aar hanam, pāadē hoobat mā jua maimua mā bājā hagjö. Chadcha māch k'abahab hajim hanam. Mā gaaicha p̄rbahut, magnaaj hajap'a hoobat hajim hanam. ¿Pārāu hak'aar gaai p̄rju haai nā, mā gaai p̄r nāmjö? Hak'aar chan mor chuk'u sīerramgui hajim hanam, woun k'aba haawai.

⁴⁰ Magnaa chadcha hamag hich juajājā hoopināa, hich bājā hoopijim hanaabá, chadcha mag gaaimua hichta chik'amnau pakuls gaai meerp'ē t'ōotarr hag wounau ha k'ap hamk'īir. ⁴¹ Mamā mag hichcha hoo nāmjā sīi warag honegnaa dauderraamjö nām gaaimua hāk'aba narr haawai hich Jesús garmuata deeu hamag, —¿Keena, pārāu nem hinagdam k'oog chuk'u nāwi? hajim hanam.

⁴² Magbaawai hamachdēu hāwarrdam wai narr haawai chi p'aamdam hirig deejierram haajem. ⁴³ Mag hichig deebaawai hauwia ham dak'īir k'ōpājim haajem. ⁴⁴ Mag hāwarrdam k'ō haaipawiata hamag, —Keena, māg māch hōrau t'ōojuuta mua pārag jaaujeejimgui hajim hanam, hagt'a maach hāba wēnrraajeewaijā. Moiseeu Hēwandam hiek p'ātarr gaai mā higwia jaau simjö, hichiita hich jäg māch dau hap'ān hajujā jaaujeejimgui hajim hanam, mua pārag. Maimua Hēwandam hi jaauumienau p'ātarr gaaijā jaauunaa Daviu hēsap Salmos hanam p'ātarr gaaijā mā higwia hich mag p'ā sīsid haawai, chadcha hichdēu jaautarrjöö t'um hag heyaa höbērjimgui hajim hanam hamag. ⁴⁵ Maimua mag hichdēu Hēwandam hiek gaai p'ā sīsidam jaautarr k'ap hamk'īir, hichdēupai ham pōr höp'ērg hapijim hanaabá. Magbaawain chadau hi higwia

Hēwandam hiek gaai p'ā sīsidlāmjā t'um k'ap'Λ n̄lisijim haajem. ⁴⁶ Magnaa hamag magjim haajem hich Jesuupai:

—Hich magta p'ā sim Hēwandam hiek gaai. Maguata chadcha mλch chi Cristo hich Hēwandamaucha j̄r hautarr hawiajā dau hap'Λ meeju haai chirajimgui hajim hanλm. Mamλ hīchab k'āai t'ärjupam hee hiiu p'iidlāju harrjā jaau simgui hajim hanλm. ⁴⁷ Mag mλch chi Cristo hiiu p'iidlābarm hootarr k'ΛΛnauta hamachdēu hootarr nacha Jerusalenpienag jaaunaa hīchab durrpierram k'ΛΛnagjā jaaujogui hajim hanλm, jāgata k'īrjug hajap'am j̄rbaawai Hēwandamaau hamach k'aibag chugpaaju haai sim t'umaam k'ΛΛnag k'ap hamkīir. ⁴⁸ Mag pārauta mλ meewia hiiu p'iidlātarrjā pāach daúacha hootarr haawai pāarta chi jaauju k'ΛΛnaugui hajim hanλm. ⁴⁹ Mag jaaumamua hich Jesuucha hamag, Pari magaagan mλgtarr k'ur jöpcha murua pāar hat'ee pāijugui hajim hanλm Hēwandam Hak'aar, hich mλ Hayaucha deeju ha jaautarr. Mamλ mλig Jerusalén p'öbör heepai n̄osit hajim hanλm, mag Hak'aar bēe nλm hora. Hāgt'armua hich Hēwandamau pāibapläim hedta pāar gaai p'ës s̄lechëjugui hajim hanλm, pāachdēu hootarr t'umaam k'ΛΛnag jaau k'ap'Λ jaau wēnλrramkīir.

*Jesús hāgt'ar matarr
(Mr 16:19-20)*

⁵⁰ Maimua hābmiecha paawai p'öbör heemua hich Jesuu ham p'ë harrjim haajem p'öbör Betania hanλmλg k'Λdaū ma sim hee. Mam p'öbör higaaupabaimaawai hāgt'aag jua hλanaa Hēwandamag

jëeumamua, —Tata, puata m_Λg hatagjā m_Λk'_{ΛΛ}n wounaan hich jäg h_Λu ham p'_ē wai chitajugui hajim han_Λm.

⁵¹ Mag ham k'īir honee hiek'amamua, ham dak'_īraa hedjā baug hee h_Λgt'aa papagmamua, warag hoohba pamamua Hēwandamau hich haar h_Λgt'ar hat'ajim hanaabá. ⁵² Mag hi h_Λgt'aag mam hoobaawai jēb gaai kanieu p'ōbk'anaa hirig, —P_Λjöm chan wounaan m_Λg hatagjā marau hoobam. P_Λchta chadcha h_Λba maar Pöröu hajierram haajem.

Mag jëeu durrawia, deeu Jerusalenag honee wëtjim haajem, hamachig jaautarrjö. ⁵³ Maimua Jerusalén p'ōbör hee pawiajā hich mag hed hëepierr Haai hi jëeujem deg wëtwia jëeu durraajeejim haajem.

Hēwandam Hiek New Testament in Woun Meu

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Woun Meu

Dialect: standard spelling

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Woun Meu

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

ccv

2014-08-06

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022**

f93ebb7a-0e54-5698-b564-14e525ed9c9f